

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ»**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΙΔΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΣΗΜΕΡΑ:**

Η ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΤΟΥ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥ ΡΕΠΟΡΤΑΖ

**ΦΟΙΤΗΡΙΑ: ΜΑΡΙΑ - ΗΛΙΣ ΒΛΑΧΟΥ
Α.Μ.: 3214Μ007**

Τριμελής επιτροπή:

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Διδάκτωρ Ιωάννα Τσίγκανου

Μέλη: Ομότιμος Καθηγητής Αντώνης Μαγγανάς

Επίκουρος Καθηγητής Νικόλαος Κουλούρης

Σεπτέμβριος 2016

Πίνακας Περιεχομένων

Εισαγωγή	4
Λέξεις - Κλειδιά.....	4
 Α' Μέρος - Θεωρητικό Πλαίσιο.....	5
 Κεφάλαιο 1 - Το πρότυπο της κατασκευής των ειδήσεων από τα ΜΜΕ	6
1.1 Η κατασκευή της κοινωνικής πραγματικότητας.....	6
1.2 Η διαδικασία επιλογής των ειδήσεων	8
1.3 Τα κριτήρια επιλογής των ειδήσεων	12
1.4 "Ειδησεογραφικές αξίες" news values για το έγκλημα	17
 Κεφάλαιο 2 - Έγκλημα και ΜΜΕ.....	20
2.1 Τα ΜΜΕ ως παράγοντας εγκληματογένεσης	20
2.2 Η συμβολή των ΜΜΕ στην κοινωνική αντίδραση στο έγκλημα	23
2.3 Η θεώρηση του "ηθικού πανικού"	28
2.4 Η συμβολή του επίσημου συστήματος άσκησης κοινωνικού ελέγχου στην ειδησεογραφία για το έγκλημα	32
2.5 Οι λόγοι παρουσίας του εγκλήματος στα ΜΜΕ.....	35
 Κεφάλαιο 3 - Αστυνομικό Ρεπορτάζ	38
3.1 Το ρεπορτάζ γενικά.....	38
3.2 Δημοσιογραφική δεοντολογία	42
3.3 Περιγραφή του αστυνομικού ρεπορτάζ	46
3.4 Η αστυνομία ως πηγή πληροφόρησης για την παραγωγή ειδήσεων	48
 Β' Μέρος - Έρευνα πεδίου	53
 Κεφάλαιο 1 - Περιγραφή της έρευνας.	54
Κεφάλαιο 2 - Μέθοδος και εργαλεία	59
Κεφάλαιο 3 - Ευρήματα.....	62
3.1 Τίτλοι, φωτογραφίες και συχνότητα δημοσιευμάτων.....	62

3.2 Το περιεχόμενο των δημοσιευμάτων	80
3.3 Συμπεράσματα	94
3.4 Πορίσματα προσωπικών συνεντεύξεων με αστυνομικούς συντάκτες.....	97
3.4.1 Περιγραφή της διαδικασίας και των ερωτήσεων.....	97
3.4.2 Αξιολόγηση των απαντήσεων.....	99
3.4.3 Συμπεράσματα	130
3.5 Πορίσματα προσωπικών συνεντεύξεων με αστυνομικούς	140
3.5.1 Περιγραφή της διαδικασίας και των ερωτήσεων.....	140
3.5.2 Αξιολόγηση των απαντήσεων.....	140
3.5.3 Συμπεράσματα	147
Γ' Μέρος - Επίλογος.....	151
Επίλογος - Γενικά Συμπεράσματα	152
Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία	157
Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία.....	161
Πηγές από το Διαδίκτυο	162
Παραρτήματα.....	163

Εισαγωγή

Ο λόγος για τον οποίο επέλεξα το συγκεκριμένο θέμα ως διπλωματική εργασία σχετίζεται με τις προπτυχιακές σπουδές μου στο τμήμα Επικοινωνίας και ΜΜΕ του Πανεπιστημίου Αθηνών με σκοπό να συνδυάσω την εγκληματολογία με την δημοσιογραφία μέσω της μελέτης της κατασκευής των ειδήσεων για το έγκλημα.

Η εργασία μου διαρθρώνεται σε τρία μέρη. Στο πρώτο μέρος αναλύεται το θεωρητικό πλαίσιο της εργασίας, όπου στο πρώτο κεφάλαιο εξηγείται ο τρόπος με τον οποίο τα μέσα μαζικής ενημέρωσης κατασκευάζουν την κοινωνική πραγματικότητα, καθώς και το ποια είναι τα κριτήρια επιλογής που αξιοποιούν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ώστε τα γεγονότα να μετατραπούν σε ειδήσεις.

Στο δεύτερο κεφάλαιο του θεωρητικού πλαισίου εξηγείται το πώς τα μέσα μαζικής ενημέρωσης επιδρούν στην εγκληματογένεση και την κοινωνική αντίδραση στο έγκλημα. Επιπλέον, επισημαίνεται η συμβολή του επίσημου συστήματος άσκησης κοινωνικού ελέγχου στην ειδησεογραφία για το έγκλημα.

Το τρίτο κεφάλαιο του θεωρητικού πλαισίου αναφέρεται στα βασικά στοιχεία του ρεπορτάζ και στη συνέχεια επικεντρώνεται στην εξέταση του αστυνομικού ρεπορτάζ, όπου βασική πηγή πληροφόρησης είναι η αστυνομία.

Στο δεύτερο μέρος της εργασίας παρουσιάζεται η έρευνα που πραγματοποιήθηκε με ανάλυση περιεχομένου σε εφημερίδες για την υπόθεση της μικρής Άννυ, η οποία απασχόλησε τα μέσα μαζικής ενημέρωσης τον Απρίλιο και τον Μάιο του 2015, καθώς επίσης οι συνεντεύξεις που διενεργήθηκαν με αστυνομικούς συντάκτες και αστυνομικούς και τα συμπεράσματα της έρευνας.

Στο τρίτο μέρος παρουσιάζεται ο επίλογος της εργασίας.

ΛΕΞΕΙΣ - ΚΛΕΙΔΙΑ

κατασκευή ειδήσεων

Τύπος και έγκλημα

αστυνομικό ρεπορτάζ

Α' ΜΕΡΟΣ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Κεφάλαιο 1-Το πρότυπο της κατασκευής των ειδήσεων από τα ΜΜΕ

1.1 Η κατασκευή της κοινωνικής πραγματικότητας

Στις σύγχρονες κοινωνίες τα ΜΜΕ παίζουν κυρίαρχο ρόλο στην κατασκευή της κοινωνικής πραγματικότητας, καθώς παράγουν και μεταδίδουν νοηματικές κατασκευές. Τα ΜΜΕ δεν είναι απλοί πομποί μηνυμάτων, αλλά κατασκευάζουν μια υποτιθέμενη αντικειμενική εικόνα της κοινωνικής πραγματικότητας, η οποία είναι ιδιαίτερα προσιτή στο κοινό και συμβάλλει στην αντίληψη του κοινού για την πραγματικότητα.¹ Τα ΜΜΕ δομούν την πραγματικότητα της πληροφορημένης και ενημερωμένης κοινωνίας και αυτο-αναγορεύονται σε καθρέφτη ή εικόνα. Ωστόσο, υπάρχει χάσμα ανάμεσα στην αναπαράσταση και το γεγονός, με αποτέλεσμα η αναπαράσταση να καθίσταται τελικά πραγματικότητα και το κοινωνικό να βιώνεται φαντασιακά.²

Για τις νοηματικές κατασκευές χρειάζονται σύμβολα, τα οποία είναι λέξεις, πράξεις ή αντικείμενα, τα οποία έχουν δημιουργηθεί και χρησιμοποιούνται για την ανθρώπινη επικοινωνία και την έκφραση. Τα σύμβολα παρέχουν ένα πλαίσιο μέσα στο οποίο τα άτομα ερμηνεύουν πράξεις και κατασκευάζουν νοήματα. Τα άτομα αντιδρούν στα σύμβολα από τις γνώσεις τις οποίες έχουν, καθώς τους βοηθούν να εμβαθύνουν στη σημασία των συμβόλων. Η σημασία των συμβόλων κατανοείται μέσα από την κοινωνικοποίηση των ατόμων, καθώς το άτομο μαθαίνει το νόημα μιας κατάστασης σύμφωνα με τις θετικές ή αρνητικές αντιδράσεις των άλλων και την αξιολογεί σύμφωνα με τα σύμβολα και το νόημα που έχει μάθει από τους άλλους. Για παράδειγμα, οι αξίες, οι κανόνες και οι στόχοι είναι σύνολο συμβόλων, σύμφωνα με το οποίο εξελίσσεται η κοινωνικοποίηση, η οποία επηρεάζει το άτομο, ώστε να

¹Σταυρακάκης, Γ. (1998), "Κρίση και εξάρθρωση των κατασκευών της πραγματικότητας και ο ρόλος των μέσων μαζικής ενημέρωσης: Μια εισαγωγή στον ριζοσπαστικό κονστрукτιβισμό, σελ. 115-116.

² Πανούσης, Γ. (2009), *Εγκληματολογικοί Ανα-στοχασμοί*, σελ. 183.

προσαρμόζεται σε καθιερωμένα πρότυπα και να αντιμετωπίζει και ερμηνεύει διάφορες καταστάσεις.³

Τα συμβολικά συστήματα βοηθούν στην ερμηνεία διαφόρων γεγονότων και καταστάσεων, καθώς εξυπηρετούν την κατανόηση άλλων νοημάτων, αφού τα απλοποιούν, ωστόσο πολλά σύμβολα έχουν ευρύ φάσμα σημασιών. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης παράγουν συστήματα συμβόλων, καθώς απευθύνονται σε ευρύ κοινό με σκοπό να το βοηθήσουν να κατανοήσει την κοινωνική πραγματικότητα. Οι σημασίες των συμβόλων που παράγουν είναι πολλές, ώστε το κοινό να αποδίδει διαφορετικές σημασίες στις πληροφορίες που δέχεται. Η διαφοροποίηση των σημασιών φαίνεται από τις αποκλίσεις που παρατηρούνται στην αντίληψη του κοινού όσον αφορά τις ειδήσεις. Οι ειδήσεις θεωρούνται ότι αποτυπώνουν μια πραγματική κατάσταση, καθώς παρουσιάζουν πως εκτυλίχθηκε ένα γεγονός. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα το κοινό να αποδίδει διαφορετικό νόημα στις ειδήσεις και να θεωρεί τις ειδήσεις, για παράδειγμα, είτε ως υποκατάστατο της μη προσωπικής του επαφής με το γεγονός είτε ως επιβεβαίωση ήδη γνωστών πληροφοριών.⁴

Με αυτόν τον τρόπο, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης συμβάλλουν στην κατασκευή της κοινωνικής πραγματικότητας, καθώς μεταδίδουν συστήματα συμβόλων με τη μορφή των ειδήσεων και με αυτόν τον τρόπο επηρεάζουν την ερμηνεία της πραγματικότητας.⁵ Ωστόσο, ο όρος "κατασκευή ειδήσεων" ή "κοινωνική κατασκευή της πραγματικότητας" που χρησιμοποιείται από τους κοινωνικούς επιστήμονες βρίσκει αντίθετους τους δημοσιογράφους, καθώς θεωρούν ότι προσβάλλεται η δουλειά τους και για αυτό το λόγο την υπερασπίζονται,

³ Λαμπροπούλου, Ε. (1994), *Κοινωνικός έλεγχος του εγκλήματος*, σελ. 111.

⁴ Λαμπροπούλου, Ε. (1999), *Η κατασκευή της κοινωνικής πραγματικότητας και τα μέσα μαζικής επικοινωνίας: Η περίπτωση της Βίας και της Εγκληματικότητας*, σελ. 31.

⁵ Στο ίδιο, σελ. 32-33

επιχειρηματολογώντας ότι απλά καταγράφουν την πραγματικότητα, τα γεγονότα και τίποτα άλλο. Από την άλλη πλευρά, οι κοινωνικοί επιστήμονες αναφέρουν ότι δεν υπονοούν ότι οι δημοσιογράφοι παραποιούν τις ειδήσεις, αλλά ότι οι δημοσιογράφοι κατασκευάζουν τις ειδήσεις. Με αυτό τον τρόπο δεν μειώνουν τις ειδήσεις, απλά οι ειδήσεις είναι μια κατασκευασμένη πραγματικότητα με τη δική της εσωτερική εγκυρότητα. Αυτό σημαίνει ότι οι δημοσιογράφοι φτιάχνουν τις ειδήσεις, καθώς αυτοί τις γράφουν και μετατρέπουν την πραγματικότητα σε γραπτό λόγο.⁶

1.2 Η διαδικασία επιλογής των ειδήσεων

Οι ειδήσεις που παρουσιάζονται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης είναι αποτέλεσμα μιας διαδικασίας επιλογής και ερμηνείας, σύμφωνα με συγκεκριμένες αρχές που ισχύουν σε όλα τα μέσα.⁷ Σε αυτή την επιλογή διαδραματίζει σημαντικό ρόλο το μοντέλο του πυλωρού (gatekeeper) που μπορεί να οριστεί ως μια ευρύτερη διαδικασία του ελέγχου της πληροφορίας που περιλαμβάνει όλες τις απόψεις της επιλογής, του χειρισμού και του ελέγχου του μηνύματος, αν το μήνυμα μεταδίδεται μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Σε ένα περισσότερο μικροσκοπικό επίπεδο ανάλυσης, ο πυλωρός μπορεί, επίσης, να θεωρηθεί ως η διαδικασία ανακατασκευής του βασικού πλαισίου ενός γεγονότος και της μετατροπής του σε ειδήσεις. Τα στοιχεία επιλέγονται και αξιολογούνται σύμφωνα με την σημασία τους, με τα πιο σημαντικά στοιχεία να εμφανίζονται σε περίοπτη θέση και να παρουσιάζονται πιο γρήγορα και συχνά.⁸

Αυτό το μοντέλο θεωρεί το σύστημα των μέσων μαζικής επικοινωνίας ως ένα σύστημα αγωγών από τους οποίους διέρχονται τα περιεχόμενα επικοινωνίας, τα οποία

⁶Σάντσον, Μ. (2001), "Η κοινωνιολογία της παραγωγής ειδήσεων", σελ. 203-204.

⁷Λαμπροπούλου, Ε. (1999), *Η κατασκευή της κοινωνικής πραγματικότητας και τα μέσα μαζικής επικοινωνίας: Η περίπτωση της Βίας και της Εγκληματικότητας*, σελ. 33.

⁸Shoemaker, P. (1991), "A New Gatekeeping Model", σελ. 57

στις διάφορες φάσεις φιλτράρονται ή μεταβάλλονται. Στους διόδους των αγωγών βρίσκονται φύλακες, δηλαδή οι πυλωροί, οι οποίοι αποφασίζουν ποιο περιεχόμενο και σε τι μορφή θα περάσει. Ο παραδοσιακός πυλωρός είναι ο αρχισυντάκτης μιας εφημερίδας, ο οποίος ελέγχει και επεξεργάζεται τα κείμενα των δημοσιογράφων δίνοντας τους την κατεύθυνση που ακολουθεί η εφημερίδα.⁹ Ωστόσο, εκτός από τον αρχισυντάκτη, οι εκδότες, οι διευθυντές και οι δημοσιογράφοι αποτελούν τους πυλωρούς, καθώς κατέχουν σημαντικές θέσεις και μπορούν να ελέγξουν την ειδησεογραφική ροή. Η είδηση, λοιπόν, περνάει από όλους αυτούς σε μια διαδικασία συνεχούς επιλογής και φτάνει στον ανώτερο πυλωρό που είναι ο εκδότης ή ο διευθυντής της εφημερίδας, ο οποίος θα επιλέξει ή θα απορρίψει οριστικά μια είδηση. Οι δημοσιογράφοι έχουν σχετικά λιγότερη δύναμη, διατηρώντας φυσικά ένα ποσοστό αυτονομίας, καθώς οι υπόλοιποι που είναι ανώτεροι ιεραρχικά διαμορφώνουν το περιβάλλον της ειδησεογραφίας.¹⁰

Ωστόσο, τόσο ο αρχισυντάκτης όσο και οι υπόλοιποι συντάκτες μιας εφημερίδας επηρεάζονται όχι μόνο από τη διοίκηση ή την ιδιοκτησία του μέσου, αλλά και από τους συναδέλφους τους, καθώς σε κάθε μέσο υπάρχει μια μορφή κοινωνικοποίησης, δηλαδή ένα σύνολο αξιών και κανόνων που μαθαίνουν και ακολουθούν οι δημοσιογράφοι.¹¹

Οι ειδήσεις αποτελούνται από πληροφορίες που επεξεργάζονται και παρουσιάζονται με συγκεκριμένους επαγγελματικούς κανόνες και απευθύνονται σε

⁹ Λαμπροπούλου, Ε. (1999), *Η κατασκευή της κοινωνικής πραγματικότητας και τα μέσα μαζικής επικοινωνίας: Η περίπτωση της Βίας και της Εγκληματικότητας*, σελ. 34.

¹⁰ Μπασαντής, Δ. και Στράτος, Κ. (1991), *Ο κόσμος των ειδήσεων: Από την εφημερίδα στην τηλεόραση*, σελ. 56-57.

¹¹ Λαμπροπούλου, Ε. (1999), *Η κατασκευή της κοινωνικής πραγματικότητας και τα μέσα μαζικής επικοινωνίας: Η περίπτωση της Βίας και της Εγκληματικότητας*, σελ. 34.

ένα ευρύ ακροατήριο.¹² Επίσης, οι ειδήσεις είναι η φυσική κατηγορία ενός γεγονότος που πρέπει να αναφερθεί όσο πιο αντικειμενικά γίνεται, στο πλαίσιο της καλής επαγγελματικής δημοσιογραφίας. Το κριτήριο για την επιλογή των γεγονότων που έχουν δημοσιογραφικό ενδιαφέρον, ώστε να γίνουν ειδήσεις είναι το δημόσιο συμφέρον. Αυτό σημαίνει τόσο το τι ενδιαφέρει το κοινό όσο και το τι είναι προς το συμφέρον του κοινού. Για να δοθεί στο κοινό αυτό που θέλει, απαιτείται μια αίσθηση του τι είναι αυτό που φυσικά τραβάει την προσοχή των ανθρώπων. Αυτό σημαίνει ότι για να είναι, λοιπόν, μια είδηση ενδιαφέρουσα θα πρέπει να ανταποκρίνεται στο δικό της κοινό και επειδή το κοινό δεν είναι ομοιογενές, ο δημοσιογράφος ψάχνει ειδήσεις που θα ενδιαφέρουν όσο το δυνατόν μεγαλύτερο τμήμα του κοινού.¹³ Αυτή η αίσθηση των ειδήσεων είναι μία ικανότητα την οποία ο ικανός δημοσιογράφος αναπτύσσει μέσα στην καριέρα του. Το μοντέλο της αγοράς είναι πολύ έτοιμο να παραδεχτεί ότι αυτά τα δύο είδη του δημόσιου συμφέροντος δεν χρειάζεται απαραίτητα να συμπίπτουν, καθώς αυτό που θέλει το κοινό ίσως δεν είναι απόλυτα προς το συμφέρον του. Πράγματι, η σημαντική συζήτηση μέσα στις θεωρίες της αγοράς των μέσων μαζικής ενημέρωσης αφορά αφενός μια σχολή κοινωνικής ευθύνης της σκέψης, η οποία βλέπει τους ρόλους του επαγγελματία δημοσιογράφου και την ποιότητα των μέσων μαζικής ενημέρωσης ως δημόσιους εκπαιδευτές και αφετέρου μια εκδοχή φιλελεύθερης σκέψης, η οποία προτείνει να παρέχεται στο κοινό αυτό που υποτίθεται ότι το κοινό επιζητεί. Ωστόσο, αυτό στο οποίο συμφωνούν και οι δύο πλευρές αυτής της εμφύλιας διαμάχης είναι ότι σε τελική ανάλυση οι δυνάμεις της αγοράς θα εγγυηθούν ένα μέσο μαζικής ενημέρωσης ελεύθερο να παρουσιάζει το ζωτικής σημασίας δημοκρατικό αγαθό στο κοινό γενικά. Το αγαθό

¹²Μπασαντής, Δ. και Στράτος, Κ. (1991), *Ο κόσμος των ειδήσεων: Από την εφημερίδα στην τηλεόραση*, σελ. 34.

¹³Τσάρνλεϋ, Μ. και Τσάρνλεϋ, Μ. (1992), *Η τέχνη του Ρεπορτάζ*, σελ. 41.

αυτό είναι οι ειδήσεις. Το μοντέλο της αγοράς στη συνέχεια υποστηρίζει ότι ο υπεύθυνος δημοσιογράφος επιλέγει αυτά τα γεγονότα, τα οποία είναι ενδιαφέροντα για το κοινό να τα γνωρίζει και έπειτα απεικονίζει αντικειμενικά την πραγματικότητα μέσω του είδους του συγκεκριμένου μέσου μαζικής ενημέρωσης που τον αφορά.¹⁴

Το μοντέλο της χειραγώγησης έχει μια σχεδόν αντίθετη αντίληψη της διαδικασίας της επιλογής. Σε αυτό το μοντέλο, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και οι δημοσιογράφοι κατανοούνται σαν να πράττουν ακριβώς σύμφωνα με τα συμφέροντα των ιδιοκτητών τους, των οποίων τα ενδιαφέροντα με τη σειρά τους αντιτίθενται αρκετά στα συμφέροντα του κοινού γενικά και σε οποιαδήποτε αληθινή παρουσίαση των γεγονότων στο κόσμο. Οι δημοσιογράφοι επιλέγουν τις ειδήσεις σύμφωνα με το κριτήριο αν εξυπηρετεί τα ενδιαφέροντα αυτών που τους πληρώνουν, προσπερνώντας όλα τα υπόλοιπα. Διαστρεβλώνουν την πραγματικότητα με σκοπό να είναι σύμφωνοι με τις προπαγανδιστικές ανάγκες των εργοδοτών τους και αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να υφαίνουν έναν ιστό με ψέματα που έχει ως στόχο την παραπλάνηση των μαζών, όσον αφορά τα πραγματικά τους ενδιαφέροντα.¹⁵

Παρόλο που υπάρχουν αντιθέσεις σε αυτά τα δύο μοντέλα, το κοινό στοιχείο είναι ότι προωθούν μια απροβλημάτιστη επινόηση ως προς το τι αποτελεί είδηση και ως προς την αντικειμενική πραγματικότητα που πρέπει να αναφερθεί. Το ενδιαφέρον βρίσκεται στη σχέση μεταξύ του γεγονότος και της είδησης, δηλαδή ποια γεγονότα γίνονται ειδήσεις και με ποιο τρόπο αυτή η επιλογή αντικατοπτρίζει αντικειμενικά την πραγματικότητα.¹⁶

¹⁴Cohen, S. και Young, J. (1981), *The manufacture of news: Social problems, deviance and the mass media*, σελ. 17.

¹⁵Στο ίδιο, σελ. 18.

¹⁶Στο ίδιο.

1.3 Τα κριτήρια επιλογής των ειδήσεων

Υπάρχουν ποιοτικά χαρακτηριστικά, τα οποία συνδέονται με τη διαδικασία επιλογής της είδησης, και αυτά είναι οι ειδησεογραφικές αξίες (news values) που σημαίνει ότι ανάλογα με την αξία που αποδίδεται στην είδηση, αντίστοιχη θα είναι και η προβολή της.¹⁷ Η ειδησεογραφική αξία αποτελεί, λοιπόν, ένα κριτήριο που επιβάλλεται στην επιλογή των ειδήσεων.¹⁸

Οι Galtung και Ruge στη γνωστή μελέτη τους "The structure of Foreign News"¹⁹ εντόπισαν τα κριτήρια που αποτελούν ειδησεογραφικές αξίες (news values), ώστε ένα γεγονός να ενταχτεί στις ειδήσεις. Η πρώτη αξία είναι η συχνότητα που σημαίνει το χρονικό διάστημα που χρειάζεται ένα γεγονός για να εκτυλιχθεί και να αποκτήσει σημασία. Όσο πιο πολύ συμπίπτει η συχνότητα του γεγονότος με τη συχνότητα του μέσου των ειδήσεων, τόσο πιο πιθανό είναι ότι θα καταγραφεί ως είδηση από αυτό το μέσο των ειδήσεων. Για παράδειγμα, η αναφορά μιας δολοφονίας ενδέχεται να απαιτεί χρόνο και το γεγονός ως είδηση λαμβάνει χώρα μεταξύ της έκδοσης δύο διαδοχικών τευχών μιας καθημερινής εφημερίδας. Αυτό σημαίνει ότι μια σημαντική ιστορία μπορεί να γράφεται από τη μία μέρα στην άλλη.²⁰

Η δεύτερη αξία είναι η μοναδικότητα που σχετίζεται με το μέγεθος ενός γεγονότος, δηλαδή, για παράδειγμα, όσο πιο βίαιη είναι μια δολοφονία, τόσο "μεγαλύτερους τίτλους θα κάνει". Η τρίτη αξία είναι η σαφήνεια ενός γεγονότος, δηλαδή το ότι ένα γεγονός με καθαρή ερμηνεία, ελεύθερο από ασάφειες στη σημασία του, προτιμάται σε σχέση με ένα πολύ ασαφές γεγονός από το οποίο πολλοί και αντιφατικοί υπαινιγμοί μπορούν να γίνουν και θα γίνουν. Η τέταρτη αξία είναι η

¹⁷ Λαμπροπούλου, Ε. (1999), *Η κατασκευή της κοινωνικής πραγματικότητας και τα μέσα μαζικής επικοινωνίας: Η περίπτωση της Βίας και της Εγκληματικότητας*, σελ. 35.

¹⁸ Αλιβιζάτος, Ν. (1991), "Ειδήσεις και άρθρο 15", σελ. 197.

¹⁹ Χατζόγλου, Δ. (1998), "Η κατασκευή πραγματικότητας των ειδήσεων", σελ. 296.

²⁰ Galtung, J. και Ruge, M. (1965), "Structuring and selecting news", σελ. 53.

σημασία που σχετίζεται με την πολιτισμική εγγύτητα και την σχετικότητα. Όσον αφορά την πολιτισμική εγγύτητα, αυτό σημαίνει ότι το γεγονός ερμηνεύεται μέσω του πολιτισμικού πλαισίου του κοινού. Επομένως, αποδίδεται προσοχή σε αυτό που είναι οικείο, πολιτισμικά παρόμοιο και με μικρή πολιτισμική απόσταση.²¹ Όσον αφορά τη σχετικότητα, γεγονότα μακρινών πολιτισμών, τάξεων ή περιοχών θα αποκτούν απαραίτητα δημοσιογραφικό ενδιαφέρον αν επηρεάζουν τον πολιτισμό της χώρας των μέσων μαζικής ενημέρωσης, συνήθως σε μορφή απειλής.²²

Η πέμπτη αξία είναι η συμφωνία, δηλαδή η προβλεψιμότητα ή η επιθυμία για ένα γεγονός. Όταν ένας άνθρωπος προβλέπει ότι κάτι θα συμβεί, δημιουργεί μία νοητική εικόνα για να το υποδεχτεί και να το αποδεχτεί εύκολα αν συμβεί. Επίσης, μπορεί να είναι κάτι που τα άτομα επιθυμούν να συμβεί. Στην περίπτωση αυτή, η νοητική εικόνα είναι ακόμα περισσότερο προετοιμασμένη σε τέτοιο βαθμό μάλιστα που μπορεί να διαστρεβλώσει αυτό που λαμβάνει χώρα και να παράγει εικόνες σύμφωνες με αυτό που τα κοινωνικά υποκείμενα επιθυμούν.

Σε αυτή την περίπτωση, οι ειδήσεις αντιστοιχούν σε αυτό που κάποιος περιμένει να συμβεί και αν είναι πολύ μακριά από τις προσδοκίες του, δεν θα γίνουν κατανοητές. Η έκτη αξία είναι το απροσδόκητο στοιχείο ή η σπανιότητα ενός γεγονότος, δηλαδή όσο πιο απροσδόκητο είναι το γεγονός, τόσο περισσότερες πιθανότητες έχει να ενταχτεί στις ειδήσεις. Ένα γεγονός, το οποίο είναι συνηθισμένο, συνεχές και επαναλαμβανόμενο σε τακτικά και σύντομα χρονικά διαστήματα δεν προσελκύει τόσο πολύ την προσοχή όσο το απροσδόκητο. Η έβδομη αξία είναι η συνέχεια, που σημαίνει ότι αν ένα γεγονός έχει γίνει πρωτοσέλιδο και έχει οριστεί ως είδηση, τότε θα συνεχίσει να καλύπτεται για κάποιο χρονικό διάστημα, ακόμα και αν

²¹Galtung, J. και Ruge, M. (1965), "Structuring and selecting news", σελ. 54.

²²Hartley, J. (1982), *Understanding News*, σελ. 77.

η ένταση του έχει μειωθεί δραστικά.²³ Η όγδοη και τελευταία αξία αναφέρεται στη σύνθεση, δηλαδή στον συνδυασμό διαφορετικών ειδών ενός γεγονότος. Αν για παράδειγμα μία εφημερίδα είναι γεμάτη με σημαντικές ιστορίες άλλων χωρών, τότε μια σχετικά ασήμαντη εγχώρια ιστορία θα συμπεριληφθεί για να υπάρξει ισορροπία. Εναλλακτικά, αν μια σημαντική εγχώρια ιστορία βρίσκεται σε εξέλιξη, άλλα παρόμοια γεγονότα μπορεί να συμπεριληφθούν στο έντυπο, με σκοπό την συγκέντρωση ιστοριών σχετικά με αυτό το θέμα.²⁴

Επίσης, υπάρχουν τέσσερις παράγοντες που είναι συνδεδεμένοι με τον πολιτισμό και επηρεάζουν την μετάβαση από τα γεγονότα σε ειδήσεις. Ο πρώτος παράγοντας είναι ότι όσο περισσότερο το γεγονός αφορά κράτη ελίτ²⁵, τόσο είναι πιο πιθανό ότι θα γίνει είδηση. Οι ιστορίες σχετικά με πολέμους, εκλογές και καταστροφές είναι καλά παραδείγματα αυτής της τάσης. Για παράδειγμα, οι εκλογές που θα γίνουν σε χώρες που αποτελούν σημαντική δύναμη, όπως η Αμερική ή ευρωπαϊκές χώρες, όπως η Γαλλία και η Γερμανία, θα λάβουν περισσότερη κάλυψη από χώρες που βρίσκονται στη Λατινική Αμερική ή στην Αφρική. Ο δεύτερος παράγοντας είναι ότι όσο περισσότερο το γεγονός αφορά άτομα υψηλής κοινωνικοοικονομικής θέσης, τόσο πιο πιθανό είναι ότι θα γίνει είδηση, γιατί θεωρείται ότι οι πράξεις τους είναι περισσότερο σημαντικές από τις καθημερινές δραστηριότητες "απλών" ανθρώπων.²⁶

Ο τρίτος παράγοντας είναι ότι όσο περισσότερο το γεγονός μπορεί να ειπωθεί με προσωπικούς όρους εξαιτίας μιας πράξης συγκεκριμένων ανθρώπων, τόσο πιο πιθανό είναι ότι θα γίνει αντικείμενο των ειδήσεων. Πρόκειται για την ιδέα της

²³Galtung, J. και Ruge, M. (1965), "Structuring and selecting news", σελ. 55.

²⁴Hartley, J. (1982), *Understanding News*, σελ. 78.

²⁵ Δυτικού τύπου βιομηχανικά αναπτυγμένες χώρες.

²⁶Hartley, J. (1982), *Understanding News*, σελ. 78.

προσωποποίησης: οι ειδήσεις έχουν μια τάση να παρουσιάζουν τα γεγονότα ως προτάσεις, όπου υπάρχει ένα κοινωνικό υποκείμενο, ένας άνθρωπος και το γεγονός φαίνεται ως συνέπεια των πράξεων αυτού του ανθρώπου. Ο λόγος για τον οποίο συμβαίνει αυτό εξηγείται με 5 διαφορετικούς τρόπους. Ο πρώτος είναι ότι η προσωποποίηση είναι το αποτέλεσμα του πολιτισμικού ιδεαλισμού σύμφωνα με τον οποίο ο άνθρωπος είναι κυρίαρχος της μοίρας του και τα γεγονότα φαίνονται ως αποτέλεσμα μιας πράξης ελεύθερης βούλησης. Η δεύτερη εξήγηση είναι ότι η προσωποποίηση είναι μια συνέπεια της ανάγκης για νόημα και συνεπώς για αναγνώριση. Οι άνθρωποι μπορούν πιο εύκολα να χρησιμοποιηθούν ως όργανα θετικής και αρνητικής αναγνώρισης μέσω ενός συνδυασμού προβολής και ενσυναίσθησης. Η τρίτη εξήγηση είναι ότι η προσωποποίηση είναι αποτέλεσμα του παράγοντα της συχνότητας. Οι άνθρωποι μπορούν να ενεργούν κατά τη διάρκεια ενός χρονικού διαστήματος που ταιριάζει στη συχνότητα των ειδήσεων. Η τέταρτη εξήγηση είναι ότι η προσωποποίηση φαίνεται σαν μια απευθείας συνέπεια της συγκέντρωσης της ελίτ, αλλά ξεχωριστή από αυτή. Η πέμπτη και τελευταία εξήγηση είναι περισσότερο σε συμφωνία με τις μοντέρνες τεχνικές της συλλογής και παρουσίασης των ειδήσεων, όπως για παράδειγμα με τη φωτογραφία ή με τη συνέντευξη που αποδίδει μια απαραίτητη και επαρκή βάση για μια προσωποκεντρική ιστορία ειδήσεων.²⁷

Ο τέταρτος και τελευταίος παράγοντας είναι ότι όσο πιο αρνητικό είναι το γεγονός, τόσο πιο πιθανό είναι ότι θα γίνει αντικείμενο των ειδήσεων και υπάρχουν τρεις λόγοι για τους οποίους οι αρνητικές ειδήσεις θα προτιμηθούν από τις θετικές. Ο πρώτος λόγος είναι ότι οι αρνητικές ειδήσεις ικανοποιούν περισσότερο το κριτήριο της συχνότητας. Αυτό σημαίνει ότι ένα αρνητικό γεγονός μπορεί να εκτυλιχθεί

²⁷ Galtung, J. και Ruge, M. (1965), "Structuring and selecting news", σελ. 57.

ολοκληρωτικά σε δύο τεύχη εφημερίδων, κάτι το οποίο δεν συμβαίνει με ένα θετικό γεγονός. Ο δεύτερος λόγος είναι ότι οι αρνητικές ειδήσεις είναι πιο εύκολα συναινετικές και ξεκάθαρες με την έννοια ότι υπάρχει συμφωνία για το γεγονός ως αρνητικό. Ένα θετικό γεγονός μπορεί να είναι θετικό για κάποιους ανθρώπους, ενώ για άλλους όχι και ως εκ τούτου να μην ικανοποιείται το κριτήριο της σαφήνειας.²⁸ Ο τρίτος λόγος είναι ότι οι αρνητικές ειδήσεις είναι περισσότερο απροσδόκητες από τις θετικές με την έννοια ότι τα αρνητικά γεγονότα που αναφέρονται είναι περισσότερο σπάνια και με την έννοια ότι είναι λιγότερο προβλέψιμα. Αυτό προϋποθέτει έναν πολιτισμό, όπου οι αλλαγές προς το θετικό, με άλλα λόγια η εξέλιξη, κατά κάποιο τρόπο θεωρείται ως κανονικό και ασήμαντο πράγμα, το οποίο μπορεί να περάσει απαρατήρητο, επειδή δεν παρουσιάζει τίποτα καινούργιο.²⁹

Όσο λοιπόν περισσότερο τα γεγονότα ικανοποιούν τα παραπάνω κριτήρια, τόσο περισσότερο είναι πιθανό να επιλεγούν ως ειδήσεις. Οι ειδήσεις διαμορφώνονται βάσει μιας συγκεκριμένης αντίληψης της κοινωνίας της συναίνεσης. Σε αυτό το πλαίσιο, τα γεγονότα που έχουν δημοσιογραφικό ενδιαφέρον είναι αυτά που φαίνεται να διακόπτουν την αμετάβλητη συναινετική ηρεμία. Το έγκλημα σηματοδοτεί ένα από τα σημαντικότερα όρια αυτής της συναίνεσης. Η συναίνεση βασίζεται γύρω από τα νόμιμα και θεσμοθετημένα μέσα δράσης. Το έγκλημα περιλαμβάνει την αρνητική πλευρά αυτής της συναίνεσης, καθώς ο νόμος καθορίζει τι είναι αυτό που η κοινωνία καταδικάζει. Ουσιαστικά, ο νόμος εφοδιάζει την κοινωνία με τον βασικό ορισμό ποιες πράξεις είναι αποδεκτές και ποιες όχι. Αποτελεί το όριο που σηματοδοτεί τον δρόμο της κοινωνικής ζωής και τις συνδεδεμένες με αυτήν κοινωνικές αξίες. Τα μέτρα που λαμβάνονται για να στιγματιστούν και να τιμωρηθούν αυτοί που παραβιάζουν το νόμο από τους εκπροσώπους του νόμου (που

²⁸ Galtung, J. και Ruge, M. (1965), "Structuring and selecting news", σελ. 58.

²⁹ Στο ίδιο, σελ. 59.

έχουν οριστεί ως οι φύλακες της δημόσιας ηθικής και τάξης), αποτελούν μια δραματοποιημένη συμβολική επιβεβαίωση των αξιών της κοινωνίας και των ορίων ανοχής της. Ένα σημαντικό μέρος των ειδήσεων αφιερώνεται σε αναφορές σχετικά με την παραβατική συμπεριφορά και τις συνέπειες της και δεν είναι ένα απλό ζήτημα να εξηγηθεί για ποιο λόγο αυτά τα γεγονότα θα πρέπει να θεωρούνται ότι έχουν δημοσιογραφικό ενδιαφέρον ή γιατί θα πρέπει να προσελκύουν την αξιοσημείωτη προσοχή, όπως και κάνουν.³⁰

1.4 "Ειδησεογραφικές αξίες" news values για το έγκλημα

Υπάρχουν οκτώ ειδησεογραφικές αξίες (news values) που καθοδηγούν την επιλογή των δημοσιογράφων ως προς το ποια γεγονότα θα μεταδοθούν ως ειδήσεις που αφορούν το έγκλημα. Αυτές είναι: η αμεσότητα, η δραματοποίηση, η προσωποποίηση, η απλοποίηση, η διέγερση, η συμβατικότητα, η δομημένη πρόσβαση και η καινοτομία.³¹

Η πρώτη αξία είναι η αμεσότητα που σημαίνει ότι οι ειδήσεις αφορούν αυτό που είναι καινούργιο, αυτό που μόλις έχει συμβεί. Αυτό σημαίνει ότι οι ειδήσεις ασχολούνται βασικά με το παρόν και ότι σημαντικά τμήματα της πραγματικότητας δεν μεταδίδονται, επειδή δεν πληρούν τα κριτήρια της συμβατικής μορφής των ειδήσεων.³² Η δεύτερη αξία είναι η δραματοποίηση που σημαίνει ότι ο προσανατολισμός των ειδήσεων ενισχύεται από την έμφαση στο δραματικό στοιχείο. Οι ειδήσεις αποτελούν μια εμπορική γνώση που σχεδιάζεται σε μια κατάσταση ανταγωνιστικότητας, έχοντας κατά νου το κέρδος, με αποτέλεσμα να υπάρχει ενασχόληση με το τι θα τραβήξει την προσοχή του ενδεχόμενου κοινού,

³⁰Hall, S. και Chritcher, C. και Jefferson, T. και Clarke, J. και Roberts, B. (1978), "The social production of news: Mugging in the media", σελ. 351.

³¹Chibnall, S. (1977), "Press ideology: The politics of professionalism", σελ. 205.

³²Στο ίδιο.

δημιουργώντας έναν αντίκτυπο. Αυτή η έμφαση στον αντίκτυπο συμβάλλει στο να μεταδοθούν συγκεκριμένα γεγονότα και αυτό έχει σαν αποτέλεσμα σημαντική κοινωνική δράση να μετατρέπεται σε θέαμα για παθητικούς καταναλωτές των ειδήσεων. Συνεπώς, η επιτακτική ανάγκη της δραματοποίησης έχει την επίδραση να υποτιμά τη διαφωνία και να επικεντρώνει τη δημόσια προσοχή στα συμπτώματα, αντί στις αιτίες του κοινωνικού προβλήματος. Οι ειδήσεις δεν αφορούν απλά το "δράμα", αλλά προσωπικότητες. Η δε τρίτη αξία της προσωποποίησης ενθαρρύνει την αναγνώριση και την απομόνωση των ατόμων που εμπλέκονται σε αποκλίνουσα δραστηριότητα ως αντικείμενα για την προβολή μιας αρνητικής δημοφιλούς στο κοινό φαντασίωσης. Μια ολόκληρη κοινωνική δαιμονολογία δημοσιοποιείται και το είδος της "αποκαλυπτικής" δημοσιογραφίας εμπλουτίζεται με διάφορες ιστορίες. Το αποτέλεσμα είναι να αποτραβηχτεί η προσοχή από τις δομικές αιτίες και τα κίνητρα της αποκλίνουσας συμπεριφοράς.³³ Η τέταρτη αξία, έμφυτη στις αντιλήψεις των δημοσιογράφων για τις ειδήσεις, είναι η απλοποίηση της πραγματικότητας που είναι στενά συνδεδεμένη με τα πρακτικά πρότυπα της δημοσιογραφικής επαγγελματικής ιδιότητας. Το ρεπορτάζ περικόπτει την πραγματικότητα μιας κατάστασης για να ταιριάζει με τις προϋπάρχουσες μορφές των ειδήσεων. Η απλοποίηση είναι μια "διευκόλυνση" προς τις αντιληπτές ανάγκες του κοινού, οι οποίες τείνουν να διχοτομούν την πολύπλοκη πραγματικότητα, διευκολύνοντας την παρουσίαση των γεγονότων με μία δραματική και εξατομικευμένη μορφή. Η πέμπτη αξία είναι η διέγερση όσον αφορά τα σεξουαλικά θέματα, αλλά, επίσης, λειτουργεί και σε σχέση με άλλες μορφές παράνομου ηδονισμού, όπως είναι ενδεικτικά η αποκλίνουσα συμπεριφορά σε σχέση με τα ναρκωτικά. Μία τέτοιου είδους αποκλίνουσα συμπεριφορά γίνεται θέαμα και πουλάει εφημερίδες, καθώς κρατάει την προσοχή του

³³ Chibnall, S. (1977), "Press ideology: The politics of professionalism", σελ. 206-207.

κοινού. Η διέγερση αποτελεί ένα κατάλληλο εμπορικό περιεχόμενο ως προς τις δραστηριότητες των προσωποποιήτων. Μπορεί εξίσου να υποστηριχθεί ότι η εμπορική επιταγή της διέγερσης υποτιμά την πραγματικότητα.³⁴ Η έκτη αξία είναι η συμβατικότητα που έχει σχέση με την κυρίαρχη ιδεολογία που επικρατεί στις εφημερίδες, καθώς υπάρχουν τυποποιημένες μορφές, αλλά και συμβατικές διαδικασίες επιλογής των ειδήσεων με τις οποίες ο δημοσιογραφικός κόσμος κατανοεί τα φαινόμενα και κατασκευάζει τις ιστορίες. Επιπλέον, οι συμβατικές ερμηνείες του δημοσιογράφου ενημερώνουν και αντικατοπτρίζουν μια κάπως κατακερματισμένη, αλλά περισσότερο ή λιγότερο ηγεμονική ιδεολογία. Οι συμβατικές ερμηνείες είναι βολικές, καθώς επιτρέπουν στον δημοσιογράφο να εργάζεται υπό πιέσεις προθεσμίας. Εάν ο ρεπόρτερ εντάσσεται ή αποστασιοποιείται από αυτές τις ερμηνείες, η αξία της συμβατικότητας είναι στενά συνδεδεμένη με το φαινόμενο των 'ειδήσεων'. Αυτό ασκεί μια σημαντική επιρροή στο αντιληπτικό σύστημα του δημοσιογράφου και καθορίζει την επακόλουθη κατασκευή των ιστοριών.³⁵ Η έβδομη αξία της δομημένης πρόσβασης είναι ένα κατάλοιπο του αντικειμενικού παραδείγματος στη δημοσιογραφία που απαιτεί ότι οι ιστορίες των ειδήσεων βασίζονται σταθερά και σχεδόν αποκλειστικά σε αξιόπιστες δηλώσεις ειδικών στα πεδία που καλύπτονται από τις ιστορίες. Συνεπώς, υποστηρίζεται ότι τα μέλη της κοινωνίας τείνουν να υπολογίζουν σημαντικά τις δηλώσεις που γίνονται από αυτούς που βρίσκονται σε ισχυρές θέσεις εξουσίας. Η όγδοη και τελευταία αξία της καινοτομίας εισάγει το στοιχείο του τυχαίου στις εφημερίδες, μολονότι μπορεί να διευκολύνει πάρα πολύ τη χρήση των ιδεολογικών ερμηνειών και στερεοτύπων. Αυτή η αξία απαιτεί οι ιστορίες να 'κρατηθούν ζωντανές' μέσα από την αναζήτηση για νέες οπτικές γωνίες, καθώς δεν θεωρείται επαρκές αυτό καθαυτό το γεγονός. Αντιθέτως,

³⁴ Chibnall, S. (1977), "Press ideology: The politics of professionalism", σελ. 207-209.

³⁵ Στο ίδιο, σελ. 209-210.

σε κάθε εφημερίδα θα πρέπει να υπάρχει κάτι διαφορετικό, κάτι που δεν έχουν οι άλλες.³⁶

Οι ιστορίες που είναι πιο πιθανό να επιλεγούν για παρουσίαση ως ειδήσεις για το έγκλημα είναι τα εγκλήματα, τα οποία είναι μυθιστορηματικά και δραματικά. Τα συνηθισμένα εγκλήματα δεν αποτελούν είδηση. Αντίθετα, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης παρουσιάζουν ασυνήθιστα και βίαια εγκλήματα, επειδή αυτές οι ιστορίες "πουλάνε" φύλλα εφημερίδων. Οι ειδήσεις για το έγκλημα πρέπει να είναι απλές και ξεκάθαρες, έτσι ώστε η ιστορία να μπορεί να τοποθετηθεί γρήγορα εντός ενός ήδη καθιερωμένου πλαισίου, το οποίο μπορεί εύκολα να παρακολουθηθεί από το κοινό. Όταν μία συγκεκριμένη ιστορία πληροί ένα ή περισσότερα από τα κριτήρια των μέσων μαζικής ενημέρωσης, η ιστορία τότε ανταγωνίζεται άλλες επιλεγμένες ιστορίες λόγω των περιορισμού του χρόνου και του χώρου. Όσο περισσότερα είναι τα κριτήρια επιλογής που ικανοποιεί μια ιστορία, τόσο πιο πιθανό είναι ότι η ιστορία θα παρουσιαστεί και τα κριτήρια της επιλογής θα τονιστούν κατά την παρουσίαση.³⁷

Κεφάλαιο 2 - Έγκλημα και ΜΜΕ

2.1 Τα ΜΜΕ ως παράγοντας εγκληματογένεσης

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης συνδέονται άμεσα με το έγκλημα και συγκεκριμένα με την εγκληματική συμπεριφορά. Η ερμηνεία της εγκληματικής συμπεριφοράς πραγματοποιείται μέσω των κοινωνιολογικών προσεγγίσεων που επικεντρώνονται σε κοινωνικές διαδικασίες. Μία από αυτές τις κοινωνικές διαδικασίες είναι η διαδικασία της κοινωνικοποίησης που διαδραματίζει πολύ σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση της προσωπικότητας. Εκτός από την οικογένεια

³⁶ Chibnall, S. (1977), "Press ideology: The politics of professionalism", σελ. 210-211.

³⁷ Chermak, S. (1995), "Crime in the News Media: A Refined Understanding of How Crimes Become News", σελ. 99.

και τον κοινωνικό περίγυρο που συντελούν στη διαμόρφωση της εγκληματικής συμπεριφοράς, σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης λόγω της φύσης τους.³⁸

Ο ρόλος των μέσων μαζικής ενημέρωσης τονίζεται σε πολλές από τις πιο συχνά προσφερόμενες κοινωνικές και ψυχολογικές θεωρίες για το έγκλημα. Η πιο σημαντική θεωρία σχετικά με το πώς τα εγκληματικά κίνητρα διαμορφώνονται είναι η εκδοχή του Merton για την θεωρία της ανομίας. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης είναι καθοριστικά στην παρουσίαση καθολικών εικόνων μίμησης ενός εύπορου τρόπου ζωής και καταναλωτικής κουλτούρας, υπογραμμίζοντας τη σχετική φτώχεια και δημιουργώντας πιέσεις για να αποκτήσει κάποιος ακόμα υψηλότερα επίπεδα υλικής επιτυχίας ανεξάρτητα από την νομιμότητα των μέσων που θα χρησιμοποιηθούν. Οι ψυχολογικές θεωρίες της διαμόρφωσης των κινήτρων για τη διάπραξη αδικημάτων, επίσης, παρουσιάζουν συχνά τις επιδράσεις των μέσων μαζικής ενημέρωσης ως μέρος της διαδικασίας. Έχει, επίσης, υποστηριχθεί ότι οι εικόνες του εγκλήματος και της βίας που παρουσιάζονται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης είναι μια μορφή κοινωνικής μάθησης και μπορεί να ενθαρρύνουν το έγκλημα μέσα από τη διαδικασία της μίμησης ή τις επιδράσεις της κινητοποίησης.³⁹

Εκτός από το κίνητρο, θα πρέπει να υπάρχουν και τα μέσα για να διαπραχτεί ένα έγκλημα. Με αυτήν την παράμετρο σχετίζεται η θεωρία του διαφορικού συγχρωτισμού του Sutherland που υποστηρίζει ότι η εγκληματική συμπεριφορά είναι κάτι το οποίο μαθαίνεται, ενώ προϋποθέτει τη μαθητεία σε συγκεκριμένες τεχνικές διάπραξης του εγκλήματος.⁴⁰ Αυτό που υποστηρίζεται είναι ότι τα μέσα μαζικής

³⁸Θεολόγη, Β. (2011), *Εγκληματικότητα και ΜΜΕ*, σελ. 37.

³⁹Reiner, R. (2007), "Media - made Criminality: The representation of crime in the mass media", σελ. 316-317.

⁴⁰Θεολόγη, Β. (2011), *Εγκληματικότητα και ΜΜΕ*, σελ. 37.

ενημέρωσης λειτουργούν ως ένα ανοικτό πανεπιστήμιο του εγκλήματος, διαδίδοντας τη γνώση των εγκληματικών τεχνικών. Οι νέες μορφές των μέσων μαζικής ενημέρωσης έχουν μερικές φορές ειπωθεί σαν να δημιουργούν νέα μέσα για τη διάπραξη εγκλήματος. Αυτή η ανησυχία έχει ιδιαίτερα διεγερθεί από το διαδίκτυο, για το οποίο υπάρχει ο φόβος ότι διευκολύνει όλα τα είδη των αδικημάτων από την απάτη, την κλοπή ταυτότητας, την παιδική πορνογραφία και την αποπλάνηση των παιδιών για σεξ μέχρι την οργάνωση διεθνικού εγκλήματος και την τρομοκρατία.⁴¹

Επίσης, πολύ σημαντική παράμετρος είναι η απουσία ελέγχου. Οι εν δυνάμει παραβάτες που διαθέτουν και κίνητρο και τα διαθέσιμα μέσα για να διαπράξουν ένα έγκλημα μπορεί να μην επιδείξουν εγκληματική ή παραβατική συμπεριφορά εάν ο κοινωνικός έλεγχος είναι αποτελεσματικός.⁴² Με την απουσία του ελέγχου σχετίζεται η θεωρία των Sykes και Matza, όπου το πέραςμα στην εγκληματική πράξη διευκολύνεται από την ανάπτυξη των τεχνικών εξουδετέρωσης της ηθικής ευθύνης για το έγκλημα.⁴³ Ένα θέμα που συμβαίνει τακτικά, όσον αφορά τις αξιολογήσεις ανησυχίες σχετικά με τις εγκληματογόνες συνέπειες των εικόνων των μέσων μαζικής ενημέρωσης του εγκλήματος, είναι ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης διαβρώνουν την αποτελεσματικότητα τόσο των εξωτερικών όσο και των εσωτερικών ελέγχων. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης μπορεί να υπονομεύσουν τους εξωτερικούς ελέγχους από υποτιμητικές εκπροσωπήσεις της ποινικής δικαιοσύνης. Σοβαρές εκπροσωπήσεις της ποινικής δικαιοσύνης μπορεί να υπονομεύσουν τη νομιμότητα της με το να γίνουν πιο επικριτικές, αμφισβητώντας την ακεραιότητα και τη νομιμότητα ή την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα της αστυνομίας. Οι αρνητικές εκπροσωπήσεις της

⁴¹Reiner, R. (2007), "Media - made Criminality: The representation of crime in the mass media", σελ. 317.

⁴²Στο ίδιο.

⁴³Θεολόγη, Β. (2011), *Εγκληματικότητα και ΜΜΕ*, σελ.41.

ποινικής δικαιοσύνης θα μπορούσαν να μειώσουν τη δημόσια συνεργασία ή την αντίληψη των εν δυνάμει παραβατών για την πιθανότητα των κυρώσεων με τη συνέπεια της αύξησης του εγκλήματος. Πιθανώς, η πιο συχνά προτεινόμενη γραμμή της αιτιότητας μεταξύ των αναπαραστάσεων των μέσων μαζικής ενημέρωσης και της εγκληματικής συμπεριφοράς είναι ο ισχυρισμός ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης υπονομεύουν την εσωτερίκευση των ελέγχων, παρουσιάζοντας τακτικά συμπαθητικές ή λαμπερές εικόνες των παραβάσεων.⁴⁴

2.2 Η συμβολή των MME στην κοινωνική αντίδραση στο έγκλημα

Εκτός από τον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης στη διαμόρφωση της εγκληματικής συμπεριφοράς, εξίσου σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν και στη διαδικασία της κοινωνικής αντίδρασης απέναντι στο έγκλημα. Η θεωρία της ετικέτας, της οποίας κύριος εκφραστής είναι ο Becker, ορίζει ότι η παρέκκλιση είναι η παραβίαση των κανόνων από κάποιο άτομο, το οποίο έχει χαρακτηριστεί ως "ένοχο" από κοινωνικές ομάδες. Η παρεκκλίνουσα συμπεριφορά αποτελεί μια συμπεριφορά που έχει χαρακτηριστεί ως τέτοια και είναι αποτέλεσμα μιας διαδικασίας, η οποία προκύπτει από τις αντιδράσεις των άλλων σε αυτή τη συμπεριφορά. Για αυτούς τους λόγους, η παρέκκλιση βρίσκεται στην αλληλεπίδραση μεταξύ των ατόμων που διαπράττουν και αντιδρούν σε μια ενέργεια και έχει σαν αποτέλεσμα τα άτομα να χαρακτηρίζονται ως παρεκκλίνοντα μέσω μιας διαδικασίας στιγματισμού από την κοινωνία.⁴⁵

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο σε αυτή τη διαδικασία στιγματισμού, καθώς μπορεί να χαρακτηρίσουν επικίνδυνους τους

⁴⁴Reiner, R. (2007), "Media - made Criminality: The representation of crime in the mass media", σελ. 318.

⁴⁵Θεολόγη, Β. (2011), *Εγκληματικότητα και MME*, σελ. 46.

φερόμενους ως δράστες και να κατασκευάσουν ενόχους πριν ακόμα διεξαχθεί η δίκη. Το αποτέλεσμα είναι ότι τα άτομα αποδέχονται τον χαρακτηρισμό που προκύπτει από τη διαδικασία κατασκευής, καθώς δεν έχουν περιθώρια αντίδρασης και οδηγούνται στο να ενδυναμωθεί η παρεκκλίνουσα συμπεριφορά ως αντίδραση στον στιγματισμό, με συνέπεια τη δευτερογενή παρέκκλιση. Ωστόσο, η δευτερογενής παρέκκλιση δεν προκύπτει μόνο λόγω του χαρακτηρισμού των συμπεριφορών που προβάλλουν συνεχώς τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και προκαλούν, εν δυνάμει, ηθικό πανικό, αλλά συχνά ανασύρουν ρεπορτάζ που αφορούν τα συγκεκριμένα περιστατικά, αφού ο δράστης έχει εκτίσει την ποινή του, οπότε ο δράστης ενοχοποιείται και περιθωριοποιείται κατ' εξακολούθησιν.⁴⁶

Ο τρόπος με τον οποίο επιλέγεται να παρουσιαστεί το έγκλημα αναπαράγει τους κυρίαρχους ορισμούς για το έγκλημα, τον εγκληματία και τον κοινωνικό έλεγχο και αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να ενισχύονται οι κυρίαρχες ιδεολογίες για το έγκλημα και την ποινή. Όταν λοιπόν το έγκλημα προβάλλεται με ένα συγκεκριμένο, στερεότυπο τρόπο από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ενισχύεται η σύνδεση του κακού και της βίας με άτομα και ομάδες που έχουν συγκεκριμένα ατομικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διαδικασία αναπαραγωγής στερεοτύπων γύρω από το έγκλημα και τον εγκληματία, αλλά δεν αποτελούν τις πρωταρχικές προσδιοριστικές παραμέτρους για το θέμα του εγκλήματος και του εγκληματία.⁴⁷

Η έτοιμη εφαρμογή των στερεοτύπων είναι ένα χαρακτηριστικό γνώρισμα των περισσότερων ρεπορτάζ για το έγκλημα. Το έγκλημα τείνει να αναπαρίσταται με

⁴⁶ Θεολόγη, Β. (2011), *Εγκληματικότητα και ΜΜΕ*, σελ. 46-47.

⁴⁷ Κουκουτσάκη, Α. (2000), "Εγκληματικό στερεότυπο και ΜΜΕ: Ιδεολογίες του εγκλήματος και το θέμα της κοινωνικής συναίνεσης", σελ. 448.

όρους μιας βασικής αντιπαράθεσης μεταξύ των συμβολικών δυνάμεων του καλού και του κακού.⁴⁸ Οι ευρέως αποδεκτές στάσεις απέναντι στο έγκλημα τείνουν να κατασκευάζονται γύρω από έναν αριθμό στερεοτύπων ενός 'εγκληματικού άλλου', όπως ο ένοπλος ληστής, ο τρομοκράτης, ο ανώμαλος, ο δολοφόνος, ο εξτρεμιστής, ο κλέφτης, ο βιαστής, ο νεαρός παραβάτης και ούτω καθεξής. Τέτοια στερεότυπα ενισχύονται από το γεγονός ότι η πλειοψηφία των ανθρώπων πιστεύει ότι έχει λίγη ή και καθόλου άμεση εμπειρία ή γνώσεις για το έγκλημα. Η δημόσια επίγνωση για το έγκλημα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τέτοιες δευτερεύουσες πηγές, όπως οι φήμες και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, καθώς, πράγματι, οι πηγές των εικόνων του εγκλήματος είναι ευρείες και ποικίλλουν. Ο διασυρμός του μη φυσιολογικού και η λογοκρισία του ασυνήθιστου παρέχουν μια έτοιμη υπόθεση ότι οι εγκληματίες ζουν σε έναν κόσμο χώρια, σαν παρεκκλίσεις στο χάρτη των κοινωνικών σχέσεων. Είναι απλό για όλους να βλέπουν τι και ποιος είναι λάθος και τι χρειάζεται για να επιστρέψει στην κανονικότητα.⁴⁹

Όπως προαναφέρθηκε, πολλές από τις πληροφορίες μας σχετικά με τη φύση και τη συχνότητα του εγκλήματος παρέχονται από τη δευτερεύουσα πηγή των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Πράγματι, ένα κύριο χαρακτηριστικό του να ζει κάποιος μέσα σε μεγάλες αστικές κοινωνίες είναι ότι βασίζεται στα μέσα μαζικής ενημέρωσης για να πληροφορηθεί όχι μόνο τα παγκόσμια γεγονότα, αλλά, επίσης, αυτά που συμβαίνουν σε τοπικό επίπεδο. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης διαδραματίζουν ένα σημαντικό ρόλο στην αντίληψη μας και την κατασκευή του κοινωνικού κόσμου. Παρόλο που είναι ισχυρή η κοινή λογική ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης απλά παρέχουν τα γεγονότα μιας διαδικασίας στην οποία το έγκλημα απλώς επισυμβαίνει, η σχέση μεταξύ του εγκλήματος και των ρεπορτάζ για το έγκλημα των μέσων

⁴⁸ Muncie, J. (1996), "The Construction and Deconstruction of Crime", σελ. 47.

⁴⁹ Στο ίδιο, σελ. 42.

μαζικής ενημέρωσης κάθε άλλο παρά απλή είναι. Οι ιστορίες του εγκλήματος αποτελούν πάντα ένα κεντρικό στοιχείο των καθημερινών ειδήσεων των μέσων μαζικής ενημέρωσης.⁵⁰

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης αντί να παρέχουν μια καθαρή αντανάκλαση του κοινωνικού κόσμου, επιλέγουν γεγονότα, τα οποία είναι άτυπα, τα παρουσιάζουν με στερεοτυπικό τρόπο και τα αντιπαραβάλλουν ενάντια στην κανονικότητα. Ο "χώρος", ο "τόπος" και το περιεχόμενο των μέσων μαζικής ενημέρωσης που αφιερώνονται στο έγκλημα, επικεντρώνονται σε σοβαρά εγκλήματα, όπως η ανθρωποκτονία, ο βιασμός, η βιαιοπραγία, η ληστεία, η διάρρηξη, η κλοπή, αλλά και εγκλήματα που προκαλούν "κοινωνική υστερία", όπως το trafficking και η κατάχρηση ναρκωτικών ουσιών. Για τέτοιου είδους εγκλήματα γίνονται συνεχώς ρεπορτάζ και παρουσιάζονται ως στερεότυπα μιας οργανωμένης εγκληματικής αδελφότητας. Ο εγκληματίας τότε συνήθως αναπαρίσταται ως βίαιος, ανήθικος και ως μια απειλή για την κοινωνική τάξη. Το έγκλημα παρουσιάζεται με έναν τρόπο με τον οποίο συνεχώς παραβιάζει τις κυρίαρχες κοινωνικές προσδοκίες σχετικά με τον κόσμο.⁵¹ Ο χαρακτηρισμός των συμπεριφορών που προβάλλονται συνεχώς από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης οδηγεί στον στιγματισμό και αναπαράγει στερεότυπα, προκαλώντας ηθικό πανικό, ο οποίος θα αναλυθεί παρακάτω.

Όσον αφορά τους προνομιακούς πρωταγωνιστές του προσδιορισμού του εγκλήματος και του εγκληματία, αυτοί, όπως προαναφέρθηκε, είναι οι φορείς του επίσημου κοινωνικού ελέγχου του εγκλήματος, καθώς είναι μέσω του συστήματος απονομής της ποινικής δικαιοσύνης που παράγεται αυτό που θα προσληφθεί κοινωνικά ως έγκλημα από τους ειδικούς επιστήμονες και τους επαγγελματίες του

⁵⁰ Muncie, J. (1996), "The Construction and Deconstruction of Crime", σελ. 42-43.

⁵¹ Στο ίδιο, σελ. 44.

κλάδου που ασχολούνται τόσο σε θεωρητικό όσο και σε εμπειρικό επίπεδο με το έγκλημα. Οι προνομιακοί αυτοί πρωταγωνιστές διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην κατασκευή της είδησης, καθώς η εικόνα που αναπαράγουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης για το έγκλημα και τον εγκληματία στηρίζεται στη δράση και τις θέσεις τους, ως πλέον αξιόπιστης πηγής.⁵²

Το αποτέλεσμα, λοιπόν, όσον αφορά την κατασκευή της είδησης για το έγκλημα είναι ότι οι προνομιακοί πρωταγωνιστές του προσδιορισμού του εγκλήματος οριοθετούν τη συζήτηση. Με αυτόν τον τρόπο αναπαράγονται οι κυρίαρχες αντιλήψεις γύρω από τα αίτια του εγκλήματος, την προσωπικότητα του δράστη και τη σχέση του με το θύμα. Υπάρχει, δηλαδή, μια σχέση εξάρτησης των δημοσιογράφων με τους προνομιακούς πρωταγωνιστές του προσδιορισμού του εγκλήματος, καθώς, ιδιαίτερα, οι φορείς του επίσημου κοινωνικού ελέγχου αποτελούν βασική πηγή πληροφόρησης, όπως για παράδειγμα η αστυνομία, η οποία και καθορίζει την αρχική διατύπωση της ιστορίας.⁵³

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης έχουν μικρή άμεση πρόσβαση στο έγκλημα, καθώς η πλειοψηφία των ιστοριών έρχεται στα μέσα μαζικής ενημέρωσης μέσω της αστυνομίας. Η αστυνομία είναι ένας οργανισμός ελέγχου του εγκλήματος που καθορίζει πρωταρχικά τις ειδήσεις για το έγκλημα και ταυτόχρονα αποτελεί πηγή των ειδήσεων για το έγκλημα. Ως τέτοιος οργανισμός είναι σε θέση να παρέχει αρχικούς ορισμούς του εγκλήματος και να τους τοποθετεί εντός ενός περιεχομένου, ενός συνεχούς προβλήματος του εγκλήματος. Η αξιοπιστία των ορισμών αυξάνεται από την επίσημη και θεσμική θέση της αστυνομίας. Η τακτική πρόσβαση των θεσμών του ελέγχου στο ρεπορτάζ των μέσων μαζικής ενημέρωσης είναι τόσο ανοικτή όσο και

⁵²Κουκουτσάκη, Α. (2000), "Εγκληματικό στερεότυπο και ΜΜΕ: Ιδεολογίες του εγκλήματος και το θέμα της κοινωνικής συναίνεσης", σελ. 449.

⁵³Στο ίδιο, σελ. 450.

αποδεκτή. Οι θεσμοί είναι στην πρώτη γραμμή του ελέγχου του εγκλήματος και έχουν μια καθημερινή γνώση της μάχης ενάντια στο έγκλημα. Έτσι, φαίνεται αρκετά φυσικό το ότι είναι η κύρια πηγή των ειδήσεων σχετικά με το έγκλημα. Με αυτό τον τρόπο, ο Τύπος βασίζεται όλο και περισσότερο σε μία σημαντική θεσμική πηγή, την αστυνομία. Οι δημοσιογράφοι δεν είναι σε θέση να παρουσιάσουν απόψεις που είναι αμφιλεγόμενες ή μη αποδεκτές για τους καθιερωμένους κοινωνικούς οργανισμούς και διαδικασίες ελέγχου. Στη συντριπτική πλειοψηφία των υποθέσεων, τα ρεπορτάζ τους είναι βασισμένα στο σύνολο της ημερήσιας διάταξης των γεγονότων και τις ερμηνείες που παρέχονται από τις παραπάνω πρωταρχικές πηγές πληροφοριών. Οι ερμηνείες με τη σειρά τους εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από το ποσοστό των αναφερθέντων εγκλημάτων και από την οργανωμένη απάντηση της αστυνομίας στη διάπραξη των αδικημάτων. Με αυτό τον τρόπο, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και οι επίσημοι ορισμοί του εγκλήματος από κοινού δεν αντανακλούν απλά την κοινωνική πραγματικότητα, αλλά την ορίζουν με έναν ιδιαίτερο τρόπο. Επομένως, επηρεάζουν την ποιότητα των δημόσιων και λαϊκών απόψεων για το έγκλημα.⁵⁴

2.3 Η θεώρηση του "ηθικού πανικού"

Ειδική περίπτωση επηρεασμού της κοινής γνώμης για το έγκλημα από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης αποτελεί η συζήτηση για τη λειτουργία του λεγόμενου "ηθικού πανικού". Ο ηθικός πανικός αποτελεί έναν καθιερωμένο όρο, τόσο στο ακαδημαϊκό όσο και στο καθημερινό λεξιλόγιο που έχει χρησιμοποιηθεί ευρέως από το έργο του Stanley Cohen στις αρχές του 1970 για τις νεανικές υποκουλτούρες. Από τότε ο όρος έχει χρησιμοποιηθεί συχνά στα μέσα μαζικής ενημέρωσης για να αναφερθεί σε όλους τους τύπους των αντικοινωνικών και/ή εγκληματικών συμπεριφορών. Ουσιαστικά, ένας ηθικός πανικός αναφέρεται σε μια υπερβολική

⁵⁴ Muncie, J. (1996), "The Construction and Deconstruction of Crime", σελ. 47-49.

αντίδραση από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, την αστυνομία ή το ευρύ κοινό σε δραστηριότητες συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων. Αυτές οι δραστηριότητες μπορεί κάλλιστα να είναι σχετικά ασήμαντες, αλλά έχουν αναφερθεί σε μια κάπως δραματοποιημένη μορφή στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Μια τέτοιου είδους μετάδοση και δημοσιότητα έχει μετά οδηγήσει σε μια αύξηση στο γενικό άγχος και ανησυχία σχετικά με αυτές τις δραστηριότητες. Έτσι, η δημιουργία ηθικού πανικού είναι μια υπερβολική απάντηση σε έναν τύπο συμπεριφοράς που θεωρείται κοινωνικό πρόβλημα. Ο όρος υποδεικνύει μια υπερβολική αντίδραση εκ μέρους των μέσων μαζικής ενημέρωσης και/ή άλλων κοινωνικών θεσμών. Επιπλέον, αυτή η υπερβολική αντίδραση μεγεθύνει την αρχική έκταση της ανησυχίας.⁵⁵

Τα βασικά στοιχεία ή στάδια σε έναν ηθικό πανικό, σύμφωνα με τον ορισμό του Cohen, είναι ότι πρώτον κάτι ή κάποιος ορίζεται ως απειλή στις κοινωνικές αξίες και το κοινωνικό συμφέρον, δεύτερον η απειλή απεικονίζεται σε μια εύκολα αναγνωρίσιμη μορφή από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τρίτον υπάρχει ραγδαία αύξηση δημόσιας ανησυχίας, τέταρτον υπάρχει μια απάντηση από τις αρχές ή τους δημιουργούς της κοινής γνώμης και πέμπτον ο πανικός υποχωρεί ή οδηγεί σε κοινωνική αλλαγή.⁵⁶

Ο τρόπος με τον οποίο αρχικά μια κατάσταση ερμηνεύεται και παρουσιάζεται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης είναι σημαντικός, καθώς με αυτό τον τρόπο οι περισσότεροι άνθρωποι λαμβάνουν τις εικόνες τους για την παραβατική συμπεριφορά. Σύμφωνα με τον Cohen, στην παρουσίαση των ειδήσεων για το έγκλημα υπάρχει έντονο το στοιχείο της υπερβολής και της διαστρέβλωσης που αποτυπώνεται με το να μεγαλοποιείται η σοβαρότητα των γεγονότων, βάσει

⁵⁵ Marsh, I. και Melville, G. (2009), *Crime, Justice and the Media*, σελ. 40.

⁵⁶ Thompson, K. (1998), *Moral Panics*, σελ. 8.

κριτηρίων, όπως ο αριθμός των ατόμων που εμπλέκονται σε πράξεις βίας, η ποσότητα και οι επιδράσεις οποιασδήποτε καταστροφής ή πράξης βίας. Η υπερβολή και η διαστρέβλωση λαμβάνει χώρα με εντυπωσιακούς τίτλους, μελοδραματικό λεξιλόγιο και η σκόπιμη επισήμανση αυτών των στοιχείων στη ιστορία, που θεωρείται ως είδηση.⁵⁷ Ένας ακόμη τρόπος με τον οποίο πραγματοποιείται η υπερβολή και η διαστρέβλωση στα μέσα μαζικής ενημέρωσης είναι ότι υπάρχουν ρεπορτάζ για ένα συγκεκριμένο θέμα με δυσανάλογα μεγαλύτερη συχνότητα ή έμφαση που χρησιμοποιούν παραπλανητικούς τίτλους, πληθυντικό αριθμό και την τεχνική της αναφοράς του ίδιου περιστατικού δυο φορές για να μεγιστοποιούν την είδηση.⁵⁸

Ένα ακόμα στοιχείο πολύ σημαντικό στην παρουσίαση των ειδήσεων είναι η πρόβλεψη. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει μια έμμεση υπόθεση, παρούσα σε κάθε ρεπορτάζ, ότι αυτό που είχε συμβεί πρόκειται αναπόφευκτα να συμβεί ξανά. Αυτές οι προβλέψεις διαδραματίζουν το ρόλο της κλασσικής "αυτοεκπληρούμενης προφητείας". Σε αντίθεση με τις υποθέσεις των φυσικών καταστροφών, όπου η απουσία των προβλέψεων μπορεί να είναι καταστρεπτική, στα κοινωνικά φαινόμενα, όπως η παραβατική συμπεριφορά, είναι η παρουσία των προβλέψεων που μπορεί να είναι καταστροφική.⁵⁹

Ένα τρίτο σημαντικό στοιχείο είναι ο συμβολισμός, καθώς η επικοινωνία, και ιδιαίτερα η μαζική επικοινωνία των στερεοτύπων, εξαρτάται από τη συμβολική δύναμη των λέξεων και των εικόνων. Τα σύμβολα και οι ετικέτες αποκτούν τη δική τους περιγραφική και ερμηνευτική δυνατότητα. Ο συμβολισμός είναι, εν μέρει, η συνέπεια των ίδιων τυπικών διαδικασιών της μαζικής επικοινωνίας, οι οποίες δίνουν έναυσμα στην υπερβολή και την διαστρέβλωση. Έτσι, τα παραπλανητικά και

⁵⁷ Cohen, S. (1980), *Folk Devils and Moral Panics: The Creation of the Mods and Rockers*, σελ. 30 -31

⁵⁸ Στο ίδιο, σελ. 32 -33

⁵⁹ Στο ίδιο, σελ. 38-39.

ακατάλληλα πρωτοσέλιδα χρησιμοποιούνται για να δημιουργήσουν ξεκάθαρα αρνητικά σύμβολα, όπου το πραγματικό γεγονός δεν δικαιολογεί κάτι τέτοιο ή τουλάχιστον είναι, ως προς αυτή τη διάσταση, διφορούμενο. Μέσω του συμβολισμού, με δεδομένη την υπερβολή και τη διαστρέβλωση, οι εικόνες γίνονται πιο αιχμηρές από την πραγματικότητα.⁶⁰

Οι μελέτες του ηθικού πανικού, καθώς και οι αναλυτικές έρευνες για τη διαδικασία της μαζικής επικοινωνίας, υποδεικνύουν ότι δύο αλληλένδετοι παράγοντες καθορίζουν την παρουσίαση της παραβατικής συμπεριφοράς. Ο πρώτος είναι η θεσμοθετημένη ανάγκη να δημιουργηθούν ειδήσεις και ο δεύτερος είναι η επιλεκτική και επαγωγική δομή της διαδικασίας της παραγωγής ειδήσεων. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης λειτουργούν με συγκεκριμένους ορισμούς του τι είναι κάτι που έχει δημοσιογραφικό ενδιαφέρον. Δεν υπαγορεύουν τα εγχειρίδια οδηγίων στους δημοσιογράφους ότι συγκεκριμένα θέματα, όπως για παράδειγμα τα ναρκωτικά, το σεξ και η βία, θα έχουν απήχηση στο κοινό ή ότι συγκεκριμένες ομάδες, όπως οι νέοι και οι μετανάστες, θα έπρεπε συνέχεια να εκτίθενται σε λεπτομερή αναφορά. Κατά προτίμηση, υπάρχουν ενσωματωμένοι παράγοντες, οι οποίοι κυμαίνονται από το διαισθητικό προαίσθημα του δημοσιογράφου σχετικά με το τι συνιστά μια ‘καλή ιστορία’, μέσω αντιλήψεων όπως ‘δώσε στο κοινό αυτό που θέλει’ μέχρι δομημένες ιδεολογικές προκαταλήψεις, οι οποίες προδιαθέτουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης να μετατρέψουν ένα συγκεκριμένο γεγονός σε είδηση.⁶¹

⁶⁰ Cohen, S. (1980), *Folk Devils and Moral Panics: The Creation of the Mods and Rockers*, σελ. 40-43.

⁶¹ Στο ίδιο, σελ. 45.

2.4 Η συμβολή του επίσημου συστήματος άσκησης κοινωνικού ελέγχου στην ειδησεογραφία για το έγκλημα

Ένα έγκλημα για να γίνει είδηση προϋποθέτει την επίσημη αναγνώριση του από μία πηγή του συστήματος άσκησης κοινωνικού ελέγχου. Η εξάρτηση από τις πηγές του συστήματος αυτού είναι καταλυτική για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, επειδή είναι οι μόνες που γίνονται πολιτισμικά αποδεκτές ως κατ' εξοχήν νόμιμες και αξιόπιστες πηγές πληροφοριών για την ειδησεογραφία περί εγκλήματος. Οι αξιόπιστες αυτές πηγές αναφέρονται πάντα, ενώ τα μέσα μαζικής ενημέρωσης διατηρούν ένα μανδύα αντικειμενικότητας. Οι πηγές αυτές επωφελούνται ισότιμα από την εξάρτηση των μέσων μαζικής ενημέρωσης από αυτές, επειδή καθορίζουν οι ίδιες τον αριθμό των εγκλημάτων που είναι διαθέσιμα ως ειδήσεις, ενώ παράλληλα ελέγχουν ποια εγκλήματα παρουσιάζονται, καθώς και το είδος της πληροφορίας που παρέχεται για αυτά. Η αστυνομία πληροφορεί τα μέσα για εγκλήματα που αντανακλούν τη δική της οπτική και επωφελείται συγχρόνως, καθώς αυτή η πρακτική ενισχύει την αποτελεσματικότητά της.⁶²

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης μπορεί να επιλέγουν ποια εγκλήματα θα μεταδώσουν, αλλά η ομάδα των περιστατικών από την οποία αντλούν τη θεματολογία τους προεπιλέγεται και πραγματοποιείται μέσω της αστυνομίας.⁶³ Οπότε τα μέσα μαζικής ενημέρωσης φαίνεται ότι εξαρτώνται υπερβολικά από τους θεσμούς του κοινωνικού ελέγχου για τις ιστορίες των ειδήσεων απ' ότι σε οποιεσδήποτε άλλες ειδήσεις. Η αστυνομία διαμορφώνει ένα μονοπώλιο ως πηγή των ειδήσεων για το έγκλημα στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Πολλές επαγγελματικές ομάδες έχουν επαφή με το έγκλημα, αλλά μόνο η αστυνομία είναι που επικαλείται μια επαγγελματική εμπειρία στον αγώνα ενάντια στο έγκλημα και βασίζεται σε μια καθημερινή εμπειρία

⁶² Chermak, S. (1995), "Crime in the News Media: A Refined Understanding of How Crimes Become News", σελ. 110-112.

⁶³ Fishman, M. (1981), "Police News: Constructing an Image of Crime", σελ. 120.

που της προσδίδει αξιοπιστία. Επιπλέον, τόσο οι επίσημες όσο και οι ανεπίσημες κοινωνικές σχέσεις για την κατασκευή των ειδήσεων, από τις οποίες ο δημοσιογράφος αντλεί το υλικό για το έγκλημα, στηρίζονται στην εμπιστοσύνη μεταξύ της αστυνομίας και του αστυνομικού συντάκτη, καθώς και σε μια αξιόπιστη και αντικειμενική μετάδοση της απόρρητης πληροφόρησης από τον δημοσιογράφο στον οποίο παρέχεται πρόσβαση. Μόνο μια προδοσία της εμπιστοσύνης θα οδηγήσει στο να μην υπάρχει συνεχής ροή πληροφόρησης.⁶⁴

Ο τρόπος με τον οποίο τα μέσα μαζικής ενημέρωσης επηρεάζουν, αλλά και επηρεάζονται από τις πρακτικές των αστυνομικών πηγών διαδραματίζει πολύ σημαντικό ρόλο στην παραγωγή των ειδήσεων που αφορούν το έγκλημα. Η δομή, ο καταμερισμός της εργασίας και οι αποφάσεις των μέσων μαζικής ενημέρωσης καθορίζουν ποιες ιστορίες τελικά θα επιλεγούν. Οι συντάκτες συγκεντρώνουν τις ειδήσεις για το έγκλημα από έναν περιορισμένο αριθμό πηγών και το είδος των πληροφοριών που παρουσιάζεται, επηρεάζεται από τις σχέσεις μεταξύ των μέσων μαζικής ενημέρωσης, των δημοσιογράφων και της αστυνομίας. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης εξαρτώνται από τις αστυνομικές πηγές για να παράγουν τις ειδήσεις για το έγκλημα. Ωστόσο, και οι αστυνομικές πηγές εξαρτώνται εξίσου από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Για αυτό λόγο, αναπτύσσεται μια συμβιωτική σχέση μεταξύ των μέσων μαζικής ενημέρωσης και των αστυνομικών πηγών. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης αναφέρουν τις αστυνομικές πηγές τους για να τονίσουν την αυθεντία τους και να διατηρήσουν την αντικειμενικότητα τους. Έτσι, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης αυξάνουν την αξιοπιστία τους, καθώς αναπτύσσονται και βασίζονται στις αστυνομικές πηγές. Αμοιβαία, επειδή οι αστυνομικές πηγές αναφέρονται ως η αξιόπιστη φωνή αναφορικά με τις ειδήσεις για το έγκλημα, οι αστυνομικές πηγές

⁶⁴ Hall, S. και Critcher, C. και Jefferson, T. και Clarke, J. και Roberts, B. (1978), "The social production of news: Mugging in the media", σελ. 354.

φαίνονται περισσότερο αξιόπιστες. Η αναπτυσσόμενη σχέση μεταξύ αυτών των δύο δυνάμεων καθορίζει τι παρουσιάζεται και τι όχι.⁶⁵

Η αστυνομία έχει το δικό της οργανωτικά καθορισμένο σύνολο κριτηρίων που επηρεάζει την παρουσίαση του εγκλήματος. Οι αστυνομικές πηγές αποφασίζουν ποιες πληροφορίες θα πρέπει να αποκαλυφθούν και σε ποια μορφή, ποιες λεπτομέρειες θα πρέπει να τονιστούν ή να απορριφθούν και τότε οι ιστορίες θα πρέπει να κυκλοφορήσουν. Κατά την παραγωγή των ειδήσεων για το έγκλημα, η αστυνομία είναι η πρωταρχική πηγή που χρησιμοποιείται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και οι πληροφορίες που παρέχουν είναι, εν μέρει, η δική τους εκδοχή για το έγκλημα. Με αυτό τον τρόπο, μπορούν να ελέγχουν το περιβάλλον τους, να προστατεύουν την ευπάθεια του οργανισμού τους και να νομιμοποιούν τη δουλειά τους.⁶⁶

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης διαλέγουν την εκδοχή της αστυνομικής πηγής για την αλήθεια επιλεκτικά για να παράγουν μία ιστορία. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης έχουν το δικό τους σύνολο των ανεξάρτητων κριτηρίων για τον καθορισμό των ειδήσεων που αιχμαλωτίζουν το κοινό. Αυτά τα κριτήρια επηρεάζουν την επιλογή της ιστορίας και την παραγωγή των ειδήσεων, καθώς και τις αποφάσεις των συντακτών σχετικά με το ποια σκοπιά θα χρησιμοποιήσουν ή την επιλογή ποιας πηγής, όταν πρόκειται να παράγουν μια ιστορία. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης μπορεί να μην επιλέξουν να παρουσιάσουν μια ιστορία εάν δεν είναι συμβατή με τα οργανωτικά τους κριτήρια.⁶⁷

⁶⁵ Chermak, S. (1995), "Crime in the News Media: A Refined Understanding of How Crimes Become News", σελ. 98.

⁶⁶ Στο ίδιο.

⁶⁷ Στο ίδιο, σελ. 98-99.

Οι ειδησεογραφικές αξίες (news values) αποτελούν τα κριτήρια που οδηγούν στην επιλογή συγκεκριμένων ειδών ιστοριών και αντιλήψεων. Φυσικά, ο μεγαλύτερος δημοσιογραφικός έπαινος είναι η αποκλειστικότητα, η μετάδοση μιας ιστορίας με υψηλή ειδησεογραφική αξία (news value) που δεν έχει μεταδοθεί ακόμα. Αυτό ασκεί πίεση στον δημοσιογράφο, ο οποίος επιδιώκει το προβάδισμα της εφημερίδας του έναντι των λοιπών, να εντοπίσει πηγές κατ' αποκλειστικότητα. Ο φόβος της αποτυχίας συνήθως υπερισχύει από το δέλεαρ της αποκλειστικότητας και αυτός είναι ο λόγος που τα πρωτοσέλιδα τείνουν να είναι παρόμοια. Επίσης, υπάρχουν συστηματικές παραλλαγές μεταξύ των ιστοριών των ειδήσεων στα διαφορετικά μέσα μαζικής ενημέρωσης, λόγω της διαφορετικής πολιτικής και επαγγελματικής δημοσιογραφικής ιδεολογίας, σύμφωνα με την ιδιοκτησία του μέσου και το κοινό στο οποίο κάθε μέσο απευθύνεται.⁶⁸

2.5 Οι λόγοι παρουσίας του εγκλήματος στα ΜΜΕ

Το έγκλημα είναι ένα σημαντικό καθημερινό θέμα των ειδήσεων και αποτελεί βασική προτεραιότητα στην ενημέρωση.⁶⁹ Ένας βασικός λόγος για τον οποίο προτιμάται η παρουσίαση των εγκλημάτων από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης είναι ότι διατηρεί ζωντανό το ενδιαφέρον του κοινού και βρίσκει μεγαλύτερη απήχηση ως είδηση.⁷⁰ Οι περισσότεροι άνθρωποι δεν έχουν άμεση επαφή με το έγκλημα και βασίζονται στις ειδήσεις των μέσων μαζικής ενημέρωσης για την πληροφόρησή τους σχετικά με το έγκλημα και τη θυματοποίηση. Με αυτό τον τρόπο, οι ειδήσεις των μέσων μαζικής ενημέρωσης λειτουργούν ως αντικαταστάτης για τα μέλη του κοινού

⁶⁸Reiner, R. (2007), "Media-made Criminality: The representation of crime in the mass media", σελ. 326.

⁶⁹Chermak, S. (1995), "Crime in the News Media: A Refined Understanding of How Crimes Become News", σελ. 95.

⁷⁰Λαμπροπούλου, Ε. (2000), "Η βία και η εγκληματικότητα στα μέσα μαζικής ενημέρωσης: Are bad news good news?", σελ. 417.

που έχουν περιορισμένη έκθεση στο έγκλημα και τη βία και ως συμπλήρωμα σε αυτούς που έχουν άμεση έκθεση. Συνεπώς, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης μπορούν να ασκούν επιρροή στη διαμόρφωση των απόψεων και των αντιλήψεων σχετικά με το έγκλημα. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης παρέχουν πληροφορίες σχετικά με γεγονότα που είναι σημαντικά και κατά μία έννοια αποτελούν ένα πορτραίτο της κοινωνίας.⁷¹

Το ζήτημα για το οποίο έχει δημιουργηθεί μεγάλη συζήτηση είναι ως προς το αν αφιερώνεται μεγάλος χώρος για την κάλυψη των ειδήσεων που αφορούν το έγκλημα. Κάποιοι επιχειρηματολογούν ότι οι ειδήσεις είναι απλά καθρέφτες της κοινωνίας και ότι η μεγάλη ποσότητα πληροφοριών για το έγκλημα στις ειδήσεις αντικατοπτρίζει το εύρος της παρουσίας του εγκλήματος στην κοινωνία. Κάποιοι επικριτές πιστεύουν ότι η ποσότητα των πληροφοριών αυτών στις ειδήσεις είναι υπερβολική και ότι οι οργανισμοί των ειδήσεων δραματοποιούν το έγκλημα, το διαστρεβλώνουν, προωθούν τον φόβο αναιτιολόγητα και συμβάλλουν στη δημόσια παρανόηση του εγκλήματος. Άλλοι διαφωνούν με τις κρίσεις αυτές, επιχειρηματολογώντας ότι η τρέχουσα παρουσίαση του εγκλήματος αυξάνει τη συνείδηση του κοινού και κάνει το κοινό να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για να αποφύγει τη θυματοποίηση. Ανεξάρτητα από το ποια θέση είναι πιο σωστή, το πιο σημαντικό ερώτημα που παραμένει είναι το γιατί οι οργανισμοί των ειδήσεων φαίνεται να επενδύουν σε μεγάλο βαθμό στις ειδήσεις για το έγκλημα.⁷²

Ο πρώτος λόγος για τη μεγάλη ποσότητα των ειδήσεων για το έγκλημα είναι ότι αποτελούν πληροφόρηση, καθώς προσφέρουν προστασία και γνώση στο κοινό. Οι ειδήσεις πληροφορούν το κοινό όσον αφορά ενδεικτικά τα σκάνδαλα και τη διαφθορά και παρέχουν πληροφορίες που επιτρέπουν στους πολίτες να προστατευτούν ενάντια

⁷¹Chermak, S. (1995), "Crime in the News Media: A Refined Understanding of How Crimes Become News", σελ. 95-96.

⁷²Στο ίδιο, σελ. 103-104.

στο έγκλημα. Τα "ασήμαντα" εγκλήματα δεν έχουν συνήθως δημοσιογραφικό ενδιαφέρον, ωστόσο μπορεί να αποκτήσουν αν ο ρεπόρτερ τα αξιολογήσει ως τέτοια.⁷³

Ο δεύτερος λόγος για την παρουσίαση του εγκλήματος στις ειδήσεις είναι η επίδραση του ως αποτρεπτικού παράγοντα. Υποθέτοντας ότι οι πιθανοί εγκληματίες δίνουν προσοχή στις ειδήσεις, η παρουσίαση του εγκλήματος ή και των δραστών που συλλαμβάνονται και καταδικάζονται μπορεί να λειτουργήσει αποτρεπτικά ως προς τη διάπραξη εγκλημάτων. Ένας στόχος του επίσημου συστήματος κοινωνικού ελέγχου είναι να αποτρέψει τους παραβάτες του νόμου από το να διαπράξουν συγκεκριμένα είδη εγκλημάτων. Οι πηγές του συστήματος αυτού χρησιμοποιούν και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης για το στόχο αυτό. Ο τρίτος λόγος για την παρουσίαση του εγκλήματος στις ειδήσεις είναι ότι λειτουργούν ως "διασκέδαση". Το έγκλημα που μεταδίδεται μέσα από οποιοδήποτε μέσο εκμεταλλεύεται το έντονο ενδιαφέρον του κοινού με αιματοχυσία και πάθος. Οι ιστορίες του εγκλήματος παρέχουν το δράμα της ανθρώπινης ζωής ως διασκέδαση. Έτσι, μπορεί να προκαλέσουν μια σειρά από συναισθήματα, κάνοντας αυτές τις ιστορίες πιο ενδιαφέρουσες για το κοινό. Οι ιστορίες του εγκλήματος μπορούν να κάνουν κάποιον να γελάσει, να κλάψει, να σκεφτεί ή να τις διαβάσει με αδιαφορία. Ωστόσο, αυτό εξαρτάται από την δική του συμβολικά δημιουργημένη πραγματικότητα.⁷⁴

Ο τέταρτος λόγος είναι ότι οι ειδήσεις για το έγκλημα αντανakλούν τη φύση του επίσημου συστήματος κοινωνικού ελέγχου. Η επικράτηση των ιστοριών του εγκλήματος μπορεί, εν μέρει, να εξηγηθεί από τη φύση του συστήματος αυτού. Εάν

⁷³ Chermak, S. (1995), "Crime in the News Media: A Refined Understanding of How Crimes Become News", σελ. 104.

⁷⁴ Στο ίδιο, σελ. 105.

ένα έγκλημα ανακαλύπτεται και γίνεται ρεπορτάζ, η ανακάλυψη του είναι μόνο η εισαγωγή στη διαδικασία του συστήματος. Κάθε έγκλημα περνάει μέσα από έναν αριθμό σταδίων για να επεξεργασθεί πλήρως από το σύστημα και αυτό μπορεί να πάρει μήνες ή χρόνια. Εξαιτίας αυτού, οι ιστορίες για το έγκλημα είναι συνεχόμενες και η ίδια ιστορία μπορεί να καλυφθεί σε κάθε στάδιο της διαδικασίας. Για παράδειγμα, μια ιστορία εγκλήματος μπορεί να γραφτεί όταν ένα θύμα ανθρωποκτονίας ανακαλύπτεται. Μερικές μέρες αργότερα, μια άλλη ιστορία μπορεί να ενημερώσει το κοινό για τη συνεχή έρευνα. Οι ιστορίες για το έγκλημα έχουν περισσότερο δημοσιογραφικό ενδιαφέρον στα αρχικά στάδια του συστήματος, όπως για παράδειγμα η επίσημη ανακάλυψη ενός εγκληματικού επεισοδίου.⁷⁵

Κεφάλαιο 3 - Αστυνομικό Ρεπορτάζ

3.1 Το ρεπορτάζ γενικά

Το ρεπορτάζ είναι η συλλογή, επεξεργασία, καταγραφή και απόδοση των στοιχείων ενός γεγονότος με ειδησεογραφική αξία. Αποτελεί τη βασική δημοσιογραφική λειτουργία, το Α και το Ω της δημοσιογραφικής γραφής και αυτονότητα περιέχει ειδήσεις που ενδιαφέρουν μεγάλες ομάδες πληθυσμού.⁷⁶ Γενικότερα, η δημοσιογραφία καταγράφει την καθημερινότητα, την ανθρώπινη ζωή σε όλες τις εκφάνσεις της, οι οποίες ενδιαφέρουν ως ειδήσεις. Η αναγκαιότητα καταγραφής γεγονότων της καθημερινής ζωής από τους δημοσιογράφους οδήγησε στη δημοσιογραφική κατανομή των ανθρώπινων κοινωνικών δραστηριοτήτων και έτσι διαμορφώθηκαν διάφορα είδη ρεπορτάζ, όπως το αστυνομικό ρεπορτάζ που μελετάται στην εργασία. Οι όροι ρεπορτάζ και ρεπόρτερ έχουν ξενική ρίζα, καθώς προέρχονται από την λέξη report, που σημαίνει αναφέρω, γνωστοποιώ. Το ρεπορτάζ

⁷⁵ Chermak, S. (1995), "Crime in the News Media: A Refined Understanding of How Crimes Become News", σελ. 106-107.

⁷⁶ Δουατζής, Γ. (2010), *Περί δημοσιογραφίας*, σελ. 103.

αποτελεί τη βάση της δημοσιογραφικής εργασίας και είναι η διαδικασία του εντοπισμού ενός γεγονότος που αποτελεί είδηση, της συλλογής, επεξεργασίας και απόδοσης ειδησεογραφικού υλικού, το οποίο παρουσιάζεται για πρώτη φορά και έχει πάντα το στοιχείο της άμεσης επικαιρότητας. Το ρεπορτάζ αποτελεί μια πολύπλευρη διερεύνηση μέσω της οποίας βγαίνει και τεκμηριώνεται η είδηση και είναι δυνατόν να παράγει μια αυτοτελή είδηση ή να αποτελεί συστατικό της δημιουργίας μιας μεγαλύτερης δημοσιογραφικής έρευνας.⁷⁷

Στη διαδικασία παραγωγής του ρεπορτάζ σε μια εφημερίδα υπάρχουν συγκεκριμένα πρόσωπα, εκτός από τον συντάκτη, που διαδραματίζουν πολύ σημαντικό ρόλο, όπως ο ιδιοκτήτης, ο διευθυντής και ο αρχισυντάκτης. Αρχικά, τον καθοριστικό ρόλο τον έχει ο ιδιοκτήτης της εφημερίδας, καθώς έχει τη δύναμη να επηρεάσει το περιεχόμενο της εφημερίδας, την πολιτική της στάση και την δημοσιογραφική της αντίληψη⁷⁸, οπότε από αυτόν εξαρτάται το πώς θα λειτουργήσουν οι υπόλοιποι για την παραγωγή των ειδήσεων. Ο διευθυντής αναλαμβάνει όλη την καθοδήγηση του συντακτικού επιτελείου της εφημερίδας και επιλέγει τόσο το θέμα της ημέρας, όσο και τους βασικούς τίτλους της εφημερίδας.⁷⁹ Ο αρχισυντάκτης είναι ο συντονιστής όλων των δημοσιογραφικών θεμάτων και διαλέγει τον κύριο τίτλο της πρώτης σελίδας.⁸⁰ Η δουλειά του είναι να επιλέγει, να διορθώνει και να "τακτοποιεί" τα άρθρα για τη δημοσίευση τους στις εφημερίδες. Καθορίζει το αντικείμενο δουλειάς στους συντάκτες, εξετάζει τα άρθρα που του υποβάλλονται για να βεβαιωθεί ότι είναι σύμφωνα με την πολιτική της εφημερίδας, τα αναθεωρεί αν χρειάζεται και επιλέγει αυτά που θα δημοσιευτούν. Επίσης,

⁷⁷ Δουατζής, Γ. (2010), *Περί δημοσιογραφίας*, σελ. 149.

⁷⁸ Reah, D. (1998), *The Language of Newspapers*, σελ. 8.

⁷⁹ Σκλαβούνης, Γ. (2001), *Εισαγωγή στην Επιστήμη της Δημοσιογραφίας*, σελ. 132.

⁸⁰ Στο ίδιο, σελ. 133.

λαμβάνει αποφάσεις για το θέμα του χώρου που θα καταλάβουν τα άρθρα, καθώς και τη θέση τους στο έντυπο και συντάσσει τους τίτλους και τις εισαγωγές.⁸¹

Ο συντάκτης από την πλευρά του θα πρέπει να συλλέξει όλες τις διαθέσιμες πληροφορίες που αφορούν το ρεπορτάζ που του ανατέθηκε⁸² και να διακρίνει ποιο από τα στοιχεία ενός γεγονότος συνιστά είδηση και να τη μεταφέρει με σαφή, περιεκτικό και εύληπτο τρόπο στο κοινό.⁸³ Ένα σημαντικό στοιχείο του ρεπορτάζ είναι η ακρίβεια. Ο δημοσιογράφος χρειάζεται να ελέγξει και να διασταυρώσει τα στοιχεία, να ξεκαθαρίσει κάθε αμφιβολία και να τονίσει όλα τα στοιχεία που πρέπει, για να δώσει ένα ολοκληρωμένο ρεπορτάζ.⁸⁴

Οι δημοσιογράφοι για να συλλέξουν τα στοιχεία για το ρεπορτάζ τους απευθύνονται στις πηγές. Η σχέση μεταξύ των πηγών και των δημοσιογράφων έχει πολλές δυσκολίες. Μία δυσκολία, για παράδειγμα, είναι ότι μια πηγή μπορεί να είναι ή να μην είναι συνεργάσιμη. Μια αρνητικής στάσης πηγή δεν προσφέρει τις πληροφορίες που χρειάζεται ο δημοσιογράφος.⁸⁵ Σε αυτές τις περιπτώσεις, ο δημοσιογράφος μπορεί να αναζητήσει εναλλακτικές πηγές πληροφοριών.⁸⁶

Ωστόσο, στην περίπτωση που οι πηγές είναι συνεργάσιμες μπορεί να προκύψει μία ακόμα δυσκολία, καθώς οι πηγές μπορεί να χρησιμοποιήσουν την τακτική του off the record (εμπιστευτική πληροφόρηση), που σημαίνει ότι η πληροφόρηση δεν μπορεί να δημοσιευτεί. Οι πληροφορίες που δίνονται στους δημοσιογράφους τους βοηθούν για να καταλάβουν, να αξιολογήσουν και να βάλουν σε σειρά τα γεγονότα που καλύπτουν. Ωστόσο, με τον τρόπο του off the record οι

⁸¹ Διεθνές Γραφείο Εργασίας G. BOHERE (1985), *Επάγγελμα: Δημοσιογράφος - Ο δημοσιογράφος σαν εργαζόμενος*, σελ. 28.

⁸² Στο ίδιο, σελ. 31.

⁸³ Έξαρχος, Γ. (2007), *Η Επιστήμη της Δημοσιογραφίας και η Τέχνη του Ρεπορτάζ*, σελ. 203.

⁸⁴ Τσάρνλεϋ, Μ. και Τσάρνλεϋ, Μ. (1992), *Η τέχνη του Ρεπορτάζ*, σελ. 111.

⁸⁵ Στο ίδιο, σελ. 120.

⁸⁶ Στο ίδιο, σελ. 122

πηγές δεσμεύουν τους δημοσιογράφους. Στην περίπτωση που οι πηγές δίνουν στον δημοσιογράφο την πληροφορία, αλλά του ζητούν να μην την αποδώσει σε αυτές δεν θέλουν να φέρουν την ευθύνη για την είδηση. Ωστόσο, η συγκεκριμένη πληροφόρηση θέλει ιδιαίτερη προσοχή, καθώς αν αποδειχθεί ότι δεν είναι αξιόπιστη τότε οι δημοσιογράφοι και η εφημερίδα χάνουν την αξιοπιστία τους.⁸⁷

Εκτός από την ακρίβεια των ειδήσεων που είναι πολύ σημαντική, ένα εξίσου σημαντικό στοιχείο είναι η αντικειμενικότητα. Η αντικειμενική πληροφόρηση αποτελεί το ζητούμενο της δημοσιογραφίας, όπου οι δημοσιογράφοι θα πρέπει απλά να πληροφορούν χωρίς να παίρνουν θέση, έτσι ώστε το κοινό να σχηματίζει τη δική του θέση για τα γεγονότα βάσει της αντικειμενικής ενημέρωσης που του προσφέρεται.⁸⁸

Ωστόσο, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης προσδιορίζουν ποια είναι τα σημαντικά γεγονότα, ποια γεγονότα δηλαδή θα γίνουν ειδήσεις και αυτό υποδεικνύει ότι οι επιλογές αυτές δεν είναι ούτε ουδέτερες ούτε αντικειμενικές.⁸⁹ Επίσης, ασκείται κριτική ότι η δημοσιογραφία δεν είναι ή δεν μπορεί να είναι αντικειμενική, καθώς ο καθένας έρχεται αντιμέτωπος με συγκρούσεις πεποιθήσεων, τις οποίες δεν μπορεί να επιλύσει, επομένως δεν μπορεί να αποφασίσει ποια πεποίθηση είναι αληθής. Εκτός αυτού, κανείς δεν μπορεί να υπερβεί τελείως τις προκαταλήψεις του, οπότε δεν μπορεί να είναι αντικειμενικός. Συνεπώς, σύμφωνα με την κριτική, η αντικειμενική καταγραφή των γεγονότων καθίσταται δύσκολη.⁹⁰

⁸⁷ Τσάρνλεϋ, Μ. και Τσάρνλεϋ, Μ. (1992), *Η τέχνη του Ρεπορτάζ*, σελ. 118.

⁸⁸ Σεραφετινίδου, Μ. (1987), *Κοινωνιολογία των μέσων μαζικής επικοινωνίας: Ο ρόλος των μέσων στην αναπαραγωγή του σύγχρονου καπιταλισμού*, σελ. 294.

⁸⁹ Στο ίδιο, σελ. 295.

⁹⁰ Λίχτενμπεργκ, Τ. (2001), "Υπέρ της Αντικειμενικότητας", σελ. 320.

3.2 Δημοσιογραφική δεοντολογία

Η δημοσιογραφική δεοντολογία αποτελείται από κανόνες συμπεριφοράς του δημοσιογραφικού επαγγέλματος στους οποίους διαδραματίζει σημαντικό ρόλο η ηθική. Θα μπορούσαν να οριστούν ως ηθικοί κανόνες που έχουν σχέση με την πρακτική του δημοσιογραφικού επαγγέλματος⁹¹, καθώς η ηθική αποτελεί το νομιμοποιητικό θεμέλιο των κανόνων δεοντολογίας.⁹² Αποτελούν, δηλαδή, κανόνες που καθορίζουν την ιδεώδη δημοσιογραφική πρακτική, τα καθήκοντα, τις ευθύνες και τα δικαιώματα που απορρέουν από το δημοσιογραφικό επάγγελμα.⁹³

Η αποτελεσματικότητα του κώδικα δεοντολογίας προϋποθέτει ότι ο δημοσιογράφος έχει την αίσθηση της ηθικής, αλλά ακόμα και αν δεν συμβεί αυτό, ο σκοπός του είναι να απομακρύνει αυτούς που είναι ακατάλληλοι για το επάγγελμα. Επιπλέον, δημιουργεί μια αλληλεγγύη ανάμεσα στους συναδέλφους και ένα αίσθημα ασφάλειας και συλλογικής δύναμης.⁹⁴

Συγκεκριμένα, στην Ελλάδα ορίστηκε το 1998 από την Ένωση Συντακτών Ημερήσιων Εφημερίδων Αθηνών (ΕΣΗΕΑ) ο κώδικας δεοντολογίας του δημοσιογραφικού επαγγέλματος με στόχο, όπως αναφέρεται στο προοίμιο του κώδικα, τη διασφάλιση του κοινωνικού ρόλου του δημοσιογράφου στις νέες συνθήκες που διαμορφώνει η αυξημένη εμβέλεια και επιρροή των μέσων μαζικής ενημέρωσης, την αντίσταση σε κάθε απόπειρα επηρεασμού με τον καθορισμό κανόνων που προέρχονται από τον δημοσιογραφικό κλάδο και την κατοχύρωση της ελευθερίας της πληροφόρησης και της έκφρασης.⁹⁵

⁹¹ Δεληγιάννη, Ε. (2004), *Ηθική των ΜΜΕ: Δημοσιογραφική Δεοντολογία*, σελ. 75.

⁹² Στο ίδιο, σελ. 103.

⁹³ Στο ίδιο, σελ. 76.

⁹⁴ Μπερτράντ, Κ.- Ζ. (2003), *Η δεοντολογία των Μ.Μ.Ε.*, σελ. 51-52.

⁹⁵ Ελευθερόγλου, Ν. και Χατζής, Α. (1999), *Μ.Μ.Ε. - Η μεγάλη πρόκληση 2000*, σελ. 65.

Ο ελληνικός κώδικας δεοντολογίας στο πρώτο άρθρο αναφέρεται στο δικαίωμα του ανθρώπου στην πληροφόρηση που είναι αναφαίρετο. Ο δημοσιογράφος δικαιούται και οφείλει να θεωρεί καθήκον του τη δημοσιοποίηση όλης της αλήθειας, όπως και να θεωρεί προσβολή τη διαστρέβλωση και την απόκρυψη πραγματικών περιστατικών. Όσον αφορά τη γραφή του ρεπορτάζ, θα πρέπει να υπάρχει διάκριση ανάμεσα στην είδηση και το σχόλιο, ο τίτλος του θα πρέπει να αντιστοιχεί με το κείμενο και να χρησιμοποιούνται ακριβείς φωτογραφίες, εικόνες και γραφικές απεικονίσεις. Επίσης, ο δημοσιογράφος πρέπει να ερευνά με αίσθημα ευθύνης και με επίγνωση των συνεπειών, την ακρίβεια της πληροφορίας ή της είδησης που πρόκειται να μεταδώσει, χωρίς να επηρεάζεται από τις προσωπικές, πολιτικές, κοινωνικές, θρησκευτικές, φυλετικές και πολιτισμικές απόψεις ή πεποιθήσεις του. Σε περίπτωση που μεταδοθούν ανακριβείς πληροφορίες και ψευδοί ισχυρισμοί που προσβάλλουν την τιμή και την υπόληψη του πολίτη και του ανθρώπου θα πρέπει να επανορθώσει άμεσα με ανάλογη παρουσίαση και ενδεχόμενο τονισμό και να δημοσιεύει την αντίθετη άποψη, χωρίς αναγκαστικά ανταπάντηση που θα τον έθετε σε προνομιακή θέση έναντι του θιγόμενου.⁹⁶

Στο δεύτερο άρθρο αναφέρεται στη δημοσιογραφία ως κοινωνικό λειτουργήμα, όπου ο δημοσιογράφος θα πρέπει να αντιμετωπίζει ισότιμα τους πολίτες χωρίς διακρίσεις και να σέβεται την προσωπικότητα, την αξιοπρέπεια και το απαραβίαστο της ιδιωτικής ζωής του ανθρώπου και του πολίτη. Στη μόνη περίπτωση που ο δημοσιογράφος μπορεί να χρησιμοποιεί με υπεύθυνο τρόπο στοιχεία από την ιδιωτική ζωή προσώπων, οι οποίοι ασκούν δημόσιο λειτουργήμα ή έχουν στην κοινωνία ιδιαίτερη θέση και ισχύ και υπόκεινται στο κοινωνικό έλεγχο, είναι μόνο όταν το επιτάσσει το δικαίωμα της πληροφόρησης. Σε περιπτώσεις εγκλημάτων

⁹⁶ Ελευθερόγλου, Ν. και Χατζής, Α. (1999), *Μ.Μ.Ε. - Η μεγάλη πρόκληση 2000*, σελ. 65-66.

οφείλει να σέβεται το τεκμήριο της αθωότητας, να μην προεξοφλεί τις δικαστικές αποφάσεις και να μην αποκαλύπτει είτε άμεσα είτε έμμεσα την ταυτότητα θυμάτων βιασμού, τα οποία επέζησαν της εγκληματικής πράξης. Θα πρέπει να σέβεται την προστασία ειδικών περιπτώσεων, όπως οι ανήλικοι, τα άτομα με ειδικές ανάγκες και σοβαρά προβλήματα υγείας, καθώς, επίσης, να αντιμετωπίζει με διακριτικότητα και ευαισθησία τους πολίτες που βρίσκονται σε κατάσταση πένθους, ψυχικού κλονισμού και οδύνης ή έχουν εμφανές ψυχικό πρόβλημα, αποφεύγοντας να προβάλλει την ιδιαιτερότητα τους. Όσον αφορά την έρευνα του, θα πρέπει να ελέγχει και να τεκμηριώνει τις πληροφορίες που αναφέρονται στον ευαίσθητο τομέα της υγείας, να εξασφαλίζει την τεκμηρίωση των πληροφοριών που συλλέγει μέσω για παράδειγμα εγγράφων και φωτογραφιών με δημοσιογραφικά θεμιτές μεθόδους. Επίσης, να τηρεί το επαγγελματικό απόρρητο ως προς την πηγή των πληροφοριών που εξασφάλισε υπό εχεμύθεια και να σέβεται τους κανόνες της εμπιστευτικής πληροφορίας (off the record), εφόσον ανέλαβε αυτή τη δέσμευση.⁹⁷

Στο τρίτο άρθρο αναφέρεται στην ισηγορία και την πολυφωνία στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και ο δημοσιογράφος οφείλει να υπερασπίζεται το δημοκρατικό πολίτευμα που διασφαλίζει την ελευθεροτυπία και την άσκηση του δημοσιογραφικού λειτουργήματος. Όσον αφορά το εργασιακό του περιβάλλον, θα πρέπει να αποκρούει τις εκδηλώσεις κρατικού αυταρχισμού και τις αυθαιρεσίες των ιδιοκτητών των μέσων μαζικής ενημέρωσης, να υπερασπίζεται τη δημοσιογραφική ανεξαρτησία και να αρνείται ότι έρχεται σε σύγκρουση με τις αρχές της δημοσιογραφικής δεοντολογίας και να μη δέχεται να συντάξει κάποιο άρθρο κατά τις υποδείξεις των προϊσταμένων ή του εργοδότη του αν το περιεχόμενο του δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα.⁹⁸

⁹⁷ Ελευθερόγλου, Ν. και Χατζής, Α. (1999), *Μ.Μ.Ε. - Η μεγάλη πρόκληση 2000* σελ. 66-67.

⁹⁸ Στο ίδιο, σελ. 67.

Στο τέταρτο άρθρο αναφέρεται στις εργασιακές συνθήκες για τους δημοσιογράφους, όπου οι δημοσιογράφοι οφείλουν να στηρίζουν τις δραστηριότητες της συνδικαλιστικής τους οργάνωσης που έχουν σχέση με τη βελτίωση των όρων αμοιβής και της απασχόλησης στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, να αποκρούουν στο χώρο εργασίας κάθε απόπειρα περιστολής των εργασιακών δικαιωμάτων τους ή παραβίασης των κανόνων δεοντολογίας και να μην ασκούν και να μη δέχονται οποιαδήποτε μορφή διακρίσεων σχετικά με το φύλο ή την επαγγελματική ηλικία των συναδέλφων τους.⁹⁹

Στο πέμπτο άρθρο αναφέρεται στην οικονομική διαφάνεια στη δημοσιογραφία και ο δημοσιογράφος οφείλει να μην επιδιώκει ή δέχεται αμοιβή πρώτον για δημοσιογραφική εργασία από απόρρητα κονδύλια κρατικών υπηρεσιών, δημόσιων ή ιδιωτικών οργανισμών, δεύτερον για θέση που έχει σχέση με την ειδικότητα του σε δημόσια υπηρεσία ή ιδιωτική επιχείρηση που θέτει σε αμφιβολία την επαγγελματική αυτονομία και ανεξαρτησία του και τρίτον για τη διαφημιστική χρήση του ονόματος, της φωνής και της εικόνας του. Επιπλέον, να μη μεταδίδει και αξιοποιεί ιδιοτελώς αποκλειστικές πληροφορίες που επηρεάζουν την πορεία της αγοράς και να μη δέχεται οποιεσδήποτε παροχές σε χρήμα και είδος που θίγουν την αξιοπιστία και την αξιοπρέπεια του και επηρεάζουν την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του.¹⁰⁰

Στο έκτο άρθρο αναφέρεται στη συναδελφική αλληλεγγύη των δημοσιογράφων και ο δημοσιογράφος θα πρέπει να σέβεται την προσωπικότητα των συναδέλφων του, να θεωρεί σοβαρότατη αντιεπαγγελματική πράξη κάθε λογοκλοπή, να μην οικειοποιείται την εργασία συναδέλφων του και να μνημονεύει την πηγή πληροφοριών που έχουν ήδη δημοσιευτεί ή μεταδοθεί. Στο έβδομο άρθρο αναφέρεται

⁹⁹ Ελευθερόγλου, Ν. και Χατζής, Α. (1999), *Μ.Μ.Ε. - Η μεγάλη πρόκληση 2000*, σελ. 67-68.

¹⁰⁰ Στο ίδιο, σελ 68.

στον παιδαγωγικό ρόλο των μέσων μαζικής ενημέρωσης και ο δημοσιογράφος θα πρέπει να συμβάλλει στην αναβάθμιση του δημοσιογραφικού λόγου, να αποφεύγει τη χυδαιολογία, ακόμα και στη σάτιρα και τη γελοιογραφία, τηρώντας τους κανόνες της επαγγελματικής ηθικής και της κοινωνικής ευθύνης, να προστατεύει την ελληνική γλώσσα από την κατάχρηση ξένων λέξεων και όρων και να συμβάλλει δημιουργικά στην προστασία της εθνικής μας παράδοσης και τη διασφάλιση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.¹⁰¹

Στο όγδοο και τελευταίο άρθρο αναφέρεται στον έλεγχο των παραβιάσεων του κώδικα δεοντολογίας που πραγματοποιείται από τα δύο Πειθαρχικά Συμβούλια, συνερχόμενα σε κοινή συνεδρίαση, μέχρι να τροποποιηθεί το καταστατικό που θα επιλύσει θεσμικά το θέμα του εποπτικού οργάνου του Κώδικα.¹⁰²

Επομένως, η άσκηση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος στην Ελλάδα θα πρέπει να υπαγορεύεται από τις παραπάνω ηθικές αρχές και αξίες, οι οποίες έχουν ενσωματωθεί στον κώδικα δεοντολογίας.

3.3 Περιγραφή του αστυνομικού ρεπορτάζ

Το αστυνομικό ρεπορτάζ καλύπτει το έγκλημα και γενικά όλες τις μορφές του φαινομένου της εγκληματικότητας. Το αστυνομικό ρεπορτάζ είναι πολύπλοκο, γιατί έρχεται σε επαφή με τις πολλές μορφές των κοινωνικών παθολογικών φαινομένων και τις άπειρες εκφάνσεις της ανθρώπινης προσωπικότητας και λεπτό, γιατί αντιμετωπίζει ανθρώπινες καταστάσεις, τις οποίες πρέπει να δημοσιεύει με τρόπο ώστε να μη προσβάλλει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.¹⁰³ Επίσης, είναι επίμαχο και επικίνδυνο, καθώς οι αστυνομικοί συντάκτες πολλές φορές απειλούνται από

¹⁰¹ Ελευθερόγλου, Ν. και Χατζής, Α. (1999), *Μ.Μ.Ε. - Η μεγάλη πρόκληση 2000*, σελ. 68-69.

¹⁰² Στο ίδιο, σελ. 69.

¹⁰³ Ανδρουτσόπουλος, Γ. (1972), *Σημειώσεις αστυνομικού reportage*, σελ. 17.

κακοποιούς, όταν με την έρευνα και τα δημοσιεύματα τους μπορεί να οδηγήσουν στη σύλληψη τους ή την εξάρθρωση εγκληματικών οργανώσεων.¹⁰⁴

Όσον αφορά τον αστυνομικό συντάκτη, ο χρόνος του καλύπτεται σε 24ώρη βάση και είναι έτοιμος να καταγράψει τα στοιχεία όσων συμβαίνουν σ' αυτόν τον τομέα, αφού ειδοποιηθεί από την αστυνομία. Ο αστυνομικός συντάκτης καλύπτει και τις δραστηριότητες του υπουργείου Δημόσιας Τάξης, καθώς μετέχει στις συνεντεύξεις Τύπου που δίνει ο υπουργός και βρίσκεται σε συχνή επαφή με τους αστυνομικούς διευθυντές και τους υπασπιστές του.¹⁰⁵

Για την κάλυψη του ρεπορτάζ του, ο αστυνομικός συντάκτης θα πρέπει να βρίσκει πηγές πληροφοριών με τις οποίες να βρίσκεται συνέχεια σε επαφή, να εξακριβώνει πάντα τις πληροφορίες του πριν τις μεταδώσει στην εφημερίδα του και να μπορεί να συνδυάσει την κάθε καινούργια είδηση με προηγούμενα γεγονότα.¹⁰⁶ Πηγές του αστυνομικού συντάκτη είναι οι Αρχές της Ασφάλειας, οι διάφορες υπηρεσίες, ανακριτικές και μυστικές, αλλά και οι αστυνομικές διευθύνσεις, τα γραφεία Τύπου τους, τα αστυνομικά τμήματα, η Τροχαία και οι απόστρατοι, ακόμα, των Σωμάτων Ασφαλείας.¹⁰⁷

Ο αστυνομικός συντάκτης είναι ο πιο συχνός πληροφοριοδότης του ελεύθερου ρεπορτάζ, ενώ συνεργάζεται στενά και με τον συντάκτη του δικαστικού ρεπορτάζ είτε για θέματα που αφορούν στις φυλακές είτε για να βρεθεί το ιστορικό κατηγορουμένων που έχουν απασχολήσει στο παρελθόν τις δικωτικές αρχές.¹⁰⁸

¹⁰⁴ Ανδρουτσόπουλος, Γ. (1972), *Σημειώσεις αστυνομικού reportage*, σελ. 30.

¹⁰⁵ Κομίνης, Λ. (1993), *Τα μυστικά της δημοσιογραφίας: 2. Εφαρμοσμένη δημοσιογραφία*, σελ. 241-242.

¹⁰⁶ Ανδρουτσόπουλος, Γ. (1972), *Σημειώσεις αστυνομικού reportage*, σελ. 30.

¹⁰⁷ Κομίνης, Λ. (1993), *Τα μυστικά της δημοσιογραφίας: 2. Εφαρμοσμένη δημοσιογραφία*, σελ. 241.

¹⁰⁸ Στο ίδιο, σελ. 242.

Γενικότερα, οι αστυνομικοί συντάκτες απασχολούνται σε μία στρατηγικά σημαντική θέση στη διαδικασία της δημιουργίας και μετάδοσης των ειδήσεων. Διαμορφώνουν έναν αποκλειστικό εσωτερικό κύκλο και ο έλεγχος που ασκούν στη γνώση μας για τους εγκληματίες και τους αστυνομικούς είναι έντονος. Το πορτραίτο της πραγματικότητας που προσφέρουν μπορεί να είναι αποσπασματικό και επιφανειακό, αλλά για τους περισσότερους είναι το πιο ολοκληρωμένο και λεπτομερειακό που είναι διαθέσιμο.¹⁰⁹

3.4 Η αστυνομία ως πηγή πληροφόρησης για την παραγωγή ειδήσεων

Το αστυνομικό ρεπορτάζ χαρακτηρίζεται από τρία στοιχεία. Το πρώτο είναι μία αυξανόμενη εξάρτηση σε μία σημαντική θεσμική πηγή, την αστυνομία. Το δεύτερο είναι μια μακρόχρονη παράδοση καχυποψίας και απορρήτου της πηγής. Το τρίτο στοιχείο είναι η αυξανόμενη αυτονομία και πολυπλοκότητα του ρόλου του αστυνομικού ρεπόρτερ. Ο λόγος για τον οποίο το ρεπορτάζ ονομάζεται αστυνομικό είναι γιατί βασίζεται στην αστυνομία ως πηγή πληροφοριών. Η χρήση της αστυνομίας ως πηγή των ειδήσεων δημιουργεί έντονα προβλήματα στον δημοσιογράφο. Η αστυνομία αποτελεί έναν ουσιαστικά επιφυλακτικό και μυστικοπαθή οργανισμό, του οποίου τα μέλη αντιμετωπίζουν τους δημοσιογράφους με καχυποψία. Ωστόσο, ελέγχει μια μεγάλη συναλλαγή πληροφοριών που έχουν δημοσιογραφικό ενδιαφέρον. Η υποχρέωση του δημοσιογράφου να καλλιεργήσει και να προστατεύσει τις σχέσεις με τις πηγές του επιβάλλει έναν περιορισμό στις δημόσιες αναφορές του.¹¹⁰ Η καλλιέργεια των προσωπικών επαφών είναι ζωτικής σημασίας για τον δημοσιογράφο, καθώς και ο αριθμός και η ποιότητα αυτών των επαφών. Η αναγκαιότητα αυτής της καλλιέργειας επαφών προστατεύει, επίσης, την περιοχή των ειδικών του εγκλήματος

¹⁰⁹ Chibnall, S. (1975), "The production of knowledge by crime reporters", σελ. 77.

¹¹⁰ Στο ίδιο, σελ. 77-78.

από μη ειδικούς. Ο αστυνομικός συντάκτης δέχεται την μυστικότητα της αστυνομίας, καθώς του προσδίδει μία ιδιαίτερη θέση στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και την ευκαιρία να έχει πρόσβαση σε πληροφορίες ως επί το πλείστον αποκλειστικές.¹¹¹

Ο αστυνομικός συντάκτης συνήθως αφιερώνει μία αξιολογη ποσότητα χρόνου στην καλλιέργεια των επαφών με την προσδοκία μακροπρόθεσμου αντί βραχυπρόθεσμου οφέλους. Φυσικά, πριν γίνει αποδεκτός ο αστυνομικός συντάκτης από έναν αστυνομικό πρέπει συνήθως να υποβληθεί σε μια εκτενή δοκιμαστική περίοδο και διαρκώς να "χτίζει" τη σχέση του με τους αστυνομικούς. Με αυτό τον τρόπο αποκτά μια γενικευμένη φήμη για αξιοπιστία ανάμεσα στους αστυνομικούς, οι οποίοι τον βοηθούν να αποκτήσει πληροφόρηση από ανώνυμες πηγές. Η σχέση μεταξύ αστυνομικού συντάκτη και αστυνομικού δεν θα πρέπει να θεωρείται πελατειακή, καθώς επικοινωνούν σε μία βάση ισότητας και αναγνωρίζουν αμοιβαίες υποχρεώσεις. Ο αστυνομικός συντάκτης έχει να προσφέρει και αυτός με τη σειρά του στον αστυνομικό και μπορεί να αποτελέσει χρήσιμο επαγγελματικό εργαλείο, καθώς μέσα από την ελευθερία του δημοσιογραφικού λειτουργήματος μπορεί να συμβάλει στην εξιχνίαση εγκλημάτων ή τον εντοπισμό αποδείξεων.¹¹² Επίσης, μπορεί να υπάρξει βοήθεια στην αστυνομική έρευνα μέσω της στρατηγικής της διαρροής πληροφοριών, η οποία είναι μία μέθοδος που χρησιμοποιείται σε μια ευρεία ποικιλία οργανισμών που ασχολούνται με το έγκλημα και η αστυνομία δεν αποτελεί εξαίρεση. Για παράδειγμα, μπορεί να υπάρξει διαρροή πληροφοριών, όταν η αστυνομία βρίσκεται πολύ κοντά σε μία υπόθεση και αναμένεται σε σύντομο χρονικό διάστημα η σύλληψη του δράστη.

¹¹¹Chibnall, S. (1975), "The production of knowledge by crime reporters", σελ. 80.

¹¹²Στο ίδιο, σελ. 82.

Ωστόσο, το γεγονός ότι αστυνομικοί συντάκτες και αστυνομικοί ασχολούνται από κοινού με κάποια θέματα δεν σημαίνει ότι αντιλαμβάνονται με τον ίδιο τρόπο την αντιμετώπιση των γεγονότων, αλλά τα βλέπουν κάτω από εντελώς διαφορετικό πρίσμα.¹¹³ Η τριβή στη σχέση μεταξύ της αστυνομίας και των μέσων μαζικής ενημέρωσης προκύπτει στην περίπτωση των μεγάλων εγκλημάτων¹¹⁴, καθώς η αστυνομία θεωρεί πως η μετάδοση ειδήσεων για περιστατικά εγκλημάτων είναι μέρος της προτίμησης των ειδήσεων των μέσων μαζικής ενημέρωσης προς το δραματικό και το εντυπωσιακό που βασίζεται στον προσανατολισμό τους προς την πώληση εφημερίδων. Οι συντάκτες συνεχώς πιέζουν γι' αυτό που η αστυνομία θεωρεί ως πρόωγη αποκάλυψη εξαιτίας του γεγονότος ότι αντιμετωπίζουν συνεχείς προθεσμίες. Η αστυνομία έχει μία διαφορετική αίσθηση του συγχρονισμού, καθώς θα προτιμούσε να ολοκληρώσει μια διεξοδική έρευνα και μόνον τότε να αποκαλύψει τα γεγονότα.¹¹⁵ Οι δημοσιογράφοι ενδιαφέρονται να φέρνουν τα στοιχεία στο φως της δημοσιότητας, ενώ αντίθετα οι αστυνομικοί που είναι υπεύθυνοι για διάφορες έρευνες ή αστυνομικές επιχειρήσεις ενεργούν σταθερά και μεθοδικά προκειμένου να μη χάνεται κρίσιμο ανακριτικό υλικό ή να δίνεται ο χρόνος σε ανώτερα κλιμάκια να προβαίνουν στις δέουσες εκτιμήσεις και να λαμβάνουν τις σωστές αποφάσεις.¹¹⁶

Ο ρόλος των μέσων μαζικής ενημέρωσης σε σχέση με την αστυνομία είναι σημαντικός, καθώς διασφαλίζει την εμπιστοσύνη του κοινωνικού συνόλου προς την αστυνομία ως θεσμό της δημοκρατίας.¹¹⁷ Ωστόσο, η εικόνα που δημιουργείται για την αστυνομία εξαρτάται από τις εικόνες που έχει σχηματίσει το κοινό για το έγκλημα και την εγκληματικότητα, οι οποίες όμως συχνά "κατασκευάζονται" και

¹¹³ Ζιανίκας, Χ. (1990), *Η Αστυνομία σήμερα*, σελ. 59.

¹¹⁴ Swanson, C. και Territo, L. (1983), *Police Administration: Structures, Processes, and Behavior*, σελ. 44.

¹¹⁵ Goldsmith - Kasinsky, R. (1995), "Patrolling the Facts: Media, Cops, and Crime", σελ. 209-210.

¹¹⁶ Ζιανίκας, Χ. (1990), *Η Αστυνομία σήμερα*, σελ. 60.

¹¹⁷ Στεργιούλης, Ε. (2008), *Κοινωνιολογία της Αστυνομίας*, σελ. 119.

ανακατασκευάζονται από τα ίδια τα μέσα μαζικής ενημέρωσης¹¹⁸ και με αυτό τον τρόπο συμβάλλουν στη δημιουργία αντιλήψεων και εντυπώσεων για τη λειτουργία και την αποτελεσματικότητα της αστυνομίας.¹¹⁹ Αυτό είναι θέμα, το οποίο απασχολεί, ιδιαίτερα, την αστυνομία στην προσπάθεια της να προσεταιρισθεί το κοινό, να έχει τη στήριξη του και τα ερείσματα που χρειάζεται για να ανταποκρίνεται σωστά στην αποστολή της.¹²⁰ Ως εκ τούτου ανησυχεί με μια αρνητική εικόνα της στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Ο ρόλος του αστυνομικού συντάκτη στη δημοσιοποίηση δράσεων και πρακτικών της αστυνομίας λειτουργεί ως παράγοντας διαμεσολάβησης και διευκόλυνσης, καθώς δημοσιοποιώντας τις δραστηριότητες της αστυνομίας μπορεί να τις απεικονίσει ευνοϊκά μάλλον παρά δυσμενώς.¹²¹ Αν οι εκπρόσωποι των μέσων μαζικής ενημέρωσης αρχίζουν να πιστεύουν ότι οι εκπρόσωποι της επιβολής του νόμου είναι απλά αυθαίρετοι, μη συνεργάσιμοι ή αναληθείς, τότε τα άρθρα τους θα αρχίσουν να εκφράζουν την δυσαρέσκεια τους.¹²² Για αυτό τον λόγο, η αστυνομία προσπαθεί να αποφύγει την αρνητική κάλυψη που μπορεί να αμαυρώσει την εικόνα της ή να καταστρέψει μια συγκεκριμένη επιχείρηση. Οι αστυνομικοί πιστεύουν ότι χρειάζεται να απαντούν στα μέσα μαζικής ενημέρωσης για να αποφύγουν την αρνητική κάλυψη και την άρνηση της μελλοντικής πρόσβασης των ειδήσεων.¹²³

Αυτό που προκύπτει από τη βιβλιογραφία είναι ότι υπάρχουν αμοιβαία συμφέροντα στη σχέση μεταξύ των δημοσιογράφων και της αστυνομίας, η οποία ωστόσο αντιμετωπίζει προβλήματα. Από τη μία πλευρά, ο αστυνομικός συντάκτης θα

¹¹⁸ Πανούσης, Γ. και Βιδάλη, Σ. (2001), *Κείμενα για την αστυνομία και την αστυνόμευση*, σελ. 103.

¹¹⁹ Στεργιούλης, Ε. (2001), *Η ελληνική αστυνομία κατά την περίοδο της μεταπολίτευσης (1975 - 1995)*, σελ. 204.

¹²⁰ Ζιανίκας, Χ. (1995), *Αστυνομικό Σύστημα - Μέρος Πρώτο: Εισαγωγικά Θέματα*, σελ. 41.

¹²¹ Στο ίδιο, σελ. 84-85.

¹²² Swanson, C. και Territo, L. (1983), *Police Administration: Structures, Processes, and Behavior*, σελ. 45.

¹²³ Goldsmith - Kasinsky, R. (1995), "Patrolling the Facts: Media, Cops, and Crime", σελ. 208-209.

πρέπει να διατηρεί μια συνεχή ροή ειδήσεων¹²⁴ και για αυτό τον λόγο η σχέση του με την αστυνομία είναι διαρκής, καθώς βρίσκεται σε ισχυρή θέση σε σχέση με την πληροφορία.¹²⁵ Από την άλλη πλευρά, και η αστυνομία χρειάζεται αυτή τη διατήρηση της σχέσης με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τα οποία προβάλλοντας το αστυνομικό έργο συμβάλλουν στη διασφάλιση της εμπιστοσύνης του κοινού απέναντι στην αστυνομία. Τα προβλήματα που προκύπτουν έχουν να κάνουν με την πληροφόρηση, καθώς οι αστυνομικοί συντάκτες πιέζουν τους αστυνομικούς να δώσουν πληροφορίες για να "έχουν" την αποκλειστική είδηση, τις οποίες ωστόσο οι αστυνομικοί θέλουν να διαφυλάξουν προς όφελος της αστυνομικής έρευνας.

¹²⁴ Μπούρστιν, Ν. (1991), "Από τη συλλογή ειδήσεων στην κατασκευή ειδήσεων: Ένας κατακλυσμός ψευδογεγονότων", σελ. 177.

¹²⁵ Newburn, T. (2007), *Criminology*, σελ. 101.

Β' ΜΕΡΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ

Κεφάλαιο 1 - Περιγραφή της έρευνας

Για να μελετηθεί το πώς γίνεται η κατασκευή ειδήσεων για το έγκλημα στην Ελλάδα σήμερα, το πώς δηλαδή γίνεται η επιλογή, η παραγωγή και η παρουσίαση των ειδήσεων που αφορούν κάποιο εγκληματικό συμβάν, επιλέχτηκε η "υπόθεση της μικρής Άννυ". Ο λόγος ήταν ότι η συγκεκριμένη υπόθεση δίνει τη δυνατότητα για ανάλυση και εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με την κατασκευή των ειδήσεων που αφορούν το έγκλημα λόγω της ιδιαιτερότητάς της. Η συγκεκριμένη υπόθεση αρχικά παρουσιάστηκε ως εξαφάνιση τον Απρίλιο του 2015 και στη συνέχεια το Μάιο του 2015 αποκαλύφθηκε ότι ήταν δολοφονία. Πρόκειται για ένα "ειδεχθές" έγκλημα που απασχόλησε πολύ τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, καθώς ο πατέρας σκότωσε την κόρη του και εξαφάνισε το πτώμα της με εξαιρετικά βίαιο τρόπο.

Όσον αφορά την έρευνα, έγινε ανάλυση περιεχομένου σε άρθρα των εφημερίδων που ασχολήθηκαν με την υπόθεση και συγκεκριμένα σε άρθρα του αστυνομικού ρεπορτάζ, το οποίο ασχολείται με τις ειδήσεις για το έγκλημα. Η πρόσβαση στις εφημερίδες έγινε μέσω της βιβλιοθήκης της Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης και Επικοινωνίας που διαθέτει αρχείο των εφημερίδων, χωρίς να υπάρξει κάποια δυσκολία. Για να υπάρξει αντιπροσώπευση εφημερίδων όλων των πολιτικών ιδεολογιών, επιλέχτηκαν, οι εφημερίδες: Έθνος, Ελεύθερος Τύπος, Εστία, Η Αυγή, Η Εφημερίδα των Συντακτών, Η Καθημερινή, Ριζοσπάστης και Τα Νέα.

Συνολικά εξετάστηκαν 500 φύλλα εφημερίδων. Για τον Απρίλιο μήνα του 2015 εντοπίστηκαν συνολικά 11 φύλλα εφημερίδων που ασχολήθηκαν με την υπόθεση. Συγκεκριμένα, εντοπίστηκαν 4 φύλλα στο Έθνος, 2 στον Ελεύθερο Τύπο, 2 στην Εφημερίδα των Συντακτών, 2 στην Καθημερινή, και 1 στα Νέα για το χρονικό διάστημα από 27/04 μέχρι 30/4 του 2015. Σε αυτά τα φύλλα υπήρξαν συνολικά 3 πρωτοσέλιδα για την υπόθεση στις εφημερίδες Έθνος και Ελεύθερος Τύπος. Επίσης,

εντοπίστηκαν συνολικά 12 άρθρα σχετικά με την υπόθεση. Συγκεκριμένα, 4 άρθρα στο Έθνος και από 2 στις εφημερίδες Ελεύθερος Τύπος, Η Εφημερίδα των Συντακτών, Η Καθημερινή και Τα Νέα.

Για το μήνα Μάιο του 2015 εντοπίστηκαν συνολικά 21 φύλλα εφημερίδων που ασχολήθηκαν με την υπόθεση. Συγκεκριμένα, εντοπίστηκαν 3 φύλλα στο Έθνος, 4 φύλλα στον Ελεύθερο Τύπο, 1 φύλλο στην Εστία, 3 φύλλα στην Αυγή, 3 φύλλα στην Εφημερίδα των Συντακτών, 3 φύλλα στην Καθημερινή, 3 φύλλα στον Ριζοσπάστη και 1 φύλλο στα Νέα στις 02/05, για το χρονικό διάστημα από 05/05 μέχρι 07/05 και στις 12/05 του 2015. Σε αυτά τα φύλλα υπήρξαν 13 πρωτοσέλιδα στις εφημερίδες για την υπόθεση. Συγκεκριμένα, 3 πρωτοσέλιδα στο Έθνος, 4 στον Ελεύθερο Τύπο, 2 στην Αυγή, 2 στην Εφημερίδα των Συντακτών, 1 στην Καθημερινή και 1 στα Νέα. Επίσης, εντοπίστηκαν συνολικά 35 άρθρα σχετικά με την υπόθεση. Συγκεκριμένα, 7 άρθρα στο Έθνος, 10 άρθρα στον Ελεύθερο Τύπο, 1 άρθρο στην Εστία, 5 άρθρα στην Αυγή, 5 άρθρα στην Εφημερίδα των Συντακτών, 3 άρθρα στην Καθημερινή, 3 άρθρα στον Ριζοσπάστη και 1 άρθρο στα Νέα.

Στο σύνολο του υλικού που συγκεντρώθηκε, διενεργήθηκε ποιοτική ανάλυση περιεχομένου στα πρωτοσέλιδα, τους τίτλους των άρθρων, καθώς και τις φωτογραφίες και τις λεζάντες που χρησιμοποιήθηκαν στα άρθρα για να διαπιστωθεί με ποια μέσα επιλέγει ο ημερήσιος Τύπος να αποδώσει έμφαση σε ένα εγκληματικό συμβάν και με ποιο τρόπο επιλέγει ο Τύπος να "προκαλέσει" το ενδιαφέρον του κοινού και ως εκ τούτου να επηρεάσει το κοινό αίσθημα. Επίσης, έγινε ποιοτική ανάλυση περιεχομένου των άρθρων για την υπόθεση σχετικά με το πώς οι εφημερίδες περιέγραψαν την υπόθεση, πώς παρουσίασαν τον δράστη και το θύμα και ποιες ήταν οι πηγές πληροφόρησης. Επιπλέον, εξετάστηκε αν υπήρξαν άρθρα εμπειρογνομόνων

σχετικά με την υπόθεση και αν συσχετίστηκαν παλαιότερα ή πρόσφατα θέματα με την "υπόθεση της μικρής Άννυ".

Το αστυνομικό ρεπορτάζ ασχολείται με τις ειδήσεις για το έγκλημα. Για να μελετηθεί εκτενέστερα ως μια ειδική μελέτη περίπτωσης του ρεπορτάζ, θεωρήθηκε σωστό να υπάρξουν συνεντεύξεις με δημοσιογράφους που ασχολούνται με το αστυνομικό ρεπορτάζ και εργάζονται σε εφημερίδες, καθώς στην παρούσα μελέτη η "υπόθεση της μικρής Άννυ" αναλύθηκε μέσω των σχετικών δημοσιευμάτων των εφημερίδων. Ωστόσο, οι αστυνομικοί συντάκτες δεν ερωτήθηκαν για αυτή την υπόθεση, αλλά γενικότερα για τη διαδικασία παραγωγής του αστυνομικού ρεπορτάζ. Συγκεκριμένα, οι συνεντεύξεις προέρχονται από 8 δημοσιογράφους, 7 άνδρες και 1 γυναίκα, που ασχολούνται με το αστυνομικό ρεπορτάζ και εργάζονται σε Αθηναϊκές εφημερίδες αριστερής, κεντρώας και δεξιάς πολιτικής ιδεολογίας, ώστε να υπάρχει αντικειμενική αντιπροσώπευση των εφημερίδων. Οι αστυνομικοί συντάκτες δέχτηκαν να δώσουν συνεντεύξεις, οι οποίες μαγνητοφωνήθηκαν με τη σύμφωνη γνώμη τους, δεν δίστασαν δε σε κάποια ερώτηση και απάντησαν εύκολα.

Ο τύπος της συνέντευξης που επιλέχτηκε ήταν η προσωπική συνέντευξη με συγκεκριμένο αριθμό και σειρά ερωτήσεων. Συγκεκριμένα, κλήθηκαν να σχολιάσουν στη βάση προκατασκευασμένου οδηγού συνέντευξης (βλ. Παράρτημα 1) 23 ερωτήσεις που χωρίζονται σε 3 θεματικές ενότητες. Η πρώτη αφορά γενικά το αστυνομικό ρεπορτάζ και οι αστυνομικοί συντάκτες ερωτήθηκαν για το:

- πώς προέκυψε η ενασχόληση τους με το αστυνομικό ρεπορτάζ
- πώς προσεγγίζουν το αστυνομικό ρεπορτάζ
- ποια προβλήματα και διλλήματα αντιμετωπίζουν στην ενασχόληση τους με αυτό

- ποιες ιδιαιτερότητες υπάρχουν στη γραφή και την παρουσίαση του αστυνομικού ρεπορτάζ
- πώς επιλέγουν το θέμα του ρεπορτάζ τους κάθε φορά
- ποιες είναι οι πηγές πληροφόρησης τους
- πώς γίνεται η διασταύρωση της πληροφορίας
- ποιες είναι οι δεσμεύσεις τους απέναντι στις πηγές

Η δεύτερη ενότητα αφορά τα ζητήματα δεοντολογίας που υπάρχουν και οι αστυνομικοί συντάκτες ερωτήθηκαν για το:

- ποιες είναι οι δεσμεύσεις τους όσον αφορά τον κώδικα δεοντολογίας
- ποιες είναι οι δεσμεύσεις τους όσον αφορά τον οργανισμό που εργάζονται
- πώς επηρεάζει η προσωπική ηθική την προσέγγιση μιας υπόθεσης
- πώς επηρεάζουν οι πολιτικές δηλώσεις το αστυνομικό ρεπορτάζ
- πώς προσεγγίζουν τους δράστες και τα θύματα του εγκλήματος

Η τρίτη ενότητα αφορά την αστυνομία ως πηγή του αστυνομικού ρεπορτάζ, αλλά και γενικότερα τις πηγές του αστυνομικού ρεπορτάζ και τη σχέση τους με τους αστυνομικούς συντάκτες. Οι αστυνομικοί συντάκτες ερωτήθηκαν για το:

- ποια είναι η σχέση τους με την αστυνομία όσο αφορά τη ροή της πληροφορίας
- αν η αστυνομία τους αντιμετωπίζει με ελευθερία στην άσκηση των καθηκόντων τους
- πώς προσεγγίζουν τις πηγές για να πάρουν την πληροφορία
- ποιες είναι βασικότερες δυσκολίες του αστυνομικού ρεπορτάζ
- αν βοηθά η διαρροή ειδήσεων στην εξιχνίαση των υποθέσεων
- πώς πληροφορούνται για τη συνέχεια μιας υπόθεσης

- πώς επιλέγουν ποιες υποθέσεις θα ακολουθηθούν

Επίσης, κλήθηκαν να πουν τη γνώμη τους για το ποια θεωρούν ότι είναι τα στοιχεία για ένα επιτυχημένο αστυνομικό ρεπορτάζ και αν εντοπίζουν διαφορές στην παρουσίαση του αστυνομικού ρεπορτάζ στον Τύπο και την τηλεόραση. Στο κλείσιμο της συνέντευξης ρωτήθηκαν αν έχουν κάτι άλλο να προσθέσουν.

Τόσο από τη θεωρία όσο και από τις συνεντεύξεις με τους αστυνομικούς συντάκτες προέκυψε ότι η αστυνομία διαδραματίζει πολύ σημαντικό ρόλο στη διαδικασία παραγωγής του αστυνομικού ρεπορτάζ, καθώς αποτελεί τη βασική πηγή πληροφόρησης των αστυνομικών συντακτών. Για αυτόν τον λόγο κρίθηκε συμπληρωματικά σκόπιμο να διενεργηθούν συνεντεύξεις και με αστυνομικούς. Δόθηκε η δυνατότητα για επαφή με δύο αστυνομικούς, 1 άντρα και 1 γυναίκα, που ασχολούνται με το κομμάτι της διαχείρισης του Τύπου της αστυνομίας. Στη μία περίπτωση υπήρξε προσωπική συνέντευξη, η οποία μαγνητοφωνήθηκε με τη σύμφωνη γνώμη του ερωτώμενου. Στην άλλη περίπτωση υποβλήθηκε αίτημα και οι ερωτήσεις απαντήθηκαν εγγράφως. Δόθηκε όμως η δυνατότητα διευκρινίσεων διαζώσης. Οι αστυνομικοί δεν δίστασαν σε κάποια ερώτηση και απάντησαν εύκολα. Οι αστυνομικοί ερωτήθηκαν για το:

- πώς θα περιέγραφαν γενικά τη σχέση τους με τους δημοσιογράφους
- ποια είναι η σχέση τους με τους δημοσιογράφους όσον αφορά τη ροή της πληροφορίας
- αν απευθύνονται σε συγκεκριμένους δημοσιογράφους
- αν η πληροφόρηση σχετικά με τα στοιχεία της σκηνής του εγκλήματος και της προανακριτικής διαδικασίας δίνεται σταδιακά
- αν αυτή η πληροφόρηση μεταφέρεται αντικειμενικά στα ΜΜΕ

- ποια είναι η στάση των δημοσιογράφων απέναντι τους
- ποιες οι δεσμεύσεις τους απέναντι στους δημοσιογράφους
- ποιες είναι οι δεσμεύσεις απέναντι στην υπηρεσία τους όσον αφορά την αποκάλυψη των στοιχείων
- πώς επηρεάζεται η αστυνομία όταν γίνονται πολιτικές δηλώσεις για ένα αστυνομικό ρεπορτάζ
- πώς κρίνουν την εικόνα της αστυνομίας που παρουσιάζεται στα ΜΜΕ όσον αφορά την αντιμετώπιση του εγκλήματος
- πόσο σημαντικό ρόλο παίζουν τα ΜΜΕ για την καλλιέργεια της σχέσης ανάμεσα στην αστυνομία και το κοινό

Στο κλείσιμο της συνέντευξης ρωτήθηκαν αν έχουν κάτι άλλο να προσθέσουν.

Κεφάλαιο 2 - Μέθοδος και εργαλεία

Η μέθοδος που επιλέχτηκε ήταν η ποιοτική έρευνα, η οποία στοχεύει σε βάθος μελέτη του φαινομένου που ερευνάται μέσω της περιγραφής, της ανάλυσης, της ερμηνείας και της κατανόησης, και απαντάει κυρίως στα ερωτήματα του πώς και του γιατί. Το κύριο χαρακτηριστικό της είναι ότι βασίζεται σε συγκριτικά μικρότερο αριθμό περιπτώσεων με στόχο όχι την ανακάλυψη γενικών τάσεων, αλλά την προσπάθεια να ανακαλύψει τα φαινόμενα σε βάθος, τις σχέσεις και τις αιτίες, τους παράγοντες που επηρεάζουν, τις αντιδράσεις και τα αποτελέσματα από τις δράσεις και τις συμπεριφορές των ανθρώπων. Επίσης, ενδιαφέρεται για τη συγκέντρωση ποιοτικών και όχι ποσοτικών στοιχείων, δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στην υποκειμενική προσέγγιση της ανθρώπινης συμπεριφοράς.¹²⁶

¹²⁶ Μπαλούρδος, Δ. (2015), "Σχεδιασμός κοινωνικής έρευνας", σελ. 45-46.

Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν ήταν η ανάλυση περιεχομένου και η προσωπική συνέντευξη. Όσον αφορά την ανάλυση περιεχομένου, είναι μια κλασσική διαδικασία ανάλυσης γραπτού και προφορικού λόγου (υλικού), ανεξάρτητα από τις πηγές προέλευσης τους, οι οποίες ποικίλλουν, όπως, για παράδειγμα, πηγές που σχετίζονται με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της μεθόδου είναι η χρήση κατηγοριών, οι οποίες πηγάζουν συνήθως από θεωρητικά μοντέλα. Οι κατηγορίες μπορεί να επινοηθούν με βάση το προς ανάλυση εμπειρικό υλικό, αλλά δεν πηγάζουν κατ' ανάγκη απ' αυτό. Αποτελούν ανεξάρτητες θεωρητικές οντότητες, οι οποίες εφαρμόζονται στο εμπειρικό υλικό, ελέγχονται συστηματικά και επανειλημμένα με βάση αυτό και μπορούν να τροποποιηθούν αν η περίπτωση το υπαγορεύει.¹²⁷

Το βασικό χαρακτηριστικό της μεθόδου, το οποίο τη διαφοροποιεί από άλλες διαδικασίες ανάλυσης, εντοπίζεται στο στόχο της, ο οποίος είναι η καθυπόταξη του υλικού μέσα από μια μεταποιημένη ανάγνωση, μια περιοριστική ή μη θεωρητική αγωγή. Αυτή είναι και η συμβολή της μεθόδου στη γενική συζήτηση επί της μεθοδολογίας. Η μέθοδος στοχεύει σε μια συνεπή αποδόμηση και στη συνέχεια αναδόμηση των κειμένων/του υλικού. Η χρήση κατηγοριών και των συναρτημένων με αυτές συστημάτων κωδικοποίησης του υλικού συμβάλλουν στη βαθύτερη κατανόηση του περιεχομένου και των σημασιών/νοημάτων που περικλείονται σ' αυτό.¹²⁸

Η ερμηνεία του υλικού ακολουθεί συγκεκριμένους μεθοδολογικούς κανόνες. Υπάρχει, όμως, η απαραίτητη ευελιξία και ελευθερία στη διαμόρφωση τους ανάλογα με την περίπτωση. Αυτή είναι μια βασική διαφοροποίηση της μεθόδου από άλλες

¹²⁷ Τσίγκανου, Ι. (2015), "Ανάλυση περιεχομένου", σελ. 246.

¹²⁸ Στο ίδιο.

διαδικασίες ερμηνείας κειμένων, διότι η ανάλυση αποστασιοποιείται και απομακρύνεται από το κείμενο αυτό καθαυτό κατά τη διαδικασία της ερμηνείας προκειμένου να διαμορφωθούν οι κατηγορίες και οι μεταξύ τους σχέσεις, δηλαδή, πρόκειται για την παραγωγή θεωρίας. Με αυτόν τον τρόπο, η μέθοδος συνδυάζει την επαγωγική λογική της δημιουργίας μιας θεωρίας με μια αύξουσα απαγωγική διαχείριση του υλικού και των κατηγοριών ανάλυσης του.¹²⁹

Ειδικότερα και αναφορικά με τα συγκεκριμένα είδη ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου, στην παρούσα μελέτη επιλέχτηκε η ανάλυση κατά θέματα.¹³⁰

Όσον αφορά την προσωπική συνέντευξη, πραγματοποιείται με συνομιλία μεταξύ δύο (τουλάχιστον) προσώπων γύρω από μία προκαθορισμένη θεματολογία και με συγκεκριμένο πάντοτε σκοπό. Αποτελεί μία από τις πιο ευέλικτες μεθόδους συλλογής ερευνητικών δεδομένων στις κοινωνικές επιστήμες. Αυτό που ενδιαφέρει τον ερευνητή είναι να ανακαλύψει τι σκέφτεται ο ερωτώμενος σε σχέση με κάποιο θέμα και να συγκρίνει τις γνώμες και τις απόψεις των ερωτώμενων.¹³¹

Στην έρευνα χρησιμοποιήθηκε συγκεκριμένα κατευθυνόμενη συνέντευξη κατά την οποία ο ερωτών κατευθύνει πλήρως την συζήτηση, χωρίς να αφήνει περιθώρια στον ερωτώμενο να εισαγάγει νέα θέματα. Στην περίπτωση αυτή, ο οδηγός συνέντευξης είναι δομημένος πλήρως εκ των προτέρων και έχει οργανωθεί γύρω από συγκεκριμένα θέματα. Περιέχει ανοικτές ερωτήσεις, τις οποίες ο ερωτώμενος μπορεί να απαντήσει με όποιο τρόπο επιθυμεί. Ο οδηγός αυτός προσομοιάζει με ερωτηματολόγιο του οποίου, όμως, όλες οι ερωτήσεις είναι ανοικτές. Η κατευθυνόμενη συνέντευξη παρέχει το εχέγγυο ότι θα συλλεγούν οι επιζητούμενες

¹²⁹ Τσίγκανου, Ι. (2015), "Ανάλυση περιεχομένου", σελ. 246 - 247.

¹³⁰ Flick, U. (2002), *An Introduction to Qualitative Research*, σελ. 187.

¹³¹ Μπαλούρδος, Δ. (2015), "Σχεδιασμός κοινωνικής έρευνας", σελ. 79.

πληροφορίες μέσα σε μια διαδικασία ελεγχόμενη σχεδόν εξ ολοκλήρου από τον ερευνητή. Είναι σαφές ότι αυτό το οποίο κερδίζεται μέσω της οργάνωσης και του ελέγχου της ερευνητικής διαδικασίας αποβαίνει σε βάρος του εμπλουτισμού της ερευνητικής οπτικής και προβληματικής.¹³²

Όπως αποδεικνύεται από τις παραπάνω παρατηρήσεις επί της μεθόδου, τα εργαλεία που επιλέχθηκαν, αξιοποιήθηκαν προς την ερμηνευτική κατεύθυνση μιας ανάλυσης που προσιδιάζει προς την "κατηγοριοποίηση κατά θέματα". Αυτή η προσέγγιση της ποιοτικής μεθοδολογίας θεωρήθηκε πως προσιδιάζει ακριβέστερα με το αντικείμενο της παρούσας μελέτης.

Κεφάλαιο 3 - Ευρήματα

3.1 Τίτλοι, φωτογραφίες και συχνότητα δημοσιευμάτων

Οι εφημερίδες που εξετάζονται στην παρούσα μελέτη ασχολήθηκαν με την υπόθεση της μικρής Άννυ για δύο μήνες και συγκεκριμένα για τον Απρίλιο και το Μάιο του 2015. Η υπόθεση είχε παρουσιαστεί αρχικά ως εξαφάνιση και οι εφημερίδες ασχολήθηκαν με αυτήν την εκδοχή της υπόθεσης τον Απρίλιο. Όπως φαίνεται από τα ποσοτικά στοιχεία των εφημερίδων για τον μήνα Απρίλιο, οι εφημερίδες Εστία, Η Αυγή και ο Ριζοσπάστης δεν ασχολήθηκαν καθόλου με την υπόθεση. Οι υπόλοιπες εφημερίδες Έθνος, Ελεύθερος Τύπος, Η Εφημερίδα των Συντακτών, Η Καθημερινή και Τα Νέα ασχολήθηκαν με την υπόθεση από 27/04 μέχρι 30/4, αλλά όχι σε μεγάλο βαθμό. Μόνο η εφημερίδα Έθνος και Ελεύθερος Τύπος είχαν την υπόθεση σαν πρωτοσέλιδο και τα άρθρα που γράφτηκαν για την υπόθεση σε σύνολο κυμαίνονται από 2 μέχρι 4 και χρησιμοποιώντας 1 με 3 φωτογραφίες και λεζάντες.

¹³² Θανοπούλου, Μ. (2015), "Η ποιοτική συνέντευξη. Ένα "ευαίσθητο" προνομιακό εργαλείο κοινωνικής έρευνας", σελ. 299.

Η υπόθεση που αρχικά παρουσιάστηκε ως εξαφάνιση εκτυλίχτηκε ως δολοφονία το Μάιο και όλες οι εφημερίδες που εξετάζονται στην έρευνα ασχολήθηκαν κυρίως με την υπόθεση από 05/05 μέχρι 07/05. Μόνο οι εφημερίδες Εστία και Ριζοσπάστης παρόλο που ασχολήθηκαν με την υπόθεση στα άρθρα τους δεν είχαν την υπόθεση σαν πρωτοσέλιδο. Στις εφημερίδες ο αριθμός των άρθρων για την υπόθεση κυμαίνεται από 1 μέχρι 10, όπου οι εφημερίδες που ασχολήθηκαν περισσότερο με την υπόθεση ήταν το Έθνος και ο Ελεύθερος Τύπος με 7 και 10 άρθρα αντίστοιχα, στη συνέχεια Η Αυγή και η Εφημερίδα των Συντακτών είχαν 5 άρθρα και οι υπόλοιπες εφημερίδες είχαν από 1 μέχρι 3 άρθρα. Όσον αφορά τις φωτογραφίες και τις λεζάντες, οι εφημερίδες Εστία, Η Καθημερινή και ο Ριζοσπάστης δεν είχαν καμία φωτογραφία, ενώ αντίθετα οι εφημερίδες Έθνος και Ελεύθερος Τύπος είχαν 10 και 14 φωτογραφίες και λεζάντες αντίστοιχα. Η εφημερίδα Τα Νέα είχε 1 και οι εφημερίδες Η Αυγή και Η Εφημερίδα των Συντακτών είχαν 2.

Όπως αποδεικνύεται και από τους πίνακες με τον αριθμό των σχετικών δημοσιευμάτων αυτούς τους μήνες, ενώ η προσοχή στο θέμα όλων των εφημερίδων δεν μπορεί να κριθεί ως σημαντική, αξιοσημείωτο είναι το ότι η ένταση της προσοχής αυξάνεται όταν η "εξαφάνιση" μετατρέπεται σε "δολοφονία". Πραγματικά, διαπιστώνεται ότι υπάρχει ευθεία σχέση ανάμεσα στη σημαντικότητα της είδησης ("δολοφονία") για το κοινό και της προσοχής που προσδίδουν στην είδηση τα ΜΜΕ.

Δεν διαπιστώνεται με άμεσο και ευθύ τρόπο η σχέση ανάμεσα στη συχνότητα αναφορών και την πολιτική κατεύθυνση της εφημερίδας. Καθώς παρατηρούμε και στους δύο πίνακες, οι πολιτικά διαφοροποιημένες εφημερίδες Έθνος και Ελεύθερος Τύπος ασχολούνται σημαντικά περισσότερο από τις λοιπές εφημερίδες με το θέμα. Βέβαια, η συντηρητικής κατεύθυνσης εφημερίδα του Ελεύθερου Τύπου διατηρεί την πρωτοκαθεδρία στην έμφαση της προσοχής (10 άρθρα, 14 φωτογραφίες και λεζάντες,

4 πρωτοσέλιδα) κατά την περίοδο που η "εξαφάνιση" μετατρέπεται σε "δολοφονία".

Με τον τρόπο αυτό φαίνεται πως η "γραμμή" της εφημερίδας απευθύνεται και ενεργοποιεί βασικές κοινωνικές νόρμες και κοινωνικά συντηρητικά αντανakλαστικά αναφορικά με τη στάση του κοινού απέναντι στο "φόνο" και μάλιστα ανηλίκου παιδιού.

Εφημερίδα	Έκδοση	Ημερομηνίες	Πρωτοσέλιδα	Άρθρα	Φωτογραφίες και Λεζάντες
Έθνος	Απογευματινή	27/04 - 30/4	1	4	3
Ελεύθερος Τύπος	Απογευματινή	29/04 - 30/4	2	2	2
Εστία	Απογευματινή	-	-	-	-
Η Αυγή	Πρωινή	-	-	-	-
Η Εφημερίδα των Συντακτών	Απογευματινή	29/4 - 30/4	-	2	1
Η Καθημερινή	Πρωινή	28/4 - 29/4	-	2	-
Ριζοσπάστης	Πρωινή	-	-	-	-
Τα Νέα	Απογευματινή	29/4	-	2	1

Εφημερίδα	Έκδοση	Ημερομηνίες	Πρωτοσέλιδα	Άρθρα	Φωτογραφίες και Λεζάντες
Έθνος	Απογευματινή	05/05 - 07/05	3	7	10
Ελεύθερος Τύπος	Απογευματινή	05/05 - 07/05 και 12/05	4	10	14
Εστία	Απογευματινή	05/05	-	1	-
Η Αυγή	Πρωινή	05/05 - 07/05	2	5	2
Η Εφημερίδα των Συντακτών	Απογευματινή	05/05 - 07/05	2	5	2
Η Καθημερινή	Πρωινή	02/05 και 05/05 - 06-05	1	3	-
Ριζοσπάστης	Πρωινή	05/05 - 07/05	-	3	-
Τα Νέα	Απογευματινή	05/05	1	1	1

Ως προς το περιεχόμενο τόσο των τίτλων όσο και των δημοσιευμάτων των εφημερίδων παρατηρούμε ανά εφημερίδα τα κάτωθι:

Εφημερίδα Έθνος:

Η εφημερίδα ασχολήθηκε αφιερώνοντας τα παρακάτω πρωτοσέλιδα στο θέμα:

- 27/04/2015: ΕΞΑΦΑΝΙΣΗ 4ΧΡΟΝΗΣ: ΈΝΑΣ ΑΓΓΕΛΟΣ ΧΑΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΟΜΟΝΟΙΑ
- 05/05/2015: ΠΑΓΩΣΕ Η ΕΛΛΑΔΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ANNY: Συγκλονίζουν οι λεπτομέρειες του φρικτού τέλους από τον πατέρα της
- 06/05/2015: ΤΟ ΤΕΡΑΣ 3 μέρες έσβηνε τα ίχνη του στυγερού εγκλήματος
- 07/05/2015: ΝΕΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ: Διαφυγή στη Βουλγαρία έψαχνε ο παιδοκτόνος

Η εφημερίδα Έθνος εξ αρχής έδωσε έμφαση στην υπόθεση, καθώς επρόκειτο για μια εξαφάνιση ενός μικρού παιδιού που, όπως τόνισε στο πρωτοσέλιδο της, στις 27/04 "χάθηκε στην Ομόνοια" και αυτό προκαλεί αρνητικά συναισθήματα στο κοινό, καθώς η Ομόνοια είναι μια περιοχή που είναι συνυφασμένη με την εγκληματικότητα, οπότε με αυτό τον τρόπο εκφράστηκε η ανησυχία για το τι μπορεί να είχε συμβεί στο παιδί.

Με την αποκάλυψη της υπόθεσης τονίστηκε η ίδια η πράξη, καθώς ήταν αποτρόπαιη και πρωτοφανής, γιατί το έγκλημα διαπράχτηκε από τον ίδιο τον πατέρα του παιδιού με τις φράσεις "πάγωσε η Ελλάδα" και "συγκλονίζουν οι λεπτομέρειες του φρικτού τέλους από τον πατέρα της". Επίσης, τα πρωτοσέλιδα επικεντρώθηκαν και στον ίδιο τον δράστη, χαρακτηρίζοντας τον ως "το τέρας" και με τις προτάσεις "3 μέρες έσβηνε τα ίχνη του στυγερού εγκλήματος" και "διαφυγή στη Βουλγαρία έψαχνε

ο παιδοκτόνος" υποδηλώνεται ότι δεν υπήρξε ένδειξη μεταμέλειας από τον δράστη που προκαλεί ακόμα περισσότερο το δημόσιο αίσθημα.

Η εφημερίδα τιτλοφόρησε τις σχετικές ειδήσεις ως κάτωθι:

- 27/04/2015: ΠΑΝΕΥΡΩΠΑΙΚΟΣ ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΙ ΜΠΟΡΙΣΟΒΑ: Θρίλερ με την 4χρονη που χάθηκε στην Ομόνοια
- 28/04/2015: ΑΓΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΤΡΑΧΡΟΝΗ ΑΝΙ: Αντιφάσεις στην κατάθεση της μητέρας
- 29/04/2015: ΑΓΩΝΙΑ ΣΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ: Οι περίεργες "ομολογίες" για τη μικρή Αννυ
- 30/04/2015: ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΙ: "Βλέπουν" αρπαγή της Αννυ
- 05/05/15: ΘΡΗΝΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΝΥ: Πάγωσε την ΕΛΛΑΔΑ το φρικτό φονικό
- ΤΙ ΤΟΥ ΕΙΠΕ Ο ΠΑΙΔΟΚΤΟΝΟΣ: Η κατάθεση του φίλου που ξετύλιξε το κουβάρι
- Έπαιζαν θέατρο επί 14 ημέρες...
- 06/05/15: ΣΟΚΑΡΟΥΝ ΟΙ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ: Τρεις μέρες έσβηνε τα ίχνη του εγκλήματος
- 06/05/15: ΕΛ.ΑΣ.: ΜΕ ΠΡΩΤΟΓΝΩΡΟ ΤΡΟΠΟ Η ΕΞΑΦΑΝΙΣΗ ΤΟΥ ΠΤΩΜΑΤΟΣ: Νηφάλιος και αμετανόητος μετά το φρικτό έγκλημα
- 07/05/15: ΚΥΝΙΚΟΣ ΚΑΙ ΑΜΕΤΑΝΟΗΤΟΣ: Σχεδίαζε απόδραση στη Βουλγαρία ο παιδοκτόνος
- ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ: Συνελήφθη η 'ψυχολόγος'

Οι τίτλοι των άρθρων από 27/04/2015 μέχρι 30/04/2015, όπου η υπόθεση είχε παρουσιαστεί ως εξαφάνιση, προκαλούν αγωνία για το πού μπορεί να βρισκόταν το

παιδί και υποδηλώνουν την παράλληλη κινητοποίηση που υπήρξε για την ανεύρεση του με τη φράση "πανευρωπαϊκός συναγερμός". Ωστόσο, πριν ακόμα την αποκάλυψη της υπόθεσης, οι τίτλοι των άρθρων στράφηκαν προς το οικογενειακό περιβάλλον, βάσει της αστυνομίας, προϊδεάζοντας το κοινό ότι υπεύθυνοι για την εξαφάνιση του παιδιού ήταν οι γονείς, κάτι το οποίο προκαλεί ακόμα περισσότερη συναισθηματική φόρτιση και αγωνία για το τι ακριβώς είχε συμβεί.

Στους τίτλους των άρθρων από 05/05/2015 μέχρι 07/05/2015, όπου αποκαλύφθηκε η υπόθεση, τονίστηκε, όπως και στα πρωτοσέλιδα, το αποτρόπαιο και πρωτοφανές έγκλημα και ότι δεν υπήρξε μεταμέλεια από την πλευρά του δράστη. Προκαλούν ακόμα περισσότερο το κοινό αίσθημα με τον τίτλο "έπαιζαν θέατρο επί 14 ημέρες", καθώς υποδηλώνουν την υποκρισία των γονέων που ήταν υπεύθυνοι για ότι συνέβη στο παιδί. Επίσης, λόγω ότι είναι μια υπόθεση που προκάλεσε το ενδιαφέρον του κοινού, ανέφεραν τα στοιχεία που οδήγησαν στην αποκάλυψη της ήδη από τον τίτλο του άρθρου "η κατάθεση του φίλου που ξετύλιξε το κουβάρι".

Οι φωτογραφίες και οι λεζάντες της εφημερίδας έχουν ως εξής:

Στο διάστημα της εξαφάνισης χρησιμοποιήθηκαν δύο φωτογραφίες της Άννυ και μία φωτογραφία της μητέρας. Συγκεκριμένα, στο άρθρο στις 27/04/2015 χρησιμοποιήθηκε φωτογραφία του παιδιού με φόντο την Ομόνοια και λεζάντα: *"Η ΜΙΚΡΗ ΑΝΙ ΜΠΟΡΙΣΟΒΑ φέρεται να χάθηκε στην Ομόνοια, ωστόσο προκαλεί αίσθηση ότι η μητέρα της γνωρίζει μόνο το μικρό όνομα της φίλης στην οποία είχε εμπιστευθεί την κόρη της"*. Στο άρθρο στις 28/04/2015 υπήρξε φωτογραφία του παιδιού με λεζάντα: *"ΕΛΑΧΙΣΤΑ τα στοιχεία για την εξαφάνιση της μικρής Ανι"*. Στις 29/04/2015 υπήρξε φωτογραφία της μητέρας με λεζάντα: *"Η ΜΗΤΕΡΑ της 4χρονης"*. Σε αυτό το διάστημα, οι φωτογραφίες του παιδιού χρησιμοποιήθηκαν για την

ανεύρεση του και δίνουν και κάποια βασικά στοιχεία για τον τόπο, αλλά και τον τρόπο που εξαφανίστηκε το παιδί. Επίσης, εμφανίστηκε και η φωτογραφία της μητέρας που μέχρι εκείνο το διάστημα ήταν η άμεση εμπλεκόμενη.

Στο διάστημα 05/05/15 μέχρι 07/05/15 χρησιμοποιήθηκαν 10 φωτογραφίες του παιδιού και των γονιών του. Συγκεκριμένα:

- 05/05/15: Στο άρθρο με τίτλο: "ΘΡΗΝΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ANNY: Πάγωσε την ΕΛΛΑΔΑ" το φρικτό φονικό, υπήρξε φωτογραφία του δράστη με το παιδί και λεζάντα: *"Ο 27ΧΡΟΝΟΣ "ΣΑΒΒΑΣ" με την κόρη του"*, φωτογραφία του παιδιού και φωτογραφία των γονέων με λεζάντα: *"το ζευγάρι των δύο Βουλγάρων"*.
- 05/05/15: Στο άρθρο με τίτλο: "Επαιζαν θέατρο επί 14 ημέρες...", υπήρξε φωτογραφία της μητέρας, του δράστη και του παιδιού με λεζάντα: *"Η ΔΗΜΗΤΡΙΝΑ ΜΠΟΡΙΣΟΒΑ, η οποία αναζητούσε την κόρη της, έβλεπε τον 27χρονο να δηλώνει απλά "φίλος" της στην τηλεόραση"*.
- 06/05/15: Φωτογραφία του παιδιού και των γονέων που οδηγούνται στην Ευελπίδων με λεζάντα: *"Ο ΠΑΙΔΟΚΤΟΝΟΣ και η μητέρα της Αννυ οδηγούνται στην Ευελπίδων. Συγκεντρωμένο πλήθος προσπάθησε να λιντσάρει τον 27χρονο"*.
- 07/05/15: Φωτογραφία του δράστη με το παιδί, της μητέρας, και του δράστη που οδηγείται στην Ευελπίδων με λεζάντα: *"ΕΣΥ ΘΑ ΒΡΕΘΕΙΣ ΜΠΛΕΓΜΕΝΗ"*, έλεγε ξανά και ξανά ο 27χρονος στη μητέρα της Αννυ, ώστε να την αναγκάσει να μην πάει στους αστυνομικούς και να δηλώσει την εξαφάνιση της μικρής" και φωτογραφία τις φυλακές της Κέρκυρας με λεζάντα:

"Ο 27ΧΡΟΝΟΣ μεταφέρθηκε στις φυλακές Κέρκυρας, όπου και θα κρατείται σε ειδικό κελί".

Από όλες αυτές τις φωτογραφίες, η φωτογραφία του παιδιού μαζί με τον πατέρα του προκαλεί το κοινό αίσθημα, καθώς ο πατέρας ήταν ο δράστης. Επίσης, η φωτογραφία που απεικονίζει τους γονείς να οδηγούνται στην Ευελπίδων με τη λεζάντα: *"Συγκεντρωμένο πλήθος προσπάθησε να λιντσάρει τον 27χρονο"* μεταφέρει την αντίδραση του κοινού. Γενικότερα, χρησιμοποιήθηκαν οι ίδιες φωτογραφίες με πληροφορίες για την εξέλιξη της υπόθεσης στις λεζάντες.

Εφημερίδα Ελεύθερος Τύπος

Η εφημερίδα ασχολήθηκε αφιερώνοντας τα παρακάτω πρωτοσέλιδα στο θέμα:

- 29/04/2015: ΟΙ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛ.ΑΣ.: "Οι γονείς γνωρίζουν πού βρίσκεται η 4χρονη Αννυ"
- 30/04/2015: ΕΛ.ΑΣ. ΨΑΧΝΟΥΝ ΔΝΑ ΤΗΣ 4ΧΡΟΝΗΣ ANNY, ΑΠΕΥΧΟΝΤΑΙ ΤΟ ΜΟΙΡΑΙΟ
- 05/05/2015: ΣΟΚ ΚΑΙ ΘΡΗΝΟΣ ΣΕ ΟΛΗ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ANNY
- 06/05/15: ΣΟΚΑΡΕ ΤΟΥΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥΣ Η ΠΕΝΤΑΩΡΗ ΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ 27ΧΡΟΝΟΥ: ΦΡΙΚΗ ΧΩΡΙΣ ΟΡΙΑ από τον πατέρα - κτήνος
- 07/05/15: ΠΩΣ ΤΟ ΤΕΡΑΣ ΣΚΟΤΩΣΕ ΤΟ 4ΧΡΟΝΟ ΑΓΓΕΛΟΥΔΙ: "Κυνήγι" Θανάτου
- 12/05/15: ΣΕ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ, SMARTPHONE, ΕΞΤΕΝΣΙΟΝ ΚΑΙ ΠΕΝΤΙΚΙΟΥΡ: Έκαναν... ψώνια 8.000 € ενώ "έψαχναν" την Αννυ

Η εφημερίδα Ελεύθερος Τύπος ασχολήθηκε δύο ημέρες με την εξαφάνιση και έδωσε έμφαση στις εκτιμήσεις των αστυνομικών, ρίχνοντας το βάρος στους γονείς με

τον τίτλο του πρωτοσέλιδου "Οι γονείς γνωρίζουν πού βρίσκεται η 4χρονη Άννυ", προϋδεάζοντας το κοινό ότι υπεύθυνοι για την εξαφάνιση του παιδιού ήταν οι γονείς.

Στο διάστημα από 05/05/15 μέχρι 07/05/15 που η υπόθεση αποκαλύφτηκε, τα πρωτοσέλιδα της εφημερίδας επικεντρώθηκαν στο αποτρόπαιο και πρωτοφανές έγκλημα, τονίζοντας ότι "σόκαρε τους αστυνομικούς η πεντάωρη ομολογία του 27χρονου", κάτι το οποίο προκαλεί την περιέργεια και παράλληλα την απέχθεια του κοινού, καθώς οι αστυνομικοί, λόγω της φύσης της δουλειάς τους, αντιμετωπίζουν καθημερινά εγκληματικές ενέργειες, οπότε εφόσον σοκαρίστηκαν και οι αστυνομικοί πρόκειται για ένα ιδιαίτερα ειδεχθές έγκλημα.

Στις 12/05/15 το πρωτοσέλιδο της εφημερίδας επικεντρώθηκε στο τι έκαναν οι γονείς κατά τη διάρκεια της εξαφάνισης του παιδιού της και προκαλεί οργή στο κοινό ότι έκαναν ακριβές αγορές, ενώ θα έπρεπε να ψάχνουν το παιδί τους, κάτι το οποίο υποδηλώνει την ενοχή τους.

Η εφημερίδα τιτλοφόρησε τις σχετικές ειδήσεις ως κάτωθι:

- 29/04/2015: ΣΕ ΑΝΤΙΦΑΣΕΙΣ ΠΕΦΤΟΥΝ Η ΜΗΤΕΡΑ ΚΑΙ Ο ΦΕΡΟΜΕΝΟΣ ΩΣ ΠΑΤΕΡΑΣ - ΕΛ.ΑΣ: "Το ζευγάρι ξέρει τι έγινε η 4χρονη Άννυ"
- 30/04/2015: Η ΕΛ.ΑΣ. ΑΠΟΚΛΕΙΕΙ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΣΤΙΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΠΟΥ ΤΡΑΒΗΧΤΗΚΑΝ ΣΤΗ ΝΙΚΑΙΑ: Ψάχνουν DNA της 4χρονης Άννυ στο σπίτι της
- 05/05/2015: Ο ΠΑΤΕΡΑΣ ΤΗΣ ΦΕΡΕΤΑΙ ΝΑ ΣΚΟΤΩΣΕ ΚΑΙ ΝΑ ΤΕΜΑΧΙΣΕ ΤΗΝ 4ΧΡΟΝΗ ANNY ΜΠΟΡΙΣΟΒΑ: Ο "άνθρωπος" που έκανε τα άγρια θηρία να ντρέπονται
- Ο ΘΑΝΑΤΟΣ, Η ΦΥΓΗ, Η ΕΡΕΥΝΑ: Οι μέρες της ανείπωτης τραγωδίας

- ΤΙ ΚΑΤΕΘΕΣΕ Ο ΦΙΛΟΣ ΑΠΟ ΤΗ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ: "Μου είπε πώς πέθανε η Άννυ"
- 06/05/2015: ΥΠΟΘΕΣΗ ANNY: ΚΥΝΙΚΟΣ Ο ΠΑΙΔΟΚΤΟΝΟΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΤΑΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΟΠΕΡΑΣΗ ΤΟΥ - Ζητούσε φραπέ και δόση!
- Στοιχεία για ανθρωποκτονία
- 07/05/2015: Η ΣΦΑΓΗ ΤΗΣ 4ΧΡΟΝΗΣ ANNY: 7 ΦΡΙΚΙΑΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΟΥΝ ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑ - Έζησε την κόλαση πριν από το θάνατο
- ΔΙΑΛΟΓΟΙ: "Μας παρακολουθούν οι αστυνομικοί"
- ΨΕΥΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ ΣΤΗΝ TV: Ψυχίατρος - "μαϊμού"
- 12/05/2015: Σε εξτένσιον, πεντικιούρ και ψώνια έπνιγε τον πόνο της!
- Ο 40ΧΡΟΝΟΣ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΕ ΤΗ ΦΙΛΙΚΗ ΤΟΥ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗ ΔΗΜΗΤΡΙΝΑ: Κλήθηκε να καταθέσει ο Γερμανός φίλος που της έδωσε τα 12.000 ευρώ

Οι τίτλοι των άρθρων από 29/04/2015 μέχρι 30/04/2015, όπου η υπόθεση θεωρούνταν ακόμα εξαφάνιση, στράφηκαν προς τους γονείς του παιδιού βάσει της αστυνομικής έρευνας και τόνισαν ότι "ψάχνουν DNA της 4χρονης στο σπίτι της", προϊδεάζοντας το κοινό για την αρνητική εξέλιξη της υπόθεσης.

Στο διάστημα από 05/05/2015 μέχρι 07/05/2015, οι τίτλοι των άρθρων επισήμαναν την αγριότητα του εγκλήματος με τις φράσεις "σκότωσε και τεμάχισε την 4χρονη Άννυ Μπορίσοβα", "ο "άνθρωπος" που έκανε τα άγρια θηρία να ντρέπονται" και ολόκληρο τον τίτλο "Η σφαγή της 4χρονης Άννυ: 7 φρικιαστικά στοιχεία που αποδεικνύουν ανθρωποκτονία - Έζησε την κόλαση πριν από το θάνατο" που

προκαλούν τον αποτροπιασμό του κοινού. Επίσης, τονίστηκε η συμπεριφορά του δράστη που χαρακτηρίστηκε από καμία ένδειξη μεταμέλειας με τον τίτλο "Κυνικός ο παιδοκτόνος ενδιαφερόταν για την καλοπέραση του: Ζητούσε φραπέ και δόση!" που προκαλεί την οργή του κοινού.

Επιπλέον, επισημάνθηκε η έρευνα που οδήγησε στην αποκάλυψη της υπόθεσης και τα βασικά στοιχεία της υπόθεσης με τους τίτλους "Ο θάνατος, η φυγή, η έρευνα: Οι μέρες της ανείπωτης τραγωδίας", "Τι κατέθεσε ο φίλος από τη Βουλγαρία: "Μου είπε πως πέθανε η Άννυ", "Στοιχεία για ανθρωποκτονία" και "Διάλογοι: Μας παρακολουθούν οι αστυνομικοί", καθώς είναι μια υπόθεση που δημιουργεί ερωτήματα και απορίες στο κοινό για ποιο λόγο να συμβεί.

Στις 12/05/2015, ο τίτλος επικεντρώθηκε περισσότερο στη μητέρα της Άννυ που με χρήματα που της έδωσε Γερμανός φίλος της έκανε πολύ ακριβές αγορές το χρονικό διάστημα που το παιδί ήταν εξαφανισμένο. Με τη φράση "έπνιγε τον πόνο της" προκαλεί συνειρμό ότι ενδεχομένως εμπλέκεται και η μητέρα στη δολοφονία του κοριτσιού.

Οι φωτογραφίες και οι λεζάντες της εφημερίδας έχουν ως εξής:

Στα άρθρα που αφορούν την εξαφάνιση στις 29/04/2015 και στις 30/4/2015 υπήρξαν δύο φωτογραφίες του παιδιού. Η μία είναι η αφίσα που δημιουργήθηκε με τη φωτογραφία και τα στοιχεία της, με σκοπό την ανεύρεση της και η άλλη μια φωτογραφία της με λεζάντα: *"Η Άννυ Μπορίσοβα εξαφανίστηκε στις 21 Απριλίου από την Αθήνα"*. Στο διάστημα από 05/05/2017 μέχρι 07/05/2015 και 12/05/15 δημοσιεύτηκαν 14 φωτογραφίες του παιδιού, του δράστη με το παιδί, της μητέρας, της μητέρας μαζί με το δράστη, του σπιτιού που διέμεναν και της μητέρα με τον δράστη που οδηγούνται στην Ευελπίδων.

Η πιο σημαντική λεζάντα είναι στις 05/05/15, όπου στις φωτογραφίες που παρουσιάζεται η μικρή, γράφει: *"Η εξαφάνιση της μικρής Αννυ είχε κινητοποιήσει το πανελλήνιο. Λίγες μέρες αργότερα αποκαλύφθηκε η φρικιαστική δολοφονία της και η αγριότητα που υπέστη το άψυχο κορμάκι της από τον πατέρα της!"* Στο ίδιο άρθρο στην φωτογραφία με το σπίτι όπου διέμεναν, η λεζάντα γράφει: *"Το διαμέρισμα της Μιχαήλ Βόδα, ο τόπος μαρτυρίου της Αννυ"*.

Στις 06/05/15, στις φωτογραφίες που παρουσιάζεται το θύμα, η λεζάντα αναφέρει: *"Η αγριότητα που επέδειξε ο παιδοκτόνος στο άψυχο κορμάκι της Αννυ σόκαρε όλο τον κόσμο εκτός από τον ίδιο, όπως φάνηκε από τη στάση του στην ανακριτική διαδικασία. Πάντως μετά τις πράξεις του φρόντισε να καθαρίσει τα σιφόνια, τις σωληνώσεις και είχε προγραμματίσει για την αντικατάστασή τους"*.

Στις 07/05/15, στις φωτογραφίες που παρουσιάζεται το θύμα και ο δράστης μαζί με τη μητέρα που οδηγούνται στην Ευελπίδων, η λεζάντα γράφει: *"Στην έκθεση του ελληνικού CSI αναδεικνύεται το... κυνήγι θανάτου της 4χρονης Αννυ από τον πατέρα της. Ο παιδοκτόνος όταν ολοκλήρωσε την κακοποίηση φαίνεται να την έβαλε στην κούνια της, όπου λίγο αργότερα η Αννυ εξέπνευσε"*.

Οι λεζάντες αυτές δίνουν πληροφορίες για τη δολοφονία του θύματος που είναι ιδιαίτερα λεπτομερείς και προβάλλουν τη στυγερότητα του εγκλήματος, δημιουργώντας αίσθημα αποτροπιασμού για την πράξη και οργή για τον δράστη.

Εφημερίδα Εστία

Η εφημερίδα Εστία δεν ασχολήθηκε καθόλου με την υπόθεση της Άννυ κατά το διάστημα που παρουσιάστηκε ως εξαφάνιση. Ασχολήθηκε με την υπόθεση, όταν αποκαλύφτηκε, μόνο με ένα άρθρο στις 05/05/2015, χωρίς να γίνει πρωτοσέλιδο και

να υπάρξει χρήση φωτογραφίας. Ο τίτλος του άρθρου ήταν απλός "Ο πατέρας δολοφόνησε την μικρή Άννυ" και ανέφερε απλά την είδηση, χωρίς να προκαλεί αντιδράσεις.

Εφημερίδα Η Αυγή

Η εφημερίδα ασχολήθηκε αφιερώνοντας τα παρακάτω πρωτοσέλιδα στο θέμα:

- 06/05/15: ΦΡΙΚΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ - Σκηνικό εξαθλίωσης: Άθλια ζωή με ναρκωτικά και πορνεία πίσω από το αποτρόπαιο φονικό της τετράχρονης Άννυς
- 07/05/15: ΒΑΤΕΡΛΩ - Έναν ψυχίατρο στην ενημέρωση: Η εγκυρότητα θυσιάστηκε στον βωμό του ανταγωνισμού και του εντυπωσιασμού

Η εφημερίδα Αυγή δεν ασχολήθηκε με την υπόθεση το διάστημα που το θύμα ήταν εξαφανισμένο, αλλά ξεκίνησε όταν αποδείχτηκε ως δολοφονία. Στο μόνο πρωτοσέλιδο που έκανε, χαρακτήρισε το έγκλημα ως φρικτό, αλλά έδωσε έμφαση στο περιβάλλον στο οποίο μεγάλωνε το θύμα, όπου υπήρχαν ναρκωτικά και πορνεία και αυτό υποδηλώνει ότι το οικογενειακό περιβάλλον ήταν ακατάλληλο για την ανατροφή του παιδιού.

Η εφημερίδα τιτλοφόρησε τις σχετικές ειδήσεις ως κάτωθι:

- 05/05/2015: ΑΠΟΤΡΟΠΑΙΗ ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕ Η ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ:
- Ο πα - τέρας σκότωσε τη μικρή Άννυ
- 06/05/15: ΝΗΦΑΛΙΟΣ ΚΑΙ ΗΡΕΜΟΣ, Ο ΠΑΙΔΟΚΤΟΝΟΣ ΠΕΡΙΕΓΡΑΨΕ ΛΕΠΤΟΜΕΡΩΣ ΤΙ ΕΚΑΝΕ ΣΤΟ ΠΤΩΜΑ: Σκηνικό εξαθλίωσης και απαξίωσης της ζωής πίσω από το αποτρόπαιο φονικό

- ΣΟΦΙΑ ΒΙΔΑΛΗ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ: Πίσω από το έγκλημα θα δούμε κοινωνική εξαθλίωση
- 07/05/15: ΧΩΡΙΣ ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΗ, ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΑΝ ΑΛΛΗ ΜΙΑ "ΕΙΔΗΣΗ": Ένα τρολ για τα κανάλια

Οι τίτλοι των άρθρων έθιζαν τόσο τη στυγερότητα του εγκλήματος, χαρακτηρίζοντας τη δολοφονία ως "αποτρόπαιη" όσο και το αρνητικό περιβάλλον στο οποίο μεγάλωνε το θύμα με την πρόταση "σκηνικό εξαθλίωσης και απαξίωσης της ζωής πίσω από το αποτρόπαιο έγκλημα" και αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να προκαλεί την οργή του κοινού για την ακαταλληλότητα των γονέων. Επίσης, επισημάνθηκε ότι δεν υπήρξε καμία ένδειξη μεταμέλειας από την πλευρά του δράστη με τον τίτλο "Νηφάλιος και ήρεμος ο παιδοκτόνος περιέγραψε λεπτομερώς τι έκανε στο πτώμα", ενισχύοντας την κοινωνική κατακραυγή.

Οι φωτογραφίες και οι λεζάντες της εφημερίδας έχουν ως εξής:

Οι φωτογραφίες που χρησιμοποιήθηκαν σε αυτά τα άρθρα ήταν συνολικά δύο. Μία φωτογραφία της μικρής Άννυ και μία του δράστη που οδηγείται στην Ευελπίδων με λεζάντα: *"Το συγκεντρωμένο πλήθος λίγο έλειψε να λιντσάρει τον κατηγορούμενο, τον οποίο προστάτευε ισχυρή αστυνομική δύναμη"* που υποδηλώνει τη δημόσια αγανάκτηση για τη δολοφονία του θύματος.

Εφημερίδα Η Εφημερίδα των Συντακτών

Η εφημερίδα ασχολήθηκε αφιερώνοντας τα παρακάτω πρωτοσέλιδα στο θέμα:

- 05/05/2015: ΑΣΥΛΛΗΠΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ: Θύμα του πατέρα της
- 07/05/2015: Η "ΜΑΪΜΟΥ" ΨΥΧΙΑΤΡΟΣ...
- ...και η μπανανόφλουδα των καναλιών!

Η Εφημερίδα των Συντακτών αναφέρθηκε σε ένα πρωτοσέλιδο της στην υπόθεση, όταν αποκαλύφτηκε, και χαρακτήρισε το έγκλημα ασύλληπτο, καθώς το παιδί ήταν θύμα του πατέρα του. Ο τίτλος του πρωτοσέλιδου μετέφερε απλά την είδηση χωρίς να προκαλεί αντιδράσεις.

Η εφημερίδα τιτλοφόρησε τις σχετικές ειδήσεις ως κάτωθι:

- 29/04/2015: Αντιφάσκουν οι γονείς της 4χρονης Ανι
- 30/04/2015: Η εξαφάνιση έγινε απαγωγή
- 05/05/2015: Σοκάρει η κτηνωδία
- ΦΡΙΚΙΑΣΤΙΚΕΣ ΔΟΛΟΦΟΝΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: Εγκλήματα που δεν θέλουμε να θυμόμαστε
- Οι διαδρομές της εγκατάλειψης
- 06/05/2015: Ομολογεί την κτηνωδία, αρνείται τη δολοφονία
- 07/05/2015: Συνελήφθη η... κατά φαντασίαν ψυχίατρος

Οι τίτλοι των άρθρων στις 29/04/2015 και 30/04/2015 που αναφέρθηκαν στην εξαφάνιση του θύματος έστρεψαν την προσοχή στους γονείς, καθώς "αντιφάσκουν", υποδηλώνοντας ότι αυτοί ήταν υπεύθυνοι για την εξαφάνιση και αναφέρονται στις εικασίες για την εξέλιξη της υπόθεσης με τον τίτλο "Η εξαφάνιση έγινε απαγωγή".

Οι τίτλοι των άρθρων στις 05/05/2016 και 06/05/2015 αναφέρθηκαν στο ότι είχε προκαλέσει σοκ η αποκάλυψη της υπόθεσης στο κοινό με τον τίτλο "Σοκάρει η κτηνωδία" και στους ισχυρισμούς του δράστη "Ομολογεί την κτηνωδία, αρνείται τη δολοφονία". Οι τίτλοι των άρθρων της Εφημερίδας των Συντακτών μετέφεραν απλά την είδηση και τις αντιδράσεις του κοινού.

Οι φωτογραφίες και οι λεζάντες της εφημερίδας έχουν ως εξής:

Η φωτογραφία που χρησιμοποιήθηκε στα άρθρα στις 29/04/2015 και 30/04/2015 ήταν μία και συγκεκριμένα η αφίσα με τα στοιχεία και τη φωτογραφία του θύματος για να βρεθεί. Στα άρθρα στις 05/05/2015 χρησιμοποιήθηκαν δύο φωτογραφίες: του θύματος και του σπιτιού στο οποίο διέμεναν με λεζάντα: *"Οι αστυνομικοί ερεύνησαν ολόκληρο το διαμέρισμα, όπου έμενε ο πατέρας στη Μιχαήλ Βόδα, στο οποίο - σύμφωνα με πληροφορίες- βρέθηκαν ίχνη αίματος που επιβεβαίωσαν την κατάθεση του φίλου του πατέρα. Ο τελευταίος όμως - όπως αναφέρεται - αρνήθηκε τα πάντα...."* που ανέφερε τα στοιχεία της υπόθεσης που αποκαλύφθηκαν.

Εφημερίδα Η Καθημερινή

Η εφημερίδα ασχολήθηκε αφιερώνοντας τα παρακάτω πρωτοσέλιδα στο θέμα:

05/05/2015: Πρωτοφανές έγκλημα παιδοκτονίας: Πατέρας σκότωσε το τετράχρονο κοριτσάκι του, το τεμάχισε και το έβρασε

Η εφημερίδα Καθημερινή δεν ασχολήθηκε στο πρωτοσέλιδο της με την υπόθεση της εξαφάνισης, αλλά όταν αποκαλύφτηκε το έγκλημα, προκαλώντας επίκληση στο συναίσθημα με τη φράση "σκότωσε το τετράχρονο κοριτσάκι του" και αποτροπιασμό για τις λεπτομέρειες του εγκλήματος που "το τεμάχισε και το έβρασε".

Η εφημερίδα τιτλοφόρησε τις σχετικές ειδήσεις ως κάτωθι:

- 28/04/2015: Μυστηριώδης εξαφάνιση 4χρονης Βουλγάρας απασχολεί την Αστυνομία
- 29/04/2015: ΥΠΟΘΕΣΗ ΕΞΑΦΑΝΙΣΗΣ 4ΧΡΟΝΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΑΣ: Σε αντιφάσεις μητέρα και πατέρα

- 02/05/2015: ΥΠΟΘΕΣΗ 4ΧΡΟΝΗΣ ANNY: Ίχνη αίματος στο σπίτι του πατέρα της
- 05/05/2015: Σοκάρει η δολοφονία της Αννυς: Ο πατέρας ομολόγησε ότι τεμάχισε, έβρασε και πέταξε στα σκουπίδια το πτώμα της 4χρονης
- 06/05/2015: Επί τρεις ημέρες "εξαφάνιζε" το πτώμα της 4χρονης κόρης του

Οι τίτλοι των άρθρων στις 28/04/2015 και στις 29/04/2015, που αναφέρθηκαν στην εξαφάνιση, μετέφεραν απλά το γεγονός της εξαφάνισης, προκαλώντας συνειρμούς για τις συνθήκες με τις οποίες εξαφανίστηκε με τη φράση "μυστηριώδης εξαφάνιση" και υποδεικνύοντας ότι υπεύθυνοι ήταν οι γονείς για την εξαφάνιση με τον τίτλο "Σε αντιφάσεις μητέρα και πατέρα".

Οι τίτλοι των άρθρων στις 02/05/2015, 05/06/2015 και 06/05/2015, οι οποίοι αναφέρθηκαν στα στοιχεία της έρευνας που οδήγησαν στην αποκάλυψη με τον τίτλο "ίχνη αίματος στο σπίτι του πατέρα της", προκαλούν τον αποτροπιασμό με τις λεπτομέρειες του εγκλήματος που παρουσιάστηκαν με τον τίτλο "τεμάχισε, έβρασε και πέταξε στα σκουπίδια το πτώμα της 4χρονης" και υποδεικνύουν ότι δεν υπήρξε καμία μεταμέλεια από τον δράστη, αφού σύμφωνα με τον τίτλο "επί τρεις μέρες "εξαφάνιζε" το πτώμα της 4χρονης κόρης του".

Στην Καθημερινή δεν χρησιμοποιήθηκαν καθόλου φωτογραφίες.

Εφημερίδα Ριζοσπάστης

Στην εφημερίδα Ριζοσπάστης δεν υπήρξαν πρωτοσέλιδα και φωτογραφίες για την υπόθεση.

Η εφημερίδα τιτλοφόρησε τις σχετικές ειδήσεις ως κάτωθι:

- 05/05/2015: Νεκρή η 4χρονη Αννυ

- 06/05/2015: ΥΠΟΘΕΣΗ "ANNY": Στα μαλακά για "περιύβριση νεκρού";
- 07/05/2015: Ανακοίνωση του OKANA για την ψυχίατρο - "μαϊμού"

Η εφημερίδα Ριζοσπάστης ασχολήθηκε με την υπόθεση, όταν αποκαλύφτηκε, και μετέφερε απλά την είδηση με τον τίτλο "Νεκρή η 4χρονη Αννυ". Ωστόσο, στον τίτλο στις 06/05/2015 εξέφρασε τον προβληματισμό μήπως λόγω ελλιπών στοιχείων για ανθρωποκτονία δεν αποδοθεί σωστά η δικαιοσύνη.

Στον Ριζοσπάστη δεν χρησιμοποιήθηκαν καθόλου φωτογραφίες.

Εφημερίδα Τα Νέα

Η εφημερίδα ασχολήθηκε αφιερώνοντας τα παρακάτω πρωτοσέλιδα στο θέμα:

05/05/2015: Ο ΠΑΤΕΡΑΣ ΣΚΟΤΩΣΕ ΤΗ ΜΙΚΡΗ ANNY: Το ελληνικό CSI αποκάλυψε τη φρίκη

Η εφημερίδα Τα Νέα ασχολήθηκε με την υπόθεση στο πρωτοσέλιδο της, όταν η υπόθεση αποδείχτηκε ως δολοφονία, δίνοντας έμφαση στον τρόπο με τον οποίο η αστυνομία μπόρεσε επιτυχημένα να αποκαλύψει το τι συνέβη παρόλο που δεν υπήρχε πτώμα.

Η εφημερίδα τιτλοφόρησε τις σχετικές ειδήσεις ως κάτωθι:

- 29/04/15: Θρίλερ πίσω από την εξαφάνιση της μικρής Αννυ
- Τα σενάρια και η αόρατη "Σύλβια"
- 05/05/15: Πώς το ελληνικό CSI συνέθεσε το παζλ της φρίκης

Οι τίτλοι των άρθρων στις 29/04/15 υποδηλώνουν ότι υπάρχει παρασκήνιο πίσω από την εξαφάνιση με τη λέξη "θρίλερ" και ότι τα πράγματα δεν ήταν όπως τα παρουσίασαν οι γονείς, καθώς η γυναίκα με το όνομα Σύλβια στην οποία η μητέρα

υποστήριξε ότι εμπιστεύτηκε το παιδί πριν φύγει για το ταξίδι της ήταν ανύπαρκτη με τη φράση "αόρατη Σύλβια".

Ο τίτλος στις 05/05/15 υποδηλώνει ότι η αποκάλυψη αποτέλεσε επιτυχία της αστυνομίας που οφείλεται στην τεχνολογία και την τεχνογνωσία που διαθέτουν τα Εγκληματολογικά Εργαστήρια της.

Οι φωτογραφίες και οι λεζάντες της εφημερίδας έχουν ως εξής:

Στα άρθρα, αντί για φωτογραφίες, χρησιμοποιήθηκαν δύο εικονογραφήσεις. Στις 29/04/15 υπάρχει σκίτσο που παρουσιάζει ένα κοριτσάκι με ροζ φόρεμα που κρατάει ένα αρκουδάκι και είναι γυρισμένο με την πλάτη στον τοίχο, του οποίου η σκιά γίνεται μια μαύρη ανδρική φιγούρα που το τρομάζει. Στις 05/05/15 υπάρχει ένα σκίτσο, όπου αστυνομικοί φωτογραφίζουν το χώρο και παίρνουν αποτυπώματα με τη λεζάντα: *"Λεπτομέρειες για την υπόθεση και όλες τις πτυχές της αναμένεται να γίνουν γνωστές σήμερα από τον διευθυντή της Ασφάλειας Αττικής, ταξίαρχο Χρήστο Παπαζαφείρη"*.

3.2 Το περιεχόμενο των δημοσιευμάτων

Περιγραφή υπόθεσης

Η υπόθεση της μικρής Άννυ χωρίζεται σε δύο περιόδους: η πρώτη είναι αυτή της εξαφάνισής της στις 21 Απριλίου 2015 από το κέντρο της Αθήνας, όπως καταγγέλθηκε από τη μητέρα της, και η δεύτερη είναι η αποκάλυψη ότι δολοφονήθηκε από τον πατέρα της.

Όσον αφορά την περίοδο της εξαφάνισής της, 5 από τις 8 εφημερίδες που χρησιμοποιήθηκαν στην έρευνα ασχολήθηκαν με αυτήν. Συγκεκριμένα, οι εφημερίδες Έθνος, Ελεύθερος Τύπος, Η Εφημερίδα των Συντακτών, Η Καθημερινή

και Τα Νέα ασχολήθηκαν με την εξαφάνιση της μικρής Άννυ από τις 27/04/2015 μέχρι 30/04/2015.

Στις περιπτώσεις εξαφανίσεων υπάρχει ανασφάλεια και αγωνία, γιατί δεν είναι γνωστό το τι έχει συμβεί στο θύμα και γίνονται οι απαραίτητες ενέργειες για να βρεθεί ζωντανό, κάτι το οποίο συνέβη και στην περίπτωση της μικρής Άννυ, καθώς είχε δοθεί στη δημοσιότητα η φωτογραφία της, ενεργοποιήθηκε ο μηχανισμός αναζήτησης εξαφανισμένων ανηλίκων "Amber Alert" και η αστυνομία έψαχνε παντού για να τη βρει. Ωστόσο, οι εφημερίδες που προαναφέρθηκαν και ασχολήθηκαν με την εξαφάνιση από τα πρώτα άρθρα τους έστρεψαν την προσοχή τους στη μητέρα, καθώς υπήρχαν αντιφάσεις στην κατάθεση που έδωσε στην αστυνομία. Όπως ανέφερε η εφημερίδα Έθνος σε άρθρο στις 27/04/2015 *"Οι αστυνομικοί αφήνουν ανοιχτά όλα τα ενδεχόμενα για τη μικρή Άνι, ενώ προβληματισμό έχουν προκαλέσει οι αντιφάσεις της μητέρας"*. Συγκεκριμένα, όπως έγραψαν οι εφημερίδες που ασχολήθηκαν με την υπόθεση, *"η μητέρα κατέθεσε ότι η ίδια είχε παραδώσει το παιδί της σε μια φίλη της και συμπατριώτισσα της, επειδή ήθελε να πάει λίγες μέρες στη Βουλγαρία. Όταν επέστρεψε, η φίλη της δήλωσε ότι έβγαλε βόλτα το παιδί και το... έχασε!"*. Ένα ακόμη στοιχείο, το οποίο ανέφεραν οι εφημερίδες ότι προκάλεσε αίσθηση στην αστυνομία, είναι ότι η μητέρα ισχυρίστηκε ότι δεν γνώριζε κανένα άλλο στοιχείο της φίλης της, εκτός από το όνομα της που ήταν Σύλβια.

Στη συνέχεια της υπόθεσης προέκυψαν νέα στοιχεία, καθώς σύμφωνα με άρθρο της εφημερίδας Ελεύθερος Τύπος στις 29/04/2015, η αστυνομία εντόπισε τον πατέρα του παιδιού και διαπιστώθηκε ότι η μητέρα είχε ταξιδέψει στη Γερμανία και είχε αφήσει το παιδί στον πατέρα του. Όταν γύρισε από το ταξίδι της, της είπε ότι έχασε το παιδί και εκείνη επινοήθηκε την ιστορία με τη φίλη της που της έδωσε το παιδί για να προστατεύσει τον πατέρα του παιδιού. Ωστόσο, σύμφωνα με την

εφημερίδα Έθνος σε άρθρο στις 29/04/2015 και οι εξηγήσεις του πατέρα για την εξαφάνιση του παιδιού ήταν θολές, γιατί υποστήριξε ότι *"ότι το παιδί "εξαφανίστηκε" όσο ο ίδιος κοιμόταν"*, συγκεκριμένα ότι ξεκλείδωσε μόνο του την πόρτα και έφυγε.

Εκτός από τις αντιφατικές καταθέσεις των γονέων, οι εφημερίδες έδωσαν έμφαση και στο γεγονός ότι ασκήθηκε δίωξη σε βάρος των γονέων και ενός ηλικιωμένου που τους φιλοξενούσε μετά την εξαφάνιση του παιδιού, καθώς στο σπίτι του βρέθηκαν υπνωτικά χάπια και διαπιστώθηκε ότι σε βάρος του πατέρα εκκρεμούσε καταδικαστική απόφαση πεντάμηνης φυλάκισης για διακεκριμένες φθορές και στο *αυτόφωρο οι γονείς δήλωσαν ότι είναι χρήστες ναρκωτικών ουσιών*.

Σύμφωνα με αυτά τα στοιχεία που προέκυψαν από την έρευνα του αστυνομικού ρεπορτάζ, η προσοχή στράφηκε ακόμα περισσότερο στους γονείς και όπως ανέφερε σε άρθρο της η Εφημερίδα των Συντακτών στις 29/04/2015 *"Οι αντιφάσεις στις οποίες υπέπεσαν και οι δυο οδηγεί τους αξιωματικούς στο συμπέρασμα ότι κάτι κρύβουν"*. Αυτή η άποψη ενισχύθηκε από το γεγονός ότι παρά την δημοσιότητα που υπήρξε για την εξαφάνιση του παιδιού, δεν υπήρξαν πληροφορίες ότι το παιδί βρισκόταν κάπου και για αυτόν τον λόγο, όπως επισήμαναν οι εφημερίδες, η αστυνομία εξέταζε όλα τα ενδεχόμενα, όπως της αρπαγής, της παράνομης υιοθεσίας και ακόμα χειρότερα σενάρια, καθώς όπως ανέφερε η εφημερίδα Τα Νέα στις 29/04/2015 *"Οι Αρχές αφήνουν ανοικτά όλα τα ενδεχόμενα και εκφράζουν έντονους φόβους για τη ζωή του παιδιού"*.

Λόγω όλων αυτών των στοιχείων έγινε έρευνα από την πλευρά της αστυνομίας στο σπίτι, όπου έμενε το παιδί με τον πατέρα του πριν εξαφανιστεί, και αυτή η έρευνα επιβεβαίωσε την εκδοχή της εμπλοκής από το οικογενειακό περιβάλλον, που παρουσιαζόταν από τις εφημερίδες από την αρχή που ασχολήθηκαν

με την υπόθεση, καθώς βρέθηκαν κηλίδες αίματος. Όπως ανέφερε η εφημερίδα Καθημερινή στις 30/04/2015 *"Νέα τροπή παίρνει η υπόθεση της 4χρονης Αννυ, έπειτα από τον εντοπισμό κηλίδων αίματος στο σπίτι του τοξικομανούς πατέρα της"*.

Συγκεκριμένα, αποδείχτηκε εμπλοκή του πατέρα, ο οποίος σκότωσε και εξαφάνισε το πτώμα του παιδιού. Όλες οι εφημερίδες που χρησιμοποιήθηκαν στην έρευνα ασχολήθηκαν, όταν αποδείχτηκε ότι ήταν δολοφονία από τις 05/05/2017 μέχρι 08/05/2015 και έδωσαν σημασία πρωτίστως στον τρόπο με τον οποίο διαπράχτηκε το έγκλημα. Η εφημερίδα Έθνος σε άρθρο της στις 05/05/2017 ανέφερε *"Τελικά χθες αποκαλύφθηκε ότι ο πατέρας της 4χρονης, όχι μόνο σκότωσε την ίδια του την κόρη, αλλά τεμάχισε το άψυχο πτώμα της, το έβρασε και στη συνέχεια το απέρριψε σε διάφορα σημεία πέριξ του σπιτιού του"*. Η εφημερίδα Καθημερινή σε άρθρο της στις 06/05/2015 ανέφερε *"μετά το φόνο κίνησε διαδικασίες για την αντικατάσταση των σωληνώσεων στο ημιυπόγειο διαμέρισμα της οδού Μιχαήλ Βόδα. φοβούμενος ότι οι αστυνομικοί θα μπορούσαν να εντοπίσουν εκεί ίχνη και υπολείμματα της αποτρόπαιης πράξης του"*.

Στη συγκεκριμένη υπόθεση, οι λεπτομέρειες του εγκλήματος από μόνες τους προκαλούν το δημόσιο αίσθημα, γιατί πρόκειται για ένα ιδιαίτερα ειδεχθές έγκλημα σε βάρος ενός παιδιού τεσσάρων χρονών από τον πατέρα του. Επίσης, μία τέτοια υπόθεση στυγεράς δολοφονίας προκαλεί ακόμα περισσότερο το δημόσιο αίσθημα, όταν παρουσιάζονται δηλώσεις τη αστυνομίας, όπως για παράδειγμα στην Εφημερίδα Έθνος στις 05/05/2015, όπου αναφέρεται *"Σύμφωνα με αστυνομικές πηγές, τα όσα φρικαλέα και ανατριχιαστικά έχουν δει το φως της δημοσιότητας είναι μόνο η κορυφή του παγόβουνου και τα στοιχεία που έχουν συλλέξει σχετικά με τη δολοφονία δεν τα χωράει ανθρώπου νους"*. Επίσης, σύμφωνα με άρθρο της εφημερίδας Ριζοσπάστης στις 06/05/2015 ο προϊστάμενος της υποδιεύθυνσης Δίωξης Εγκλημάτων κατά Ζωής

και Ιδιοκτησίας, Γιώργος Παπαζαφείρης είπε χαρακτηριστικά ότι *"Δεν υπάρχει περίπτωση να βρούμε ούτε κόκαλο από το πτώμα της τετράχρονης"*. Με αυτές τις δηλώσεις παρουσιάστηκε ένα έγκλημα, το οποίο σόκαρε ακόμα και τους αστυνομικούς που έχουν εμπειρία σε τέτοια ζητήματα, οπότε ενισχύεται ο αποτροπιασμός και η οργή του κοινού.

Εκτός από τον τρόπο τέλεσης του εγκλήματος, οι εφημερίδες ασχολήθηκαν με την εξέλιξη της έρευνας της αστυνομίας που οδήγησε στην αποκάλυψη του εγκλήματος. Οι εφημερίδες ανέφεραν ότι σημαντικό ρόλο έπαιξε η κατάθεση ενός φίλου του δράστη που τον είχε φιλοξενήσει στο σπίτι του και του εκμυστηρεύθηκε τι είχε συμβεί στο παιδί. Παράλληλα με την κατάθεση του φίλου, τα Εγκληματολογικά Εργαστήρια της αστυνομίας ερευνούσαν το σπίτι και εντόπισαν ίχνη αίματος που ταυτοποιήθηκαν με το παιδί και αυτά τα ευρήματα επιβεβαίωσαν την κατάθεση του φίλου του δράστη. Ειδικά η εφημερίδα Ελεύθερος Τύπος στις 07/05/2015 αναφέρθηκε αναλυτικά στην έκθεση της Διεύθυνσης Εγκληματολογικών Ερευνών και συγκεκριμένα ότι *"Επτά... κηλίδες φρίκης, σε ισάριθμα σημεία του διαμερίσματος "κολαστηρίου" της Μιχ. Βόδα που εμφανίζονται αναλυτικά στην έκθεση του ελληνικού CSI, αναδεικνύουν το... κυνήγι θανάτου της 4χρονης Αννυ και αποδεικνύουν την κατηγορία της ανθρωποκτονίας"*.

Ένα ακόμα στοιχείο με το οποίο ασχολήθηκαν η εφημερίδες ήταν το κίνητρο του δράστη, όπου οι εφημερίδες ανέφεραν ότι λόγω των στοιχείων που είχαν συγκεντρωθεί σε βάρος του ομολόγησε τι έκανε στο σώμα του παιδιού, αλλά όχι ότι το σκότωσε. Ο δράστης υποστήριξε ότι το παιδί πέθανε από άγνωστη αιτία και ότι όταν ξύπνησε μετά από χρήση ουσιών βρήκε το παιδί νεκρό, πανικοβλήθηκε και αποφάσισε να το εξαφανίσει με τον τρόπο που το έκανε. Ο λόγος ήταν γιατί φοβήθηκε την αντίδραση της μητέρας που θα τον θεωρούσε υπεύθυνο για το θάνατο

του παιδιού, καθώς του το είχε αφήσει να το προσέχει για να πάει ταξίδι στη Γερμανία, οπότε το έκανε για να μη τον εγκαταλείψει. Οι εφημερίδες επισήμαναν ότι σύμφωνα με την αστυνομία το κίνητρο ήταν η ζήλια, γιατί η μητέρα είχε αναπτύξει προσωπική σχέση με έναν 50χρονο στη Γερμανία, ο οποίος της παρείχε οικονομική στήριξη και ο δράστης ζήλευε και φοβόταν ότι θα τον εγκατέλειπε.

Δράστης

Η υπόθεση της μικρής Άννυ ήταν ένα στυγερό έγκλημα που προκαλεί έντονα το δημόσιο αίσθημα απέναντι στον δράστη και αυτό είναι κάτι που αποτυπώνεται και στις εφημερίδες από τα χαρακτηριστικά που του απέδωσαν και το πώς περιέγραψαν τις κινήσεις του.

Αρχικά παρουσιάστηκε ότι δεν υπήρξε καμία ένδειξη μεταμέλειας από την πλευρά του δράστη λόγω των κινήσεων του μετά την τέλεση του εγκλήματος, καθώς προσπαθούσε να μην αποκαλυφτεί το τι είχε συμβεί με το να μεταπείσει τη μητέρα από το να καταγγείλει την εξαφάνιση του παιδιού και στη συνέχεια να φύγει για τη Βουλγαρία. Σε άρθρο της εφημερίδας Έθνος στις 07/05/2015 αναφέρθηκε ότι *"Ήταν συντονισμένες οι προσπάθειες του 27χρονου να μεταπείσει την μητέρα της Άννυ να μην καταγγείλει την εξαφάνιση του παιδιού, λέγοντας της ότι το παιδί έχει χαθεί και η αστυνομία θα τα "ρίξει" πάνω της"*. Επίσης, αναφέρει ότι *"Στη συνέχεια, και έχοντας βεβαιωθεί ότι το κοριτσάκι δεν θα βρεθεί ποτέ, θα διέφευγε στη Βουλγαρία χωρίς να υπάρχουν καταδιωκτικά έγγραφα σε βάρος του, νομίζοντας ότι έχει διαπράξει το "τέλειο έγκλημα"*, όπως υποστήριξε αστυνομικός. Σε άρθρο της εφημερίδας στις 05/05/2015 αναφέρθηκε ότι *"ο 27χρονος εμφανιζόταν σε τηλεοπτικές εκπομπές, υποστηρίζοντας ότι είναι απλά φίλος της μητέρας της Άννυ και προσπαθούσε να*

αποπροσανατολίζει τις έρευνες. Έφτασε στο σημείο να προσφέρει και εύρετρα 5.000 ευρώ”.

Σε άρθρο της εφημερίδας Ελεύθερος Τύπος στις 07/05/2015 αναφέρθηκε ότι υπήρξαν και διάλογοι μέσω τηλεφώνου του δράστη και της μητέρας που *"είναι ενδεικτικοί για την "πονηρή μεθοδικότητα" και τον "προγραμματισμό" του δράστη".* Η μεθοδικότητα του δράστη επισημάνθηκε και σε άρθρο της εφημερίδας στις 07/05/15, καθώς *"κατά τη διάρκεια της νόμιμης παρακολούθησης των τηλεφωνικών επικοινωνιών του, φαίνεται να μιλά με κάποιο πρόσωπο, ζητώντας νομική καθοδήγηση για το χειρισμό της εξαφάνισης και των ποινών που επισύρουν οι διάφορες εκδοχές της".*

Ο δράστης για να εξαφανίσει και τα υπόλοιπα στοιχεία πούλησε τα αντικείμενα του παιδιού έναντι μικρού ποσού. Όπως ανέφερε η εφημερίδα Καθημερινή στο άρθρο της στις 06/05/2015 *"πούλησε αντί του ποσού των 55 ευρώ την κούνια, το καρότσι και τα παιχνίδια της σε Ρουμάνο που εργάζεται στην περιοχή της Μιχαήλ Βόδα".* Η μητέρα τον ρώτησε για ποιο λόγο τα πούλησε και σύμφωνα με το άρθρο της είπε *"για να το δει ο Θεός και να μας γυρίσει πίσω την Αννυ".*

Ακόμα και μετά την ομολογία παρουσιάστηκε στα άρθρα των εφημερίδων ότι ο δράστης δεν μετάνιωσε για την πράξη του. Η εφημερίδα Έθνος σε άρθρο στις 06/05/2015 ανέφερε ότι μετά την ομολογία της πράξης του σύμφωνα με την αστυνομία *"δεν φάνηκε να δείχνει ούτε για μια στιγμή ίχνος μεταμέλειας για τις πράξεις του".* Επίσης, σε άρθρο της στις 07/05/2015 τον χαρακτηρίσε ως *"κυνικός και αμετανόητος που μεθόδευσε τις φρικιαστικές του πράξεις μέχρι και την τελευταία λεπτομέρεια".* Η εφημερίδα Ελεύθερος Τύπος σε άρθρο στις 06/05/2015 τον χαρακτηρίσε ως *"το ατάραχο ανθρωπόμορφο τέρας"* και ανέφερε ότι *"περιγράφει τις αποτρόπαιες ενέργειες απόκρυψης του σώματος της κόρης του σαν ένα περιστατικό*

καθημερινής ρουτίνας". Επίσης, στο άρθρο επικαλέστηκε η δήλωση αξιωματικού που ανέκρινε το δράστη και ανέφερε ότι "Μιλάμε για ζώωδη ένστικτα. Περιγράφει σαν υπάλληλος... σφαγείου, που σφάζει και τεμαχίζει κατσίκι!".

Οι εφημερίδες τόνισαν ότι και το γεγονός της άρνησης ότι σκότωσε το παιδί ενέχει σκοπιμότητα για την ποινή. Όπως ανέφερε η εφημερίδα Ριζοσπάστης σε άρθρο στις 06/05/2015 *"Επιδίωξη του είναι, σύμφωνα με τους αστυνομικούς, να μην ομολογήσει τη δολοφονία για να αντιμετωπιστεί με την κατηγορία της περιύβρισης νεκρού (για τον τεμαχισμό) και όχι για την ανθρωποκτονία".* Σύμφωνα άρθρο της Εφημερίδας των Συντακτών στις 06/05/2016 *"φαίνεται να έχει χαράξει υπερασπιστική γραμμή ώστε να καταδικαστεί μόνο για την περιύβριση νεκρού, που έχει σαφώς ευνοϊκότερη ποινική μεταχείριση από την ανθρωποκτονία".*

Εκτός από τον δράστη, οι εφημερίδες έστρεψαν την προσοχή τους και στη μητέρα του παιδιού για ενδεχόμενη συμμετοχή της στη δολοφονία ή γνώση αυτής, καθώς αρχικά είχε πει ψέματα στην αστυνομία ότι είχε δώσει το παιδί σε μια φίλη της. Η εφημερίδα Τα Νέα σε άρθρο στις 05/05/2015 ανέφερε ότι η αστυνομία ερευνούσε τι ακριβώς γνώριζε όταν δέχτηκε *"να ισχυριστεί στη συνέχεια στην Αστυνομία ότι εξαφανίστηκε το παιδί από τα χέρια άγνωστης γυναίκας".* Ωστόσο, στο ίδιο άρθρο επισημάνθηκε ότι όταν έμαθε τι είχε συμβεί στο παιδί σοκαρίστηκε και συγκεκριμένα *"μετά την ενημέρωση που είχε από την Αστυνομία, κατέρρευσε".* Το ίδιο αναφέρθηκε και σε άρθρο στην εφημερίδα Η Αυγή στις 05/05/2015 και συγκεκριμένα ότι *"Η μητέρα ήταν σε κατάσταση σοκ και νωρίτερα την είχε επισκεφθεί ψυχίατρος που της έκανε ηρεμιστική ένεση".* Στην πορεία των ερευνών ξεκαθαρίστηκε η θέση της μητέρας και όπως αναφέρθηκε σε άρθρο της Εφημερίδας των Συντακτών στις 06/05/2015 *"Σύμφωνα με τα ως τώρα στοιχεία, η μητέρα δεν ήξερε τι είχε συμβεί στην κόρη και πίστευε ότι πράγματι είχε εξαφανιστεί".*

Υπήρξαν και συνομιλίες μεταξύ του δράστη και της μητέρας στις οποίες *"Η μητέρα μιλούσε πιο ανοιχτά και δεν μοιάζει να γνωρίζει ή να προκύπτουν στοιχεία εμπλοκής της"*, σύμφωνα με άρθρο της εφημερίδας Ελεύθερος Τύπος στις 07/05/2015. Παρ' όλα αυτά η μητέρα κατηγορήθηκε για ψευδορκία και έκθεση ανηλίκου σε κίνδυνο σε βαθμό κακουργήματος.

Θύμα

Η υπόθεση της μικρής Άννυ παρουσιάστηκε αρχικά ως εξαφάνιση και αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να υπάρξει πρώτον αγωνία και ανησυχία για τη ζωή του παιδιού και δεύτερον κινητοποίηση για να βρεθεί ζωντανό. Για να μπορέσει να βρεθεί το παιδί, δόθηκε στη δημοσιότητα η φωτογραφία του, ενεργοποιήθηκε ο μηχανισμός αναζήτησης εξαφανισμένων ανηλίκων "Amber Alert" και η αστυνομία έψαχνε παντού για να το βρει. Συγκεκριμένα, όπως αναφέρθηκε στην εφημερίδα Τα Νέα σε άρθρο στις 05/05/2015 *"Ομάδες αστυνομικών δούλευαν νύχτα και μέρα προκειμένου να αξιοποιηθεί κάθε στοιχείο και πιθανή μαρτυρία. Το γεγονός ότι το θύμα ήταν ένα παιδάκι αποτελούσε επιπλέον κίνητρο για να μη σταματούν στιγμή οι έρευνες"*.

Παρόλο που υπήρξε μεγάλη κινητοποίηση και δημοσιότητα δεν υπήρχαν πληροφορίες ότι βρισκόταν κάπου και αυτό ενίσχυσε το αρνητικό σενάριο ότι το παιδί δεν βρισκόταν στη ζωή. Αυτό το σενάριο επιβεβαιώθηκε, καθώς ο πατέρας του παιδιού το σκότωσε και το εξαφάνισε με ιδιαίτερα ειδεχθή τρόπο που σόκαρε την κοινή γνώμη και παράλληλα προκάλεσε θλίψη για το χαμό του παιδιού. Συγκεκριμένα, το άρθρο της εφημερίδας Ελεύθερος Τύπος στις 05/05/2015 ανέφερε ότι *"Όλοι νοιάστηκαν για σένα, όλοι αγωνιούσαν για σένα, αλλά σου πήραν άδικα τη ζωή". Με αυτές τις λέξεις η οικογένεια του "Χαμόγελου του Παιδιού" αποχαιρέτησε,*

χθες, την τετράχρονη Άννυ ύστερα από 17 μέρες αγωνίας και συνεχών ερευνών από την αναγγελία της εξαφάνισής της, την Τρίτη 21 Απριλίου".

Με την αποκάλυψη της δολοφονίας παρουσιάστηκαν και στοιχεία για τις συνθήκες του περιβάλλοντος κάτω από τις οποίες ζούσε το παιδί, οι οποίες προκαλούν ακόμα περισσότερη οργή στο κοινό. Συγκεκριμένα, σε άρθρο της εφημερίδας Η Αυγή στις 06/05/2015 αναφέρεται *"Για φασαρίες και άγριους τσακωμούς, φωνές και κλάματα από το υπόγειο της Μιχαήλ Βόδα έκανε λόγο γείτονας του ζευγαριού στην κατάθεση του. Όπως είπε, ο 27χρονος δεν έδερνε μόνο τη μικρή αλλά και τη μητέρα της ενώ μαρτυρία σε αστυνομικούς ανέφερε πως μέσα στο χειμώνα έκανε μπάνιο τη μικρή με κρύο νερό".* Επίσης, ο φίλος του δράστη που με την κατάθεση του βοήθησε στην εξέλιξη της υπόθεσης, σύμφωνα με άρθρο της εφημερίδας Εστία στις 05/05/2016 *"απεκάλυψε ότι ο πατέρας πολλές φορές κτυπούσε το κοριτσάκι".*

Πηγές

Στην υπόθεση της μικρής Άννυ οι βασικές πηγές πληροφόρησης του αστυνομικού ρεπορτάζ ήταν το "Χαμόγελο του Παιδιού" για την περίοδο της εξαφάνισής της μικρής και κυρίως η αστυνομία και συγκεκριμένα διάφορες υπηρεσίες που ασχολήθηκαν με την υπόθεση. Αρχικά, το Τμήμα Ασφαλείας Ομονοίας, όπου η μητέρα δήλωσε την εξαφάνιση του παιδιού. Στη συνέχεια, το Τμήμα Προστασίας Ανηλίκων της ΕΛ.ΑΣ. και η υπηρεσία Αναζητήσεων της Ασφάλειας Αττικής που ανέλαβαν την έρευνα της υπόθεσης. Επειδή η αστυνομία εξέταζε όλα τα ενδεχόμενα, όπως της αρπαγής, της παράνομης υιοθεσίας και ακόμα χειρότερα σενάρια, με την υπόθεση ασχολήθηκε και η Υπηρεσία Οργανωμένου Εγκλήματος που διερευνά κυκλώματα αγοραπωλησίας παιδιών. Έπειτα λόγω του ότι

οι έρευνες στράφηκαν στους γονείς, ασχολήθηκε με την υπόθεση και η Διεύθυνση Εγκληματολογικών Ερευνών για να ερευνήσει το σπίτι που έμεναν, όπου και βρέθηκαν ίχνη αίματος της μικρής και για αυτό, το Τμήμα Δίωξης Εγκλημάτων κατά Ζωής της Ασφάλειας Αττικής ανέλαβε την υπόθεση.

Εμπειρογνώμονες

Από τις οκτώ εφημερίδας που επιλέχθηκαν για την μελέτη μόνο δύο παρουσίασαν τη γνώμη ειδικών για το έγκλημα. Η εφημερίδα Η Αυγή δημοσίευσε στις 06/05/2015 άρθρο με τίτλο "Πίσω από το έγκλημα θα δούμε κοινωνική εξαθλίωση" στο οποίο παρουσιάστηκε η γνώμη της Σοφίας Βιδάλη, καθηγήτριας Εγκληματολογίας στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο που χαρακτήρισε την υπόθεση ως *"ακραία περίπτωση παιδοκτονίας"* και τόνισε ότι το βασικό θέμα είναι *"Τι κάνεις με τον δράστη; Διότι, το να βγαίνουν δημοσιογράφοι και να λένε πα-τέρας, ουσιαστικά τι κάνουμε; Το να λέμε ότι κάποιος είναι τέρας τον τοποθετούμε στο επίπεδο του ακατανόητου ή, αν θέλετε, μιας οντολογικής τάσης που δεν την ελέγχει ο ίδιος, έτσι σαν κοινωνία αποφεύγουμε ή αρνούμαστε ή υποκρύπτουμε τις ευθύνες μας. Διότι έχει κοινωνική βάση ακόμα και αυτό το στυγερό έγκλημα. Θα δούμε πίσω του μια κοινωνική εξαθλίωση και δεν εννοώ αν είναι κάποιος φτωχός, θα μπορούσε να είναι και ένας πλούσιος αλλά εξαθλιωμένος ως άνθρωπος".*

Η Εφημερίδα των Συντακτών δημοσίευσε στις 05/05/2015 άρθρο με τίτλο "Οι διαδρομές της εγκατάλειψης" του ψυχιάτρου Θόδωρου Μεγαλοοικονόμου που επισημαίνει μεταξύ άλλων ότι *"Κάθε τέτοια τραγική ιστορία, αν ψαχτεί πραγματικά και όχι μόνο στο επίπεδο των τηλεισαγγελιών, έχει πολλά να πει γι' αυτές τις διαδρομές της εγκατάλειψης, του αποκλεισμού, της έλλειψης κατάλληλων θεραπευτικών απαντήσεων και κοινωνικής στήριξης. Κι αυτό, όχι για να δικαιολογήσει κανείς - κατ'*

ουδένα τρόπο - την απεχθέστατη πράξη, αλλά για να την καταλάβει. Γιατί μόνο κατανοώντας την μπορεί να γίνουν βήματα για τη δημιουργία των όρων, ώστε οι άνθρωποι να μη φτάνουν σ' αυτό το σημείο και τα θύματα του κοινωνικού αποκλεισμού να μη σπρώχνονται στις συνθήκες, μέσα στις οποίες καταλήγουν να γίνονται θύτες".

Εκτός από τις γνώμες των εμπειρογνομόνων που παρουσιάστηκαν στις υπό μελέτη εφημερίδες, προέκυψε και ένα σχετικό θέμα στην τηλεόραση με το οποίο ασχολήθηκαν συγκεκριμένα οι εφημερίδες Έθνος, Ελεύθερος Τύπος, Η Αυγή, Η Εφημερίδα των Συντακτών και Ριζοσπάστης.

Μια γυναίκα με το όνομα Μαρία Καλογεροπούλου έβγαине τηλεφωνικά σε τηλεοπτικές εκπομπές με την ιδιότητα της ψυχιάτρου του OKANA και υποστήριζε ότι γνώριζε τους γονείς της μικρής Άννυ, καθώς παρακολουθούσαν πρόγραμμα απεξάρτησης και η ίδια είχε ζητήσει από την Εισαγγελία την αφαίρεση της επιμέλειας κηδεμονίας της Άννυ από τους γονείς, χωρίς ωστόσο να πραγματοποιηθεί καμία ενέργεια.

Τα λεγόμενα της οδήγησαν σε ανακοινώσεις τόσο από την Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών όσο και από τον OKANA. Η Εισαγγελία στην ανακοίνωση της διέψευσε την ύπαρξη αιτήματος από ψυχίατρο του OKANA για αφαίρεση της επιμέλειας κηδεμονίας της Άννυ από τους γονείς. Από την πλευρά του ο OKANA στην ανακοίνωση του ανέφερε ότι δεν υπήρχε η συγκεκριμένη γυναίκα στο ανθρώπινο δυναμικό του OKANA και, επίσης, ότι οι γονείς δεν παρακολουθούσαν κάποιο πρόγραμμα απεξάρτησης. Το αποτέλεσμα ήταν η γυναίκα να συλληφθεί και να διενεργηθεί προκαταρκτική έρευνα.

Η εφημερίδα Η Αυγή σε άρθρο της στις 07/05/2015 ανέφερε ότι το συγκεκριμένο περιστατικό απέδειξε *"με τον πιο κωμικό τρόπο την επιπολαιότητα με*

την οποία ενημερώνει η τηλεόραση, αλλά και την "εγκυρότητα" των όσων ακούγονται από τις τηλεοπτικές εκπομπές".

Σύμφωνα με το άρθρο, τα κανάλια στα οποία έβγαине τηλεφωνικά η γυναίκα εξέδωσαν ανακοινώσεις ότι *"έπεσαν θύματα παραπληροφόρησης από γυναίκα που ισχυρίστηκε ότι είναι ψυχίατρος του ΟΚΑΝΑ"*. Παρέμβαση για το θέμα έκανε και η ΕΣΗΕΑ με ανακοίνωση της, όπου ανέφερε ότι *"εκφράζει τη λύπη της για την ευκολία και την επιπολαιότητα με την οποία τηλεοπτικοί σταθμοί μετέδωσαν καταγγελία ψευτο-ψυχιάτρου χωρίς προηγουμένως να διασταυρωθούν οι σχετικές πληροφορίες, με αποτέλεσμα την αναμετάδοση ψευδών ειδήσεων"*.

Συσχετισμός Θεμάτων

Οι εφημερίδες Έθνος, Η Εφημερίδα των Συντακτών και Τα Νέα στα πρωτοσέλιδα τους στις 06/05/2015 συσχέτισαν την υπόθεση της Άννυ με την υπόθεση ενός συνομήλικου κοριτσιού από τη Συρία για να παρουσιάσουν την έντονη αντίθεση μεταξύ των δύο υποθέσεων. Η υπόθεση αφορούσε ένα συνομήλικο κορίτσι με την Άννυ, την Τάλα που σώθηκε από τα νερά του Έβρου, καθώς ο πατέρας την κρατούσε σφιχτά στην αγκαλιά του, ενώ ο ίδιος πέθανε και συναντήθηκε ξανά στο αεροδρόμιο της Θεσσαλονίκης με τη μητέρα και τον αδερφό της.

Η εφημερίδα Έθνος στο πρωτοσέλιδο της ανέφερε χαρακτηριστικά *"ΤΑ ΔΥΟ ΠΑΙΔΙΑ ΠΟΥ ΡΑΓΙΣΑΝ ΤΙΣ ΚΑΡΔΙΕΣ ΜΑΣ"* με φωτογραφίες των δύο παιδιών, όπου στη φωτογραφία της Τάλα έγραφε *"Ο ΠΑΤΕΡΑΣ Ξεψύχησε από το κρύο για να σώσει την κόρη του"*, ενώ στη φωτογραφία της Άννυ έγραφε *"ΤΟ ΤΕΡΑΣ 3 ημέρες έσβηνε τα ίχνη του στυγερού εγκλήματος"*. Επίσης, ανέφερε *"Άννυ και Τάλα. Δύο συνομήλικα κορίτσια με παράλληλους βίους στην ξένη γι' αυτούς Ελλάδα, αλλά με διαμετρικά αντίθετη τύχη. Οι ιστορίες τους συγκλονίζουν"*.

Η Εφημερίδα των Συντακτών στο πρωτοσέλιδο της ανέφερε "ΑΝΙ ΚΑΙ ΤΑΛΑ: Από το σκοτάδι στο φως" και συνέχισε *"Οι λεπτομέρειες για την άγρια δολοφονία της 4χρονης Ανι προκαλούν τον αποτροπιασμό. Στη Θεσσαλονίκη, η 4χρονη προσφυγοπούλα Τάλα, πανευτυχής, επανασυνδέεται με τη μητέρα και τον μικρό αδελφό της"*.

Η εφημερίδα Τα Νέα στο πρωτοσέλιδο της κάτω από το θέμα της Τάλα αναφέρει *"Πεντακόσια χιλιόμετρα μακριά από το υπόγειο της οδού Μιχαήλ Βόδα όπου η τετράχρονη Άννυ δολοφονήθηκε από τον πατέρα της, η συνομήλικη της Τάλα ξαναβρέθηκε με τη μητέρα και τον αδελφό της. Η μικρούλα πριν από περίπου πέντε μήνες είχε σωθεί από τα νερά του Έβρου χάρη στην αγκαλιά του πατέρα της, ο οποίος ξεψύχησε στο ποτάμι"*.

Αυτός ο συσχετισμός προκαλεί έντονη συγκινησιακή φόρτιση στο κοινό και αυξάνει περισσότερο την οργή και τη θλίψη για την υπόθεση της Άννυ.

Ωστόσο, υπήρξε και συσχετισμός της υπόθεσης της Άννυ με συναφή θέματα από τις εφημερίδες Έθνος, Ελεύθερος Τύπος και Η Εφημερίδα των Συντακτών. Η εφημερίδα Έθνος δημοσίευσε δύο σχετικά άρθρα για την περίοδο, όπου η Άννυ ήταν εξαφανισμένη. Το πρώτο ήταν στις 28/04/2015 με τίτλο *"Τετράποδοι φύλακες-άγγελοι παιδιών"* που ανέφερε ότι *"στην υπηρεσία του "Χαμόγελου του Παιδιού" βρίσκεται από το 2011 μια ομάδα ειδικά εκπαιδευμένων σκυλιών που με τη μυρωδιά ενός ρούχου ή ενός αντικειμένου οδηγούν τους διασώστες στα εξαφανισμένα παιδιά"*. Το δεύτερο ήταν στις 29/04/2015 με τίτλο *"ΠΑΙΔΙΑ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΕΞΑΦΑΝΙΣΤΕΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΟ ΤΟ 1980"* και ανέφερε 10 εξαφανίσεις παιδιών που δεν έχουν εξιχνιαστεί ακόμα.

Η εφημερίδα Ελεύθερος Τύπος δημοσίευσε άρθρο στις 05/05/2015, όταν δηλαδή είχε αποκαλυφθεί η δολοφονία της Άννυ από τον πατέρα της, με τίτλο "ΟΙ 10 ΠΑΙΔΟΚΤΟΝΙΕΣ ΠΟΥ ΣΥΓΚΛΟΝΙΣΑΝ ΤΟ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ", αναφέροντας υποθέσεις από το 1972 μέχρι το 2014. Επίσης, η εφημερίδα Η Εφημερίδα των Συντακτών δημοσίευσε άρθρο στις 05/05/2015 με τίτλο "ΦΡΙΚΙΑΣΤΙΚΕΣ ΔΟΛΟΦΟΝΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: Εγκλήματα που δεν θέλουμε να θυμόμαστε, αναφέροντας δολοφονίες που συγκλόνισαν την κοινή γνώμη.

Με αυτά τα άρθρα επισημάνθηκαν τα νέα μέσα που υπάρχουν για την εξιχνίαση των εξαφανίσεων παιδιών, επανήλθαν στο προσκήνιο υποθέσεις που πρέπει να εξιχνιαστούν και έγινε υπενθύμιση ότι παρόλο το σοκ από την υπόθεση της μικρής Άννυ, υπήρξαν και άλλες περιπτώσεις στην Ελλάδα με δολοφονίες παιδιών.

3.3 Συμπεράσματα

Ο τίτλος στα πρωτοσέλιδα και τα άρθρα των εφημερίδων συμπυκνώνει το νόημα του κειμένου που παρουσιάζει την υπόθεση και δίνεται επιγραμματικά¹³³ με στόχο να τραβήξει την προσοχή του κοινού. Στην υπόθεση της μικρής Άννυ υπάρχουν διαφοροποιήσεις στους τίτλους και τα πρωτοσέλιδα ανάλογα με την εφημερίδα. Οι εφημερίδες Έθνος και Ελεύθερος Τύπος ήταν αυτές που ασχολήθηκαν περισσότερο με την υπόθεση. Όσον αφορά την εφημερίδα Έθνος, οι τίτλοι της για την υπόθεση στηρίχτηκαν στον εντυπωσιασμό για να προκαλέσουν το ενδιαφέρον του κοινού με το να τονίσουν ότι το έγκλημα ήταν πρωτοφανές *"Με πρωτόγνωρο τρόπο η εξαφάνιση του πτώματος"*, αποτρόπαιο *"Πάγωσε την Ελλάδα το φρικτό φονικό"* και ότι δεν υπήρχε καμία μεταμέλεια από τον δράστη *"Κυνικός και αμετανόητος: Σχεδιάζε απόδραση στη Βουλγαρία ο παιδοκτόνος"*.

¹³³ Κομίνης, Λ. (1993), *Τα μυστικά της δημοσιογραφίας - 2. Εφαρμοσμένη δημοσιογραφία*, σελ. 71.

Το ίδιο συμβαίνει και στην εφημερίδα Ελεύθερος Τύπος, ωστόσο με πιο έντονο τρόπο, η οποία ασχολήθηκε και περισσότερο με την υπόθεση σε σχέση με τις υπόλοιπες. Οι τίτλοι της εφημερίδας στηρίχτηκαν εξίσου στον εντυπωσιασμό με το να τονίσουν ότι το έγκλημα ήταν πρωτοφανές *"Σόκαρε τους αστυνομικούς η πεντάωρη ομολογία του 27χρονου"*, αποτρόπαιο *"Η σφαγή της 4χρονης Αννυ: 7 φρικιαστικά στοιχεία που αποδεικνύουν ανθρωποκτονία"* και ότι δεν υπήρχε καμία μεταμέλεια από τον δράστη *"Κυνικός ο παιδοκτόνος ενδιαφερόταν για την καλοπέραση του"*.

Στην Εφημερίδα των Συντακτών υπάρχουν διαφορές στον τρόπο με τον οποίο παρουσίασε την υπόθεση μέσω των τίτλων της, καθώς μετέφερε απλά την είδηση, παρουσιάζοντας τα στοιχεία της υπόθεσης, όπως για παράδειγμα *"Ασύλληπτο έγκλημα: Θύμα του πατέρα της"* και *"Ομολογεί την κτηνωδία, αρνείται τη δολοφονία"*, χωρίς να στηριχτεί στο στοιχείο του εντυπωσιασμού.

Η εφημερίδα Η Αυγή μέσω των τίτλων της δεν στηρίχτηκε στον εντυπωσιασμό, αλλά επικεντρώθηκε στην ουσία της είδησης με περιγραφικούς τίτλους, όπως *"Αποτρόπαιη δολοφονία αποκάλυψε η αστυνομία"* και δίνοντας έμφαση όχι μόνο στην τέλεση του εγκλήματος, αλλά και στις συνθήκες στις οποίες ζούσε το παιδί *"Σκληρό εξαθλίωσης και απαξίωσης της ζωής πίσω από το αποτρόπαιο φονικό"*.

Η εφημερίδα Η Καθημερινή στηρίχτηκε στο να μεταφέρει την περίληψη της είδησης, αναφέροντας τα κύρια στοιχεία της υπόθεσης στους τίτλους της, όπως *"Ο πατέρας ομολόγησε ότι τεμάχισε, έβρασε και πέταξε στα σκουπίδια το πτώμα της 4χρονης"* και η εφημερίδα Ριζοσπάστης μετέφερε την είδηση με απλό τρόπο *"Νεκρή η 4χρονη Αννυ"*.

Οι εφημερίδες Εστία και Τα Νέα ασχολήθηκαν λιγότερο με την υπόθεση αφιερώνοντας 1 άρθρο η καθεμία για την υπόθεση. Η εφημερίδα Εστία ανέφερε την

είδηση με απλό τρόπο *"Ο πατέρας δολοφόνησε την μικρή Άννυ"* και η εφημερίδα Τα Νέα ασχολήθηκε με την υπόθεση, δίνοντας έμφαση στην αστυνομική έρευνα που οδήγησε στην αποκάλυψη της υπόθεσης *"Πως το ελληνικό CSI συνέθεσε το πάζλ της φρίκης"*.

Εκτός από τους τίτλους, στις εφημερίδες σημαντικό ρόλο παίζουν η φωτογραφία και το μικρό κείμενο που βρίσκεται κάτω από αυτήν, δηλαδή η λεζάντα, που συνοδεύουν τα άρθρα, καθώς γενικότερα συντελούν στο να αφομοιώνει το κοινό αυτό που διαβάζει¹³⁴ και ειδικότερα μπορεί να αποτελούν ντοκουμέντο για την υπόθεση που παρουσιάζεται¹³⁵.

Στην υπόθεση της μικρής Άννυ, οι εφημερίδες Εστία, Η Καθημερινή και Ριζοσπάστης δεν είχαν καμία φωτογραφία. Οι υπόλοιπες εφημερίδες χρησιμοποίησαν φωτογραφίες, εκτός από την εφημερίδα Τα Νέα που χρησιμοποίησε σκίτσο. Γενικότερα δεν υπήρξαν φωτογραφίες ντοκουμέντο στην υπόθεση της μικρής Άννυ, αλλά επαναλαμβανόντουσαν οι ίδιες φωτογραφίες του δράστη και πατέρα του παιδιού, της μητέρας, του παιδιού και του σπιτιού, όπου συνέβη η δολοφονία, ώστε να ενισχυθεί το νόημα των άρθρων των εφημερίδων.

Άρα η συχνότητα και η έμφαση που προσέδωσαν οι εφημερίδες στο θέμα ισχυροποιείται, όταν το γεγονός πλέον ταυτίζεται με το έγκλημα της ανθρωποκτονίας. Ειδικά συντηρητικής πολιτικής έκφρασης εφημερίδες δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στο γεγονός απ' ότι οι υπόλοιπες, διότι θεωρήθηκε ότι προσβάλλει τις θεμελιώδεις αξίες της ανθρώπινης ζωής και της αρμονικής κοινωνικής συμβίωσης και παραπέμπει στο νόμο της "ζούγκλας" με τρόπο ευθύ και άμεσο. Το "ειδεχθές" αγκαλιάζει και τον

¹³⁴ Σκλαβούνης, Γ. (2001), *Εισαγωγή στην Επιστήμη της Δημοσιογραφίας*, σελ. 144.

¹³⁵ Κομίνης, Λ. (1993), *Τα μυστικά της δημοσιογραφίας - 2. Εφαρμοσμένη δημοσιογραφία*, σελ. 119.

τρόπο τέλεσης και εξαφάνισης και την ιδιότητα του δράστη που είναι ο πατέρας και το φύλο και την ηλικία και το απροστάτευτο του θύματος.

Δεν πρόκειται για μια είδηση ηθικού πανικού, καθώς, όπως προαναφέρθηκε, ο ηθικός πανικός αναφέρεται σε μια υπερβολική αντίδραση από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, την αστυνομία ή το ευρύ κοινό σε δραστηριότητες συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων, κάτι το οποίο δεν ισχύει σε αυτήν την περίπτωση. Αυτό που αποδεικνύεται είναι η σχέση εξάρτησης των αστυνομικών συντακτών με τους αστυνομικούς, καθώς η πλειονότητα των πληροφοριών που ανέφεραν στα άρθρα τους προερχόταν από την αστυνομία.

Επίσης, προέκυψαν και ζητήματα δεοντολογίας, καθώς μια γυναίκα με το όνομα Μαρία Καλογεροπούλου έβγαине τηλεφωνικά σε τηλεοπτικές εκπομπές με την ιδιότητα της ψυχιάτρου του OKANA και υποστήριζε ότι γνώριζε τους γονείς της μικρής Άννυ, καθώς παρακολουθούσαν πρόγραμμα απεξάρτησης και η ίδια είχε ζητήσει από την Εισαγγελία την αφαίρεση της επιμέλειας κηδεμονίας της Άννυ από τους γονείς, χωρίς ωστόσο να πραγματοποιηθεί καμία ενέργεια. Για αυτό το θέμα έκανε παρέμβαση η ΕΣΗΕΑ, όπου με ανακοίνωση της ανέφερε ότι πρόκειται για επιπολαιότητα των τηλεοπτικών σταθμών που μετέδωσαν μια καταγγελία, χωρίς προηγουμένως να διασταυρωθούν οι σχετικές πληροφορίες με αποτέλεσμα την αναμετάδοση ψευδών ειδήσεων.

3.4 Πορίσματα προσωπικών συνεντεύξεων με αστυνομικούς συντάκτες

3.4.1 Περιγραφή της διαδικασίας και των ερωτήσεων

Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν για να εξεταστεί η διαδικασία παραγωγής του αστυνομικού ρεπορτάζ και τα κύρια στοιχεία του. Συγκεκριμένα, οι

συνεντεύξεις προέρχονται από 8 δημοσιογράφους που ασχολούνται με το αστυνομικό ρεπορτάζ και εργάζονται σε Αθηναϊκές εφημερίδες αριστερής, κεντρώας και δεξιάς πολιτικής ιδεολογίας, ώστε να υπάρχει αντικειμενική αντιπροσώπευση των εφημερίδων. Οι συνεντεύξεις, οι οποίες μαγνητοφωνήθηκαν με τη σύμφωνη γνώμη των αστυνομικών συντακτών, διεξήχθησαν στο διάστημα από 28-06-16 μέχρι 21-7-16 και η διάρκεια τους κυμαίνεται από μία ώρα μέχρι δύο ώρες και είκοσι λεπτά. Οι αστυνομικοί συντάκτες δεν δίστασαν σε κάποια ερώτηση και απάντησαν εύκολα.

Ένα ενδιαφέρον στοιχείο που προκύπτει από τα δημογραφικά στοιχεία αφορά το φύλο, καθώς μόνο μία γυναίκα συμμετείχε στις συνεντεύξεις και αυτό υποδηλώνει το ανδροκρατούμενο καθεστώς που επικρατεί στο χώρο των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Ειδικά στην περίπτωση του αστυνομικού ρεπορτάζ, αυτό το στοιχείο είναι πιο έντονο λόγω της φύσης του που χαρακτηρίζεται από επικινδυνότητα. Η ηλικία των αστυνομικών συντακτών που συμμετείχαν στις συνεντεύξεις κυμαίνεται από 28 έως 57 ετών και τα χρόνια που εργάζονται ως δημοσιογράφοι κυμαίνονται από 8 έως 37 χρόνια.

Ο τύπος της συνέντευξης που επιλέχτηκε ήταν η προσωπική συνέντευξη με συγκεκριμένο αριθμό και σειρά ερωτήσεων. Πρόκειται για 23 ερωτήσεις που χωρίζονται σε 3 θεματικές ενότητες. Η πρώτη αφορά το αστυνομικό ρεπορτάζ και οι ερωτήσεις σχετίζονται με την ενασχόληση των δημοσιογράφων με το αστυνομικό ρεπορτάζ, τη διαδικασία παραγωγής του αστυνομικού ρεπορτάζ, τις ιδιαιτερότητες που παρουσιάζει και τη σχέση των αστυνομικών συντακτών με τις πηγές πληροφόρησής τους. Η δεύτερη θεματική ενότητα αφορά τα ζητήματα δεοντολογίας και οι ερωτήσεις σχετίζονται με τις δεσμεύσεις απέναντι στον κώδικα δεοντολογίας και τον οργανισμό που εργάζονται, το πώς επηρεάζει η προσωπική ηθική του δημοσιογράφου και οι πολιτικές δηλώσεις το αστυνομικό ρεπορτάζ και πώς

προσεγγίζουν οι αστυνομικοί συντάκτες τους δράστες και τα θύματα του εγκλήματος. Η τρίτη θεματική ενότητα αφορά την αστυνομία ως πηγή και περί πηγών γενικά και οι ερωτήσεις σχετίζονται με τη σχέση των αστυνομικών συντακτών με την αστυνομία, τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζουν τις πηγές για να πάρουν την πληροφορία, τις βασικότερες δυσκολίες του αστυνομικού ρεπορτάζ, τη διαρροή ειδήσεων, την πληροφόρηση για τη συνέχεια μιας υπόθεσης, την επιλογή των υποθέσεων που θα ακολουθηθούν, τα στοιχεία για ένα επιτυχημένο αστυνομικό ρεπορτάζ και τις διαφορές της παρουσίας του αστυνομικού ρεπορτάζ στην τηλεόραση και τον Τύπο.

3.4.2 Αξιολόγηση των απαντήσεων

Αναφορικά με την ενασχόληση των αστυνομικών συντακτών με το αστυνομικό ρεπορτάζ, οι περισσότεροι απάντησαν πως ξεκίνησαν από ελεύθερο ρεπορτάζ. Μόνο δύο ξεκίνησαν απευθείας με το αστυνομικό ρεπορτάζ, στη μία περίπτωση λόγω πρακτικής και στη δεύτερη μια και ο δημοσιογράφος αρχικά απασχολήθηκε ως βοηθός αστυνομικού συντάκτη. Όλοι είπαν ότι το σύνηθες είναι να ξεκινάει κάποιος από ελεύθερο ρεπορτάζ και να μεταπηδά στο αστυνομικό, γιατί είναι αρκετά συγγενή ρεπορτάζ. Οι περισσότεροι απάντησαν πως ασχολήθηκαν με το αστυνομικό ρεπορτάζ από προσωπική επιλογή. Μόνο σε μία περίπτωση δεν υπήρξε τέτοια επιδίωξη, καθώς η ενασχόληση προέκυψε, επειδή δεν υπήρχε κάποιος άλλος συνάδελφος στην εφημερίδα για να καλύψει τη θέση. Δύο αστυνομικοί συντάκτες που ασχολούνται με τη δημοσιογραφία 24 και 31 χρόνια αντίστοιχα ανέφεραν την ενασχόληση τους με το νυχτερινό ρεπορτάζ, το οποίο είχε άμεση σχέση με το αστυνομικό ρεπορτάζ. Το νυχτερινό ρεπορτάζ κάλυπτε ότι γινόταν κατά τη διάρκεια της νύχτας, οπότε κάλυπτε όλα τα ρεπορτάζ. Επειδή όμως τη νύχτα υπάρχει

περισσότερο αστυνομικό ρεπορτάζ, υπήρχε περισσότερη επαφή του νυχτερινού με το αστυνομικό ρεπορτάζ.

Όσον αφορά το πώς προσεγγίζουν οι δημοσιογράφοι το αστυνομικό ρεπορτάζ, δηλαδή ποια είναι η διαδικασία που ακολουθείται για την παραγωγή του αστυνομικού ρεπορτάζ, ένας αστυνομικός ρεπόρτερ με 37 χρόνια ενασχόλησης με τη δημοσιογραφία ανέφερε ότι η διαδικασία παραγωγής του αστυνομικού ρεπορτάζ έχει αλλάξει με την εποχή. Παλαιότερα ήταν απαραίτητο ο δημοσιογράφος να επικοινωνεί σχεδόν κάθε ώρα μέσω τηλεφώνου με την αστυνομία για οτιδήποτε έκτακτο συνέβαινε. Αν ήταν κάτι πιο σοβαρό ο αστυνομικός συντάκτης πήγαινε στην αστυνομία ή στον τόπο του εγκλήματος, όπου υπήρχε η βοήθεια από τον ελεύθερο συντάκτη, ο οποίος έπαιρνε όλη την περιφερειακή δουλειά. Ο αστυνομικός συντάκτης μιλούσε με την αστυνομία και παρακολουθούσε τη δική της διαδικασία στον τόπο του εγκλήματος και ο ελεύθερος συντάκτης ρωτούσε τους αυτόπτες μάρτυρες. Ο ίδιος επισήμανε ότι σήμερα τα περιφερειακά ρεπορτάζ που κάποτε γίνονταν στα ηλεκτρονικά μέσα και τις εφημερίδες έχουν εκλείψει. Επίσης, έχει μειωθεί αριθμητικά το δυναμικό των μέσων και υπάρχει μια σειρά θεμάτων που αναλαμβάνει ο καθένας, οπότε δεν υπάρχει η πολυτέλεια να μπορούν να πάνε οι αστυνομικοί συντάκτες στον τόπο ενός εγκλήματος ή ενός συμβάντος και το παρακολουθούν με τη συνεργασία των οργανωμένων γραφείων που έχει πλέον η αστυνομία.

Αυτήν την αλλαγή στο αστυνομικό ρεπορτάζ σχετικά με την παρουσία του αστυνομικού συντάκτη στον τόπο ενός συμβάντος την ανέφερε και αστυνομικός συντάκτης που ασχολείται 31 χρόνια με τη δημοσιογραφία και τόνισε πως ο συντάκτης θα πρέπει να πηγαίνει στο τόπο του συμβάντος, καθώς μαθαίνει περισσότερα πράγματα και γίνεται σωστά το ρεπορτάζ, αλλά σήμερα πάνε ελάχιστοι.

Σύμφωνα με τον δημοσιογράφο, οι αστυνομικοί συντάκτες σήμερα προσεγγίζουν συνήθως αστυνομικές πηγές και αυτά που μπορούν να μάθουν περιορίζονται σε ένα πλαίσιο και αυτό έχει σαν αποτέλεσμα ότι έχουν σχεδόν τις ίδιες ή παρεμφερείς πληροφορίες. Σημαντικό ρόλο παίζει και το γραφείο Τύπου της αστυνομίας, όπου γίνεται φιλτράρισμα της πληροφόρησης από τις αστυνομικές υπηρεσίες και ελέγχεται το τι θα βγει προς τα έξω. Ο δημοσιογράφος θεωρεί πως αυτή η σημερινή διαδικασία είναι αρνητική για τη δημοσιογραφία, γιατί η πληροφόρηση περιορίζεται μόνο σε αστυνομικές πηγές και κάπου μπορεί να χαθεί η αλήθεια.

Αυτή η διαδικασία περιγράφηκε από τους αστυνομικούς συντάκτες, οι οποίοι ως διαπιστευμένοι δημοσιογράφοι στη Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής (ΓΑΔΑ) και στο Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας λαμβάνουν γραπτό μήνυμα στο κινητό τους για οποιοδήποτε περιστατικό συμβαίνει και στη συνέχεια έρχονται σε επαφή με το γραφείο Τύπου της αστυνομίας, το οποίο θα τους πει τις βασικές πληροφορίες για το περιστατικό, που είναι ελάχιστες και δεν τους ικανοποιούν. Για αυτό το λόγο και για να μάθουν περισσότερες πληροφορίες για την υπόθεση έρχονται σε επαφή με την αρμόδια υπηρεσία της αστυνομίας που έχει αναλάβει την υπόθεση. Όσο πιο ψηλά στην ιεραρχία και σε πιο ειδικές υπηρεσίες απευθύνονται, τόσο πιο συγκεκριμένες πληροφορίες παίρνουν για την υπόθεση. Όπως αναφέρθηκε από αστυνομικούς συντάκτες αριστερών εφημερίδων, σε πολλές υποθέσεις η μοναδική πηγή είναι η αστυνομία, οπότε η πληροφόρηση ελέγχεται μέσω του γραφείου Τύπου για να μην υπάρχουν διαρροές και είναι δύσκολο να κάνει ο δημοσιογράφος διασταύρωση της πληροφορίας στο αστυνομικό ρεπορτάζ. Ωστόσο, ανέφεραν ότι υπάρχουν και άλλες περιπτώσεις από τις οποίες μπορεί να προκύψει η είδηση, όπως η φυσική παρουσία του δημοσιογράφου σε έναν χώρο, όπου διαδραματίζεται ένα γεγονός, και οι καταγγελίες των πολιτών.

Όσον αφορά την περίπτωση των πηγών εκτός αστυνομίας, δύο αστυνομικοί συντάκτες που ασχολούνται 24 και 12 χρόνια με το αστυνομικό ρεπορτάζ ανέφεραν ότι ο δημοσιογράφος πηγαίνει στον τόπο του εγκλήματος για να αναζητήσει πληροφορίες από αυτόπτες μάρτυρες και ότι έρχεται σε επαφή με οποιαδήποτε πηγή μπορεί του δώσει μια πληροφορία που θα τον βοηθήσει στο ρεπορτάζ του. Στη συνέχεια, αστυνομικός συντάκτης συντηρητικής εφημερίδας ανέφερε ότι αφού οι αστυνομικές συντάκτες συλλέξουν τις πληροφορίες τους, έρχονται σε επαφή με τους αρχισυντάκτες τους με τους οποίους επεξεργάζονται τις πληροφορίες και επιλέγουν τα σημαντικότερα στοιχεία που θα αναδειχτούν στο ρεπορτάζ, σύμφωνα με τα κριτήρια του μέσου στο οποίο δουλεύει ο δημοσιογράφος.

Αυτή είναι η διαδικασία που ακολουθείται σε γενικές γραμμές για την παραγωγή του αστυνομικού ρεπορτάζ, ωστόσο δύο αστυνομικοί συντάκτες που ασχολούνται 16 και 24 χρόνια με τη δημοσιογραφία επισήμαναν ότι για να υπάρχει δημοσιογραφική έρευνα, θα πρέπει ο δημοσιογράφος να συσχετίζει νέες με παλιές υποθέσεις μέσω κοινών στοιχείων που υπάρχουν μεταξύ τους. Δηλαδή, να βρει σε μια νέα υπόθεση κάποια στοιχεία που να του θυμίζουν κάποια παλαιότερη με την οποία έχει ασχοληθεί και να προσπαθήσει να τις συνδέσει. Επίσης, ερευνά τα θέματα που έχουν απασχολήσει στο πρόσφατο παρελθόν και προσπαθεί να τα συνεχίσει ψάχνοντας αν υπάρχει κάποια εξέλιξη σε αυτά μέσω αναζήτησης στοιχείων από τις πηγές.

Όσον αφορά ποια είναι τα προβλήματα και τα διλλήματα που αντιμετωπίζουν οι αστυνομικοί συντάκτες στην ενασχόληση τους με το αστυνομικό ρεπορτάζ, σύμφωνα με τους αστυνομικούς συντάκτες υπάρχουν βασικά προβλήματα που αφορούν την προσωπική τους ζωή. Αρχικά, το αστυνομικό ρεπορτάζ δεν έχει ωράριο, είναι 24ωρο, καθώς το έγκλημα μπορεί να συμβεί οποιαδήποτε ώρα και στιγμή, οπότε

επηρεάζει άμεσα την προσωπική τους ζωή. Ένας ακόμη λόγος που επηρεάζεται η προσωπική τους ζωή είναι ότι λόγω της φύσης του ρεπορτάζ, που είναι σκληρό, δεν μπορούν να μεταφέρουν την καθημερινότητα της δουλειάς τους στην οικογένεια τους, γιατί αποτελείται από δυσάρεστες εμπειρίες.

Ένας σημαντικός παράγοντας που τους προκαλεί πρόβλημα είναι οι πηγές και συγκεκριμένα οι αστυνομικές πηγές, καθώς είναι κατ' εξοχήν άνθρωποι που δεν επιθυμούν να "συνιστούν" πηγές και να μιλάνε με τους δημοσιογράφους. Αρχικά, οι αστυνομικοί αντιμετωπίζουν εχθρικά τον δημοσιογράφο μέχρι να αξιολογήσουν τη δουλειά του, να τον γνωρίσουν και να καταλάβουν ποιος είναι, αλλά και πάλι είναι δύσκολο το να πάρουν πληροφορίες. Αστυνομικός συντάκτης κεντρώας εφημερίδας ανέφερε ότι γενικότερα οι Έλληνες αξιωματούχοι και κυβερνητικοί, οι οποίοι κατέχουν θέσεις που τους δίνεται η δυνατότητα να έχουν πληροφόρηση για τα κακώς κείμενα, τα σκάνδαλα και τη διαφθορά που υπάρχουν, δεν είναι εξοικειωμένοι στο να παίρνουν την ευθύνη να μιλάνε για αυτά τα θέματα και να τα δημοσιοποιούν μέσω κάποιου δημοσιογράφου. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα ο δημοσιογράφος να κυνηγά με δυσκολία στο να βρει και να αποκαλύψει κάποιο θέμα, να τον πλησιάζουν σπάνια για να καταγγείλουν και αν το κάνουν, έχουν προσωπικό όφελος, επειδή εμπλέκονται σε μία υπόθεση και θέλουν να απεμπλακούν.

Ένας ακόμα παράγοντας που δημιουργεί πρόβλημα είναι οι ίδιες οι πληροφορίες που αποκτά ο αστυνομικός συντάκτης μέσω των πηγών του, καθώς μπορεί να του δώσουν τις πληροφορίες, αλλά να του ζητήσουν να μην αναφέρει το όνομα τους ή να του δώσουν off the record (εμπιστευτική) πληροφόρηση. Ο δημοσιογράφος, λοιπόν, δεν μπορεί να αναφέρει το όνομα της πηγής του για να την προστατεύσει και αυτό έχει σαν αποτέλεσμα ότι αποδίδει αυτά που γράφει σε πληροφορίες και βρίσκεται εκτεθειμένος για την εγκυρότητα του ρεπορτάζ του.

Επίσης, ένα ακόμα πρόβλημα είναι ότι η πληροφόρηση που δίνεται στους αστυνομικούς συντάκτες από την αστυνομία είναι περιορισμένη και οι δικογραφίες, οι οποίες αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα σημεία της δουλειάς, είναι παράνομο να δημοσιευτούν. Ένας αστυνομικός συντάκτης μπορεί να έχει πρόσβαση σε αυτές μέσω της τριβής με την πηγή του και της εμπιστοσύνης που αναπτύσσεται με τον καιρό.

Επίσης, τα προβλήματα στο αστυνομικό ρεπορτάζ προέρχονται από την αναζήτηση της αλήθειας, καθώς, όπως αναφέρει αστυνομικός συντάκτης κεντρίας εφημερίδας, ο δημοσιογράφος προσπαθεί να βρει την αλήθεια, αλλά εκ προοιμίου γνωρίζει ότι θα μάθει ένα μέρος της, οπότε βασανίζεται όταν δεν μπορεί να φτάσει κοντά στην αλήθεια, παιδεύεται αν έκανε σωστά τη δουλειά του.

Αστυνομικός συντάκτης αριστερής εφημερίδας θίγει το ζήτημα της σωστής γραφής του αστυνομικού ρεπορτάζ, καθώς όπως αναφέρει στο αστυνομικό ρεπορτάζ ο δημοσιογράφος μπορεί να γίνει απόλυτος και να κάνει τον ρόλο του δικαστή, αποφασίζοντας αν κάποιος είναι αθώος ή ένοχος βάσει των πληροφοριών που έχει από τις πηγές του, οι οποίες μπορεί σε ένα βαθμό να μην είναι αληθείς. Θα πρέπει, λοιπόν, να μην ξεφεύγει από τα όρια και να θυμάται ότι γράφει για ανθρώπους και τις ζωές τους και για αυτόν τον λόγο θα πρέπει να μη βλάψει την αλήθεια στο μέτρο που μπορεί, καθώς η ανεύρεση της αλήθειας είναι και παραμένει πάντοτε ζητούμενο. Ακόμα και στην περίπτωση που κάποιος έχει διαπράξει ένα έγκλημα, θα πρέπει να καταλάβει πρωτίστως ο αστυνομικός συντάκτης γιατί το έκανε και στη συνέχεια να το μεταφέρει και στο κοινό για να αποτυπώνεται σωστά η πραγματικότητα.

Επίσης, τονίζεται από τους αστυνομικούς συντάκτες το θέμα της διασταύρωσης της πληροφορίας, αναφέροντας ότι υπάρχουν περιπτώσεις που οι

αστυνομικοί συντάκτες δεν μπορούν να κάνουν διασταύρωση, όπως για παράδειγμα ότι βρέθηκε DNA στο παλτό του δράστη. Ωστόσο, υπάρχουν περιπτώσεις που μπορεί να γίνει διασταύρωση και πολλοί αστυνομικοί συντάκτες ξεχνούν να το κάνουν ή δεν θέλουν ή τους αρκεί, εφόσον το είπε η αστυνομία που είναι ανώτατη και αξιόπιστη Αρχή. Με αυτό τον τρόπο είναι πολύ εύκολο από ένα σημείο και μετά να θεωρήσει ο αστυνομικός συντάκτης ότι είναι αστυνομικός και ο ίδιος και αυτό είναι ένα επικίνδυνο βήμα για τους δημοσιογράφους. Τονίζεται ότι οι αστυνομικοί συντάκτες πρέπει να θυμούνται τη διασταύρωση και να χειρίζονται αλλιώς κάποια πράγματα, γιατί μπορεί να υπάρχει και ένα άλλο κομμάτι, ειδικά σε υποθέσεις αστυνομικής βίας. Αναφέρεται ότι πολλές φορές δεν φταίει μόνο ο δημοσιογράφος, αλλά είναι και η πολιτική του μέσου που εργάζεται. Ο δημοσιογράφος μπορεί να έχει κάνει το χρέος του, αλλά να απορριφθεί από το μέσο που εργάζεται.

Κλείνοντας το πρώτο σκέλος της ερώτησης που αφορά τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν στο αστυνομικό ρεπορτάζ, αστυνομικός συντάκτης συντηρητικής εφημερίδας αναφέρει ότι όσο περνάνε τα χρόνια οι καταστάσεις γίνονται πιο εύκολες, γιατί η αστυνομία ή άλλες παρόμοιες υπηρεσίες, που υπάρχει μυστικοπάθεια ή ανάγκη μυστικότητας, μαθαίνουν να λειτουργούν παράλληλα με τον τύπο και στα πρότυπα των άλλων χωρών, δημιουργώντας υπηρεσίες σχέσεων με τον Τύπο, οπότε όσο περνάνε τα χρόνια τα προβλήματα σε αυτό το κομμάτι μειώνονται.

Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος για τα διλήμματα που αντιμετωπίζουν στην ενασχόληση τους με το αστυνομικό ρεπορτάζ, οι αστυνομικές συντάκτες έχουν αρχικά προσωπικά διλήμματα. Όπως αναφέρει αστυνομικός συντάκτης που ασχολείται 8 χρόνια με τη δημοσιογραφία, ένα δίλημμα είναι αν αξίζει τον κόπο κάποιος να κάνει αστυνομικό ρεπορτάζ για πολλά χρόνια, γιατί λόγω όγκου δουλειάς και ωραρίου επιβαρύνεται μερικές φορές αφόρητα η προσωπική του ζωή.

Ωστόσο, το δίλλημα που απασχολεί σε μεγάλο βαθμό τους αστυνομικούς συντάκτες σχετίζεται με τη δημοσιοποίηση των πληροφοριών. Ένα πρώτο ζήτημα που προκύπτει όταν υπάρχουν τα στοιχεία και οι φωτογραφίες των δραστών εγκληματικών πράξεων είναι σε ποιες περιπτώσεις θα δημοσιευτούν. Για παράδειγμα, η δημοσιοποίηση τους αντλεί πληροφορίες για περαιτέρω αδικήματα που μπορεί να έχει διαπράξει ο δράστης και η Εισαγγελική Αρχή κρίνει αν αυτό πρέπει να γίνει ή όχι. Η δημοσιοποίηση ωστόσο σχετίζεται με την υπόληψη, τη φήμη και την οικογένεια του ανθρώπου και μπορεί, επίσης, να στιγματίσει, καθώς δεν είναι γνωστό αν θα αθωωθεί ο άνθρωπος ή όχι, οπότε αποτελεί σημαντικό δίλλημα. Αστυνομικός συντάκτης αριστερής εφημερίδας αναφέρει ότι τα ονόματα δεν πρέπει να δημοσιεύονται, καθώς δεν ξέρει κανείς αν θα αθωωθεί ή θα καταδικαστεί ο δράστης, οπότε με αυτό τον τρόπο προφυλάσσεται ο δημοσιογράφος και η εφημερίδα από μηνύσεις. Επισημαίνει ότι γενικότερα τα θέματα που σχετίζονται με την οικογένεια, ανηλίκους, αυτοκτονίες και θανάτους από ναρκωτικά χρειάζονται προσοχή στους χειρισμούς, γιατί εμπλέκονται προσωπικές ιστορίες ανθρώπων που δεν είναι καλό να παίρνουν δημοσιότητα. Το θέμα της νομικής κάλυψης τονίζεται και από αστυνομικό συντάκτη συντηρητικής εφημερίδας που αναφέρει ότι ο δημοσιογράφος όσο πιο καλά κάνει τη δουλειά του, τόσο πιο πολλές αποκαλύψεις κάνει και κατά συνέπεια τόσο πιο εκτεθειμένος είναι απέναντι στον νόμο και υποστηρίζει ότι το νομικό πλαίσιο δεν παρέχει την ανάλογη προστασία που θα έπρεπε στους δημοσιογράφους.

Ένα δεύτερο ζήτημα έχει να κάνει με το κατά πόσο δημοσιεύονται πληροφορίες που σχετίζονται με μια λεπτή υπόθεση. Αστυνομικός συντάκτης συντηρητικής εφημερίδας θεωρεί ότι το δίλλημα αφορά κυρίως την προσωπική και επαγγελματική υπόσταση που θέλει να διατηρήσει ο δημοσιογράφος, δηλαδή το πόσο μπορεί να αντισταθεί σε πιέσεις που δέχεται από τους προϊσταμένους του

προκειμένου να γίνει λίγο πιο διεισδυτικός σε λεπτά θέματα που αφορούν τα προσωπικά δεδομένα, όπως υποθέσεις ανηλίκων και οικογενειακών καταστάσεων, και έγκειται στην προστασία τους, η οποία καταπατάται κατά κόρον και θέτει ως παράδειγμα ότι σε μια περίπτωση που ένα παιδί έχει βιαστεί δεν υπάρχει κανένας λόγος να αναφερθεί η περιοχή στην οποία μένει και το σχολείο στο οποίο πηγαίνει. Αστυνομικός συντάκτης συντηρητικής εφημερίδας αναφέρει ότι σε περιπτώσεις στυγερών εγκλημάτων οι πληροφορίες που θα δημοσιευτούν θα είναι μέχρι κάποιο σημείο, γιατί μπαίνουν όρια από την προσωπική ηθική του δημοσιογράφου, αλλά και από την ηθική του μέσου στο οποίο εργάζεται. Επίσης, αστυνομικός συντάκτης κεντρίας εφημερίδας αναφέρει ότι όλα τα θέματα δημοσιεύονται, αλλά το πώς θα φιλτραριστούν οι πληροφορίες και θα δημοσιευτούν είναι διαφορετικό θέμα, οπότε ένα έγκλημα δεν θα δημοσιευτεί με όλες του τις διαστάσεις, καθώς ο δημοσιογράφος φέρει ευθύνη απέναντι στο κοινό.

Όσον αφορά το ποιες ιδιαιτερότητες υπάρχουν στη γραφή και την παρουσίαση του αστυνομικού ρεπορτάζ, σε σχέση με τις ιδιαιτερότητες στη γραφή, οι αστυνομικοί συντάκτες απάντησαν ότι εξαρτάται από το προσωπικό ύφος γραφής του δημοσιογράφου και πώς ο ίδιος πιστεύει ότι πρέπει να αναδείξει το γεγονός, αλλά και από το ύφος του μέσου στο οποίο ο δημοσιογράφος εργάζεται. Συγκεκριμένα, δύο αστυνομικοί συντάκτες συντηρητικών εφημερίδων αναφέρθηκαν στον δικό τους τρόπο γραφής. Ο ένας ανέφερε πως γράφει τα κείμενα του στεγνά με λιγότερο συναίσθημα και ο άλλος ότι επικεντρώνεται περισσότερο στην ανάλυση και την ερμηνεία των καταστάσεων και λιγότερο στο προσωπικό στοιχείο που έχει να κάνει με το ποιος είναι ο δράστης και ποιο είναι το θύμα.

Γενικότερα, όσον αφορά το αστυνομικό ρεπορτάζ, αστυνομικός συντάκτης κεντρίας εφημερίδας επισήμανε ότι το αστυνομικό ρεπορτάζ είναι υποδειγματικό

στις αρχές της δημοσιογραφίας, γιατί απαντάει στα βασικά ερωτήματα ποιος, πού, πότε, τι και γιατί. Επίσης, στην αρχή του τοποθετούνται τα πιο σημαντικά στοιχεία και αργότερα στο κείμενο τα στοιχεία που φθίνουν σε ενδιαφέρον. Αστυνομικός συντάκτης αριστερής εφημερίδας αναφέρει ότι η φύση του αστυνομικού ρεπορτάζ επιβάλλει το να χρησιμοποιηθούν συγκεκριμένες εκφράσεις, όπως για παράδειγμα "σύμφωνα με την αστυνομία" ή "σύμφωνα με πληροφορίες". Αυτές οι διατυπώσεις είναι τυπικές και κουραστικές, αλλά ο αστυνομικός συντάκτης θα πρέπει να αποδώσει τις πληροφορίες που του παρέχονται και αυτό απαιτεί μια συγκεκριμένη φόρμα. Επίσης, ο αστυνομικός συντάκτης για να μπορέσει να ανταπεξέλθει στις ανάγκες του αστυνομικού ρεπορτάζ, το οποίο απαιτεί ακρίβεια, θα πρέπει να καταλαβαίνει, να γνωρίζει και να χρησιμοποιεί τη νομική ορολογία, τη νομοθεσία που υπάρχει πίσω από κάθε ζήτημα και τη διαδικασία που ακολουθείται από την αστυνομία για να ξέρει πού θα πρέπει να απευθυνθεί. Για παράδειγμα, αναφέρεται το γεγονός ότι αν μία υπόθεση έχει περάσει την κύρια ανάκριση, τότε την αναλαμβάνει το δικαστικό ρεπορτάζ. Ένα ακόμα σημαντικό στοιχείο που αναφέρει αστυνομικός συντάκτης κεντρίας εφημερίδας είναι ότι ο τρόπος γραφής του αστυνομικού ρεπορτάζ θα πρέπει να είναι απλός για να είναι κατανοητή η είδηση στο κοινό και συγκεκριμένα αναφέρει ότι αν για παράδειγμα εξαρθρωθεί μια συμμορία που δρούσε με πολύπλοκο τρόπο, αυτός ο τρόπος θα πρέπει να γραφτεί όσο πιο κατανοητά γίνεται για την αντίληψη του από το κοινό.

Όσον αφορά τις ιδιαιτερότητες που υπάρχουν στην παρουσίαση του αστυνομικού ρεπορτάζ, εννοώντας τους τίτλους, τις φωτογραφίες και τις λεζάντες που χρησιμοποιούνται, οι αστυνομικοί συντάκτες απάντησαν πως είναι θέματα του αρχισυντάκτη και του συντάκτη ύλης. Ο αστυνομικός ρεπόρτερ μπορεί να πει τη γνώμη του, αλλά είναι αρμοδιότητα αυτών των δύο.

Όσον αφορά το πώς επιλέγουν το θέμα του αστυνομικού τους ρεπορτάζ κάθε φορά, οι αστυνομικοί συντάκτες απάντησαν πως το θέμα τους επιλέγει, δεν το επιλέγουν οι ίδιοι, καθώς υπάρχει η επικαιρότητα που πρέπει να καλυφτεί ανάλογα με τη σοβαρότητα της είδησης και τις προτεραιότητες της κάθε εφημερίδας. Ανέφεραν ότι βασικό κριτήριο για τη σοβαρότητα της είδησης είναι αν το συμβάν εμπεριέχει είτε θάνατο είτε τραυματισμό ανθρώπου, δηλαδή η ανθρώπινη ζωή είναι αυτή που κάνει τη διαφορά. Ωστόσο, ανέφεραν και άλλα κριτήρια για την επιλογή του θέματος. Για παράδειγμα, αστυνομικός συντάκτης συντηρητικής εφημερίδας ανέφερε ότι τα θέματα τρομοκρατίας ή διεθνούς τρομοκρατίας αποτελούν βασική προτεραιότητα. Η επιλογή αφορά την ανάλυση που θα γίνει εκ των υστέρων μετά την παρουσίαση του θέματος που βρίσκεται στην επικαιρότητα, δηλαδή να αναζητηθούν τα αίτια του γεγονότος για να ασκηθεί κριτική και να θιγούν κοινωνικά ζητήματα στην περίπτωση που προκύπτουν. Για παράδειγμα, σε μια εξάρθρωση μιας μεγάλης συμμορίας η ανάλυση που μπορεί να γίνει αφορά τους λόγους για τους οποίους δεν είχαν οι δράστες συλληφθεί στο παρελθόν ή το πώς κατάφερε η αστυνομία να τους εξουδετερώσει. Επίσης, αστυνομικός ρεπόρτερ κεντρώας εφημερίδας ανέφερε ότι η επιλογή του θέματος γίνεται βάσει της ανταπόκρισης που μπορεί να έχει στο κοινό και της σοβαρότητάς του με την κοινωνία. Για παράδειγμα, αν γίνει ένα τροχαίο έξω από ένα σχολικό συγκρότημα και σκοτωθεί ένα παιδί, επειδή δεν υπήρχε φανάρι, διαπιστώνεται η κοινωνική ανάγκη της προστασίας και της ασφάλειας των παιδιών που διασφαλίζεται με την τοποθέτηση ενός φαναριού. Αυτό συνιστά ένα θέμα που θα αναδειχτεί γιατί αποτυπώνει σημαντικές κοινωνικές αξίες και ανάγκες.

Εκτός όμως από την επικαιρότητα, υπάρχουν και τα ερευνητικά θέματα με τα οποία ασχολούνται οι αστυνομικοί συντάκτες. Σύμφωνα με αστυνομικό συντάκτη αριστερής εφημερίδας μπορεί να προκύψει ένα θέμα έρευνας στην περίπτωση που

έχει διαπιστωθεί ότι σε ένα συγκεκριμένο σημείο υπάρχει ένα κοινωνικό πρόβλημα, οπότε αρχίζει μια έρευνα για αυτό. Όπως αναφέρουν δύο αστυνομικοί συντάκτες συντηρητικών εφημερίδων, οι δημοσιογράφοι ψάχνουν δικά τους θέματα για να ξεχωρίσει η εφημερίδα με μια αποκλειστική είδηση ή προεκτείνουν ένα θέμα που απασχόλησε την επικαιρότητα και υπάρχει εξέλιξη σε αυτό με πληροφορίες που δεν έχουν δημοσιευτεί στο παρελθόν, ώστε το θέμα να αναδειχτεί περισσότερο και να αποκτήσει εκτός από την επικαιρότητα, συνάφεια και συνέχεια.

Όσον αφορά το ποιες είναι οι πηγές πληροφόρησης τους, οι αστυνομικοί συντάκτες απάντησαν πως οποιοσδήποτε γνωρίζει κάτι για την υπόθεση που ερευνούν, και γενικότερα όλοι, μπορεί να γίνουν πηγή για τον αστυνομικό συντάκτη. Ενδεικτικά ανέφεραν κάποια άτομα που αποτελούν πηγές τους, όπως η αστυνομία, δικηγόροι, ιδιωτικοί ερευνητές που έχουν αναλάβει μια υπόθεση, επιχειρηματίες, αυτόπτες μάρτυρες, μη κυβερνητικές οργανώσεις και στην περίπτωση που υπάρχει έγκλημα, ο τόπος που τελέστηκε.

Οι αστυνομικοί συντάκτες των αριστερών εφημερίδων ανέφεραν ως πηγή τους βουλευτές και τους υπουργούς, καθώς επισήμαναν ότι δεν νοείται αστυνομικό ρεπορτάζ χωρίς την κάλυψη του υπουργείου Δημόσιας Τάξης. Επίσης, ανέφεραν ότι τα θέματα ρατσιστικής βίας έχουν εισέλθει στο αστυνομικό ρεπορτάζ, οπότε πηγές τους αποτελούν αντιρατσιστικές οργανώσεις, αντιρατσιστικές οργανώσεις, μεταναστευτικές οργανώσεις και οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Όσον αφορά το πώς γίνεται η διασταύρωση της πληροφορίας, οι αστυνομικοί συντάκτες απάντησαν πως ο τρόπος με τον οποίο διασταυρώνουν την πληροφορία είναι ρωτώντας όσους περισσότερους μπορούν, οι οποίοι εμπλέκονται στην εκάστοτε υπόθεση που ερευνούν. Αστυνομικός συντάκτης κεντρικής εφημερίδας ανέφερε πως

"η διασταύρωση είναι ίσως από τα πιο δύσκολα κομμάτια του ρεπορτάζ, καθώς αν ένας δημοσιογράφος έχει πάνω από μία πηγή σε κάθε θέμα είναι πολύ τυχερός". Επισημαίνει ότι για να διασταυρώσει ο αστυνομικός συντάκτης μια πληροφορία επικοινωνεί αρχικά με την αστυνομία, *"η οποία είναι βασική πηγή, καθώς η πληροφόρηση για μια έρευνα της αστυνομίας είναι τόσο απομονωμένη και σφραγισμένη που ο μόνος τρόπος να τη διασταυρώσεις είναι μέσω της αστυνομίας"*. Επίσης, αναφέρει ότι είναι *"τόσο στεγανοποιημένο το σύστημα που δεν μπορεί να έρθει από αλλού η πληροφορία πλην του εμπλεκόμενου και της αστυνομίας"*.

Όσον αφορά το ποιες είναι οι δεσμεύσεις απέναντι στις πηγές, οι αστυνομικοί συντάκτες απάντησαν πως η βασικότερη δέσμευση είναι να μην αποκαλύψουν το όνομα της πηγής και να αποτυπώσουν σωστά αυτά που τους είπε. Αστυνομικός συντάκτης αριστερής εφημερίδας ανέφερε ότι *"συζητάς πάντα με την πηγή σου αν αυτά που θα σου πει θα είναι on the record (επίσημη πληροφόρηση) ή αν θα είναι off the record (εμπιστευτική πληροφόρηση) και σε κάθε περίπτωση είναι μια συζήτηση που πρέπει να κάνει ο αστυνομικός συντάκτης με την πηγή του"*. Για την προστασία της πηγής αστυνομικός συντάκτης αριστερής εφημερίδας ανέφερε ότι *"είναι πολύ σημαντικό η πληροφορία να γραφτεί στον κατάλληλο χρόνο και με τον κατάλληλο τρόπο, ώστε να μη φαίνεται από που προέρχεται στην περίπτωση που πρόκειται για αποκλειστική είδηση"*.

Επίσης, οι αστυνομικοί συντάκτες ανέφεραν ότι οι αστυνομικές πηγές μπορεί να τους ζητήσουν να μη δημοσιοποιήσουν μια πληροφορία που θα τους πουν ή να μη τη δημοσιοποιήσουν μέχρι να φτάσει σε κάποιο σημείο η έρευνα ή η προανάκριση. Γενικότερα υποστήριξαν ότι οι δεσμεύσεις απέναντι στις πηγές είναι αναγκαίες για να καλλιεργηθεί μια σχέση εμπιστοσύνης. Αστυνομικός συντάκτης συντηρητικής εφημερίδας ανέφερε ότι ο κάθε δημοσιογράφος στην πορεία των ετών δημιουργεί ένα

όνομα για την επαγγελματική του υπόσταση, οπότε είναι σημαντικό να θεωρείται αξιόπιστος και στο βαθμό που πρέπει εχέμυθος. Επισήμανε ότι στις περιπτώσεις που οι αστυνομικές πηγές ζητούν από τους αστυνομικούς συντάκτες *"να μη βγουν στοιχεία της προανάκρισης προς τα έξω"*, αυτό τους βοηθάει να καταλάβουν που πηγαίνει η υπόθεση και να προϊδεάσουν τον αναγνώστη, χωρίς να του δώσουν την πληροφορία που πρέπει να προστατευθεί. Αυτό συμβαίνει περισσότερο σε θέματα οργανωμένου εγκλήματος και τρομοκρατίας.

Ωστόσο, όπως υποστήριξε αστυνομικός συντάκτης συντηρητικής εφημερίδας, στην περίπτωση που η πηγή δεσμεύσει τον δημοσιογράφο να μη δημοσιοποιήσει μια πληροφορία, η δημοσιοποίηση κρίνεται από τη σοβαρότητα της υπόθεσης και από το πόσο μπορεί να βλάψει τις πηγές. Υπάρχει η περίπτωση που η πηγή, που θέλει να δεσμεύσει τον δημοσιογράφο, δεν έχει τον βαθμό αξιοπιστίας που θέλει ο αστυνομικός συντάκτης και δεν πληροί τις προϋποθέσεις που έχει θέσει, οπότε να επιδιώκει το ρήγμα στη σχέση.

Όσον αφορά το ποιες είναι οι δεσμεύσεις τους απέναντι στον κώδικα δεοντολογίας, οι αστυνομικοί συντάκτες απάντησαν ότι οι δεσμεύσεις είναι να μη δημοσιεύουν τα ονόματα και τις φωτογραφίες των κατηγορουμένων, να μη δημοσιεύουν φωτογραφίες ανηλίκων, να διασταυρώνουν την πληροφορία, να προστατεύουν την πηγή, να σέβονται την *off the record* (εμπιστευτική) πληροφόρηση, να είναι αντικειμενικοί και να μην αποδίδουν σε κάποιον κάτι που δεν του το έχει αποδώσει η ίδια η δικαιοσύνη.

Αστυνομικός συντάκτης συντηρητικής εφημερίδας ανέφερε ότι υπάρχει ο κώδικας δεοντολογίας της ΕΣΗΕΑ, *"αλλά τον καταπατάει ο καθένας όπως θέλει και πλέον ο δημοσιογράφος καθορίζει τον κώδικα δεοντολογίας με το βαθμό αντίδρασης*

και αντίστασης που έχει στα θέλω κάποιων άλλων". Επίσης, αστυνομικός συντάκτης συντηρητικής εφημερίδας επισημαίνει ότι ο κώδικας δεοντολογίας είναι "μια κατευθυντήρια οδηγία και από εκεί και πέρα εναπόκειται στον δημοσιογράφο αν θα τον εφαρμόσει κατά περίπτωση με περισσότερη αυστηρότητα ή ελαστικότητα".

Ένα σημαντικό θέμα είναι οι παραβιάσεις του κώδικα δεοντολογίας στο οποίο αναφέρθηκε αστυνομικός συντάκτης κεντρώς εφημερίδας. Αναφέρει ότι πολλές φορές γίνονται παραβιάσεις σε κάποιους κανόνες της δεοντολογίας, όπως για παράδειγμα το να μη δημοσιεύονται ονόματα και φωτογραφίες κατηγορουμένων, αλλά είναι απόφαση της εφημερίδας και του συντάκτη αν θα το πράξει λόγω της ιδιαιτερότητας του εγκλήματος. Για παράδειγμα, στην περίπτωση ενός συλληφθέντα για παιδεραστία, η εφημερίδα και ο συντάκτης αποφασίζουν να δημοσιεύσουν τη φωτογραφία και τα στοιχεία του, γιατί τα θύματα μπορεί να είναι περισσότερα και με τη δημοσίευση των στοιχείων του να εμφανιστούν και άλλα θύματα.

Αναφορικά με το ποιες είναι οι δεσμεύσεις των δημοσιογράφων όσον αφορά τον οργανισμό που εργάζονται, αστυνομικοί συντάκτες απάντησαν πως οι δεσμεύσεις έχουν να κάνουν με την ιδεολογική γραμμή, τη φήμη, την αξιοπιστία και την εγκυρότητα της εφημερίδας. Πιο συγκεκριμένα ανέφεραν ότι δέσμευση τους είναι να μην εφεύρουν ειδήσεις, να είναι όσο το δυνατόν ακριβέστεροι, να μη διανθίζουν με πλασματικά στοιχεία τις ειδήσεις και *"να φέρνουν καλά θέματα στην εφημερίδα"*. Αστυνομικός συντάκτης αριστερής εφημερίδας ανέφερε ότι στην εφημερίδα που εργάζεται το αστυνομικό ρεπορτάζ είναι αυστηρό και δεν θα γράψει πικάντικες λεπτομέρειες και δεν θα ασχοληθεί καθόλου με θέματα που αγγίζουν το κουτσομπολιό, καθώς η είδηση έχει πολιτική και κοινωνική σημασία. Αστυνομικός συντάκτης συντηρητικής εφημερίδας ανέφερε ότι ο κώδικας δεοντολογίας αποτελεί δέσμευση απέναντι στην εφημερίδα, ούτως ώστε να μη βρεθεί κάποιος και *"να κάνει*

παράπονα για τον δημοσιογράφο ότι παραποιήσε τα λεγόμενα του ή ότι του είπε κάτι off the record και το έγραψε ή ότι γράφει πράγματα που δεν ισχύουν, καθώς με κάποιο τρόπο οι προϊστάμενοι μπορούν να ελέγξουν τον δημοσιογράφο".

Ωστόσο, οι δεσμεύσεις που θέτει ο οργανισμός στον δημοσιογράφο μπορούν να οδηγήσουν και σε σύγκρουση, σύμφωνα με αστυνομικό συντάκτη συντηρητικής εφημερίδας που υποστηρίζει ότι οι λεπτομέρειες που αναφέρει ο δημοσιογράφος σε κάποιο ρεπορτάζ μπορεί να αντικρούονται με τα συμφέροντα του οργανισμού και ο οργανισμός να μη θέλει να τις δημοσιοποιήσει. Για επιχειρηματικούς λόγους μπορεί ο οργανισμός να έχει αντιδικία ή να εμπλέκεται αντίπαλος του και να ζητήσει από τον δημοσιογράφο να δημοσιοποιήσει στοιχεία, ενώ δεν έχουν επιβεβαιωθεί ή έχουν επιβεβαιωθεί, αλλά δεν αφορούν το ρεπορτάζ. Ο δημοσιογράφος από την πλευρά του προσπαθεί να αναδείξει όσο περισσότερες πτυχές μπορεί, ωστόσο μπορεί να δημοσιοποιούνται μία ή δύο πτυχές του θέματος.

Αστυνομικός συντάκτης συντηρητικής εφημερίδας αναφέρεται στο ζήτημα της πολιτικής κατεύθυνσης που υπάρχει από την εφημερίδα, καθώς τα μέσα έχουν την πολιτική τους γραμμή και υποστηρίζει πως είναι θέμα επαγγελματισμού το πώς κάποιος θα χειριστεί να γράφει σε μέσα διαφορετικών πολιτικών πεποιθήσεων. Όσον αφορά το πώς επηρεάζει η προσωπική ηθική την προσέγγιση μιας υπόθεσης, οι αστυνομικοί συντάκτες απάντησαν "πως επηρεάζει πολύ". Αστυνομικός συντάκτης συντηρητικής εφημερίδας ανέφερε ότι η προσωπική ηθική επηρεάζει στο τι πρέπει να δημοσιοποιηθεί και τι όχι από τα στοιχεία και τις λεπτομέρειες ενός θέματος. Επιπλέον, αστυνομικός συντάκτης συντηρητικής εφημερίδας αναφέρθηκε στους συμβιβασμούς που πρέπει να κάνει ένας δημοσιογράφος και επισήμανε ότι "έχει να κάνει με τον αξιακό και ηθικό κώδικα του καθενός και πώς αυτός μπορεί να χωρέσει στο έντυπο μέσο στο οποίο εργάζεται". Ο δημοσιογράφος πρέπει να συμβιβαστεί με το

μέσο που δουλεύει καθώς *"το μέσο είναι πάνω από τον συντάκτη"*. Για να καταφέρει ο δημοσιογράφος να είναι *"πάνω από το μέσο θα πρέπει να έχει κάνει τόσα αποκλειστικά που να τον ξέρουν ως δημοσιογράφο προσωπικά και όχι ως τον δημοσιογράφο της τάδε εφημερίδας. Αυτό συμβαίνει περισσότερο με τους δημοσιογράφους της τηλεόρασης"*.

Όσον αφορά το πώς επηρεάζουν οι πολιτικές δηλώσεις το αστυνομικό ρεπορτάζ, οι αστυνομικοί συντάκτες απάντησαν ότι *"επηρεάζουν σε ένα βαθμό"*. Ιδιαίτερη αναφορά για την πολιτική προέκταση που έχει πάρει το αστυνομικό ρεπορτάζ τα τελευταία χρόνια έκανε αστυνομικός συντάκτης κεντρώς εφημερίδας, ο οποίος τόνισε ότι το αστυνομικό ρεπορτάζ έχει αλλάξει και η φύση του έχει αποκτήσει και πολιτικές διαστάσεις *"λόγω της κρίσης που έχει ξεγυμνώσει τα πάντα, δηλαδή, έχουν γίνει πολιτικές διώξεις, συλλήψεις επιφανών επιχειρηματιών και υπάρχουν συγκρούσεις των ΜΑΤ με πολίτες στις διαδηλώσεις"*. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα ότι το αστυνομικό ρεπορτάζ έχει πάρει πολύ διαφορετικό πρόσημο σε σχέση με το παρελθόν και έχει διανθιστεί με πάρα πολλές παραμέτρους. Όσον αφορά συγκεκριμένα τις πολιτικές δηλώσεις υπογραμμίζεται ότι επηρεάζουν το αστυνομικό ρεπορτάζ ανάλογα με το τι δηλώσεις είναι και ποιος τις κάνει. Για παράδειγμα, ο υπουργός Προστασίας του Πολίτη δεν κάνει πολιτικές δηλώσεις, είναι ο πολιτικός προϊστάμενος της ΕΛ.ΑΣ., οπότε επηρεάζει πάρα πολύ με τις δηλώσεις του, γιατί είναι σαν να λέει κάτι η ίδια αστυνομία. Αυτό το θέμα τόνισαν και οι αστυνομικοί συντάκτες των αριστερών εφημερίδων, καθώς ανέφεραν ότι η αστυνομία διοικείται από πολιτικό πρόσωπο που αποφασίζει και δείχνει τις κατευθυντήριες γραμμές για το πώς θα κινηθεί η αστυνομία. Δεν είναι λοιπόν απλά θέμα δηλώσεων. Το ζήτημα είναι ότι υπάρχει πολιτική ηγεσία στην αστυνομία που διαμορφώνει την κατάσταση. Ωστόσο όσον αφορά τις πολιτικές δηλώσεις, αυτές δεν θα γίνουν στην περίπτωση των εγκλημάτων, αλλά στις ειδήσεις που έχουν να κάνουν με επεισόδια στο Σύνταγμα, με

ακατάσχετη ρίψη χημικών και τραυματίες, σε θέματα δηλαδή που είναι η πολιτική πλευρά της δημόσιας τάξης. Το αστυνομικό ρεπορτάζ είναι ένα κομμάτι της αναφοράς σε ζητήματα δημόσιας τάξης με τα θέματα της τρομοκρατίας, των πολιτικών και οικονομικών εγκλημάτων, κλπ.

Όπως αναφέρουν αστυνομικοί συντάκτες συντηρητικών εφημερίδων, τα περισσότερα αστυνομικά ρεπορτάζ *"δεν έχουν κάποια πολιτική προέκταση, οπότε οι πολιτικές δηλώσεις δεν επηρεάζουν"*. Ωστόσο, τα θέματα στα οποία υπάρχει άμεση πολιτική χροιά είναι *"τα θέματα του μεταναστευτικού και της τρομοκρατίας, όπου η πολιτική επιρροή είναι έντονη ακόμα και στην κατεύθυνση που δίνεται κατά καιρούς στην έρευνα κάποιων υποθέσεων της αστυνομίας, καθώς υπάρχουν ιδεοληψίες στην πολιτική και κάποιος αναλύει μια κατάσταση και νομίζει ότι είναι έτσι. Οπότε όταν κάποιος θα γίνει υπουργός Προστασίας του Πολίτη θα καθοδηγήσει την αστυνομία προς την κατεύθυνση που θεωρεί σωστή και με βάση αυτή θα χαράζει πολιτική αστυνόμευσης. Αυτό που συμβαίνει είναι ότι κάποιοι εφαρμόζουν πολιτικές με αποτέλεσμα ή χωρίς και κάποιοι άλλοι μένουν αμέτοχοι"*.

Όσον αφορά το πώς προσεγγίζουν οι αστυνομικοί συντάκτες τους δράστες και τα θύματα του εγκλήματος, αυτή η προσέγγιση σχετίζεται τόσο με την προσωπική επαφή όσο και με τη γραφή του αστυνομικού ρεπορτάζ. Όσον αφορά την προσωπική επαφή τρεις αστυνομικοί συντάκτες αναφέρθηκαν στις παρουσιάσεις των υποψήφιων κατηγορουμένων που έκανε η αστυνομία μέχρι τη δεκαετία του 1990, όπου όταν συλλαμβανόταν οι δράστες, οι δημοσιογράφοι είχαν το δικαίωμα να πάνε στην υπηρεσία που τους είχε συλλάβει, να μιλήσουν μαζί τους και μέσω των δημοσιογράφων, οι δράστες να απευθυνθούν στην κοινή γνώμη. Δύο αστυνομικοί συντάκτες συντηρητικής και κεντρώας εφημερίδας ανέφεραν ότι οι αστυνομικοί συντάκτες *"είχαν απευθείας επαφή με τον κατηγορούμενο και με τις δικές του απόψεις"*.

και θέσεις, κάτι το οποίο ωστόσο ήταν δίκαιο μαχαίρι, γιατί μπορούσε να λειτουργήσει υπέρ ή κατά του, εκθέτοντας τα κίνητρα του και τι τον ώθησε να κάνει την πράξη".

Αστυνομικός συντάκτης κεντρώας εφημερίδας επισήμανε ότι μέσω των παρουσιάσεων οι δημοσιογράφοι μπορούσαν να δουν αν είχε ασκηθεί ή όχι αστυνομική βία στον κατηγορούμενο, όπως επίσης αν τον είχαν αναγκάσει ή όχι να ομολογήσει. Ωστόσο, μέσω αυτής της διαδικασίας υπήρχαν προβλήματα και για τους δημοσιογράφους *"καθώς πολλές φορές οι κατηγορούμενοι διαμαρτύρονταν ότι οι δημοσιογράφοι δεν καταλάβαιναν αυτά που τους έλεγαν και ότι αυτά που έγραψαν ήταν επιβαρυντικά για αυτούς".* Από την άλλη πλευρά, αστυνομικός συντάκτης αριστερής εφημερίδας ανέφερε ότι *"οι παρουσιάσεις απαγορεύτηκαν για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και καλώς έγινε, γιατί οι κατηγορούμενοι ήταν τρομαγμένοι και εκτεθειμένοι σε ανθρώπους να τους ρωτάνε".*

Οι αστυνομικοί συντάκτες ανέφεραν ότι σήμερα είναι δύσκολο να προσεγγίσεις από κοντά τόσο τον δράστη όσο και το θύμα. Όσον αφορά τον δράστη, μπορείς να τον προσεγγίσεις μέσω του δικηγόρου του. Αυτό όμως είναι αρκετά δύσκολο στο αστυνομικό ρεπορτάζ και οι πληροφορίες για τον δράστη συνήθως έρχονται από αστυνομικές πηγές. Όσον αφορά το θύμα, είναι δύσκολη η προσέγγιση, καθώς δεν είναι εύκολο να μιλήσουν τα θύματα και έχει να κάνει με το πώς θα τα προσεγγίσεις. Ωστόσο, αστυνομικός συντάκτης αριστερής εφημερίδας αναφέρει ότι *έρχεται σε επαφή με τα θύματα, γιατί κάνουν καταγγελίες στην εφημερίδα και "ο δημοσιογράφος θα πρέπει να μην τα θίξει και να μην υπονοήσει ότι φταίνε αυτά για αυτό που τους συνέβη. Επιπλέον, θα πρέπει περισσότερο να ακούει τα θύματα, παρά να μιλάει για να τα καταλάβει και να τα κάνει να νιώσουν άνετα".* Τονίζει ότι είναι πολύ σημαντικό ο αστυνομικός συντάκτης με τις ερωτήσεις του να διαπιστώσει τι ισχύει, γιατί υπάρχουν και περιπτώσεις *"που τα άτομα που καταγγέλλουν θεωρούν τους*

εαυτούς τους αδικημένους και στη συνέχεια ο δημοσιογράφος ανακαλύπτει ότι δεν ισχύει αυτό που του έχουν πει".

Σχετικά με το πώς προσεγγίζουν στη γραφή του αστυνομικού ρεπορτάζ τους δράστες και τα θύματα του εγκλήματος τέσσερις αστυνομικοί συντάκτες ανέφεραν ότι δίνουν έμφαση στη γραφή γενικότερα για την υπόθεση και όχι για τα άτομα που εμπλέκονται σε αυτήν. Οι τρεις αστυνομικοί συντάκτες προέρχονται από συντηρητικές εφημερίδες και ανέφεραν ότι στη γραφή του αστυνομικού ρεπορτάζ υπάρχει συναίσθημα μόνο για να είναι ωραίο το κείμενο και να κινήσει το ενδιαφέρον του κοινού. Τονίστηκε ότι θα πρέπει να ασκείται γενικότερη κριτική με αφορμή την υπόθεση και ότι όταν το θέμα ταιριάζει περισσότερο στην εφημερίδα τότε το θέμα θα διανθιστεί. Ωστόσο, θα πρέπει να υπάρχει συνέπεια με το ύφος του εντύπου και με το αναγνωστικό κοινό. Αστυνομικός συντάκτης αριστερής εφημερίδας ανέφερε ότι ο δημοσιογράφος πρέπει να βλέπει την πραγματικότητα του γεγονότος και να την καταγράφει με ισορροπημένο τρόπο, ώστε να αναδειχθεί η είδηση και οι πραγματικές της διαστάσεις, χωρίς να μένει μόνο στα στοιχεία του ρεπορτάζ που δημιουργούν ένα καλό πρωτοσέλιδο.

Όσον αφορά τον δράστη, αστυνομικός συντάκτης συντηρητικής εφημερίδας ανέφερε ότι ο τρόπος προσέγγισης στη γραφή εξαρτάται από το έγκλημα, δηλαδή, *"υπάρχουν δράστες που είναι στυγνοί και αμετανόητοι και άλλοι που διέπραξαν ένα έγκλημα επειδή ήταν η κακιά η ώρα, οπότε δεν θα τους αντιμετωπίσει με τον ίδιο τρόπο".* Σε αυτό το θέμα αστυνομικός συντάκτης κεντρώας εφημερίδας τόνισε ότι *"υπάρχουν περιπτώσεις που δεν υπάρχει κοινωνική κατακραυγή για το δράστη, όπως για παράδειγμα σε μία περίπτωση που ο πατέρας βιάζει τις κόρες του και η μητέρα τον σκοτώνει, οπότε ο δημοσιογράφος συντάσσεται με το κοινό αίσθημα".* Αστυνομικός συντάκτης κεντρώας εφημερίδας ανέφερε, επίσης, ότι εξαρτάται *"από τη φύση του*

εγκλήματος και τον δράστη αυτόν καθαυτόν, δηλαδή αν για παράδειγμα ο δράστης αντιμετωπίζει ψυχολογικά προβλήματα, ο δημοσιογράφος πρέπει να τον προστατεύσει και να τονίσει τα ψυχολογικά προβλήματα που έχει για να υπάρξει ευνοϊκότερη μεταχείριση από το κοινό και τη δικαιοσύνη". Αστυνομικός συντάκτης αριστερής εφημερίδας ανέφερε ότι "έχει σημασία να μη γραφτεί το όνομα του, αλλά να γραφτεί η φράση, ο φερόμενος ως δράστης, γιατί το κράτος στο οποίο ζούμε είναι ευνομούμενο και αν είναι ένοχος θα καταδικαστεί και θα εκτίσει την ποινή του".

Όσον αφορά το θύμα, οι αστυνομικοί συντάκτες απάντησαν ότι το προσεγγίζουν στη γραφή πάντα με σεβασμό και με συμπόνια, αλλά όχι υπερβολικά. Όπως αναφέρει αστυνομικός συντάκτης συντηρητικής εφημερίδας *"η προσέγγιση προς τα θύματα είναι εκ των πραγμάτων πιο συναισθηματική γιατί ζούμε σε μια κοινωνία που επικρατεί το λειψό ρητό ο αποθανών δεδिकाίωται, ενώ το πλήρες ρητό είναι ο αποθανών δεδिकाίωται από της αμαρτίας, δηλαδή δεν μπορεί άλλο να αμαρτήσει, έχει επικρατήσει μόνο το μισό από αυτό το ρητό".*

Όσον αφορά τη ροή της πληροφορίας, οι αστυνομικοί συντάκτες απάντησαν πως η σχέση τους με την αστυνομία είναι συνεχής και καθημερινή μέσω μηνυμάτων που τους ενημερώνει η αστυνομία, καθώς είναι διαπιστευμένοι αστυνομικοί συντάκτες. Επίσης, ανέφεραν και τη διαπροσωπική επαφή, καθώς οι αστυνομικοί συντάκτες πηγαίνουν στη ΓΑΔΑ και στο υπουργείο Προστασίας του Πολίτη για να μάθουν περισσότερες πληροφορίες. Εκτός από την επίσημη ενημέρωση που είναι καθημερινή, οι αστυνομικοί συντάκτες προσπαθούν να αποκτήσουν προσωπικές πηγές μέσα στην αστυνομία, καλλιεργώντας προσωπικές σχέσεις που βασίζονται στην εμπιστοσύνη, για να έχουν αποκλειστικές πληροφορίες για το ρεπορτάζ τους κάθε φορά. Γενικότερα, οι αστυνομικοί συντάκτες επισήμαναν ότι μέσω της καθημερινής, προσωπικής επαφής, οι αστυνομικοί γνωρίζουν καλύτερα τους

αστυνομικούς συντάκτες, τους έχουν εμπιστοσύνη και μπορεί να τους πουν περισσότερες πληροφορίες. Ένα σημαντικό στοιχείο που τόνισε αστυνομικός συντάκτης συντηρητικής εφημερίδας είναι ότι επειδή τα πρόσωπα στην αστυνομία δεν μένουν σε μία υπηρεσία, αλλά αλλάζουν, ο αστυνομικός συντάκτης θα πρέπει να αναζητά διαρκώς νέες πηγές. Αστυνομικός συντάκτης συντηρητικής εφημερίδας αναφέρει ότι σε κάθε επαφή με την αστυνομία ο αστυνομικός συντάκτης *"χτίζει και παίρνει κάτι ακόμα και όσο πιο ψηλά στην ιεραρχία πηγαίνει ή όσο απευθύνει τα ερωτήματα του σε πιο ειδικές υπηρεσίες, τότε παίρνει πιο συγκεκριμένες πληροφορίες για το εκάστοτε συμβάν"*. Ωστόσο, όπως επισημαίνει αστυνομικός συντάκτης συντηρητικής εφημερίδας, με την πάροδο των χρόνων ο αστυνομικός συντάκτης θα καταλάβει αν οι πληροφορίες που του έχουν δώσει οι αστυνομικοί ως προσωπικές πηγές είναι αληθείς ή όχι ή αν έχουν κάποια σκοπιμότητα. Οπότε αυτό που συμβαίνει είναι ότι οι πηγές ιεραρχούν τον δημοσιογράφο ως επαγγελματία και το ίδιο θα πρέπει να κάνει και ο δημοσιογράφος.

Ωστόσο, υπάρχουν και τα προβλήματα στη σχέση μεταξύ των αστυνομικών συντακτών και της αστυνομίας. Σύμφωνα με αστυνομικό συντάκτη συντηρητικής εφημερίδας, σε μια περίπτωση εξάρθρωσης τα πράγματα είναι πιο εύκολα, γιατί έχει τελειώσει η υπόθεση και η αστυνομία θέλει να αναδείξει την επιτυχία της, οπότε μιλάει με άνεση στους αστυνομικούς συντάκτες. Όμως, στην περίπτωση που μια υπόθεση δεν έχει εξιχνιαστεί, η υπηρεσία της αστυνομίας που την έχει αναλάβει *"δύσκολα θα μιλήσει"* και ο αστυνομικός συντάκτης προσπαθεί να βρει πληροφόρηση από μία συναρμόδια, περιφερειακή υπηρεσία. Επίσης, όπως αναφέρει αστυνομικός συντάκτης συντηρητικής εφημερίδας, ο αστυνομικός συντάκτης θα πρέπει να ασκεί κριτική ως δημοσιογράφος απέναντι στη δράση της αστυνομίας. Όταν όμως γίνεται αυτό, έρχεται σε αντιπαράθεση με τις πηγές του, οι οποίες μονίμως θέλουν ο

αστυνομικός συντάκτης να αναδεικνύει τα καλά στοιχεία της αστυνομίας. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να υπάρχει μια μόνιμη καθημερινή τριβή και αντιπαράθεση.

Ωστόσο, αστυνομικός συντάκτης αριστερής εφημερίδας τονίζει ότι *"παλαιότερα η αστυνομία πολλές φορές έδινε περισσότερες πληροφορίες στους αστυνομικούς συντάκτες των εφημερίδων, τις οποίες ήθελε να τις κρατήσει μυστικές για την εξέλιξη της υπόθεσης, αλλά οι αστυνομικοί συντάκτες δεν τις δημοσίευαν, περίμεναν να εξελιχτεί η υπόθεση για να μη βγουν προς τα έξω".* Όμως, τα πράγματα άλλαξαν με τα ηλεκτρονικά μέσα, τα οποία ήθελαν να δημοσιεύσουν αμέσως την πληροφορία, όποτε η παραπάνω επιπλέον πληροφόρηση σταμάτησε λόγω των ηλεκτρονικών μέσων.

Από την άλλη πλευρά, αστυνομικός συντάκτης συντηρητικής εφημερίδας υποστηρίζει ότι σήμερα τα πράγματα στη σχέση μεταξύ των αστυνομικών συντακτών και των αστυνομικών είναι πάρα πολύ εύκολα, γιατί υπάρχει το γραφείο Τύπου, το οποίο παρέχει ενημέρωση και είναι πρόθυμο συνήθως να απαντήσει. Επιπλέον, τονίζει *"ότι οι αστυνομικοί μαθαίνουν την δουλειά τους όλο και καλύτερα τα τελευταία χρόνια, οπότε σε αυτές τις θέσεις που έχουν να κάνουν με την ενημέρωση των δημοσιογράφων βρίσκονται εκπαιδευμένοι άνθρωποι, οι οποίοι ξέρουν να χειρίζονται τα θέματα του Τύπου και γνωρίζουν ότι το χειρότερο είναι να μην απαντήσουν στους δημοσιογράφους".* Ο λόγος είναι ότι *"μετά ο αστυνομικός συντάκτης μπορεί να υποθέσει οτιδήποτε και να το γράψει ως εικασία, οπότε η δουλειά της αστυνομίας είναι να το προλάβει αυτό και για αυτό έχουν πάντα μια απάντηση να δώσουν, ακόμα και να πουν ότι κάποιο θέμα δεν μπορούν να το αποκαλύψουν στον αστυνομικό συντάκτη τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή".*

Όσον αφορά το αν αντιμετωπίζει η αστυνομία τους δημοσιογράφους με ελευθερία στην άσκηση των καθηκόντων τους, σχεδόν όλοι οι αστυνομικοί συντάκτες απάντησαν ΟΧΙ. Όπως ανέφεραν, οι αστυνομικοί *"δεν θέλουν να μιλάνε στους δημοσιογράφους, οπότε δίνουν με το σταγονόμετρο την πληροφόρηση"*. Οι αστυνομικοί *"έχουν υποχρέωση να παρέχουν μια ενημέρωση, αλλά αυτή η ενημέρωση οφείλει να είναι τυπική. Για να δώσουν οι αστυνομικοί κάποιες περισσότερες πληροφορίες, θα πρέπει να χτιστούν κάποιες διαπροσωπικές σχέσεις που χρειάζονται χρόνο για να καταλάβουν τον δημοσιογράφο που έχουν απέναντι τους και ότι μπορούν να έχουν εμπιστοσύνη για αυτά που θα του πουν"*.

Το βασικό πρόβλημα, όπως αναφέρει αστυνομικός συντάκτης συντηρητικής εφημερίδας, είναι ότι υπάρχουν αντίρροπα συμφέροντα, καθώς ο δημοσιογράφος θέλει να δημοσιεύσει την πληροφορία, ενώ ο αστυνομικός έχει την υποχρέωση να μη διαρρέει καμία πληροφορία από την προανάκριση για να διαφυλάξει την έρευνα του. Όπως επισημαίνει αστυνομικός συντάκτης κεντρώας εφημερίδας, αν οι αστυνομικοί διαρρεύσουν στοιχεία της προανάκρισης έχουν ποινικές ευθύνες και αυτό αποτελεί ένα σημαντικό πρόβλημα. Επίσης, σύμφωνα με αστυνομικό συντάκτη αριστερής εφημερίδας, η αστυνομία αποτελεί ένα ιδιαίτερο σώμα και οι αστυνομικοί δεν μπορούν με ευκολία να πουν πράγματα στους δημοσιογράφους γιατί έχουν θεσμική δέσμευση. Για παράδειγμα, ένας χαμηλόβαθμος αστυνομικός δεν μπορεί να δώσει συνέντευξη σε έναν δημοσιογράφο αν δεν έχει άδεια από την υπηρεσία του και δεν είναι στο πλαίσιο των καθηκόντων του, σε αντίθεση με τον εκπρόσωπο Τύπου που μπορεί να το κάνει. Επισημαίνει ότι *"υπάρχει αυστηρότητα στο πώς επικοινωνούν λόγω του ρόλου τους και αυτό έχει σχέση με το τι μπορεί να πει στον δημοσιογράφο, δηλαδή δεν είναι μόνο θέμα το πόσο είναι ανοιχτή η αστυνομία να μιλήσει, αλλά και το θεσμικό πλαίσιο που υπάρχει, γιατί αν πει κάποια πράγματα μπορεί να εκτεθεί"*.

Ωστόσο, το κίνητρο της αστυνομίας για να παράσχει πληροφορίες, σύμφωνα με αστυνομικό συντάκτη συντηρητικής εφημερίδας, είναι να προβάλλει την επιτυχία της, οπότε οι αστυνομικοί θα είναι πιο πρόθυμοι και πιο ανοιχτοί να μιλήσουν σε μία τέτοια περίπτωση. Αν όμως κάποιος αστυνομικός συντάκτης *"βγάλει ένα ρεπορτάζ"* που είναι κατά των συμφερόντων της αστυνομίας, όπως, για παράδειγμα, μια επιχείρηση που δεν ήταν επιτυχημένη, σύμφωνα με αστυνομικό συντάκτη συντηρητικής εφημερίδας, *"οι αστυνομικοί μπορεί να κάνουν παράπονα ή να μη ξαναμιλήσουν και να κόψουν την πληροφόρηση στον αστυνομικό συντάκτη, οπότε είναι μια σχέση εξάρτησης"*.

Αστυνομικοί συντάκτες αριστερών εφημερίδων επισήμαναν ότι λόγω του ιδεολογικού και πολιτικού στίγματος των εφημερίδων στις οποίες εργάζονται είναι ακόμα πιο δύσκολο να τους μιλήσουν οι αστυνομικοί, αλλά *"πέρα από την εφημερίδα στην οποία εργάζεται ο δημοσιογράφος, παίζει ρόλο η προσωπικότητα και η συμπεριφορά του"*. Μόνο ένας αστυνομικός συντάκτης συντηρητικής εφημερίδας ανέφερε ότι οι αστυνομικοί στις περισσότερες περιπτώσεις τον αντιμετωπίζουν με ελευθερία στην άσκηση των καθηκόντων του. Τόνισε ότι *"υπάρχει η περίπτωση, για παράδειγμα, να έχει ο δημοσιογράφος μια πληροφορία από μία τρίτη πηγή δική του, να θέλει να τη διασταυρώσει από την αστυνομία, να του την επιβεβαιώσει και να του ζητήσει για κάποιους λόγους να μη γραφτεί ακόμα, αλλά αυτό είναι μέρος του παιχνιδιού"*. Επίσης, η καλλιέργεια της προσωπικής σχέσης παίζει ρόλο στο κατά πόσο θα αντιμετωπίσουν οι αστυνομικοί τον δημοσιογράφο ελεύθερα ή όχι.

Όσον αφορά το πώς προσεγγίζουν τις πηγές για να πάρουν την πληροφορία, οι αστυνομικοί συντάκτες απάντησαν ότι η προσέγγιση των πηγών στο αστυνομικό ρεπορτάζ είναι δύσκολη. Ωστόσο, υπάρχουν δύο βασικοί τρόποι προσέγγισης: τηλεφωνική επικοινωνία και προσωπική επικοινωνία. Στην περίπτωση που είναι

δύσκολη η πηγή ο αστυνομικός συντάκτης μπορεί να χρησιμοποιήσει κάποιον να μεσολαβήσει για να τον φέρει σε επαφή, σύμφωνα με αστυνομικό συντάκτη συντηρητικής εφημερίδας. Ανάμεσα στην τηλεφωνική και την προσωπική επικοινωνία, η προσωπική έχει καλύτερα αποτελέσματα, γιατί η πηγή μαθαίνει καλύτερα τον δημοσιογράφο *"ενώ στο τηλέφωνο μιλάει με μια άγνωστη φωνή, οπότε θα είναι δύσκολο να του μιλήσει"*. Αυτό που απαιτείται είναι η συχνότητα της επαφής με την πηγή για να καλλιεργηθεί η σχέση σε προσωπικό επίπεδο, ώστε να δημιουργηθεί κλίμα εμπιστοσύνης. Αστυνομικός συντάκτης συντηρητικής εφημερίδας αναφέρει ότι θα πρέπει ο δημοσιογράφος *"να διατηρεί φιλική ατμόσφαιρα στη συζήτηση και να υπάρχει η διάσταση του ανεπίσημου, για να μπορέσει η πηγή να ανοιχτεί και να μιλήσει"*. Επίσης, άλλος αστυνομικός συντάκτης συντηρητικής εφημερίδας αναφέρει ότι *"ο δημοσιογράφος θα πρέπει να επιδιώκει συναντήσεις με την πηγή του, χωρίς να έχει επιδιώξεις να πάρει μια συγκεκριμένη πληροφορία, αλλά για να καλλιεργήσει τη σχέση του με τη πηγή"*.

Ωστόσο, ο τρόπος προσέγγισης εξαρτάται από την πηγή, σύμφωνα με αστυνομικό συντάκτη συντηρητικής εφημερίδας, καθώς υπάρχουν άνθρωποι που είναι *"εξαιρετικά στρυφνοί και δεν υπάρχει περίπτωση ο αστυνομικός συντάκτης να πάρει από αυτούς πληροφορία, οπότε πρέπει να αναζητήσει κάποιους που είναι πιο πρόθυμοι να μιλήσουν"*. Όσον αφορά υπηρεσιακούς παράγοντες, υποστηρίζεται ότι είναι βασικό *"να μην τους φέρει ο αστυνομικός συντάκτης σε δύσκολη θέση και να μην τους πιέσει περισσότερο απ' όσο αντέχει ο καθένας τους"*. Τονίζει ότι στην αστυνομία υπάρχουν άνθρωποι που μιλάνε εύκολα και άλλοι *"που μιλάνε δύσκολα και σε αυτό παίζει ρόλο σε ποια υπηρεσία βρίσκεται ο αστυνομικός"*. Για παράδειγμα, ένας αστυνομικός που βρίσκεται στις οικονομικές υπηρεσίες *"δεν θα είναι τόσο ανοιχτός"*

όσο κάποιος που είναι αστυνομικός του δρόμου είτε στην τροχαία είτε στην ομάδα ΔΙΑΣ, γιατί έχει τριβή με την κοινωνία και εκ των πραγμάτων γίνεται ανοιχτός".

Όσον αφορά το ποιες είναι οι βασικότερες δυσκολίες του αστυνομικού ρεπορτάζ, οι αστυνομικοί συντάκτες ανέφεραν δυσκολίες που έχουν να κάνουν με τη φύση του αστυνομικού ρεπορτάζ, δηλαδή ότι δεν υπάρχει ωράριο, καθώς το έγκλημα μπορεί να γίνει οποιαδήποτε στιγμή και υπάρχει το στοιχείο του έκτακτου και του απρόβλεπτου που επηρεάζει την προσωπική τους ζωή. Επίσης, αστυνομικός συντάκτης αριστερής εφημερίδας ανέφερε ότι διακινδυνεύουν τη σωματική τους ακεραιότητα, όταν για παράδειγμα καλύπτουν κάποιο ρεπορτάζ για τις διαδηλώσεις. Αστυνομικός συντάκτης συντηρητικής εφημερίδας ανέφερε ότι υπάρχει κίνδυνος από απειλές κακοποιών. Μία ακόμα δυσκολία του αστυνομικού ρεπορτάζ είναι η καθημερινή επαφή με εγκληματικές ενέργειες. Όπως τόνισε αστυνομικός συντάκτης συντηρητικής εφημερίδας, ο δημοσιογράφος θα πρέπει να τα βλέπει τα πράγματα αποστασιοποιημένα *"και να μη τα παίρνει σε προσωπικό επίπεδο, γιατί τότε θα σταματήσει να είναι επαγγελματίας"*. Σημαντικές δυσκολίες υποστήριξαν ότι είναι οι αστυνομικές πηγές που δεν θέλουν να τους μιλάνε και ότι δεν είναι εύκολο να βρουν στοιχεία για το ρεπορτάζ τους.

Όσον αφορά το αν βοηθά η διαρροή ειδήσεων στην εξιχνίαση των υποθέσεων, οι αστυνομικοί συντάκτες απάντησαν πως μπορεί να βοηθήσει ή να καταστρέψει μια υπόθεση ανάλογα με το αν γίνεται από την πλευρά των αστυνομικών ή των αστυνομικών συντακτών. Όταν γίνεται από την πλευρά της αστυνομίας είναι ελεγχόμενη η διαρροή και μπορεί να βοηθήσει στην εξιχνίαση μιας υπόθεσης. Αυτό γίνεται για παράδειγμα *"όταν η αστυνομία διαρρέει μια πληροφορία ότι ο κακοποιός βρίσκεται σε μια περιοχή, ενώ είναι αλλού για να το διαβάσει και να νομίζει ότι τον έχουν χάσει ή ότι κάποιος είναι ύποπτος για μια υπόθεση για να δουν τις αντιδράσεις*

του ή ότι οι έρευνες έχουν φτάσει σε αδιέξοδο ώστε να εφησυχάσει αυτός που διαφεύγει και να είναι εύκολο να εντοπιστεί", σύμφωνα με αστυνομικούς συντάκτες συντηρητικών εφημερίδων.

Σε αυτές τις περιπτώσεις που η αστυνομία διαρρέει πληροφορίες που δεν είναι αληθείς με σκοπό να δημοσιοποιηθούν, για να παραπλανήσει τον ερευνώμενο και να εξιχνιάσει την υπόθεση, αυτό είναι κάτι το οποίο γνωρίζει μόνο η αστυνομία και όχι οι αστυνομικοί συντάκτες. Όπως αναφέρει αστυνομικός συντάκτης τόσο κεντρώας όσο και αριστερής εφημερίδας, αν γίνει διαρροή από την αστυνομία δεν θα το καταλάβει ο αστυνομικός συντάκτης, γιατί η αστυνομία είναι μία και μοναδική πηγή και δεν μπορεί να διασταυρώσει αυτή την πληροφορία από πουθενά αλλού, όπως για παράδειγμα ότι κάποιος καταζητούμενος ή κακοποιός βρίσκεται σε μια συγκεκριμένη περιοχή. Επίσης, μία ακόμα περίπτωση στην οποία η διαρροή βοηθά είναι *"όταν η αστυνομία ζητά πολλές φορές από τους πολίτες να επικοινωνήσουν αν έχουν δει κάτι για μια υπόθεση που ερευνούν και το κάνουν μέσω επίσημης ανακοίνωσης για να το δημοσιεύσουν οι αστυνομικοί συντάκτες και να δεχτούν τηλεφωνήματα"*, σύμφωνα με αστυνομικό συντάκτη κεντρώας εφημερίδας.

Όταν γίνεται από την πλευρά των αστυνομικών συντακτών η διαρροή της είδησης αποτελεί μειονέκτημα για την εξιχνίαση της υπόθεσης. Σύμφωνα με αστυνομικούς συντάκτες συντηρητικών εφημερίδων, αυτό συμβαίνει όταν για παράδειγμα κάποιος κάνει μια καταγγελία και γίνει η διαρροή αυτής της είδησης πριν διερευνηθεί, ο κακοποιός το μαθαίνει και καλύπτει τα ίχνη του. Το ίδιο ισχύει όταν ο αστυνομικός συντάκτης γράψει μια μεθοδολογία που χρησιμοποιεί η αστυνομία κατά την εξιχνίαση των υποθέσεων ή όταν από τη δημοσιογραφική έρευνα προκύψουν στοιχεία για το πού κατευθύνονται οι αστυνομικές έρευνες και δημοσιοποιηθούν. Ωστόσο, οι αστυνομικοί συντάκτες ανέφεραν ότι η διαρροή ειδήσεων δεν συμβαίνει

συχνά, αλλά όταν συμβαίνει αφορά κυρίως σοβαρές υποθέσεις οργανωμένου εγκλήματος και τρομοκρατίας.

Όσον αφορά το πώς πληροφορούνται για τη συνέχεια μιας υπόθεσης, οι αστυνομικοί συντάκτες απάντησαν πως ο αστυνομικός συντάκτης είναι αυτός που αναζητεί τη συνέχεια ενός θέματος που δεν είναι στην επικαιρότητα. Επισημάναν ότι μια υπόθεση που δεν έχει εξιχνιαστεί *"συνεχίζει να απασχολεί και ο αστυνομικός συντάκτης απευθύνεται στις πηγές του για το αν υπάρχει κάποια εξέλιξη στην έρευνα αυτής της υπόθεσης και όποτε υπάρξει κάποια πληροφορία, αυτή διερευνάται"*. Οι αστυνομικοί συντάκτες ανέφεραν ότι επίσημη ενημέρωση από την αστυνομία θα υπάρξει μόνο όταν εξιχνιαστεί μια υπόθεση ή αν προκύψει κάποιο σοβαρό στοιχείο σε υποθέσεις τρομοκρατίας.

Όσον αφορά το πώς επιλέγουν ποιες υποθέσεις θα ακολουθηθούν, οι αστυνομικοί συντάκτες απάντησαν πως αυτό εξαρτάται από το μέσο στο οποίο εργάζεται ο αστυνομικός συντάκτης και, συγκεκριμένα, ποιες υποθέσεις το ενδιαφέρουν. Αστυνομικός συντάκτης συντηρητικής εφημερίδας τόνισε ότι εκτός από το μέσο που είναι το βασικό κριτήριο, σημαντικό ρόλο παίζει το ποιες υποθέσεις θεωρεί ο δημοσιογράφος ότι ενδιαφέρουν και απασχολούν το κοινό και το ποιες έχουν προσωπικό ενδιαφέρον για τον ίδιο.

Όσον αφορά για το ποια είναι τα στοιχεία για ένα επιτυχημένο αστυνομικό ρεπορτάζ, οι αστυνομικοί συντάκτες απάντησαν πως υπάρχουν στοιχεία επιτυχίας που σχετίζονται τόσο με το ίδιο το ρεπορτάζ όσο και με τις θετικές προεκτάσεις που μπορεί να έχει. Όσον αφορά το ίδιο το ρεπορτάζ, οι αστυνομικοί συντάκτες ανέφεραν ότι το ρεπορτάζ θα πρέπει να είναι αποκλειστικό, αποκαλυπτικό και πλήρες. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να έχουν καταγραφεί όλα τα στοιχεία της υπόθεσης, οι

εμπλεκόμενοι, ο τρόπος και ο λόγος που έγινε το έγκλημα. Αστυνομικός συντάκτης κεντρώς εφημερίδας ανέφερε ότι *"ο δημοσιογράφος θα πρέπει να μη χάνει την ανθρώπινη ματιά του και να κοιτάει ανθρώπινα τόσο τον δράστη όσο και το θύμα, γιατί είναι μέλη της κοινωνίας, οπότε το ρεπορτάζ πρέπει να έχει και τις ανθρώπινες ιστορίες που είναι πέρα από την είδηση"*. Επίσης, αστυνομικός συντάκτης συντηρητικής εφημερίδας ανέφερε ότι *"ο δημοσιογράφος θα πρέπει σε θέματα που του δίνουν τη δυνατότητα να δίνει μια κατεύθυνση που θα προστάτευε από ανάλογα περιστατικά, όπως για παράδειγμα σε θέματα ναρκωτικών να δοθεί μια πτυχή του ότι θα πρέπει να διαπαιδαγωγηθούν οι νεότεροι για να προστατευτούν από αυτόν τον κίνδυνο ή να μην τον παίρνουν ελαφρά"*.

Όσον αφορά τις θετικές προεκτάσεις που μπορεί να έχει το αστυνομικό ρεπορτάζ, αστυνομικός συντάκτης συντηρητικής εφημερίδας ανέφερε ως στοιχεία επιτυχίας, την αναπαραγωγή του ρεπορτάζ από άλλα μέσα, την έκδοση ανακοίνωσης από το αρμόδιο υπουργείο για το ρεπορτάζ, το να εμπεριέχει πληροφορία που δεν την έχουν οι Αρχές και να οδηγήσει τις έρευνες, το ότι ο εισαγγελέας έχει καλέσει τον αστυνομικό συντάκτη να καταθέσει και με αφορμή το ρεπορτάζ να ξεκινήσει αστυνομική ή δικαστική έρευνα. Επίσης, αστυνομικός συντάκτης κεντρώς εφημερίδας ανέφερε ως επιτυχημένο ένα ρεπορτάζ για το οποίο ο δημοσιογράφος θα δεχτεί συγχαρητήρια από τη διεύθυνση και την αρχισυνταξία, θα υπάρξει αναγνώριση από τους συναδέλφους *"γιατί σπάνια λέγονται καλές κουβέντες"* και θα συνδυαστεί ενδεχομένως με μια άνοδο των πωλήσεων της εφημερίδας. Ωστόσο, αστυνομικός συντάκτης συντηρητικής εφημερίδας ανέφερε ότι δεν υπάρχει κανένα επιτυχημένο αστυνομικό ρεπορτάζ γιατί *"ο δημοσιογράφος μπορεί να αναδείξει λίγες πτυχές του θέματος, λόγω συμφερόντων που υπάρχουν στο εκάστοτε μέσο που εργάζεται"*.

Ως προς το αν εντοπίζουν διαφορές στην παρουσίαση του αστυνομικού ρεπορτάζ στον Τύπο και την τηλεόραση, οι αστυνομικοί συντάκτες απάντησαν ότι στον Τύπο υπάρχει *"η πολυτέλεια του χρόνου"* και για αυτό το λόγο γίνεται σε βάθος έρευνα της υπόθεσης, ώστε να αναλυθεί όσο το δυνατόν καλύτερα, το δε ρεπορτάζ μπορεί να εμπεριέχει όλα τα στοιχεία της. Από την άλλη πλευρά, ανέφεραν ότι η τηλεόραση *"απαιτεί αμεσότητα"* που σημαίνει ότι υπάρχει πίεση χρόνου, ώστε η είδηση να μεταδοθεί γρήγορα, οπότε η παρουσίαση είναι επιφανειακή, χωρίς καμία εμβάθυνση. Επίσης, η διαφορά που εντοπίζουν *"έχει να κάνει με τη φύση του μέσου της τηλεόρασης, η οποία έχει τη δύναμη της εικόνας που διεγείρει το συναίσθημα και παίζει περισσότερο με αυτό και ότι μπορεί να παρουσιάσει πιο εντυπωσιακά την είδηση, κάτι το οποίο δεν μπορεί να κάνει ο Τύπος"*. Αστυνομικός συντάκτης αριστερής εφημερίδας ανέφερε ότι υπάρχει περισσότερη υπερβολή στην τηλεόραση σε σχέση με τον Τύπο που δεν υπερβάλλει τόσο εύκολα και ότι με τη δραματοποίηση που υπάρχει στην τηλεόραση το κοινό δεν βλέπει την είδηση, αλλά μια ταινία. Ωστόσο, δύο αστυνομικοί συντάκτες συντηρητικής και κεντρώας εφημερίδας, ανέφεραν ότι δεν εντοπίζουν διαφορές στην παρουσίαση του αστυνομικού ρεπορτάζ, αλλά οι διαφορές έχουν να κάνουν με τη φύση των δύο μέσων.

Στο τέλος των συνεντεύξεων, οι αστυνομικοί συντάκτες ερωτήθηκαν αν έχουν κάτι άλλο να προσθέσουν και οι περισσότεροι απάντησαν πως όχι, γιατί οι ερωτήσεις κάλυψαν απόλυτα τα θέματα που σχετίζονται με το αστυνομικό ρεπορτάζ. Δύο αστυνομικοί συντάκτες κεντρώων εφημερίδων θέλησαν να συμπληρώσουν κάποια πράγματα. Αναφέρθηκε ότι το αστυνομικό ρεπορτάζ έχει αλλάξει σε σχέση με το παρελθόν, *"όπου τα ονόματα και γενικότερα τα πάντα δινόντουσαν αφειδώς και με μεγάλη ελευθερία και ο δημοσιογράφος είχε τη δυνατότητα να ανακρίνει ο ίδιος εκείνη την ώρα το δράστη"*. Επισημάνθηκε ότι οι άνθρωποι που ασχολούνται με τη

δημοσιογραφία έχουν φανεί αντάξιοι στις νέες προκλήσεις που υπάρχουν. Όσον αφορά το ίδιο το ρεπορτάζ αναφέρθηκε ότι *"στη δημοσιογραφία δεν έχει καμία σχέση η θεωρία με την πράξη, καθώς τα στοιχεία του ποιος, πού, πότε, τι και γιατί σπανίως υπάρχουν και τα πέντε, σπανίως υπάρχουν, επίσης, παραπάνω από μία με δύο πηγές και η διασταύρωση δεν είναι ο κανόνας, αλλά είναι από τα πιο δύσκολα πράγματα"*.

Επίσης, τονίστηκε ότι *"ο αγώνας για την ανακάλυψη της αλήθειας είναι συνεχής. Ο αστυνομικός συντάκτης πρέπει να αντιμετωπίζει κάθε υπόθεση ως καινούργια, να αφήνει τις προκαταλήψεις και τους ιδεασμούς του στην άκρη και να προσπαθεί να βρει την αλήθεια που θέλει πολύ κουράγιο"*.

3.4.3 Συμπεράσματα

Από την ανάλυση των συνεντεύξεων των δημοσιογράφων προκύπτουν κάποια βασικά συμπεράσματα για το αστυνομικό ρεπορτάζ. Αρχικά, είναι σύνηθες να ξεκινάει κάποιος δημοσιογράφος από το ελεύθερο ρεπορτάζ πριν ασχοληθεί με το αστυνομικό ρεπορτάζ, καθώς είναι αρκετά συγγενή μεταξύ τους. Ο λόγος είναι ότι στο ελεύθερο ρεπορτάζ συμπεριλαμβάνονται οι υποδιαίρεσεις που αφορούν στην έρευνα και τις συνεντεύξεις πάνω στα αστυνομικά θέματα του αστυνομικού ρεπορτάζ.¹³⁶

Το αστυνομικό ρεπορτάζ παράγεται κατά κύριο λόγο από την αστυνομία, η οποία αποτελεί βασική πηγή πληροφόρησης των αστυνομικών συντακτών. Οι αστυνομικοί συντάκτες ως διαπιστευμένοι στο Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας λαμβάνουν ενημέρωση για οποιοδήποτε έκτακτο περιστατικό συμβαίνει μέσω γραπτών μηνυμάτων, έπειτα έρχονται σε επαφή με το γραφείο Τύπου που θα τους δώσει τις βασικές πληροφορίες και στη συνέχεια επικοινωνούν με τα αρμόδια

¹³⁶ Κομίνης, Λ. (1993), *Τα μυστικά της δημοσιογραφίας - 2. Εφαρμοσμένη δημοσιογραφία*, σελ. 222.

τμήματα της αστυνομίας που ασχολούνται με την υπόθεση για περαιτέρω πληροφορίες. Ωστόσο, είναι αρνητικό το γεγονός ότι η αστυνομία αποτελεί την μοναδική πηγή πληροφόρησης των αστυνομικών συντακτών, καθώς ελέγχει την πληροφόρηση που θα δοθεί με αποτέλεσμα να μην μπορεί να πραγματοποιηθεί η διασταύρωση της πληροφορίας, κάτι το οποίο αποτελεί μειονέκτημα για τη δημοσιογραφία.

Στη συνέχεια, οι αστυνομικοί συντάκτες σε συνεννόηση με τους αρχισυντάκτες της εφημερίδας επεξεργάζονται την πληροφόρηση και επιλέγουν τα σημαντικότερα στοιχεία που θα αναδειχτούν μέσω του ρεπορτάζ σύμφωνα με τα κριτήρια του εκάστοτε μέσου. Επιπλέον, για να υπάρξει δημοσιογραφική έρευνα θα πρέπει ο δημοσιογράφος να συσχετίζει τις νέες υποθέσεις που προκύπτουν με τις παλιές μέσω κοινών στοιχείων που υπάρχουν μεταξύ τους, δηλαδή να βρει σε μια νέα υπόθεση κάποια στοιχεία που να του θυμίζουν κάποια παλαιότερη με την οποία έχει ασχοληθεί και να προσπαθήσει να τις συνδέσει.

Τα βασικότερα προβλήματα του αστυνομικού ρεπορτάζ είναι το ωράριο, οι πηγές και η πληροφόρηση. Το ωράριο αποτελεί πρόβλημα, καθώς το έγκλημα μπορεί να συμβεί οποιαδήποτε ώρα, οπότε επηρεάζει άμεσα την προσωπική ζωή των αστυνομικών συντακτών. Όσον αφορά τις πηγές και συγκεκριμένα τις αστυνομικές πηγές υπάρχει πρόβλημα, καθώς οι αστυνομικοί δεν θέλουν να μιλάνε στους δημοσιογράφους και είναι δύσκολο για αυτούς να πάρουν πληροφορίες. Παρόλο που οι αστυνομικοί κατέχουν θέσεις που τους δίνεται η δυνατότητα να έχουν πληροφόρηση για τα κακώς κείμενα, τα σκάνδαλα και τη διαφθορά που υπάρχουν, δεν είναι εξοικειωμένοι στο να παίρνουν την ευθύνη να μιλάνε για αυτά τα θέματα και να τα δημοσιοποιούν μέσω κάποιου δημοσιογράφου. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα ο δημοσιογράφος να κυνηγά με δυσκολία στο να βρει και να αποκαλύψει κάποιο

θέμα, να τον πλησιάζουν σπάνια για να καταγγείλουν και αν το κάνουν, έχουν προσωπικό όφελος, επειδή εμπλέκονται σε μία υπόθεση και θέλουν να απεμπλακούν.

Όσον αφορά τις πληροφορίες, το πρόβλημα βρίσκεται στην off the record (εμπιστευτική) πληροφόρηση, καθώς οι δημοσιογράφοι πρέπει να προστατεύσουν την πηγή της με αποτέλεσμα να αποδίδουν αυτά που γράφουν σε πληροφορίες και να βρίσκονται εκτεθειμένοι για την εγκυρότητα του ρεπορτάζ τους. Επίσης, πολύ σημαντικό είναι και το ζήτημα των δικογραφιών, οι οποίες αν και αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα σημεία της δουλειάς των αστυνομικών συντακτών είναι παράνομο να δημοσιευτούν και για να μπορέσουν να έχουν πρόσβαση σε αυτές θα πρέπει να υπάρξει εμπιστοσύνη ανάμεσα στον δημοσιογράφο και την πηγή.

Εξίσου σημαντικό πρόβλημα είναι ότι ο δημοσιογράφος συχνά γίνεται απόλυτος και κάνει το ρόλο του δικαστή, αποφασίζοντας αν κάποιος είναι αθώος ή ένοχος βάσει των πληροφοριών που έχει από τις πηγές του, οι οποίες μπορεί σε ένα βαθμό να μην είναι αληθείς, καθώς πολλές φορές ενώ υπάρχει η δυνατότητα, δεν γίνεται διασταύρωση της πληροφορίας και ο λόγος είναι ότι οι αστυνομικοί συντάκτες καλύπτονται από το γεγονός ότι η πληροφόρηση προέρχεται από την αστυνομία που αποτελεί ανώτατη Αρχή. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα ο δημοσιογράφος να μην επιτελεί σωστά το έργο του, καθώς δεν είναι αντικειμενικός.

Τα βασικότερα διλήμματα του αστυνομικού ρεπορτάζ είναι η δημοσιοποίηση τόσο των προσωπικών στοιχείων και των φωτογραφιών των δραστών όσο και των πληροφοριών για ένα στυγερό έγκλημα. Στην πρώτη περίπτωση, το δίλημμα είναι όταν υπάρχουν τα στοιχεία και οι φωτογραφίες των δραστών εγκληματικών πράξεων, σε ποιες περιπτώσεις θα δημοσιευτούν, γιατί για παράδειγμα η δημοσιοποίηση τους αντλεί πληροφορίες για περαιτέρω αδικήματα που μπορεί να έχει διαπράξει ο

δράστης. Η δημοσιοποίηση ωστόσο σχετίζεται με την υπόληψη, τη φήμη και την οικογένεια του ανθρώπου και μπορεί επίσης να στιγματίσει, καθώς δεν είναι γνωστό αν θα αθωωθεί ο άνθρωπος ή όχι, οπότε αποτελεί σημαντικό δίλλημα. Στη δεύτερη περίπτωση, οι πληροφορίες για ένα στυγερό έγκλημα που θα δημοσιευτούν, θα πρέπει να είναι μέχρι κάποιο σημείο, καθώς μπαίνουν όρια από την προσωπική ηθική του δημοσιογράφου, αλλά και από την ηθική του μέσου στο οποίο εργάζεται, καθώς υπάρχει ευθύνη απέναντι στο κοινό.

Η γραφή του αστυνομικού ρεπορτάζ θα πρέπει να είναι απλή για να γίνει κατανοητή η είδηση στο κοινό και εξαρτάται από το προσωπικό ύφος γραφής του δημοσιογράφου, αλλά και από το ύφος του μέσου το πώς θα αναδείξει την είδηση, δηλαδή αν θα υπάρξει δραματοποίηση ή αν θα επικεντρωθεί στην ίδια την είδηση. Υπάρχουν τυποποιημένες εκφράσεις στο αστυνομικό ρεπορτάζ όπως "σύμφωνα με πληροφορίες" ή "σύμφωνα με την αστυνομία", ωστόσο αυτό είναι απαραίτητο για να αποδώσει ο δημοσιογράφος τις πληροφορίες, οπότε υπάρχει συγκεκριμένη φόρμα που ακολουθείται. Ο αστυνομικός συντάκτης, για να μπορέσει να γράψει το ρεπορτάζ, θα πρέπει να γνωρίζει τη νομική ορολογία, τη νομοθεσία που υπάρχει για την εκάστοτε υπόθεση, αλλά και τη διαδικασία που ακολουθείται από την αστυνομία για να ξέρει πού θα απευθυνθεί και να πάρει τις πληροφορίες που χρειάζεται.

Όσον αφορά την παρουσίαση του αστυνομικού ρεπορτάζ, δηλαδή τους τίτλους, τις φωτογραφίες και τις λεζάντες που χρησιμοποιούνται, αυτό είναι αρμοδιότητα του αρχισυντάκτη και του συντάκτη ύλης της εφημερίδας και ο αστυνομικός συντάκτης μπορεί απλά να πει τη γνώμη του.

Το θέμα του αστυνομικού ρεπορτάζ επιλέγει τους αστυνομικούς συντάκτες, καθώς υπάρχει η επικαιρότητα που πρέπει να καλυφτεί ανάλογα με τη σοβαρότητα

της είδησης, τις προτεραιότητες της εφημερίδας και βάσει της ανταπόκρισης που μπορεί να έχει στο κοινό. Εκτός όμως από την επικαιρότητα, υπάρχουν και τα ερευνητικά θέματα με τα οποία ασχολούνται οι αστυνομικοί συντάκτες, καθώς μπορεί να προκύψει ένα θέμα έρευνας στην περίπτωση που έχει διαπιστωθεί ότι σε ένα συγκεκριμένο σημείο υπάρχει ένα πρόβλημα, οπότε αρχίζει μια έρευνα για αυτό. Γενικότερα, οι δημοσιογράφοι ψάχνουν δικά τους θέματα για να ξεχωρίσει η εφημερίδα με μια είδηση που θα την έχει μόνο αυτή ή προεκτείνουν ένα θέμα που απασχόλησε την επικαιρότητα και υπάρχει εξέλιξη σε αυτό.

Οι πηγές πληροφόρησης των αστυνομικών συντακτών, εκτός από την αστυνομία που αποτελεί τη βασική πηγή, είναι οποιοσδήποτε γνωρίζει κάτι για την υπόθεση που ερευνούν και γενικότερα όλοι μπορούν να γίνουν πηγή για έναν αστυνομικό συντάκτη. Η διασταύρωση της πληροφορίας γίνεται με το να ρωτήσουν όσα περισσότερα άτομα μπορούν, τα οποία εμπλέκονται στην εκάστοτε υπόθεση που ερευνούν. Αποτελεί ένα ίσως από τα πιο δύσκολα κομμάτια του ρεπορτάζ, καθώς οι αστυνομικοί συντάκτες όταν έχουν μια πληροφορία επικοινωνούν με την αστυνομία για να την διασταυρώσουν, επειδή η πληροφόρηση για μια έρευνα της αστυνομίας είναι τόσο απομονωμένη και σφραγισμένη που ο μόνος τρόπος να τη διασταυρώσουν είναι μέσω της αστυνομίας.

Οι αστυνομικοί συντάκτες δεσμεύονται απέναντι στις πηγές να μην αποκαλύψουν το όνομα τους και να αποτυπώσουν σωστά αυτά που τους είπαν. Είναι υποχρέωση των δημοσιογράφων να ρωτάνε εξ αρχής αν αυτά που θα τους πουν οι πηγές είναι on the record, δηλαδή αν είναι επίσημη πληροφόρηση, ή αν είναι off the record, δηλαδή εμπιστευτική πληροφόρηση. Επίσης, στην περίπτωση των αστυνομικών πηγών υπάρχει η περίπτωση να τους ζητήσουν να μην δημοσιοποιήσουν μια πληροφορία που θα τους πουν μέχρι να φτάσει σε κάποιο

σημείο η προανάκριση και αυτές οι δεσμεύσεις είναι αναγκαίες για να καλλιεργηθεί μια σχέση εμπιστοσύνης.

Οι αστυνομικοί συντάκτες δεσμεύονται, επίσης, απέναντι στον κώδικα δεοντολογίας στο να μην δημοσιεύουν τα ονόματα και τις φωτογραφίες των κατηγορουμένων, να μη δημοσιεύουν φωτογραφίες ανηλίκων, να διασταυρώνουν την πληροφορία, να προστατεύουν την πηγή, να σέβονται την off the record (εμπιστευτική) πληροφόρηση, να είναι αντικειμενικοί και να μην αποδίδουν σε κάποιον κάτι που δεν του το έχει αποδώσει η ίδια η δικαιοσύνη. Ωστόσο, ο κώδικας δεοντολογίας είναι μια κατευθυντήρια οδηγία και από εκεί και πέρα εναπόκειται στους αστυνομικούς συντάκτες αν θα τον εφαρμόσουν κατά περίπτωση με περισσότερη αυστηρότητα ή ελαστικότητα. Για παράδειγμα, στην περίπτωση ενός συλληφθέντα για παιδεραστία, λόγω της ιδιαιτερότητας του εγκλήματος, η εφημερίδα και ο συντάκτης μπορεί να αποφασίσουν να δημοσιεύσουν τη φωτογραφία και τα στοιχεία του, γιατί τα θύματα μπορεί να είναι περισσότερα και με τη δημοσίευση των στοιχείων του να εμφανιστούν και άλλα θύματα.

Οι δεσμεύσεις απέναντι στον οργανισμό που εργάζονται σχετίζονται με την ιδεολογική γραμμή, τη φήμη, την αξιοπιστία και την εγκυρότητα της εφημερίδας και θα πρέπει να μην εφεύρουν ειδήσεις, να είναι όσο το δυνατόν ακριβέστεροι, να μην διανθίζουν με πλασματικά στοιχεία τις ειδήσεις και να φέρνουν καλά θέματα στην εφημερίδα. Ωστόσο, υπάρχει και η περίπτωση οι λεπτομέρειες που αναφέρει κάποιος αστυνομικός συντάκτης σε κάποιο ρεπορτάζ να αντικρούονται με τα συμφέροντα του οργανισμού και ο οργανισμός να μην θέλει να τις δημοσιοποιήσει, οπότε ο δημοσιογράφος από την πλευρά του προσπαθεί να αναδείξει όσο περισσότερες πτυχές μπορεί, ωστόσο μπορεί να δημοσιοποιούνται μία ή δύο πτυχές του θέματος.

Η προσωπική ηθική επηρεάζει πολύ πρώτον την προσέγγιση μιας υπόθεσης στο τι πρέπει να δημοσιοποιηθεί και τι όχι από τα στοιχεία και τις λεπτομέρειες ενός θέματος και δεύτερον στους συμβιβασμούς που θα πρέπει να κάνουν σχετικά με το μέσο στο οποίο δουλεύουν, καθώς το μέσο είναι πάνω από τους συντάκτες.

Οι πολιτικές δηλώσεις επηρεάζουν σε ένα βαθμό ανάλογα με το θέμα, όπως για παράδειγμα στα θέματα του μεταναστευτικού και της τρομοκρατίας, όπου η πολιτική επιρροή είναι έντονη. Επίσης, παίζει ρόλο και ποιος κάνει τις δηλώσεις, γιατί για παράδειγμα αν τις κάνει ο υπουργός Προστασίας του Πολίτη έχουν μεγάλη βαρύτητα, καθώς είναι πολιτικός προϊστάμενος της ΕΛ.ΑΣ., οπότε επηρεάζει πάρα πολύ γιατί είναι σαν να λέει κάτι η ίδια η αστυνομία, καθώς αυτός αποφασίζει και δείχνει τις κατευθυντήριες γραμμές για το πώς θα κινηθεί η αστυνομία. Γενικότερα, ωστόσο το αστυνομικό ρεπορτάζ έχει αλλάξει και η φύση του έχει αποκτήσει και πολιτικές διαστάσεις, καθώς λόγω της κρίσης υπάρχουν πολιτικές διώξεις, συλλήψεις επιφανών επιχειρηματιών και υπάρχουν συγκρούσεις των ΜΑΤ με πολίτες στις διαδηλώσεις πιο έντονα απ' ότι στο παρελθόν.

Για τους αστυνομικούς συντάκτες είναι δύσκολο να προσεγγίσουν δια ζώσης τόσο τους δράστες όσο και τα θύματα τους εγκλήματος και ο τρόπος προσέγγισης τους είναι μέσω της γραφής, όπου όσον αφορά τον δράστη εξαρτάται από την φύση του εγκλήματος και τον ίδιο τον δράστη και όσον αφορά το θύμα είναι πάντα με σεβασμό και με συμπόνια, αλλά όχι σε υπερβολικό βαθμό. Ωστόσο, το ζητούμενο είναι να καταγράφεται η πραγματικότητα του γεγονότος με ισορροπημένο τρόπο, ώστε να αναδειχτεί η είδηση και οι πραγματικές της διαστάσεις, χωρίς ο δημοσιογράφος να μένει μόνο στα στοιχεία του ρεπορτάζ που δημιουργούν ένα καλό πρωτοσέλιδο.

Η σχέση των αστυνομικών συντακτών με την αστυνομία όσον αφορά τη ροή της πληροφορίας είναι συνεχής και καθημερινή, καθώς υπάρχει επίσημη ενημέρωση μέσω των γραπτών μηνυμάτων που τους ενημερώνουν καθώς είναι διαπιστευμένοι. Από την πλευρά τους οι αστυνομικοί συντάκτες προσπαθούν να αποκτήσουν προσωπικές πηγές μέσα στην αστυνομία, καλλιεργώντας προσωπικές σχέσεις που βασίζονται στην εμπιστοσύνη, για να έχουν αποκλειστικές πληροφορίες για το ρεπορτάζ τους κάθε φορά. Αυτή η σχέση αντιμετωπίζει προβλήματα, καθώς η αστυνομία μιλάει με άνεση μόνο όταν έχει εξιχνιαστεί μια υπόθεση, γιατί θέλει να αναδείξει την επιτυχία της, ενώ όταν δεν έχει εξιχνιαστεί ακόμα, η υπηρεσία της αστυνομίας που την έχει αναλάβει δύσκολα θα μιλήσει και ο αστυνομικός συντάκτης προσπαθεί να βρει πληροφόρηση από μία συναρμόδια, περιφερειακή υπηρεσία. Ωστόσο, η αστυνομία γνωρίζει ότι το χειρότερο είναι να μην απαντήσει στις ερωτήσεις των αστυνομικών συντακτών, επειδή μετά μπορούν να υποθέσουν οτιδήποτε και να το γράψουν ως εικασία, οπότε η δουλειά της αστυνομίας είναι να το προλάβει αυτό και για αυτό έχει πάντα μια απάντηση να δώσει, ακόμα και να πει ότι κάποιο θέμα δεν μπορεί να το αποκαλύψει τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή.

Συνεπώς, οι αστυνομικοί δεν αντιμετωπίζουν τους αστυνομικούς συντάκτες με ελευθερία στην άσκηση των καθηκόντων τους, εφόσον υπάρχουν αντίρροπα συμφέροντα, καθώς ο δημοσιογράφος θέλει να δημοσιεύσει την πληροφορία, ενώ ο αστυνομικός έχει την υποχρέωση να μη διαρρέει καμία πληροφορία από την προανάκριση για να διαφυλάξει την έρευνα του. Εκτός αυτού, αν οι αστυνομικοί διαρρεύσουν στοιχεία της προανάκρισης έχουν ποινικές ευθύνες και αυτό αποτελεί ένα σημαντικό πρόβλημα που έχουν να αντιμετωπίσουν.

Η αστυνομία αποτελεί ένα ιδιαίτερο σώμα και οι αστυνομικοί δεν μπορούν με ευκολία να πουν πράγματα στους δημοσιογράφους, γιατί έχουν θεσμική δέσμευση

και υπάρχει αυστηρότητα στο πώς επικοινωνούν λόγω του ρόλου τους και αυτό έχει σχέση με το τι μπορεί να πει στον δημοσιογράφο, δηλαδή δεν είναι μόνο θέμα το πόσο είναι ανοιχτή η αστυνομία να μιλήσει, αλλά και το θεσμικό πλαίσιο που υπάρχει, γιατί αν πει κάποια πράγματα μπορεί να εκτεθεί. Για να δώσουν οι αστυνομικοί κάποιες περισσότερες πληροφορίες, θα πρέπει να χτιστούν κάποιες διαπροσωπικές σχέσεις που χρειάζονται χρόνο για να καταλάβουν τους αστυνομικούς συντάκτες που έχουν απέναντι τους και ότι μπορούν να έχουν εμπιστοσύνη για αυτά που θα τους πουν. Ωστόσο, στην περίπτωση που οι αστυνομικοί συντάκτες βγάλουν ένα ρεπορτάζ που είναι κατά των συμφερόντων της αστυνομίας, όπως για παράδειγμα μια επιχείρηση που δεν ήταν επιτυχημένη, οι αστυνομικοί μπορεί να κάνουν παράπονα ή να μην ξαναμιλήσουν και να κόψουν την πληροφόρηση στους αστυνομικούς συντάκτες, οπότε είναι μια σχέση εξάρτησης.

Γενικότερα, η προσέγγιση των πηγών στο αστυνομικό ρεπορτάζ είναι δύσκολη και παίζει σημαντικό ρόλο να υπάρχει συχνότητα στην προσωπική επαφή με τις πηγές για να γνωρίσουν τους αστυνομικούς συντάκτες και να καλλιεργηθεί η σχέση σε προσωπικό επίπεδο, ώστε να τους εμπιστευτούν και να τους μιλήσουν. Οι αστυνομικοί συντάκτες θα πρέπει να διατηρούν φιλική ατμόσφαιρα στη συζήτηση και να υπάρχει η διάσταση του ανεπίσημου, για να μπορέσουν οι πηγές να ανοιχτούν και να μιλήσουν.

Οι βασικότερες δυσκολίες του αστυνομικού ρεπορτάζ είναι ότι δεν υπάρχει ωράριο, καθώς το έγκλημα μπορεί να γίνει οποιαδήποτε στιγμή και υπάρχει το στοιχείο του έκτακτου και του απρόβλεπτου που επηρεάζει την προσωπική ζωή των αστυνομικών συντακτών. Επίσης, οι αστυνομικοί συντάκτες διακινδυνεύουν τη σωματική τους ακεραιότητα, όταν για παράδειγμα καλύπτουν κάποιο ρεπορτάζ για τις διαδηλώσεις, κινδυνεύουν από απειλές κακοποιών, έρχονται σε καθημερινή επαφή

με εγκληματικές ενέργειες, οπότε πρέπει να βλέπουν τα πράγματα αποστασιοποιημένα και να μη τα παίρνουν σε προσωπικό επίπεδο, αντιμετωπίζουν δυσκολίες με τις αστυνομικές πηγές και δεν είναι εύκολο να βρουν στοιχεία για το ρεπορτάζ τους.

Η διαρροή ειδήσεων που αφορά κυρίως σοβαρές υποθέσεις οργανωμένου εγκλήματος και τρομοκρατίας μπορεί να βοηθήσει ή να καταστρέψει μια υπόθεση ανάλογα με το αν γίνεται από την πλευρά των αστυνομικών ή των αστυνομικών συντακτών. Όταν γίνεται από την πλευρά της αστυνομίας είναι ελεγχόμενη διαρροή και μπορεί να βοηθήσει στην εξιχνίαση μιας υπόθεσης. Αυτό γίνεται, για παράδειγμα, όταν η αστυνομία διαρρέει μια πληροφορία ότι ο κακοποιός βρίσκεται σε μια περιοχή, ενώ είναι αλλού, για να το διαβάσει και να νομίζει ότι τον έχουν χάσει. Ωστόσο, αν γίνει διαρροή από την αστυνομία δεν θα το καταλάβουν οι αστυνομικοί συντάκτες, γιατί η αστυνομία είναι μία και μοναδική πηγή και δεν μπορούν να διασταυρώσουν αυτή την πληροφορία από πουθενά αλλού. Όταν γίνεται από την πλευρά των αστυνομικών συντακτών η διαρροή της είδησης αποτελεί μειονέκτημα για την εξιχνίαση της υπόθεσης και αυτό συμβαίνει όταν για παράδειγμα από την δημοσιογραφική έρευνα προκύψουν στοιχεία για το πού κατευθύνονται οι αστυνομικές έρευνες και δημοσιοποιηθούν.

Στην περίπτωση που μια υπόθεση έχει παρέλθει και δεν είναι στην επικαιρότητα, αλλά δεν έχει εξιχνιαστεί, συνεχίζει να απασχολεί και οι αστυνομικοί συντάκτες αναζητούν ο ίδιοι τη συνέχεια της υπόθεσης, ρωτώντας τις πηγές τους αν υπάρχει κάποια εξέλιξη στην έρευνα και όποτε υπάρχει κάποια πληροφορία, αυτή διερευνάται. Ωστόσο, το ποιες υποθέσεις θα ακολουθηθούν εξαρτάται από το ποιες υποθέσεις ενδιαφέρουν το μέσο στο οποίο εργάζονται οι αστυνομικοί συντάκτες, τους ίδιους τους αστυνομικούς συντάκτες και το κοινό.

3.5 Πορίσματα προσωπικών συνεντεύξεων με αστυνομικούς

3.5. 1 Περιγραφή της διαδικασίας και των ερωτήσεων

Η βασικότερη πηγή πληροφόρησης του αστυνομικού ρεπορτάζ είναι η ίδια η αστυνομία, οπότε θεωρήθηκε σωστό να ερωτηθούν και αστυνομικοί για τη σχέση που έχουν με τους δημοσιογράφους όσον αφορά τη ροή της πληροφορίας, αλλά και γενικότερα για τη σχέση και τη γνώμη τους σχετικά με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Δόθηκε η δυνατότητα για επαφή με δύο αστυνομικούς που ασχολούνται με το κομμάτι της διαχείρισης του Τύπου της αστυνομίας και συγκεκριμένα πρόκειται για έναν άνδρα ηλικίας 54 ετών με 31 χρόνια υπηρεσίας και μια γυναίκα ηλικίας 31 ετών με 12 χρόνια υπηρεσίας. Στη μία περίπτωση υπήρξε προσωπική συνέντευξη, η οποία μαγνητοφωνήθηκε με τη σύμφωνη γνώμη του ερωτώμενου και πραγματοποιήθηκε στις 03-08-2016 με διάρκεια μία ώρα και δεκατέσσερα λεπτά. Στην άλλη περίπτωση υποβλήθηκε αίτημα στις 25-07-2016 και οι ερωτήσεις απαντήθηκαν εγγράφως στις 16-09-2016. Δόθηκε όμως η δυνατότητα διευκρινίσεων δια ζώσης.

Οι ερωτήσεις που τέθηκαν (βλ. Παράρτημα 2) αφορούν γενικότερα τη σχέση των αστυνομικών με τους δημοσιογράφους, την πληροφόρηση που δίνεται από την αστυνομία στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και την εικόνα της αστυνομίας που παρουσιάζεται στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Οι αστυνομικοί δεν δίστασαν σε κάποια ερώτηση και απάντησαν εύκολα.

3.5.2 Αξιολόγηση των απαντήσεων

Όσον αφορά για το πώς θα περιέγραφαν γενικά τη σχέση τους με τους δημοσιογράφους και οι δύο αστυνομικοί απάντησαν πως πρόκειται για μια αμφίδρομη σχέση εμπιστοσύνης. Σύμφωνα με τη γυναίκα αστυνομικό, αυτή η σχέση αποσκοπεί στην αξιόπιστη, έγκυρη και έγκαιρη ενημέρωση του κοινού και χρειάζεται η άτυπη επικοινωνία για να χτιστεί αυτή η σχέση.

Ο άνδρας αστυνομικός επισήμανε ότι αυτή η σχέση εμπιστοσύνης καλλιεργείται και αυτό συμβαίνει όταν υπάρχουν ορισμένα βασικά στοιχεία. Το πρώτο είναι ότι οι αστυνομικοί δεν πρέπει να λένε ψέματα στους αστυνομικούς συντάκτες, αφενός γιατί αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα να μην τους εμπιστεύονται οι δημοσιογράφοι και αφετέρου γιατί οι αστυνομικοί θα τους δημιουργήσουν άμεσα πρόβλημα στη δουλειά τους, καθώς θα γράψουν αυτά που θα τους πουν και θα εκτεθούν. Ο αστυνομικός σε αυτό το σημείο υποστήριξε ότι οι αστυνομικοί συντάκτες κάνουν μια δουλειά που είναι πολύ δύσκολη, καθώς δεν έχει ωράριο και είναι ανά πάσα στιγμή σε ετοιμότητα, όπως και οι αστυνομικοί. Το δεύτερο στοιχείο για την καλλιέργεια της σχέσης, σύμφωνα με τον αστυνομικό, είναι ότι πρέπει να καθοριστούν ευκρινώς ποια όρια υπάρχουν στη δουλειά του αστυνομικού και ποια στη δουλειά του δημοσιογράφου, ώστε να είναι ξεκάθαρο ότι οι αστυνομικοί μπορούν να μιλήσουν μέχρι ένα σημείο και από εκεί και πέρα δεν μπορούν, καθώς υπάρχουν πράγματα που δεν πρέπει να τα πουν. Όπως επισήμανε ο αστυνομικός, η δική τους θέση και δουλειά τους περιορίζει και δεν έχουν την ελευθερία να μιλήσουν σαν πολίτες. Αυτά που λένε οι αστυνομικοί δεν τα λένε σαν φυσικά πρόσωπα, αλλά τα λέει η αστυνομία, οπότε έχουν βαρύτητα και θα πρέπει να ζυγίσουν τι θα πουν, γιατί ο δημοσιογράφος θα επικαλεστεί δικαίως ότι η αστυνομία τα είπε, άρα αυτά που θα πουν, πρέπει να είναι ακριβή. Παρόλο που υπάρχει περιορισμός σε αυτά που μπορούν να πουν, ο αστυνομικός τόνισε ότι θα πρέπει να αποφεύγεται η ξύλινη γλώσσα που υπάρχει στην αστυνομία και να μιλάνε ανθρώπινα και καθημερινά, για να μπορούν να συνεννοηθούν με τους αστυνομικούς συντάκτες.

Ωστόσο, η γυναίκα αστυνομικός ανέφερε ότι πολλές φορές υπάρχει ενημέρωση της αστυνομίας από τους αστυνομικούς συντάκτες, οι οποίοι

επικοινωνούν για να επιβεβαιώσουν μια πληροφορία που έχουν και με αυτόν τον τρόπο γνωστοποιείται και στην αστυνομία κάτι που ενδεχομένως δεν γνωρίζει.

Όσον αφορά για το ποια είναι η σχέση τους με τους δημοσιογράφους σχετικά με τη ροή της πληροφορίας, η γυναίκα αστυνομικός απάντησε ότι οι δημοσιογράφοι ενημερώνονται για ζητήματα αστυνομικού ενδιαφέροντος μέσω μηνυμάτων στο κινητό τους, e-mail, τηλεφωνικής επικοινωνίας σχετικά με τα επιμέρους στοιχεία μιας υπόθεσης ή την εξέλιξη της, δελτίων Τύπου, ανακοινώσεων, συνεντεύξεων, της ιστοσελίδας της ελληνικής αστυνομίας και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Ανέφερε ότι υπάρχει πίεση από την πλευρά των αστυνομικών συντακτών, οι οποίοι θέλουν να επιβεβαιώσουν την πληροφορία την οποία έχουν. Ωστόσο, η αστυνομία ενημερώνεται ιεραρχικά, καθώς υπάρχει θεσμικά συγκεκριμένη διαδικασία που ακολουθείται και αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να υπάρχει χρονοκαθυστέρηση για να ενημερωθούν οι αστυνομικοί συντάκτες από υπηρεσίες που έχουν αναλάβει την υπόθεση.

Ο άνδρας αστυνομικός τόνισε, επίσης, ότι οι αστυνομικοί συντάκτες θέλουν συνέχεια ενημέρωση ανά τακτά χρονικά διαστήματα, ωστόσο οι αστυνομικοί δεν θα αποκαλύψουν κάποια στοιχεία που θα δυσχεράνουν την έρευνα. Για παράδειγμα σε μια περίπτωση ανθρωποκτονίας, οι αστυνομικοί συντάκτες ρωτάνε αν υπάρχει κάποια εξέλιξη στις έρευνες για να κρατήσουν το θέμα ζωντανό. Ωστόσο, ο αστυνομικός ανέφερε ότι είναι αυτονόητο ότι αν έχουν πλησιάσει κάπου, δεν θα το πουν στους αστυνομικούς συντάκτες, γιατί αν δημοσιοποιηθεί, ο δράστης θα εξαφανιστεί και δεν θα συλληφθεί.

Ο αστυνομικός υποστήριξε ότι είναι αντιληπτό το γεγονός ότι οι αστυνομικοί συντάκτες θέλουν να μάθουν όσο το δυνατόν περισσότερα στοιχεία και για αυτόν το

λόγο, οι ίδιοι είναι αυτοί που ξέρουν πού πρέπει να σταματήσουν σε αυτά που λένε. Επίσης, τόνισε ότι υπάρχει μια πάγια αρχή πως ποτέ δεν μένει τίποτα κρυφό, είναι θέμα χρόνου να αποκαλυφθεί, οπότε η αστυνομία δεν έχει λόγο να κρύψει κάτι, εκτός από τις περιπτώσεις που μπορεί επιχειρησιακά να προκληθεί ζημιά σε μια υπόθεση.

Όσον αφορά για το αν απευθύνονται σε συγκεκριμένους δημοσιογράφους, η γυναίκα αστυνομικός απάντησε ότι απευθύνονται στους δημοσιογράφους που είναι διαπιστευμένοι από το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας ή από τις κατά τόπο Γενικές Περιφερειακές Αστυνομικές Διευθύνσεις, δηλαδή στους αστυνομικούς συντάκτες, χωρίς ωστόσο να αποκλείονται και οι υπόλοιποι δημοσιογράφοι στο πλαίσιο της αρχής της ισότιμης μεταχείρισης και της ανοιχτής ενημέρωσης. Ο άνδρας αστυνομικός επισήμανε ότι ανά δύο με τρία χρόνια γίνεται επικαιροποίηση των αστυνομικών συντακτών, όπου αποστέλλονται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης τα στοιχεία των δημοσιογράφων που θέλουν να τους διαπιστεύσουν σαν αστυνομικούς συντάκτες, οι οποίοι παίρνουν ταυτότητα αστυνομικού συντάκτη, την οποία επιδεικνύουν και τη χρησιμοποιούν για να εξυπηρετούνται στη δουλειά τους.

Όσον αφορά το θέμα για το αν η πληροφόρηση σχετικά με τα στοιχεία της σκηνής του εγκλήματος και της προανακριτικής διαδικασίας δίνεται σταδιακά, ο άνδρας αστυνομικός απάντησε ότι οι αστυνομικοί συντάκτες άμεσα θα ενημερωθούν μέσω μηνύματος στο κινητό τους για τα βασικά στοιχεία μιας υπόθεσης που είναι η πρώτη ενημέρωση. Η γυναίκα αστυνομικός τόνισε ότι η πληροφόρηση εξαρτάται από το συμβάν και είναι δυνατό να δίνεται η πληροφόρηση είτε σταδιακά είτε συνολικά μετά την εξιχνίαση του. Ο άνδρας αστυνομικός εξήγησε ότι δεν δίνονται στοιχεία της προανάκρισης, καθώς μπορεί να καταστραφεί η έρευνα αν για παράδειγμα ανακοινωθεί ότι βρέθηκε δακτυλικό αποτύπωμα κάποιου. Ο αστυνομικός επισήμανε ότι σε αυτό το θέμα υπάρχει πάντα πίεση από την πλευρά των δημοσιογράφων, ώστε

να μάθουν το οτιδήποτε παραπάνω, αλλά όταν δεν μπορούν να πουν περισσότερες πληροφορίες, λένε στους αστυνομικούς συντάκτες ότι δεν μπορούν να πουν κάτι παραπάνω από αυτά που τους είπαν.

Όσον αφορά για το αν αυτή η πληροφόρηση των στοιχείων της σκηνης του εγκλήματος και της προανακριτικής διαδικασίας μεταφέρεται αντικειμενικά στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ο άνδρας αστυνομικός ανέφερε ότι ο δημοσιογράφος είναι εργαζόμενος σε ένα μέσο που έχει πολιτική γραμμή, οπότε είναι δουλειά του μέσου πώς θα τη χειριστεί. Η γυναίκα αστυνομικός ανέφερε ότι εκτός από το μέσο εξαρτάται και από το πόσο το θέμα προκαλεί το ενδιαφέρον το κοινού. Υποστήριξε ότι η πληροφόρηση είναι αντικειμενική, όταν παρουσιάζεται όπως είναι στο δελτίου Τύπου της αστυνομίας, αλλιώς είναι υποκειμενική. Ο άνδρας αστυνομικός επισήμανε ότι η αστυνομία είναι συνηθισμένη στην κριτική, γιατί είναι ένας ζωντανός οργανισμός που βρίσκεται σε συνεχή δράση και πάνω στη δράση θα υπάρχουν λάθη και παραλείψεις, οπότε δέχεται κριτική είτε καλόπιστη είτε κακόπιστη.

Όσον αφορά το θέμα της στάσης των δημοσιογράφων απέναντι τους, η γυναίκα αστυνομικός απάντησε ότι υπάρχει καλή σχέση και επισήμανε ότι οι δημοσιογράφοι είναι εργαζόμενοι που δέχονται πιέσεις από τους εργοδότες, ώστε να υπάρχουν πωλήσεις των εφημερίδων, οπότε τίθενται οικονομικά ζητήματα λόγω του ιδιωτικού τομέα. Επίσης, ο άνδρας αστυνομικός υποστήριξε ότι δεν υπάρχει αντιπαλότητα και ότι οι δημοσιογράφοι είναι εργαζόμενοι που δουλεύουν κάτω από δύσκολες συνθήκες και δέχονται πιέσεις από τον εργοδότη τους. Ανέφερε ότι κάνουν τη δουλειά τους, ωστόσο εξαρτάται και το μέσο στο οποίο δουλεύει ο δημοσιογράφος, καθώς ναι μεν παραδίδει ένα κείμενο, αλλά το πώς θα προβληθεί είναι δουλειά του μέσου.

Όσον αφορά το ποιες είναι οι δεσμεύσεις τους απέναντι στους δημοσιογράφους, η γυναίκα αστυνομικός ανέφερε ότι μια βασική δέσμευση απέναντι στους δημοσιογράφους είναι ότι θα τους ενημερώσουν είτε επίσημα είτε ανεπίσημα, όταν θα υπάρξει εξέλιξη στην υπόθεση. Ο άνδρας αστυνομικός επισήμανε ότι η δέσμευση τους είναι ότι μπορούν να μιλήσουν μέχρι κάποιο σημείο, γιατί αν δημοσιοποιηθούν κάποια πράγματα, τότε θα δημιουργηθεί πρόβλημα στην αστυνομική έρευνα.

Όσον αφορά το ποιες είναι οι δεσμεύσεις τους απέναντι στην υπηρεσία τους, απάντησαν και οι δύο ότι μια δέσμευση τους είναι ότι δεν μπορούν να ανακοινώσουν στοιχεία, τα οποία μπορεί να βλάψουν την αστυνομική έρευνα που βρίσκεται σε εξέλιξη, όπως ανέφερε, για παράδειγμα, ο άνδρας αστυνομικός, "ότι έχουν πλησιάσει στον δολοφόνο". Η δεύτερη δέσμευση που επισήμαναν είναι αυτή των προσωπικών δεδομένων, καθώς δεσμεύονται από τον νόμο για την προστασία τους.

Όσον αφορά το πώς επηρεάζεται η αστυνομία όταν γίνονται πολιτικές δηλώσεις για ένα αστυνομικό ρεπορτάζ, η γυναίκα αστυνομικός επισήμανε ότι στην αστυνομία υπάρχει πολιτική ηγεσία, οπότε "υπάρχει στρατηγική που δίνεται". Ο άνδρας αστυνομικός ανέφερε ότι η αστυνομία εμπλέκεται στην πολιτική, όταν διαχειρίζεται τις διαδηλώσεις και τις συγκεντρώσεις, όπου προκύπτουν πολιτικά θέματα, όπως για παράδειγμα το πώς διαχειρίστηκε τη συγκέντρωση ή ποιος έδωσε εντολή για να γίνουν κάποια πράγματα. Ωστόσο, τόνισε ότι η αστυνομία δεν κάνει ούτε πολιτική δήλωση ούτε πολιτική εκτίμηση, αλλά υπάρχει ο πολιτικός προϊστάμενος της αστυνομίας που όταν ένα συμβάν έχει πολιτική προέκταση ή υπάρξει πολιτική αντιπαράθεση το χειρίζεται ανάλογα.

Όσον αφορά το θέμα για το πώς κρίνουν την εικόνα της αστυνομίας που παρουσιάζεται στα μέσα μαζικής ενημέρωσης σχετικά με την αντιμετώπιση του εγκλήματος, η γυναίκα αστυνομικός απάντησε ότι παρουσιάζεται ουδέτερα με κάποιες αρνητικές τάσεις, ανάλογα με τις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες. Επίσης, ο άνδρας αστυνομικός υποστήριξε ότι εξαρτάται από το τι στοχεύει το κάθε μέσο και βάσει των συμφερόντων της ιδιοκτησίας, καθώς πολλές φορές δεν είναι άμεσα η αστυνομία ο στόχος, αλλά μέσω της αστυνομίας θέλουν να χρεώσουν την αποτυχία στην εκάστοτε κυβέρνηση. Εφόσον η εκάστοτε κυβέρνηση είναι αυτή που δίνει εντολές στην αστυνομία, αφού απέτυχε η αστυνομία, απέτυχε και η κυβέρνηση.

Όσον αφορά το πόσο σημαντικό ρόλο παίζουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης για την καλλιέργεια της σχέσης ανάμεσα στην αστυνομία και το κοινό, ο άνδρας αστυνομικός ανέφερε ότι παίζει πολύ σημαντικό ρόλο, καθώς ο πολίτης ενημερώνεται και διαμορφώνει την εικόνα του για τα πράγματα από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, οπότε έχει το δικαίωμα να επιλέξει ποιο είναι το πιο αξιόπιστο για αυτόν, εφόσον υπάρχουν μέσα όλων των απόψεων. Ωστόσο αν για παράδειγμα ένα κανάλι μεταδίδει μια είδηση, η οποία μετά από λίγες μέρες διαψευστεί και ο πολίτης εξακολουθεί και το παρακολουθεί, τότε είναι θέμα του πολίτη. Εκτός από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ο αστυνομικός επισήμανε ότι παίζει ρόλο και η προσωπική άποψη που έχει ήδη διαμορφώσει ο πολίτης από την εμπειρία που έχει, καθώς όταν κάποιος εξ ορισμού τη θεωρεί εχθρό τότε κυνηγάει να βρει ότι αρνητικό υπάρχει. Επίσης, η γυναίκα αστυνομικός ανέφερε ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης παίζουν σημαντικό ρόλο στην καλλιέργεια της σχέσης ανάμεσα στην αστυνομία και το κοινό και για αυτόν τον λόγο επιδιώκεται μέσω της τεκμηριωμένης πληροφόρησης να παρουσιάζονται αντικειμενικά τα γεγονότα.

Στο τέλος οι αστυνομικοί ρωτήθηκαν αν έχουν κάτι άλλο να προσθέσουν και ο άνδρας αστυνομικός ανέφερε ότι η δουλειά του σωστού δημοσιογράφου είναι να διασταυρώνει την πληροφορία και να μη μεταφέρει ότι ακούει.

3.5.3 Συμπεράσματα

Από την ανάλυση των συνεντεύξεων των αστυνομικών προκύπτουν κάποια βασικά συμπεράσματα για τη σχέση των αστυνομικών με τους δημοσιογράφους, τη πληροφόρηση που δίνεται από την αστυνομία στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και την εικόνα της αστυνομίας που παρουσιάζεται στα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Η σχέση μεταξύ των αστυνομικών και των δημοσιογράφων είναι μια αμφίδρομη σχέση εμπιστοσύνης που αποσκοπεί στην αξιόπιστη, έγκυρη και έγκαιρη ενημέρωση του κοινού που χρειάζεται άτυπη επικοινωνία για να χτιστεί. Ωστόσο, πρέπει να καθοριστούν ευκρινώς ποια όρια υπάρχουν στη δουλειά του αστυνομικού και ποια στη δουλειά του δημοσιογράφου, ώστε να είναι ξεκάθαρο ότι οι αστυνομικοί μπορούν να μιλήσουν μέχρι ένα σημείο και από εκεί και πέρα δεν μπορούν, καθώς η δική τους θέση και δουλειά τους περιορίζει. Ο λόγος είναι ότι αυτά που λένε στους δημοσιογράφους δεν τα λένε σαν φυσικά πρόσωπα, αλλά τα λέει η αστυνομία, οπότε έχουν βαρύτητα και θα πρέπει να ζυγίσουν τι θα πουν, γιατί ο δημοσιογράφος θα επικαλεστεί δικαίως ότι η αστυνομία τα είπε, άρα αυτά που θα πουν, πρέπει να είναι ακριβή.

Η σχέση των αστυνομικών με τους δημοσιογράφους όσον αφορά τη ροή της πληροφορίας χαρακτηρίζεται από την πίεση των δημοσιογράφων, οι οποίοι θέλουν συνέχεια ενημέρωση ανά τακτά χρονικά διαστήματα, ωστόσο οι αστυνομικοί δεν θα αποκαλύψουν κάποια στοιχεία που θα δυσχεράνουν την έρευνα. Οι δημοσιογράφοι ενημερώνονται για ζητήματα αστυνομικού ενδιαφέροντος μέσω μηνυμάτων στο

κινητό τους, e-mail, τηλεφωνικής επικοινωνίας σχετικά με τα επιμέρους στοιχεία μιας υπόθεσης ή την εξέλιξη της, δελτίων Τύπου, ανακοινώσεων, συνεντεύξεων, της ιστοσελίδας της ελληνικής αστυνομίας και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Ωστόσο, σε περίπτωση που οι δημοσιογράφοι θέλουν να επιβεβαιώσουν μια πληροφορία που ήδη έχουν, υπάρχει, επίσης, πίεση από την πλευρά τους, καθώς η αστυνομία ενημερώνεται ιεραρχικά, επειδή υπάρχει θεσμικά συγκεκριμένη διαδικασία που ακολουθείται και αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να υπάρχει χρονοκαθυστέρηση για να ενημερωθούν οι δημοσιογράφοι.

Η αστυνομία απευθύνεται στους δημοσιογράφους που είναι διαπιστευμένοι από το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας ή από τις κατά τόπο Γενικές Περιφερειακές Αστυνομικές Διευθύνσεις, δηλαδή στους αστυνομικούς συντάκτες, χωρίς ωστόσο να αποκλείονται και οι υπόλοιποι δημοσιογράφοι στο πλαίσιο της αρχής της ισότιμης μεταχείρισης και της ανοιχτής ενημέρωσης.

Η πληροφόρηση σχετικά με τα στοιχεία της σκηνής του εγκλήματος και της προανακριτικής διαδικασίας εξαρτάται από το συμβάν και είναι δυνατό να δίνεται η πληροφόρηση είτε σταδιακά είτε συνολικά μετά την εξιχνίαση του. Ωστόσο, δεν δίνονται στοιχεία της προανάκρισης, καθώς μπορεί να καταστραφεί η έρευνα αν, για παράδειγμα, ανακοινωθεί ότι βρέθηκε δακτυλικό αποτύπωμα κάποιου. Σε αυτό το θέμα υπάρχει πάντα πίεση από την πλευρά των δημοσιογράφων, ώστε να μάθουν το οτιδήποτε παραπάνω, αλλά όταν οι αστυνομικοί δεν μπορούν να πουν περισσότερες πληροφορίες, λένε ότι δεν μπορούν να πουν κάτι παραπάνω από αυτά που τους είπαν. Το αν αυτή πληροφόρηση θα μεταφερθεί αντικειμενικά στα μέσα μαζικής ενημέρωσης εξαρτάται από το πώς θα τη χειριστεί το μέσο στο οποίο εργάζεται ο δημοσιογράφος, ανάλογα με την πολιτική του γραμμή και από το πόσο το θέμα προκαλεί το ενδιαφέρον του κοινού.

Η στάση των δημοσιογράφων απέναντι στην αστυνομία εξαρτάται από το μέσο στο οποίο δουλεύει ο δημοσιογράφος, καθώς ναι μεν παραδίδει ένα κείμενο, αλλά το πώς θα προβληθεί είναι δουλειά του μέσου. Επίσης, οι δημοσιογράφοι είναι εργαζόμενοι που δέχονται πιέσεις από τους εργοδότες, ώστε να υπάρχουν πωλήσεις των εφημερίδων, οπότε τίθενται οικονομικά ζητήματα λόγω του ιδιωτικού τομέα.

Οι δεσμεύσεις των αστυνομικών απέναντι στους δημοσιογράφους είναι ότι θα τους ενημερώσουν είτε επίσημα είτε ανεπίσημα, όταν θα υπάρξει εξέλιξη στην υπόθεση και ότι μπορούν να μιλήσουν μέχρι κάποιο σημείο, γιατί αν δημοσιοποιηθούν κάποια πράγματα, τότε θα δημιουργηθεί πρόβλημα στην αστυνομική έρευνα.

Οι δεσμεύσεις των αστυνομικών απέναντι στην υπηρεσία τους όσον αφορά την αποκάλυψη των στοιχείων είναι τα προσωπικά δεδομένα και ότι δεν μπορούν να ανακοινώσουν στοιχεία, τα οποία μπορεί να βλάψουν την αστυνομική έρευνα που βρίσκεται σε εξέλιξη.

Όσον αφορά το αν η αστυνομία επηρεάζεται όταν γίνονται πολιτικές δηλώσεις για ένα αστυνομικό ρεπορτάζ, υπάρχει πολιτική ηγεσία που δίνει στρατηγική και όταν ένα συμβάν έχει πολιτική προέκταση ή υπάρξει πολιτική αντιπαράθεση, ο πολιτικός προϊστάμενος της αστυνομίας το χειρίζεται ανάλογα.

Η εικόνα της αστυνομίας που παρουσιάζεται στα μέσα μαζικής ενημέρωσης όσον αφορά την αντιμετώπιση του εγκλήματος είναι ουδέτερη με κάποιες αρνητικές τάσεις, ανάλογα με τις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες. Επίσης, εξαρτάται από το τι στοχεύει το κάθε μέσο και βάσει των συμφερόντων της ιδιοκτησίας, καθώς πολλές φορές δεν είναι άμεσα η αστυνομία ο στόχος, αλλά μέσω της αστυνομίας θέλουν να χρεώσουν την αποτυχία στην εκάστοτε κυβέρνηση.

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο για την καλλιέργεια της σχέσης ανάμεσα στην αστυνομία και το κοινό και για αυτόν τον λόγο επιδιώκεται μέσω της τεκμηριωμένης πληροφόρησης να παρουσιάζονται αντικειμενικά τα γεγονότα, καθώς ο πολίτης ενημερώνεται και διαμορφώνει την εικόνα του για τα πράγματα από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, οπότε έχει το δικαίωμα να επιλέξει ποιο είναι το πιο αξιόπιστο για αυτόν, εφόσον υπάρχουν μέσα όλων των απόψεων. Ωστόσο αν για παράδειγμα ένα κανάλι μεταδίδει μια είδηση, η οποία μετά από λίγες μέρες διαψευστεί και ο πολίτης εξακολουθεί και το παρακολουθεί, τότε είναι θέμα του πολίτη.

Γ' ΜΕΡΟΣ

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Επίλογος - Γενικά συμπεράσματα

Η "υπόθεση της μικρής Άννυ" αποτέλεσε ένα έγκλημα που διέρρηξε την κοινωνική συναίνεση, καθώς παραβίασε τις θεμελιώδεις αξίες της ανθρώπινης ζωής και της αρμονικής κοινωνικής συμβίωσης, όχι μόνο λόγω της ανθρωποκτονίας, αλλά και εκ του γεγονότος ότι ο δράστης ήταν ο πατέρας.

Όπως αναφέρθηκε στο πρώτο μέρος αυτής της μελέτης, πρόκειται για ένα έγκλημα που είχε δημοσιογραφικό ενδιαφέρον, καθώς κάλυψε τις ειδησεογραφικές αξίες (news values) για να ενταχτεί στις ειδήσεις. Αρχικά, εντοπίζεται σε αυτή την υπόθεση η αξία της συχνότητας που σημαίνει το χρονικό διάστημα που χρειάζεται ένα γεγονός για να εκτυλιχθεί και να αποκτήσει σημασία. Όσο πιο πολύ συμπίπτει η συχνότητα του γεγονότος με τη συχνότητα του μέσου των ειδήσεων, τόσο πιο πιθανό είναι ότι θα καταγραφεί ως είδηση από αυτό το μέσο των ειδήσεων. Η περίπτωση της μικρής Άννυ παρουσιάστηκε σαν εξαφάνιση τον Απρίλιο του 2015 και εκτυλίχθηκε σε δολοφονία το Μάιο του 2015, όπου απέκτησε σημασία και ασχολήθηκαν περισσότερο τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Η δεύτερη αξία που εντοπίζεται είναι αυτή της μοναδικότητας που σχετίζεται με το μέγεθος ενός γεγονότος, δηλαδή, όσο πιο βίαιη είναι μια δολοφονία, τόσο "μεγαλύτερους τίτλους θα κάνει". Στην περίπτωση της μικρής Άννυ πρόκειται για έναν ιδιαίτερα βίαιο τρόπο με τον οποίο ο δράστης και πατέρας εξαφάνισε το πτώμα της και σε αυτό το θέμα επικεντρώθηκαν οι τίτλοι των ειδήσεων.

Η τρίτη αξία είναι το απροσδόκητο στοιχείο ή η σπανιότητα ενός γεγονότος, δηλαδή όσο πιο απροσδόκητο είναι το γεγονός, τόσο περισσότερες πιθανότητες έχει να ενταχτεί στις ειδήσεις, και στην περίπτωση της μικρής Άννυ, αυτό το στοιχείο καλύπτεται, καθώς ο πατέρας σκότωσε το παιδί του με ειδεχθή τρόπο. Η τέταρτη δε

αξία που εντοπίζεται είναι η δραματοποίηση που σημαίνει ότι ο προσανατολισμός των ειδήσεων ενισχύεται από την έμφαση στο δραματικό στοιχείο.

Οι ειδήσεις αποτελούν μια εμπορική γνώση που σχεδιάζεται σε μια κατάσταση ανταγωνιστικότητας, έχοντας κατά νου το κέρδος, με αποτέλεσμα να υπάρχει ενασχόληση με το τι θα τραβήξει την προσοχή του ενδεχόμενου κοινού, δημιουργώντας έναν αντίκτυπο. Στην περίπτωση της μικρής Άννυ υπήρξε έντονη δραματοποίηση, καθώς δόθηκε έμφαση στον τρόπο με τον οποίο τελέστηκε το έγκλημα, ο οποίος ήταν ιδιαίτερα ειδικός.

Η πέμπτη αξία που εντοπίζεται είναι η προσωποποίηση που ενθαρρύνει την αναγνώριση και την απομόνωση των ατόμων που εμπλέκονται σε αποκλίνουσα δραστηριότητα ως αντικείμενα για την προβολή μιας αρνητικής δημοφιλούς στο κοινό φαντασίωσης. Στην περίπτωση της μικρής Άννυ δόθηκε έμφαση στον πατέρα του παιδιού που διέπραξε το έγκλημα. Η έκτη αξία που εντοπίζεται είναι της δομημένης πρόσβασης, η οποία είναι ένα κατάλοιπο του αντικειμενικού παραδείγματος στη δημοσιογραφία που απαιτεί ότι οι ιστορίες των ειδήσεων βασίζονται σταθερά και σχεδόν αποκλειστικά σε αξιόπιστες δηλώσεις ειδικών στα πεδία που καλύπτονται από τις ιστορίες. Στην περίπτωση της μικρής Άννυ δόθηκε μεγάλη βάση στις δηλώσεις που έγιναν από την αστυνομία για την αβυσμότητα του εγκλήματος.

Εκτός από τις αξίες που προαναφέρθηκαν, ένα σημαντικό στοιχείο για την επιλογή των γεγονότων που έχουν δημοσιογραφικό ενδιαφέρον είναι το δημόσιο συμφέρον. Αυτό σημαίνει τόσο το τι ενδιαφέρει το κοινό όσο και το τι είναι προς το συμφέρον του κοινού. Ωστόσο υπάρχουν δύο συγκρουόμενα μοντέλα: το μοντέλο της αγοράς και το μοντέλο της χειραγώγησης. Το μοντέλο της αγοράς από τη μία πλευρά

υποστηρίζει ότι ο υπεύθυνος δημοσιογράφος επιλέγει αυτά τα γεγονότα, τα οποία είναι ενδιαφέροντα στο κοινό να τα γνωρίζει και έπειτα απεικονίζει αντικειμενικά την πραγματικότητα μέσω του είδους του συγκεκριμένου μέσου μαζικής ενημέρωσης που τον αφορά. Από την άλλη πλευρά, το μοντέλο της χειραγώγησης έχει μια σχεδόν αντίθετη αντίληψη της διαδικασίας της επιλογής. Σε αυτό το μοντέλο, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και οι δημοσιογράφοι κατανοούνται σαν να πράττουν ακριβώς σύμφωνα με τα συμφέροντα των ιδιοκτητών τους, των οποίων τα ενδιαφέροντα με τη σειρά τους αντιτίθενται αρκετά στα συμφέροντα του κοινού γενικά και σε οποιαδήποτε αληθινή παρουσίαση των γεγονότων στον κόσμο. Αυτό που προέκυψε στη μελέτη είναι ότι συνήθως γίνεται ένας συνδυασμός και των δύο μοντέλων. Συνήθως προηγείται το τι θέλουν οι ιδιοκτήτες των μέσων, καθώς το μέσο είναι πάνω από τον δημοσιογράφο, αλλά για να μπορέσουν να πουλήσουν τις εφημερίδες και να έχουν κέρδος θα πρέπει η είδηση να ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντα του κοινού.

Όπως γίνεται στις περιπτώσεις των εγκλημάτων που παρουσιάζονται στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, έτσι και σε αυτή την περίπτωση υπήρξε στιγματισμός του δράστη, με χαρακτηρισμούς όπως "ο παιδοκτόνος", πριν ακόμα διεξαχθεί η δίκη. Ωστόσο, αυτός ο χαρακτηρισμός είναι λανθασμένος, καθώς η παιδοκτονία υφίσταται, όταν η μητέρα με πρόθεση σκότωσε το παιδί της κατά ή μετά τον τοκετό, αλλά ενώ εξακολουθούσε ακόμα η διατάραξη του οργανισμού της από αυτόν και τιμωρείται με κάθειρξη ως δέκα έτη, σύμφωνα με το άρθρο 303 του Ποινικού Κώδικα.¹³⁷ Στην περίπτωση της Άννυ πρόκειται για ανθρωποκτονία, οπότε ο χαρακτηρισμός που χρησιμοποιήθηκε για να προκαλέσει περισσότερο το δημόσιο αίσθημα δεν ήταν ακριβής.

137

<http://www.ministryofjustice.gr/site/kodikis/%CE%95%CF%85%CF%81%CE%B5%CF%84%CE%AE%CF%81%CE%B9%CE%BF/%CE%A0%CE%9F%CE%99%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A3%CE%9A%CE%A9%CE%94%CE%99%CE%9A%CE%91%CE%A3/tabid/432/language/el-GR/Default.aspx>

Επίσης, και σε αυτή την περίπτωση ο προνομιακός πρωταγωνιστής προσδιορισμού του εγκλήματος ήταν η αστυνομία ως φορέας του επίσημου κοινωνικού ελέγχου, καθώς η εικόνα που παρουσιάστηκε στις εφημερίδες τόσο για το έγκλημα όσο και για τον εγκληματία στηρίχτηκε στην αστυνομία που αποτελεί νόμιμη και αξιόπιστη πηγή του εγκλήματος και οι εφημερίδες διατήρησαν με αυτόν τον τρόπο την αντικειμενικότητά τους.

Η σχέση των αστυνομικών συντακτών με την αστυνομία όσον αφορά τη ροή της πληροφορίας είναι συνεχής και καθημερινή. Από την πλευρά τους οι αστυνομικοί συντάκτες προσπαθούν να αποκτήσουν προσωπικές πηγές μέσα στην αστυνομία, καλλιεργώντας προσωπικές σχέσεις που βασίζονται στην εμπιστοσύνη, για να έχουν αποκλειστικές πληροφορίες για το ρεπορτάζ τους κάθε φορά. Αυτή η σχέση αντιμετωπίζει προβλήματα, καθώς η αστυνομία μιλάει με άνεση μόνο όταν έχει εξιχνιαστεί μια υπόθεση, γιατί θέλει να αναδείξει την επιτυχία της, ενώ όταν δεν έχει εξιχνιαστεί ακόμα, η υπηρεσία της αστυνομίας που την έχει αναλάβει δύσκολα θα μιλήσει.

Υπάρχει λοιπόν έντονη σχέση εξάρτησης μεταξύ των δημοσιογράφων και των αστυνομικών, η οποία ωστόσο αντιμετωπίζει προβλήματα, όπως προαναφέρθηκε, καθώς οι δημοσιογράφοι ενδιαφέρονται να φέρνουν τα στοιχεία στο φως της δημοσιότητας, ενώ αντίθετα οι αστυνομικοί που είναι υπεύθυνοι για τις αστυνομικές έρευνες ενεργούν σταθερά και μεθοδικά προκειμένου να μη χάνεται κρίσιμο ανακριτικό υλικό. Αυτό επιβεβαιώθηκε και από τις συνεντεύξεις των αστυνομικών συντακτών και των αστυνομικών, καθώς οι αστυνομικοί συντάκτες θέλουν να δημοσιεύσουν την πληροφορία, ενώ οι αστυνομικοί έχουν την υποχρέωση να μη διαρρέει καμία πληροφορία από την προανάκριση, η οποία είναι μυστική, οπότε τίθεται ζήτημα παραβίασης των δικονομικών αρχών. Ωστόσο, εξάρτηση υπάρχει και

από την πλευρά των αστυνομικών, οι οποίοι θέλουν να προβληθεί το αστυνομικό τους έργο με στόχο τη διασφάλιση της εμπιστοσύνης του κοινού απέναντι στην αστυνομία.

Αναφορικά με τη θεώρηση του ηθικού πανικού, αυτή δεν επιβεβαιώνεται με βάση τα στοιχεία της παρούσας μελέτης, καθώς η προσοχή επικεντρώθηκε σε ένα αδίκημα με εξαιρετικά "ατομοκεντρικά" χαρακτηριστικά και δεν συνδυάστηκε από κανέναν εκ των πρωταγωνιστών με αδικήματα που έχουν το χαρακτήρα συλλογικής δράσης, ούτε με αδικήματα επιδημιολογικού χαρακτήρα.

Μάλλον πρόκειται για μία περίπτωση, η οποία αναδεικνύει κάποιες από τις 12 νέες παραμέτρους των "news values", όπως αυτές εμπεριέχονται στην εκδοχή της πραγματικότητας (version of reality) και ειδικότερα τις παραμέτρους της μοναδικότητας, της εξατομίκευσης, της βίας, της νεότητας. Στην περίπτωση αυτή, η προσωπική και όχι η συλλογική βλάβη και διακινδύνευση καθιστά το έγκλημα σοβαρό και η συγκρουσιακή κατάσταση είχε στοιχεία τραγωδίας. Η δε επιλογή των σχετικών ειδήσεων από τους γνωστούς gatekeepers (πυλωρούς) στηρίχθηκε κυρίως στην εγγύτητα (news value: proximity) με την έννοια της εγγύτητας πολιτισμού, που σημαίνει ευαισθητοποίηση/κινητοποίηση με βάση κοινές αξίες και πεποιθήσεις.¹³⁸

¹³⁸ Πανούσης, Γ. (2008), *Καθ' Υπερβολήν: Χρήσεις & Καταχρήσεις*, σελ. 125 - 126.

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

Αλιβιζάτος, Ν. (1991). "Ειδήσεις και άρθρο 15". Στο: Μπασαντής, Δ. και Στράτος Κ. (επιμ.). *Ο κόσμος των ειδήσεων: Από την εφημερίδα στην τηλεόραση*. Εκδόσεις Γνώση. Αθήνα.

Ανδρουτσόπουλος, Γ. (1972). *Σημειώσεις αστυνομικού reportage*. Αθήνα.

Δεληγιάννη, Ε. (2004). *Ηθική των ΜΜΕ: Δημοσιογραφική Δεοντολογία*. Εκδόσεις Ι. Σιδέρης. Αθήνα.

Διεθνές Γραφείο Εργασίας G. BOHERE, (1985). *Επάγγελμα: Δημοσιογράφος - Ο δημοσιογράφος σαν εργαζόμενος*. Πεντελικός Π. (μτφ.). Εκδόσεις Μνήμη. Αθήνα.

Δουατζής, Γ. (2010). *Περί δημοσιογραφίας*. Εκδόσεις Πεδίο. Αθήνα.

Ελευθερόγλου, Ν. και Χατζής, Α. (1999). *Μ.Μ.Ε. - Η μεγάλη πρόκληση 2000*. Εκδόσεις Μασσίφ. Αθήνα.

Έξαρχος, Γ. (2007). *Η Επιστήμη της Δημοσιογραφίας και η Τέχνη του Ρεπορτάζ: Δημοσιογραφικά "Συν-Κείμενα"*. Εκδόσεις Ερωδιός. Θεσσαλονίκη.

Ζιανίκας, Χ. (1990). *Η Αστυνομία σήμερα*. Εκδόσεις Βιβλιοπωλείο της Εστίας. Αθήνα.

Ζιανίκας, Χ. (1995). *Αστυνομικό Σύστημα - Μέρος Πρώτο: Εισαγωγικά Θέματα*. Εκδόσεις Σάκκουλα. Αθήνα.

Θανοπούλου, Μ. (2015). "Η ποιοτική συνέντευξη. Ένα "ευαίσθητο" προνομιακό εργαλείο κοινωνικής έρευνας". Στο: Φελλάς Κ. και Μπαλούρδος Δ. (επιμ.). *Κοινωνία και Έρευνα: Σύγχρονες Ποσοτικές και Ποιοτικές Μέθοδοι*. Εκδόσεις Παπαζήση. Αθήνα.

Θεολόγη, Β. (2011). *Εγκληματικότητα και ΜΜΕ*. Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα.

Κομίνης, Λ. (1993). *Τα μυστικά της δημοσιογραφίας: 2. Εφαρμοσμένη δημοσιογραφία*. Εκδόσεις Καστανιώτη. Αθήνα.

Κουκουτσάκη, Α. (2000). "Εγκληματικό στερεότυπο και ΜΜΕ: Ιδεολογίες του εγκλήματος και το θέμα της κοινωνικής συναίνεσης". Στο: Δασκαλάκη Η. και Παπαδοπούλου Π. και Τσαμπαρλή Δ. και Τσίγκανου Ι. και Φρονίμου Ε. (επιμ.). *Εγκληματίες και Θύματα στο Κατώφλι του 21ου αιώνα: Αφιέρωμα στη μνήμη Ηλία Δασκαλάκη*. Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών. Αθήνα.

Λαμπροπούλου, Ε. (1994). *Κοινωνικός έλεγχος του εγκλήματος*. Εκδόσεις Παπαζήση. Αθήνα.

Λαμπροπούλου, Ε. (1999). *Η κατασκευή της κοινωνικής πραγματικότητας και τα μέσα μαζικής επικοινωνίας: Η περίπτωση της Βίας και της Εγκληματικότητας*. Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα. Αθήνα.

Λαμπροπούλου, Ε. (2000). "Η βία και η εγκληματικότητα στα μέσα μαζικής ενημέρωσης: Are bad news good news?". Στο: Δασκαλάκη Η. και Παπαδοπούλου Π. και Τσαμπαρλή Δ. και Τσίγκανου Ι. και Φρονίμου Ε. (επιμ.). *Εγκληματίες και Θύματα στο Κατώφλι του 21ου αιώνα: Αφιέρωμα στη μνήμη Ηλία Δασκαλάκη*. Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών. Αθήνα.

Λίχτενμπεργκ, Τ. (2001). "Υπέρ της Αντικειμενικότητας". Στο: Κίικζας Δ. (μτφ.) *Μέσα μαζικής επικοινωνίας και κοινωνία.*. Εκδόσεις Πατάκη. Αθήνα.

Μπαλούρδος, Δ. (2015). "Σχεδιασμός κοινωνικής έρευνας". Στο: Φελλάς Κ. και Μπαλούρδος Δ. (επιμ.). *Κοινωνία και Έρευνα: Σύγχρονες Ποσοτικές και Ποιοτικές Μέθοδοι*. Εκδόσεις Παπαζήση. Αθήνα.

Μπασαντής, Δ. και Στράτος, Κ. (1991). *Ο κόσμος των ειδήσεων: Από την εφημερίδα στην τηλεόραση*. Εκδόσεις Γνώση. Αθήνα.

Μπερτράντ, Κ.- Ζ. (2003). *Η δεοντολογία των Μ.Μ.Ε.* Κόλλια Δ. (μτφ.). Εκδόσεις Δαίδαλος - Ι. Ζαχαρόπουλος. Αθήνα.

Μπούρστιν, Ν. (1991). "Από τη συλλογή ειδήσεων στην κατασκευή ειδήσεων: Ένας κατακλυσμός ψευδογεγονότων". Στο: Λιβιεράτος Κ. και Φραγκούλης Τ. (επιμ.). *Το μήνυμα του μέσου: Η έκρηξη του μέσου*. Εκδόσεις Αλεξάνδρεια. Αθήνα.

Πανούσης, Γ. και Βιδάλη, Σ. (2001). *Κείμενα για την αστυνομία και την αστυνόμευση*. Εκδόσεις Σάκκουλα. Αθήνα.

Πανούσης, Γ. (2008). *Καθ' Υπερβολήν: Χρήσεις & Καταχρήσεις*. Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα.

Πανούσης, Γ. (2009). *Εγκληματολογικοί Ανα-στοχασμοί*. Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα.

- Σάντσον, Μ. (2001). "Η κοινωνιολογία της παραγωγής ειδήσεων". Στο: Κίκιζας Δ. (μτφ.) *Μέσα μαζικής επικοινωνίας και κοινωνία*. Εκδόσεις Πατάκη. Αθήνα.
- Σεραφετινίδου, Μ. (1987). *Κοινωνιολογία των μέσων μαζικής επικοινωνίας: Ο ρόλος των μέσων στην αναπαραγωγή του σύγχρονου καπιταλισμού*. Gutenberg. Αθήνα.
- Σκλαβούνης, Γ. (2001). *Εισαγωγή στην Επιστήμη της Δημοσιογραφίας*. Εκδόσεις Έλλην. Αθήνα.
- Σταυρακάκης, Γ. (1998). "Κρίση και εξάρθρωση των κατασκευών της πραγματικότητας και ο ρόλος των μέσων μαζικής ενημέρωσης: Μια εισαγωγή στον ριζοσπαστικό κονστρουκτιβισμό". Στο: Παναγιωτοπούλου Ρ. και Ρηγοπούλου Π. και Ρήγου Μ. και Νοτάρης Σ. (επιμ.). *Η "Κατασκευή" της πραγματικότητας και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης*. Εκδόσεις Αλεξάνδρεια. Αθήνα.
- Στεργιούλης, Ε. (2001). *Η ελληνική αστυνομία κατά την περίοδο της μεταπολίτευσης (1975-1995)*. Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα.
- Στεργιούλης, Ε. (2008). *Κοινωνιολογία της Αστυνομίας*. Εκδόσεις Παπαζήση. Αθήνα.
- Τσάρνλεϋ, Μ. και Τσάρνλεϋ, Μ. (1992). *Η τέχνη του Ρεπορτάζ*. Χριστοδουλίδης Α. (μτφ.). Εκδόσεις Γνώση. Αθήνα.
- Τσίγκανου, Ι. (2015). "Ανάλυση περιεχομένου". Στο: Φελλάς Κ. και Μπαλούρδος Δ. (επιμ.). *Κοινωνία και Έρευνα: Σύγχρονες Ποσοτικές και Ποιοτικές Μέθοδοι*. Εκδόσεις Παπαζήση. Αθήνα.
- Χατζόγλου, Δ. (1998). "Η κατασκευή πραγματικότητας των ειδήσεων". Στο: Παναγιωτοπούλου Ρ. και Ρηγοπούλου Π. και Ρήγου Μ. και Νοτάρης Σ. (επιμ.). *Η "Κατασκευή" της πραγματικότητας και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης*. Εκδόσεις Αλεξάνδρεια. Αθήνα.

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

- Cohen, S. και Young, J. (1981). *The manufacture of news: Social problems, deviance and the mass media*. Constable. London.
- Cohen, S. (1980). *Folk Devils and Moral Panics: The Creation of the Mods and Rockers*. St. Martin's. Press. New York.
- Chermak, S. (1995). "Crime in the News Media: A Refined Understanding of How Crimes Become News". Στο: Barak G. (επιμ.). *Media, Process and the Social Construction of Crime: Studies in Newsmaking Criminology*. Routledge. New York.
- Chibnall, S. (1975). "The production of knowledge by crime reporters". Στο: Cohen S. και Young J. (1981). *The manufacture of news: Social problems, deviance and the mass media*. Constable. London.
- Chibnall, S. (1977). "Press ideology: The politics of professionalism". Στο: Greer C. (επιμ.). (2010). *Crime and Media: A Reader*. Routledge. London.
- Fishman, M. (1981). "Police News: Constructing an Image of Crime". Στο: Ericson R. (επιμ.). (1995). *Crime and the Media*. Dartmouth. England.
- Flick, U. (2002). *An Introduction to Qualitative Research*, Sage Publications. London.
- Galtung, J. και Ruge, M. (1965). "Structuring and selecting news". Στο: Cohen S. και Young J. (1981). *The manufacture of news: Social problems, deviance and the mass media*. Constable. London.
- Goldsmith - Kasinsky, R. (1995). "Patrolling the Facts: Media, Cops, and Crime". Στο: Barak G. (επιμ.). *Media, Process and the Social Construction of Crime: Studies in Newsmaking Criminology*. Routledge. New York.

Hall, S. και Chritcher, C. και Jefferson, T. και Clarke, J. και Roberts, B. (1978). "The social production of news: Mugging in the media". Στο: Cohen S. και Young J. (1981). *The manufacture of news: Social problems, deviance and the mass media*. Constable. London.

Hartley, J. (1982). *Understanding News*, Methuen. London.

Marsh, I. και Melville, G. (2009). *Crime, Justice and the Media*. Routledge. London.

Muncie, J. (1996). "The Construction and Deconstruction of Crime". Στο: Muncie J. και McLaughlin E. (επιμ.). *The Problem of Crime*. Sage Publications. London.

Newburn, T. (2007). *Criminology*, Willan Publishing. United Kingdom.

Reah, D. (1998). *The Language of Newspapers*, Routledge. London.

Reiner, R. (2007). "Media - made Criminality: The representation of crime in the mass media". Στο: Maguire M. και Morgan R. και Reiner R. (επιμ.). *The Oxford Handbook of Criminology*. Oxford University Press. United States.

Shoemaker, P. (1991). "A New Gatekeeping Model". Στο: Berkowitz D. (1997). *Social meanings of news: A Text-Reader*. Sage Publications. United States of America.

Swanson, C. και Territo, L. (1983). *Police Administration: Structures, Processes, and Behavior*. Macmillan Publishing. New York.

Thompson, K. (1998). *Moral Panics*. Routledge. London.

Πηγές από το Διαδίκτυο

Ποινικός Κώδικας από το Υπουργείο Δικαιοσύνης

<http://www.ministryofjustice.gr/site/kodikos/%CE%95%CF%85%CF%81%CE%B5%CF%84%CE%AE%CF%81%CE%B9%CE%BF/%CE%A0%CE%9F%CE%99%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A3%CE%9A%CE%A9%CE%94%CE%99%CE%9A%CE%91%CE%A3/tabid/432/language/el-GR/Default.aspx>

[Πρόσβαση 26 Σεπτεμβρίου 2016]

Παραρτήματα

Παράρτημα 1 - Ο οδηγός συνέντευξης των δημοσιογράφων

ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Αριθμός Συνέντευξης.....

Ημερομηνία.....

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΦΥΛΟ.....

ΗΛΙΚΙΑ.....

ΕΤΟΣ ΕΝΑΡΞΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑΣ.....

1. Πόσα χρόνια εργάζεστε ως δημοσιογράφος;

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ ΡΕΠΟΡΤΑΖ

2. Πώς προέκυψε η ενασχόληση σας με το αστυνομικό ρεπορτάζ;

3. Πώς προσεγγίζετε το αστυνομικό ρεπορτάζ ;

4. Ποια προβλήματα και διλλήματα αντιμετωπίζετε στην ενασχόλησή σας με αυτό;
5. Ποιες ιδιαιτερότητες υπάρχουν στη γραφή και την παρουσίαση του αστυνομικού ρεπορτάζ;
6. Πώς επιλέγετε το θέμα του αστυνομικού ρεπορτάζ σας κάθε φορά;
7. Ποιες είναι οι πηγές πληροφόρησης σας;
8. Πώς γίνεται η διασταύρωση της πληροφορίας;

9. Ποιες είναι οι δεσμεύσεις σας απέναντι στις πηγές;

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

10. Ποιες είναι οι δεσμεύσεις σας όσον αφορά τον κώδικα δεοντολογίας;

11. Ποιες είναι οι δεσμεύσεις σας όσον αφορά τον οργανισμό που εργάζεστε;

12. Πώς επηρεάζει η προσωπική ηθική την προσέγγιση μιας υπόθεσης;

13. Πώς επηρεάζουν οι πολιτικές δηλώσεις το αστυνομικό ρεπορτάζ;

14. Πώς προσεγγίζετε τους δράστες και τα θύματα του εγκλήματος;

Η ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΩΣ ΠΗΓΗ – ΠΕΡΙ ΠΗΓΩΝ ΓΕΝΙΚΑ

15. Ποια είναι η σχέση σας με την αστυνομία όσον αφορά τη ροή της πληροφορίας;

16. Σας αντιμετωπίζει η αστυνομία με ελευθερία στην άσκηση των καθηκόντων σας;

17. Πώς προσεγγίζετε τις πηγές για να πάρετε την πληροφορία;

18. Ποιες είναι οι βασικότερες δυσκολίες του αστυνομικού ρεπορτάζ;

19. Βοηθά η διαρροή ειδήσεων στην εξιχνίαση των υποθέσεων;

20. Πώς πληροφορείστε για τη συνέχεια μιας υπόθεσης;

21. Πώς επιλέγετε ποιες υποθέσεις θα ακολουθηθούν;

22. Ποια είναι τα στοιχεία για ένα επιτυχημένο αστυνομικό ρεπορτάζ;

23. Εντοπίζετε διαφορές στην παρουσίαση του αστυνομικού ρεπορτάζ στον Τύπο και την τηλεόραση;

Έχετε κάτι άλλο να προσθέσετε;

Παράρτημα 2 - Ο οδηγός συνέντευξης των αστυνομικών

ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Αριθμός Συνέντευξης.....

Ημερομηνία.....

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΦΥΛΟ.....

ΗΛΙΚΙΑ.....

ΕΤΟΣ ΕΝΑΡΞΗΣ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ.....

ΒΑΘΜΟΣ.....

1. Πόσα χρόνια εργάζεστε στην υπηρεσία;
2. Πώς θα περιγράφατε γενικά τη σχέση σας με τους δημοσιογράφους;
3. Ποια είναι η σχέση σας με τους δημοσιογράφους όσον αφορά τη ροή της πληροφορίας;

4. Απευθύνεστε σε συγκεκριμένους δημοσιογράφους;
5. Η πληροφόρηση σχετικά με τα στοιχεία της σκηνής του εγκλήματος και της προανακριτικής διαδικασίας δίνεται σταδιακά;
6. Αυτή η πληροφόρηση μεταφέρεται αντικειμενικά στα ΜΜΕ;
7. Ποια είναι η στάση των δημοσιογράφων απέναντι σας;
8. Ποιες είναι οι δεσμεύσεις σας απέναντι στους δημοσιογράφους;

9. Ποιες είναι οι δεσμεύσεις απέναντι στην υπηρεσία σας όσον αφορά την αποκάλυψη των στοιχείων;

10. Πώς επηρεάζεται η αστυνομία όταν γίνονται πολιτικές δηλώσεις για ένα αστυνομικό ρεπορτάζ;

11. Πώς κρίνετε την εικόνα της αστυνομίας που παρουσιάζεται στα ΜΜΕ όσον αφορά την αντιμετώπιση του εγκλήματος;

12. Πόσο σημαντικό ρόλο παίζουν τα ΜΜΕ για τη καλλιέργεια της σχέσης ανάμεσα στην αστυνομία και το κοινό;

Έχετε κάτι άλλο να προσθέσετε;

